

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

27 november 2008

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2009**

BELEIDSBRIEF

**Leefmilieu en Natuur
Beleidsprioriteiten 2008-2009**

BELEIDSBRIEF

**Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
Beleidsprioriteiten 2008-2009**

BELEIDSBRIEF

**Landbouw
Beleidsprioriteiten 2008-2009**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heren Erik Matthijs en Karlos Callens
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch; de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie; de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert; de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, N.; de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Frans Peeters, Johan Sauwens; de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique Guns; de heer Ludo Sannen, mevrouw Els Van Weert, de heer Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Peumans;
de heer Rudi Daems.

16 (2008-2009)

– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

1899 (2008-2009)

– Nr. 1: Beleidsbrief

1908 (2008-2009)

– Nr. 1: Beleidsbrief

1921 (2008-2009)

– Nr. 1: Beleidsbrief

Zie:

15 (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 4: Amendementen
- Nr. 5-A: Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
- Nr. 5-B: Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 5-C: Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Nr. 5-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Nr. 5-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
- Nr. 5-F: Verslag namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

Zie ook:

12-A (2007-2008)

- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

14 (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet

13 (2008-2009)

- Nr. 1-A en B: Toelichtingen bij de begroting

INHOUD

	Blz.
A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUUR – BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR	5
I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER	5
I.1. Inleiding – beleidskredieten.....	5
I.2. Uitvoering algemene strategische doelstellingen.....	5
I.3. Uitvoering thematische strategische doelstellingen.....	7
II. BESPREKING.....	13
II.1. Algemeen: beleidsbrief en begroting	13
II.2. Financiering van het milieubeleid	14
II.3. Samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten.....	14
II.4. Milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning	16
II.5. Milieuhandhavingsdecreet	17
II.6. Integraal waterbeleid.....	20
II.7. Waterzuivering	22
II.8. Mestbeleid	25
II.9. Bodembeleid	27
II.10. Erosiebestrijding	29
II.11. Klimaatbeleid	32
II.12. Beleid inzake luchtverontreiniging	33
II.13. Beleid inzake milieugevaarlijke stoffen.....	38
II.14. Afvalbeleid.....	40
II.15. Bos- en natuurbeleid	43
II.16. Milieu en Gezondheid.....	47
II.17. Andere thema's	49
III. INDICATIEVE STEMMING	52
B. TOELICHTING DOOR MINISTER DIRK VAN MECHELEN, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING.....	52
I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER	52
I.1. Inleiding.....	52
I.2. Ruimtelijke ordening.....	52
I.3. Onroerend erfgoed	61
I.4. Handhaving	63
I.5. Toelichting bij de uitgavenbegroting 2009	63
II. BESPREKING.....	66
II.1. Nieuwe decreten Ruimtelijke Ordening	66

II.2.	Rubicon	68
II.3.	Brownfields	69
II.4.	Uitvoering van het RSV – Afbakening van stedelijke gebieden	70
II.5.	Uitvoering van het RSV – Afbakening van gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	71
II.6.	Uitvoering van het RSV – Bedrijventerreinen	72
II.7.	Uitvoering van het RSV – Mobiliteit en logistiek	73
II.8.	Uitvoering van het RSV – Wonen	77
II.9.	Uitvoering van het RSV – Recreatie	77
II.10.	Evaluatie en herziening van het RSV	79
II.11.	Instrumentarium	80
II.12.	Subsidiariteit	82
II.13.	Krachtlijnen van het nieuwe decreet Onroerend Erfgoed	83
II.14.	Open Monumentendag	83
II.15.	Archeologische onderzoeksmethoden	83
II.16.	Beschermingen	84
II.17.	Ruiterprojecten – sociale huisvesting	85
III.	INDICATIEVE STEMMING	87
C.	DEEL LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, BESTUURSZAKEN, BUITENLANDS BELEID, MEDIA, TOERISME, HAVENS, LANDBOUW, ZEEVISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID	87
	BIJLAGEN	89
–	Cijfers bij de toelichting van de begroting Leefmilieu en Natuur	91
–	Bijlage bij de antwoorden van mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur	95
–	Cijfers bij de toelichting van de begroting Onroerend Erfgoed	109

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 13, 20 en 27 november 2008 de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009.

Samen met de begroting werden ook de beleidsbrieven Leefmilieu en Natuur en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09*, nrs. 1908/1 en 1899/1), met de beleidsprioriteiten voor 2008-2009, behandeld in de commissie.

De heer Erik Matthijs brengt verslag uit over de uitgavenbegroting en de heer Karlos Callens over de beleidsbrieven.

Het deel Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Landbouw (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09*, nr. 1921/1) werden op 25 november 2008 besproken in de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid. Namens de subcommissie bracht de heer Karlos Callens hierover verslag uit aan de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09*, nr. 15/5-F).

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met de aan de commissie toegewezen hoofdstukken van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2009. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. Vl. Parl. 2008-09*, nr. 1894/11.

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUUR – BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN OPEN- BARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

I.1. Inleiding – beleidskredieten

Mevrouw *Hilde Crevits*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, wil als inleiding tot de bespreking van de beleidsbrief en

de begroting 2009 een samenvatting geven van de beleidsbrief, waarbij naast de nieuwe beleidsaccenten ook de belangrijkste accenten binnen de leefmilieubegroting aan bod komen. De minister start met een globaal overzicht van de leefmilieubegroting van 2004 tot 2009.

Het budget, uitgedrukt in vastleggingskredieten, van het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) groeit gestaag en volgt de stijgende trend van de investeringsregering.

De leefmilieubegroting evolueert van 832 miljoen euro in 2004 tot 1,184 miljard euro in 2009 (zie bijlage). Om de cijfers voor en na de reorganisatie van de watersector vergelijkbaar te houden, werd een correctie toegepast op het totale LNE-budget, die terug te vinden is in de algemene toelichting bij de begroting. Van het totale LNE-budget wordt de toelage aan de drinkwatermaatschappijen afgetrokken. De totale Aquafinfactuur wordt er bijgeteld.

Hiermee schommelt het leefmilieubudget rond de 5 percent van het totaalbudget van de Vlaamse overheid.

De uitzonderlijke piek in 2007 heeft volgens de minister alles te maken met de éénmalig terugbetaling van de Aquafin btw-schuld ten belope van ongeveer 200 miljoen euro.

I.2. Uitvoering algemene strategische doelstellingen

Integratie

Een gecoördineerd beleid vraagt volgens de minister samenwerking over de beleidsdomeinen heen. De integratie van leefmilieu vormt op die manier een cruciaal onderdeel van de Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling. Maar ook in het kader van het integrale waterbeleid (bijvoorbeeld de natuurontwikkeling in het kader van het Sigmaplan), het beleid inzake ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld 1 miljoen euro extra voor onteigeningen in de wijk Overdam in het kader van de Seveso-regelgeving), het infrastructuurbeleid (de realisatie van fauna-uitstapplaatsen langsheen de kanalen, geluidsschermen langsheen autosnelwegen), het beleid inzake plattelandsontwikkeling (bijvoorbeeld beheersovereenkomsten voor kleine landschapselementen, perceelsrandenbeheer en erosiebestrijding) en het mobiliteitsbeleid (bijvoorbeeld de hervorming van de autofiscaliteit, de dyna-

mische snelheidsregeling, de CO₂-voetafdruk voor mobiliteit van bedrijven) wordt gewerkt aan het op elkaar afstemmen van doelstellingen en het realiseren van synergie.

Participatie en maatschappelijke gedragenheid

In 2009 wordt in ruim 400.000 euro extra middelen voorzien voor de subsidiëring van de milieuverenigingen.

Tijdens het academiejaar 2008-2009 gaan de Eco-campusbegeleiders van start in de vijf universitaire associaties. Zij zorgen voor de concrete invoering en begeleiding van het Ecocampusproject in hogescholen en universiteiten, als sluitstuk van een groot educatief milieuzorgproject voor het regulier onderwijs van kleuter- tot en met hoger onderwijs. In het voorjaar van 2009 wordt een grootschalig sensibilisatie-evenement voor studenten georganiseerd. Verder wordt didactisch materiaal voor docenten uitgewerkt en komt er een herwerkte uitgave van de handleiding interne milieuzorg.

In het voorjaar van 2009 wordt ook een studiedag georganiseerd omtrent de opleidingen voor duurzaam wonen en bouwen. De bedoeling is om de doelgroep te motiveren en de creativiteit te stimuleren.

Subsidiariteit

De nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten, respectievelijk provincies is volgens de minister een groot succes. Er hebben 268 gemeenten ingetekend, wat een stijging is met 26 gemeenten. De uitdaging voor 2009 zal een verdere goede begeleiding van de lokale besturen bij onder meer de projectopvolging worden.

Het stijgend succes kan voor 2009 budgettair worden opgevangen zonder een stijging van de kredieten 2008 omdat de afrekening van de samenwerkingsovereenkomst 2005-2007 lager uitvalt dan oorspronkelijk geraamd.

De beschikbare middelen bedragen 25 miljoen euro voor de gemeentelijke samenwerkingsovereenkomst en 3,5 miljoen voor de provinciale milieubeleids-overeenkomst.

Beleidsvoorbereiding en -evaluatie

Om de cyclus van de milieu- en natuurbeleidsplanning (MINA-plan) beter af te stemmen op de Vlaamse regeercyclus werd het bestaande MINA-

plan 3 eind 2007 geactualiseerd en verlengd tot eind 2010. De voorbereidingen voor het opstellen van het MINA-plan 4 zijn gestart in 2008, maar de klemtoon ligt in 2009. In 2008 werd als eerste stap een startdocument opgemaakt dat aan Milieu- en natuurraad (Minaraad) en Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) werd voorgelegd. In 2009 volgt een inhoudelijke bijdrage van de administratie aan de nieuwe Vlaamse Regering. Die bijdrage bevat voor het onderdeel milieu en natuur een evaluatie van het MINA-plan 3, een aanzet tot een langetermijnvisie en concrete voorstellen voor de volgende regeerperiode. Later in 2009 wordt op basis van de beleidsnota een ontwerp Milieubeleidsplan voor de periode 2011-2015 opgesteld. De daarin opgenomen voorstellen worden, ook in de loop van 2009, via het formeel openbaar onderzoek afgetoetst met alle betrokkenen. De afstemming met andere plannen is hierbij een bijzonder aandachtspunt.

Eind 2008 verschijnen het 'MIRA-T 2008: Indicator-rapport' en de brochure 'Natuurindicatoren 2008'. Tegen het einde van 2009 zullen in het kader van het Milieurapport (MIRA) en het Natuurrapport (NARA) de scenariorapporten worden afgewerkt, waarin een beschrijving wordt gegeven van de verwachte ontwikkelingen van het milieu en de natuur bij ongewijzigd en gewijzigd beleid. Deze rapporten moeten ondersteuning bieden bij het maken van strategische keuzes voor het toekomstig milieu- en natuurbeleid in het algemeen en het MINA-plan 4 in bijzonder.

De referentietaken die worden uitgevoerd door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), worden vanaf 2009 beschreven in een beheersreglement. De verschillende dotaties vanuit het beleidsdomein LNE worden op een nieuw begrotingsartikel bij het departement samengebracht.

Rechtszekerheid

Na 17 jaar werd in 2008 een historische update gedaan van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM). De grondige actualisatie zorgt in de eerste plaats voor een administratieve vereenvoudiging, zonder dat aan de milieudoelstellingen wordt geraakt. Een 8000-tal bedrijven veranderen van klasse, waardoor zij in de toekomst minder of eenvoudiger procedures moeten doorlopen. Bij de actualisatie werd volgens de minister rekening gehouden met de beste beschikbare technieken waardoor nogal wat algemene en sectorale voorwaarden werden aangepast. In het kader van geplande invoering van het elektronische milieuvergunningenloket 'eMil'

worden ook de standaardformulieren grondig vereenvoudigd. Een eerste zichtbare stap voor eMil, de elektronische begeleiding vergunningsaanvraag, volgt eind 2008 terwijl in de loop van 2009 verdere stappen voorwaarts worden gezet.

In samenwerking met de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening zullen het unieke gemeentelijke loket en de afstemming van de procedures voor milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning in 2009 een feit worden. Een voorontwerp van decreet tot wijziging van het Milieuvergunningendecreet werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dit wetgevend initiatief loopt parallel met het eveneens reeds principieel goedgekeurde ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet betreffende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Het unieke loket zal dienen voor alle aanvragen voor milieuvergunningen en voor stedenbouwkundige vergunningen waarvoor de gemeenten bevoegd zijn.

Er wordt voor 2009 in ruim 300.000 euro extra voorzien voor de uitvoering van het plan-milieueffectrapportage-decreet (plan-MER-decreet).

Handhaving

Het uitvoeringsbesluit van het Milieuhandhavingsdecreet, dat nog in de loop van 2008 definitief wordt goedgekeurd, concretiseert de oprichting van een aantal nieuwe instellingen die het handhavingsbeleid op het terrein gestalte geven, zoals de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving, het Milieuhandhavingscollege en de bevoegde instantie (de nieuwe afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer). Het uitvoeringsbesluit concretiseert ook de organisatie van het toezicht. Ondertussen wordt ook gewerkt aan een ontwerp van decreet tot uitbreiding van het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingsdecreet, waardoor de handhavingsbepalingen uit de milieubeheerswetgeving, het Mestdecreet en het Oppervlaktedelfstoffendecreet worden geïntegreerd in het Milieuhandhavingsdecreet. De volledige inwerkingtreding van het Milieuhandhavingsdecreet zelf is voorzien voor 2009. De benodigde kredieten ten bedrage van ongeveer 2,2 miljoen euro worden intern gecompenseerd bij het departement en de diverse instellingen. De details zijn terug te vinden op een dia in bijlage bij dit verslag.

Internationale en Europese oriëntatie

Het Vlaamse Gewest was in de eerste helft van 2008 de Belgische woordvoerder in de Europese minister-

raden Leefmilieu. Dit maakte dat de twee formele en de informele milieuraadszittingen die in dat semester doorgingen met verhoogde intensiteit werden voorbereid en door de minister werden bijgewoond. In 2009 zullen de werkzaamheden ter voorbereiding van het EU-voorzitterschap in de tweede helft van 2010 in een stroomversnelling komen. In de aanloop naar het voorzitterschap zal er nog meer aandacht gaan naar de Europese beleidsvoorbereiding dan nu al het geval is.

In het kader van de interne Belgische toerbeurtregeling voor de Europese raadsvergaderingen werd immers tussen de gewesten en de federale regering afgesproken dat Vlaanderen het woordvoerderschap heeft namens België op de Europese Raden Leefmilieu.

Dit woordvoerderschap geldt voor de periode van het Spaanse, het Belgische en het Hongaarse voorzitterschap. Deze periode loopt van begin 2010 tot en met de eerste helft van 2011. Gedurende de tweede helft van 2010 zal Vlaanderen dan ook de raadsvergaderingen Leefmilieu in de Europese Unie voorzitten. Normaliter zal zeer binnenkort de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid deze afspraak formeel bevestigen.

Om de komende opdracht inzake het Europese voorzitterschap en woordvoerderschap voor te bereiden, werd voor de milieumaterie reeds een 'ad-hocwerkgroep 2010' opgericht door de drie gewestelijke en de federale milieuadministraties met deelname van de verschillende kabinetten. Deze ad-hocwerkgroep inventariseert de mogelijk komende agendapunten, legde reeds de eerste contacten met Spanje en Hongarije op hoog ambtelijk milieuniveau en startte het intern Belgisch overleg om mogelijke prioriteiten en centrale thema's vast te leggen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de opdrachten voor de Vlaamse minister tijdens het voorzitterschap op het voor het milieu zeer belangrijke en omvangrijke multilaterale milieubeleidsniveau.

I.3. Uitvoering thematische strategische doelstellingen

Klimaat

Sinds 2004 is de broeikasgasuitstoot gedaald van 3,9 percent boven het referentieniveau van 1990 tot 85 miljoen ton CO₂-equivalent of 2,3 percent onder het referentieniveau van 1990. De emissies evolueren in

deze regeerperiode in Vlaanderen dus duidelijk in de richting van de Kyotodoelstelling dankzij belangrijke reducties in verschillende sectoren. Op 16 mei 2008 keurde de Vlaamse Regering definitief het Vlaamse toewijzingsplan CO₂-emissierechten 2008-2012 goed, waarover de Europese Commissie op 10 oktober 2008 een finale beschikking nam. Eerder in 2005 werd ook het toewijzingsplan 2005-2007 afgewerkt. In het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 werd het prioritair uitvoeren van interne maatregelen vooropgesteld tegen sociaal-economisch haalbare kostprijs, afgestemd op en aangevuld met de inzet van flexibiliteitsmechanismen. Als onderdeel van het energie- en klimaatpakket 2020, wordt verwacht dat in 2009 de nieuwe Europese richtlijn inzake verhandelbare broeikasgasemissierechten (ETS-richtlijn) de krijtlijnen vastlegt waarbinnen het emissiehandelssysteem (Emission Trading Scheme of ETS) zal functioneren in de handelsperiode die begint vanaf 2013. De Vlaamse overheid blijft erover waken dat de nieuwe richtlijn moet leiden tot een grotere effectiviteit van het systeem en een gelijkwaardige behandeling tussen vergelijkbare bedrijven in Europa. De Vlaamse overheid blijft er ook attent voor dat voor de non-ETS-sectoren (de sectoren die niet in het emissiehandelssysteem zijn opgenomen) en voor de zogenaamde carbon capture and storage (CCS) instrumenten ontwikkeld worden die de basis vormen voor een efficiënt toekomstig beleid. Inzake adaptatie is de concrete doelstelling voor 2009 alle beleidsdomeinen bewust te maken van de problematiek, de uitdagingen en de eigen rol die kan worden gespeeld.

Er wordt ook 130.000 euro extra uitgetrokken ter uitvoering van internationale en interregionale afspraken in het klimaatbeleid. Dit gaat onder meer over de bijdrage aan de Nationale Klimaatcommissie en voor het correct vervullen van de internationale engagementen.

Lucht

Met betrekking tot het luchtbeleid werden in de VLAREM-actualisatie een aantal maatregelen inzake niet-methaan vluchtige organische stoffen (NMVOS) en stikstofoxiden (NO_x) opgenomen. Gezien het voor NO_x niet evident is om het nationaal emissieplafond (national emission ceiling of NEC) te respecteren, werden met verschillende sectoren gesprekken gevoerd om te komen tot een milieubeleidsovereenkomst. Nog eind 2008 zullen deze aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement worden voorgelegd zodat deze vanaf 2009 hun uitwerking kunnen hebben. De voorbereiding van de post 2010 NEC-

doelstelling zal terdege moeten gebeuren om voor Vlaanderen haalbare en realistische emissieplafonds vast te stellen.

Een voorstel voor de hervorming van de verkeersbelastingen voor personenwagens wordt, in overleg met de minister van Financiën en Begroting en de minister van Mobiliteit, nog in 2008 aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Het is de bedoeling om zowel de belasting op de inverkeersstelling (BIV) als de jaarlijkse verkeersbelasting te laten afhangen van de milieuprestaties van de wagen. Vanaf eind 2008 en in de loop van 2009 zal met de andere gewesten en de federale overheid worden onderhandeld over een samenwerkingsakkoord daarover.

Ondertussen wordt er een subsidiebesluit voor de subsidiëring van roetfilters bij auto's van particulieren uitgewerkt. Hierdoor is er een verschuiving van 3 miljoen euro vanuit de Hermes-dotatie op het Fonds voor preventie en sanering inzake leefmilieu en natuurbeschoud (MINA-fonds), bestemd voor de subsidiëring van roetfilters voor vrachtwagens en de versnelde overschakeling naar EURO V-vrachtwagens (6149BC), naar de subsidiëring van particuliere aankopen van roetfilters op het nieuw artikel 3309BC, waar 4 miljoen euro beschikbaar wordt.

Geur

Het visiedocument geur dat werd opgemaakt door de administratie zal de basis vormen voor een maatschappelijk debat in de tweede helft van 2008. In functie van de resultaten hiervan wordt in 2009 effectief gestart met de implementatie van die geurbeleidsmaatregelen en -regelgeving waarvoor een voldoende ruim draagvlak bestaat.

Milieugevaarlijke stoffen

Met betrekking tot milieugevaarlijke stoffen is de verordening inzake registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen (REACH) in de loop van 2008 op Europees niveau volledig operationeel geworden. Een studie die midden 2008 werd opgestart met het oog op de correcte toepassing van de REACH-verordening gaat na hoe er kan worden ingespeeld op processen zoals de evaluatie van diverse voor Vlaanderen relevante chemische stoffen en de eventuele vergunning van dergelijke stoffen.

Vanaf 2009 zal de pesticidentoets kunnen worden toegepast voor de aanleg of de omvorming van openbare ruimte.

De wetgeving met betrekking tot de diffuse emissies van fijn stof worden aangescherpt. De acties uit het Actieplan fijn stof voor de haven van Antwerpen worden opgestart. Waar mogelijk worden concrete maatregelen uitgebreid naar andere havens. In het kader van de nieuwe richtlijn Luchtkwaliteit werd er een aanvraag ingediend voor uitstel van inwerkingtreding van de normen voor PM10 (stofdeeltjes of particulate matter met een diameter van minder dan 10 micrometer) gezien er zich een structureel probleem stelt voor het behalen van de grenswaarden wegens het belangrijke grensoverschrijdende aandeel. Modelresultaten tonen immers aan dat het grensoverschrijdende transport van primair en secundair PM10 en PM2,5 (kleiner dan 2,5 micrometer) en hun voorlopers een belangrijke bron is van de concentraties in Vlaanderen. Het merendeel van zowel de PM10- als de PM2,5-concentraties in Vlaanderen zijn afkomstig van buiten Vlaanderen. Deze aanvraag tot uitstel wordt onderbouwd met een Luchtkwaliteitsplan, dat naast het al lopende Saneringsplan fijn stof ook de Hotspot-plannen voor verschillende industriële zones, waaronder de havens, omvat. Er worden metingen van PM2,5 in stedelijke achtergrond opgestart. Volgens de minister is de verwachting dat Vlaanderen de normen voor PM2,5 zal respecteren.

Bodem

Het nieuwe Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) werd van kracht op 1 juni 2008. Het geeft uitvoering aan de bepalingen van het nieuwe decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming. Het zal onder meer leiden tot een verfijnde toepassing van de saneringsplicht, een aangepast grondeninformatieregister en vereenvoudigde procedures inzake onderzoek en sanering. Anderzijds treden hiermee ook een aantal nieuwe krachtlijnen in het bodembeleid in werking, meer bepaald wat betreft de aanpak van waterbodems, risicobeheer en schadegevallen waarbij mogelijke bodemverontreiniging is opgetreden. De aangepaste regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem zal de verdere verspreiding van bodemverontreiniging beheersen en een grotere bescherming bieden aan wie uitgegraven bodem ontvangt.

De middelen voor bodemsanering worden voor de begroting 2009 opnieuw opgetrokken. De inspanningen reflecteren zich op volgende punten:

- plus 417.000 euro voor sectorale fondsen bodemsanering (artikel 3003BC);

- plus 380.000 euro voor voorbereiding bodemsaneringen (4144BC);
- plus 1.560.000 euro voor uitvoering bodemsaneringen (6147BC);
- plus 275.000 euro voor bodemsanering van Umicore (6148BC).

Bovendien wordt via het Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) opnieuw in 10 miljoen euro extra voorzien voor de uitvoering van bodemsaneringen.

De grafiek in bijlage toont dat de budgetten voor bodemsaneringen over de jaren heen een doorgetrokken inspanning reflecteren. Ondertussen zijn de budgetten die voor bodemsaneringen worden uitgetrokken, opgelopen tot meer dan 40 miljoen euro.

Wat betreft erosiebestrijding door de landbouwers en door steden en gemeenten worden in 2009 drie accenten gelegd. Via de samenwerkingsovereenkomst wordt het overleg tussen gemeenten en landbouwers gestimuleerd om de uitvoering van gemeentelijke erosiebestrijdingswerken vlotter te laten verlopen. Daarnaast wordt een aanpassing aan het erosiebesluit met het oog op een subsidieregeling voor de aanstelling van een erosiecoördinator onderzocht. Ten slotte wordt in alle gemeenten met erosiekelpunten een erosiebestrijdingsplan opgemaakt.

Afval

Het uitvoeringsplan Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen omvat een uitgebreid programma inzake preventie, milieuverantwoorde consumptie en producthergebruik dat in 2009 op kruissnelheid draait. In het kader van het Eco-efficiëntiescanprogramma zullen in het najaar van 2009 1000 scans gerealiseerd zijn. Een evaluatie van dit programma en van Presti 5 (programma's voor het stimuleren van preventie), zal de basis vormen voor een mogelijke heroriëntering van de relevante beleidsinstrumenten.

Rekening houdend met eerder uitgevoerde evaluaties, wordt invulling gegeven aan de producentenverantwoordelijkheid, onder andere via de opmaak van nieuwe milieubeleidsovereenkomsten (MBO).

De minister overloopt de middelen voor het afvalbeleid. De inkomsten van het MINA-fonds dalen met

2,8 miljoen euro (aan afvalinkomsten) ten gevolge van effectieve regulerende werking van de afvalheffingen. Ze stijgen echter met 3,1 miljoen door de nieuwe heffing voor producenten in het kader van het interregionaal samenwerkingsakkoord preventie en beheer verpakkingsafval (ISA). Deze ISA-inkomsten worden integraal uitgegeven voor de subsidiëring van de gemeenten (artikel 6326BC).

Integraal waterbeleid

Ter voorbereiding van de goedkeuring van de (deel-) bekkenbeheerplannen werd aan de bekkenbesturen de opdracht gegeven om de prioriteit te bepalen van de verschillende projecten en acties inzake integraal waterbeleid die erin opgesomd worden. De finale goedkeuring van deze plannen wordt voorzien voor eind 2008. Een besluit financiële instrumenten zal de nodige instrumenten aanreiken in de overstromingsgebieden die in de waterbeheerplannen zijn afgebakend. Een wijziging aan het besluit Watertoets met het oog op de instelling van een lijst van vergunningen, plannen en programma's die al dan niet moeten worden onderworpen aan de watertoets wordt aan de Vlaamse Regering voorgelegd. De milieudoelstellingen die in uitvoering van de kaderrichtlijn Water tegen eind 2015 moeten worden gehaald, zullen eind 2008 worden vastgelegd.

Waterkwaliteit

Na de veroordeling door het Europees Hof van Justitie in 2004 werd een inhaaloperatie voor de grotere agglomeraties op touw gezet onder de titel 'ERSA-P' (prioritaire projecten voor het halen van de Europese doelstellingen). De resultaten hiervan zijn duidelijk merkbaar: einde 2008 zal 99 percent conformiteit inzake collectering gerealiseerd zijn en zullen 111 van de 112 zuiveringsinstallaties in gebruik zijn genomen. De ontbrekende zuiveringsinstallatie van Tervuren zal begin 2009 in gebruik worden genomen. Via het Optimalisatieprogramma 2010-2014, dat door de Vlaamse Regering in het najaar van 2008 zal worden goedgekeurd, zal het Vlaamse Gewest daarenboven in het kader van het Lokaal Pact met de gemeenten 100 miljoen euro aan gemeentelijke investeringsinspanningen ten laste nemen. Op die manier zal eind 2008/begin 2009 voor het eerst een investeringspakket van 250 miljoen euro aan de nv Aquafin ter uitvoering worden opgedragen. Een dia met de evolutie van de Aquafin-factuur wordt als bijlage bij het verslag opgenomen.

Midden oktober 2008 waren al 295 zoneringsplannen door de minister goedgekeurd. Tegen einde 2008 zullen bijna alle definitieve zoneringsplannen beschikbaar zijn. Tegen dan zal naar verwachting ook de methodiek voorhanden zijn voor de opmaak van de gemeentelijke gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. In 2009 zal gestart worden met de opmaak van de uitvoeringsplannen. Om de gemeenten verder te ondersteunen zal, net zoals in 2008, het beschikbare budget voor de subsidiëring van gemeentelijke saneringsinfrastructuur met 25 miljoen euro worden verhoogd.

Terugdringen risico's water

Bij de aanpak van wateroverlast wordt het concept 'vasthouden-bergen-afvoeren' verder toegepast, met aandacht voor de afstemming tussen de verschillende functies van het valleigebied en het ecologische herstel van watersystemen. Het bestaande vereenvoudigde voorspellings- en waarschuwingssysteem voor overstromingen in heel Vlaanderen wordt in 2009 verder verfijnd door de opbouw van gedetailleerde voorspellingssystemen voor het IJzer- en Demerbekken.

In 2009 wordt op de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie minstens 150.000 kubieke meter slib geruimd. Dit zijn vooral hydraulische slibuimingen met een ecologische impact. Op de begroting wordt voor de jaarlijkse ruiming in 4 miljoen euro extra voorzien.

Duurzaam omgaan met water

Ook in 2009 wordt op basis van de grondwatermodellerings het vergunningenbeleid en het heffingenbeleid op elkaar afgestemd. Bijkomend worden in 2009 voor de meest bedreigde grondwaterlichamen op basis van scenarioberekeningen herstelmaatregelenprogramma's uitgewerkt.

Naast industriële bedrijven zouden in 2009 ook landbouwbedrijven in aanmerking moeten komen voor subsidie voor de uitbouw van grijswatercircuits.

Het Drinkwaterdecreet van 24 mei 2002 voorzag in de oprichting van een onafhankelijke reguleringsinstantie. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft zich ondertussen gereorganiseerd als economisch toezichthouder op de afvalwatersector. De kerntaak van de reguleringsinstantie zal in de eerste

fase vooral gericht zijn op prestatievergelijking van exploitanten van een openbaar distributienetwerk, met de bedoeling om via de prestatievergelijking na te gaan of de drinkwatermaatschappijen aan hun abonnees/klanten water leveren tegen een correcte, marktconforme prijs.

Mestbeleid

In 2008 werd de door de Europese Commissie toegekende derogatie, een afwijking op de strenge bemestingsnorm, geïmplementeerd. Om de gevolgen van de derogatie op de waterkwaliteit op te volgen, wordt in 2009 een monitoringsnetwerk voor derogatie bestaande uit 150 landbouwbedrijven uitgebouwd en opgevolgd. In het kader van handhaving ligt de prioriteit voor 2009 bij de controle op naleving van de derogatievoorwaarden met een bijzonder accent op de mesttransporten en staalnames.

Het plan voor flankerend beleid ter ondersteuning van de mestverwerking in Vlaanderen wordt in 2009 uitgevoerd. De nieuwe wetgeving voor tuinbouw zal in 2009 worden geïmplementeerd. In 2009 worden nieuwe gebiedsgerichte maatregelen voor de fosfaat-verzadigde gebieden uitgewerkt.

Geluidsbeleid

In uitvoering van de Europese richtlijn 2002/49 aan gaande omgevingslawaaï werden geluidskaarten opgemaakt. De geluidskaarten voor de agglomeraties worden in 2009 afgewerkt. In 2009 worden de actieprogramma's ontwikkeld, wordt de raadplegingsprocedure uitgewerkt en vervolgens uitgevoerd.

In 2009 worden de eerste kwaliteitslabels uitgereikt voor een aantal stiltegebieden in Vlaanderen.

Beleid voor ontsnippering

Ontsnippering is volgens de minister grotendeels een zaak van integratie gericht op de beleidsdomeinen Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening met de Natuurtechnische Milieubouw (NTMB) als concrete basis.

In 2009 zal extra worden ingezet op integratie van ontsnipperende maatregelen bij sectoren die tot nu toe minder werden benaderd. Zo worden onder meer de landbouw- en de natuursector en de plaatselijke bevolking betrokken bij de inpassing en inrichting van het ecoduct en een parallel fietspad langs de E19 en de hoge snelheidslijn ten noorden van Antwerpen.

Een ander aandachtspunt is de internationale samenwerking, waarbij bijvoorbeeld aan beide zijden van de Nederlands-Vlaamse grens (E34-A67) ontsnipperingsinitiatieven worden afgestemd.

Een multifunctioneel vademecum rond het beheer en de inrichting van trage wegen is gepland.

In overleg met België, Nederland en Luxemburg (Benelux) werd, op vraag van het Vlaamse Gewest, een aangepaste beschikking inzake vismigratieknelpunten voorbereid, waarbij de timing verschoven wordt naar 2015, in overeenstemming met de Europese kaderrichtlijn Water, en de focus op de prioritaire waterlopen wordt gelegd.

Natuur- en bosbeleid

Wat betreft het financiële instrumentarium bij het bos- en natuurbeleid werd er, voortbouwende op een eerdere studie van de Minaraad en op de opeenvolgende Natuurrapporten, een omvattend evaluatiedocument opgemaakt. Op basis daarvan wordt in 2009 het financiële instrumentarium bij het bos- en natuurbeleid verder geoptimaliseerd.

Op grond van de Habitatrichtlijn is het Vlaamse Gewest ertoe verplicht om de desbetreffende speciale beschermingszones definitief aan te wijzen tegen 7 december 2010 en er prioriteiten voor te bepalen. Daartoe wordt er in 2009 volop gewerkt aan instandhoudingsdoelstellingen voor alle 38 Habitatrichtlijngebieden en de hiermee overlappende Vogelrichtlijngebieden.

Bij het voorzien in voldoende robuuste en toegankelijke natuur- en bosgebieden wordt een goede koppeling met de ruimtelijke ordening nagestreefd. Bij de aankoop van natuurgebieden wordt de klemtoon gelegd op verwerving in speciale beschermingszones en op de verdere realisatie van bestaande projecten.

Voor bosuitbreiding wordt een koppeling gezocht met het plattelandsontwikkelingsbeleid en blijven de opgestarte stadsbosprojecten een prioriteit. Het besluit inzake bebossing van landbouwgronden wordt, in uitvoering van het Europese plattelandbeleid, eerdaags vastgesteld zodat er opnieuw een rechtsgrond is voor deze subsidies. Hiervoor wordt in 405.000 euro aan extra subsidies voorzien.

Er wordt 1 miljoen euro subsidies uitgetrokken voor de aankoop van natuurgebieden door natuurverenigingen en in 1 miljoen extra subsidies voor private

bosbeheerders, openbare boseigenaars en bosgroepen. Dit zal gebeuren via een herbestemming van het zogenaamde encours.

In het kader van de ontwikkelingsschets 2010 en het geactualiseerde Sigmaplan wordt geïnvesteerd in nieuwe natuur voor het Schelde-estuarium, voor een totaal van 1700 hectare.

Een nieuw, geïntegreerd en geharmoniseerd Soortenbesluit, en de bijhorende ministeriële besluiten, worden vastgesteld. Er wordt ook werk gemaakt van een besluit voor wildschade.

In het kader van het integraal waterbeleid, de ruimtelijke planningsprocessen en recreatieve ontsluiting van gebieden blijft de aandacht gaan naar versterking van samenwerking met andere sectoren om een gepaste integratie van natuur en bos te verzekeren.

De natuur- en bosmonitoring zal in 2009 beter worden verankerd in de permanente opdrachten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de andere bevoegde instellingen. Uit een totaalanalyse van het te monitoren beleidsinstrumentarium en het beschikbaar monitoringsinstrumentarium zal blijken of aan alle noden wordt voldaan. Naast de stroomlijning van monitoringsprogramma's wordt gewerkt aan een geïntegreerd en eenvoudig consulteerbaar kennissysteem.

In de begroting zijn volgens de minister verder de volgende wijzigingen ten aanzien van de begroting 2008 relevant:

- min 7,1 miljoen euro wegens het aflopen van eenmalige extra inspanningen in het kader van het Sigma-plan 2008;
- plus 71.000 euro ter indexering van gesubsidieerde groene jobs (3002BC);
- plus 422.000 euro voor extra erkenningen en subsidiëring reservaten (3303BC);
- plus 775.000 euro waarvan 700.000 euro voor de subsidiëring van de bosgroepen en 75.000 euro voor de Week van het Bos (beide op artikel 3306BC);
- 525.000 euro wordt verschoven vanuit de verwerving van kustduinen (5320BC) naar de verwerving van natuur- en bosgebieden (7003BC).

Milieu en gezondheid

In het kader van de tweede generatie van het Steunpunt Milieu en Gezondheid 2007-2011 wordt het vervolg van het humaan biomonitoringsprogramma uitgevoerd. Naast het luik biomonitoring zal tevens onderzoek over gezondheidseffecten van endocriene verstoorders en fijn stof worden uitgevoerd. In de loop van 2009 wordt gestart met de voorbereiding van de beleidsvertaling van de resultaten van de humane biomonitoring.

Innovatief milieubeleid

Er zijn momenteel langetermijnvisies en een breed pallet met (ideeën voor) concrete experimenten. Dit is volgens de minister echter geen garantie om op langere termijn tot duurzame systeeminnovaties te komen. De uitdaging is dan om de transitieprocessen in gang te houden door het uitvoeren van nieuwe initiatieven en experimenten en door het werken aan betere randvoorwaarden of condities en aan nieuwe samenwerkingsverbanden.

Het project Duurzaam bouwen en wonen loopt verder in 2009. Door het toetreden van nieuwe praktijkgerichte partners stijgt het aantal nieuwe initiatieven waaruit kan worden geleerd. Voorbeelden daarvan zijn het ondersteunen van intelligente energienetwerken en uitvoeren van voorbeeldprojecten op wijkniveau.

Tegelijk met het zorgen voor continuïteit van het transitieproces inzake duurzaam materialenbeheer is er de ambitie van Plan C – Vlaams Netwerk Duurzaam Materialenbeheer om in een periode van vijf jaar meer dan 20 transitie-experimenten op te zetten en/of die van anderen te ondersteunen. Plan C zal dan een lerend netwerk vormen.

Duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen

In 2008 en 2009 wordt verder invulling gegeven aan het Oppervlaktedelfstoffendecreet, onder meer met een uitgebreider voortgangsrapport, een optimale en gefaseerde ontginning via het beheer van de financiële zekerheden en een milieuhygiënisch verantwoord gebruik van de delfstoffen via het certificaat van herkomst. Het gewijzigde uitvoeringsbesluit zal worden geïmplementeerd. Naast een aanpassing aan de nieuwe plan-MER-regelgeving, houdt de wijziging van het uitvoeringsbesluit onder andere ook rekening

met de resolutie van het Vlaams Parlement van 25 april 2007 in verband met de bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen. Zo wordt het openbaar onderzoek verder verruimd en verduidelijkt en wordt nu ondubbelzinnig vastgelegd dat de gemeenten voorafgaandelijk worden ingelicht.

In de bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen wordt een afweging gemaakt van de behoeftes aan minerale grondstoffen, de inzet van alternatieven en de ecologische balans van import versus eigen bevoorrading. Een aantal plannen zullen de komende maanden nog definitief worden vastgesteld.

Een voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond werd opgesteld en zal aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. In een eerste luik van dit voorontwerp wordt in een nieuw regelgevend kader voorzien voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest in uitvoering van een Europese richtlijn. In het tweede luik wordt een regelgevend kader voorzien voor de geologische opslag van koolstofdioxide in de diepe ondergrond.

De minister besluit dat er voor de resterende tijd van de regeerperiode nog veel regelgevend werk op de agenda staat.

II. BESPREKING

II.1. Algemeen: beleidsbrief en begroting

De heer *Erik Matthijs* wil namens CD&V de minister feliciteren met de begroting, de beleidsbrief en de bepalingen in het programmadecreet. Er is volgens het lid heel wat werk verricht om alles duidelijk en overzichtelijk weer te geven. De wijze waarop het Milieujaarprogramma 2009 is weergegeven bij de memorie van toelichting wordt erg geapprecieerd, omdat het nog eens een volledig overzicht van de prioriteiten voor 2009 geeft.

De minister besteedt in de beleidsbrief ook veel aandacht aan de opvolging van moties en resoluties, wat aantoonde dat het parlementaire werk nog steeds wordt gewaardeerd.

Het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur heeft een heel ruim speelveld. Het is volgens de heer Matthijs zeker niet het gemakkelijkste domein. Het voorbije jaar werd er echter heel wat gerealiseerd. Het lid beseft dat heel wat mensen vragen om grote projecten, symbooldossiers en radicale wijzigingen. Het is

echter de verdienste van de minister, haar medewerkers en haar administratie dat ze zich concentreren op de veelheid aan dossiers die de sector rijk is en stapsgewijs op alle domeinen willen vooruitgaan. Wat zeker opvalt, is dat de minister ook in het laatste jaar van de regeerperiode nog steeds met veel ambities het jaar inzet.

Zoals de minister terecht opmerkte in haar toelichting groeit het budget (in vastleggingskredieten) van het beleidsdomein LNE gestaag en volgt het de stijgende trend van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. De leefmilieubegroting evolueerde van 832 miljoen euro in 2004 tot 1,184 miljard euro in 2009. Hiermee schommelt het leefmilieubudget rond de 5 percent van het totaalbudget van de Vlaamse overheid. Daardoor wordt heel wat beleidsruimte gecreëerd.

Ook de heer *Rudi Daems* beoordeelt het positief dat het Milieujaarprogramma 2009 degelijk is uitgewerkt en uitgeschreven. In tegenstelling tot eerdere versies, is het jaarprogramma nu een autonoom onderdeel van de begroting. Het lid zegt echter minder positief te kunnen zijn over meerdere punten van de beleidsbrief. Het einde van de regeerperiode nadert en dat manifesteert zich volgens de heer Daems duidelijk in de beleidsbrief. De structuur van de beleidsbrief bouwt verder op de structuur van de beleidsnota en van de beleidsbrieven van de voorganger van de minister. Het lid heeft de indruk dat met knippen en plakken en wat aanvullingen de beleidsbrief elk jaar wordt samengesteld. Het beleid lijkt rustig voort te kabbelen, terwijl de knelpunten telkens worden vooruit geschoven. Als voorbeelden verwijst de heer Daems naar de hervorming van de verkeersbelasting, het debat over de NOx-heffing, de afbakening van de natuurlijke structuur, de tweede fase van de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de nv Aquafin en het uitzetten van krijtlijnen voor de doelstellingen in de post-Kyoto-periode (na 2012). Ondanks eerder aangegane engagementen over deze punten lijkt de minister deze te willen doorschuiven naar de volgende regering.

Op het einde van de bespreking van de begroting en de beleidsbrief blijft de heer Daems bij zijn standpunt dat de minister heikele dossiers voor zich uitschuift. De beleidsbrief biedt geen antwoord op de grote uitdagingen inzake milieu waar Vlaanderen voor staat.

Minister *Hilde Crevits* repliceert dat de beleidsbrief voortbouwt op de inhoud en de structuur van beleidsnota die in het begin van de regeerperiode werd opge-

steld. Een beleidsbrief is geen verkiezingsfolder die allerlei grote beloften bevat. Indien de minister veel toekomstplannen in de voorliggende beleidsbrief zou hebben opgenomen, zou de kritiek zijn dat de volgende regering weinig speelruimte krijgt. Voor de dossiers die het lid aanhaalt, waaronder de NOx-uitstoot en de overeenkomst met de nv Aquafin, werd wel actief naar een oplossing gezocht en werd deels vooruitgang geboekt. De minister geeft echter de voorkeur aan een degelijke en duurzame oplossing, ook al vraagt die meer tijd.

De heer *Jan Peumans* maakt een algemene opmerking over het taalgebruik in de beleidsbrief Leefmilieu. Volgens het lid kan de inhoud van de beleidsbrief enkel worden begrepen door hoogopgeleiden. Het moeilijke taalgebruik creëert een afstand tussen het beleid en de burger. Ook de leesbaarheid van tabellen laat te wensen over. De lijst van afkortingen is selectief en bevat bijvoorbeeld niet de verklaring van de afkortingen van Europese programma's.

De heer *Patrick De Klerck* sluit zich namens Open Vld aan bij de felicitaties aan de minister voor de voorliggende begroting en de beleidsbrief.

II.2. Financiering van het milieubeleid

De heer *Rudi Daems* stelt vast dat de beleidsbrief niets zegt over de toekomstige financiering van het milieubeleid. Plant de minister nog initiatieven daarover?

De *minister* laat eerst opmerken dat de milieuheffingen in belangrijke mate zijn hervormd. Er is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen regulerende en financierende heffingen.

Sinds de reorganisatie van de watersector komen in de leefmilieubegroting nog quasi uitsluitend regulerende heffingen voor (afval, grondwater, mest enzovoort). Slechts 25 percent van het milieubeleid wordt nog met heffingen gefinancierd. Het resterende percentage wordt via de algemene middelen gefinancierd. De financiering van het milieubeleid vanuit de algemene middelen is trouwens, zoals bijvoorbeeld aangetoond voor riolering en bodemsanering, in belangrijke mate gestegen.

De regulerende heffingen maken deel uit van een instrumentenmix om bepaalde milieudoelstellingen te halen. Het is een economisch instrument dat een

juiste allocatie van de milieu-inspanningen mogelijk maakt. Een daling van de inkomsten via de milieuheffingen betekent dat bedrijven zich aanpassen en verder saneren. Het is daarom volgens de minister een goede zaak dat de financiering van het milieubeleid loskomt van de inkomsten van de heffingen. De hoogte van de regulerende heffingen moeten immers worden vastgesteld in functie van de doelstellingen en niet in functie van voorziene uitgaven of dalende inkomsten.

De financiering van het milieubeleid maakt dus, net zoals de andere beleidsdomeinen, deel uit van regeeronderhandelingen en begrotingsbesprekingen.

Volgens de heer *Rudi Daems* biedt het feit dat bedrijven zich aanpassen en saneren maar een gedeeltelijke verklaring over de daling van de inkomsten uit milieuheffingen. Volgens het lid heeft de daling ook met een andere visie te maken. De heer Daems had deze regeerperiode een discussie verwacht over de toekomstige financiering van het milieubeleid en de vraag waar regulerend moet worden opgetreden. Die discussie is meermaals aangekondigd maar heeft blijkbaar nog niet tot resultaten geleid.

II.3. Samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten

Succes van de overeenkomst

Volgens de heer *Erik Matthijs* is de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten en provincies een groot succes. Er hebben niet minder dan 268 gemeenten ingetekend, wat een stijging is met 26 gemeenten.

Dit succes heeft volgens CD&V zeker te maken met het feit dat bij de uitwerking van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst een beduidende vermindering van de plan-, rapporterings- en controleverplichtingen werd nagestreefd. De fractie hoopt dat bij de concrete uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst hieraan de grootste prioriteit wordt gegeven.

De heer *Rudi Daems* ziet een deel van de verklaring van het succes van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst in het verminderen van de verplichtingen inzake rapportering voor de gemeenten. Het lid ziet echter ook een verklaring in het minder integrale karakter van de overeenkomst. De integratie van het milieubeleid met andere beleidssectoren werd afgebouwd en de samenwerkingsovereenkomst lijkt nu

meer een receptenboek geworden, waardoor de toetreding van gemeenten wordt vergemakkelijkt.

Projectsubsidies

Voor de heer *Rudi Daems* is het wel significant dat van concrete lokale projecten er 8 op de 29 zijn afgekeurd. Wat is hiervoor de verklaring?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de Vlaamse Regering op 10 oktober 2003 het projectsubsidiebesluit goedkeurde. Dit besluit regelt de subsidiëring van erkende en niet-erkende verenigingen voor de uitvoering van projecten met een duidelijke meerwaarde voor natuur en/of milieu in Vlaanderen. Dit besluit voorziet in de subsidiëring van vier soorten projecten:

- projecten inzake duurzaam lokaal milieubeleid: DuLoMi-projecten;
- natuur- en milieuprojecten: MiNa-projecten;
- natuur- en milieueducatieve projecten: NME-projecten;
- projecten inzake intergemeentelijke en/of provinciale samenwerkingsstructuren.

Voor 2008 werden in het kader van het projectsubsidiebesluit in totaal 29 projectaanvragen ingediend. Het ging om één DuLoMi-projecten, 9 MiNa-projecten, 18 NME-projecten en één project inzake intergemeentelijke en/of provinciale samenwerkingsstructuur. Hiervan zullen acht projecten worden gesubsidieerd.

Twee van de ingediende NME-projecten werden niet ontvankelijk verklaard. Beide projecten zouden voor 1 september 2008 worden opgestart, wat in strijd is met de bepalingen opgenomen in het projectsubsidiebesluit.

Zoals bepaald in het projectsubsidiebesluit, boog de commissie ter advisering van de minister met betrekking tot de projectaanvragen zich over de overige 27 aanvragen. Deze commissie kent vertegenwoordigers van het departement LNE, de Inspectie van Financiën, het kabinet van de minister en de milieu- en natuurverenigingen.

De projectvoorstellen (acht NME-projecten en vier MiNa-projecten) die tijdens de eerste vergadering

van 10 april 2008 negatief werden geadviseerd, lieten veelal te wensen over op het vlak van resultaatgerichtheid en afstemming met vergelijkbare initiatieven vanuit overheid en/of andere middenveldorganisaties. De indieners van de 15 overige projecten kregen de kans hun project te verduidelijken: er werd bijkomende informatie opgevraagd.

Tijdens de tweede vergadering van 28 mei 2008 werd, rekening houdend met de bijkomende informatie van de projectindieners, het advies bijgestuurd. Voor zes projecten kon de indienende vereniging geen overtuigend antwoord op de vragen van de adviescommissie geven. Deze werden negatief geadviseerd. Er werden acht projecten positief geadviseerd. Eén vereniging trok zijn aanvraag voor subsidie terug.

Dit toont volgens de minister aan dat er bij het opstellen en indienen van een aanvraag niet altijd even zorgvuldig wordt gewerkt. Recent maakte de administratie in samenwerking met de adviescommissie werk van een richtlijn bij de beoordelingscriteria. Dit document wil toelichting geven over hoe de verschillende beoordelingscriteria moeten worden geïnterpreteerd en kan als richtlijn voor indienende verenigingen worden gebruikt. Dit document werd gepubliceerd op de website van het departement LNE (<http://www.lne.be/themas/subsidies/verenigingen/verenigingen>).

Voorfinancieren

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* wil de bespreking van de beleidsbrief positief aanvatten door het succes van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten te onderstrepen. Dat succes illustreert dat de gemeenten zeker bereid zijn aan het milieubeleid mee te werken wanneer ze op een positieve manier daartoe worden gestimuleerd. Daarnaast kan worden vastgesteld dat een aantal kleinere gemeenten voor het eerst de samenwerkingsovereenkomst mee heeft ondertekend omdat de voorwaarden niet te hoog gegrepen zijn voor deze gemeenten. De enige kritiek die het lid over de samenwerkingsovereenkomst hoort, is het feit dat gemeentebesturen te lang moeten wachten op de subsidies. Ze voelen zich bankier omdat ze in een aantal gevallen, zoals de subsidie voor groendaken bijvoorbeeld, moeten voorfinancieren. Hiervoor moet dan een budget worden opgenomen in de gemeentelijke begroting en dat is niet altijd evident.

Mevrouw Van den Eynde is echter tevreden met het verhoogde bedrag voor de subsidiëring van groenda-

ken. Blijkbaar deelt de minister de mening dat groendaken een belangrijk instrument zijn in de bestrijding van de wateroverlast, maar meer nog in de strijd tegen de opwarming van de aarde. Heeft de minister cijfers over het aantal vierkante meters aan groendaken dat inmiddels in Vlaanderen werd aangelegd? Welk bedrag aan subsidies werd hiervoor uitgekeerd?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat gemeenten die subsidies voor particuliere groendaken terugvorderen, zoals voor andere onderwerpen uit de samenwerkingsovereenkomst, de voorwaarden en procedures zoals omschreven in de contracttekst volgen. De gemeenten krijgen het jaar van intekening op de samenwerkingsovereenkomst een voorschot als ze aan bepaalde voorwaarden voldoen. Dit bedrag staat gelijk aan het subsidiebedrag van de basis. De basis is het verplichte onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst. Dit houdt volgens de minister in dat gemeenten eerst prefinancieren, en het jaar nadien de uitbetaalde subsidies terugvorderen. Principeel is deze procedure in de nieuwe contracttekst ongewijzigd gebleven ten opzichte van de vorige contractteksten. Ook voor de andere projecten die door gemeenten zelf worden gestart, worden er sinds 2005 geen voorschotten betaald. De afrekening van de subsidie gebeurt na volledige uitvoering en voorlegging van een betalingsaanvraag. Daarnaast is er ook nog een onderscheidingsniveau en een projectmodule in de overeenkomst. De gemeenten kunnen, maar moeten hier niet op intekenen. Het saldo wordt betaald na de effectieve uitvoering van het onderscheidingsniveau en de projecten.

De subsidies zijn volgens de minister in grote mate afhankelijk van het aantal inwoners en de grootte van de gemeente. Afhankelijk van het intekengedrag en de grootte van de gemeente zal het voorschot gelijk zijn aan of minder zijn dan het totale subsidiebedrag dat een gemeente kan ontvangen voor de samenwerkingsovereenkomst. Gemiddeld gaat het om ongeveer 50 percent. De minister benadrukt dat deze procedure tot stand kwam na overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG).

De minister zal laten opzoeken hoeveel vierkante meter groendaken er al in Vlaanderen werd aangelegd en deze informatie aan het lid bezorgen.

Aankopen natuur

De heer *Patrick De Klerck* vraagt of de aankoop van natuurgebieden nu in de samenwerkingsovereenkomst is opgenomen en of het correct is dat er daar-

voor een financieel kader wordt opgelegd. Vroeger was dit blijkbaar niet het geval.

De heer *Patrick Lachaert* voegt eraan toe dat het financieel plafond een probleem kan stellen voor gemeenten die actief zijn.

De *minister* zal deze opmerking noteren en bij de eerste evaluatie van de overeenkomst nagaan of er eventueel een bijsturing nodig is.

II.4. Milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning

De heer *Erik Matthijs* verwijst naar de aankondiging van de minister dat het uniek gemeentelijk loket en de afstemming van de procedures voor milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning in 2009 een feit worden. Administratieve vereenvoudiging was een van de topprioriteiten van de huidige regering, maar ook van de CD&V aan de start van deze regeerperiode. Het lid hoopt dan ook oprecht dat de ministers slagen in hun opzet.

De heer *Patrick De Klerck* vraagt naar de stand van zaken van de uitbouw van het uniek gemeentelijk loket. Hoe ziet de minister de onderlinge afstemming van beide procedures en de concrete invulling van het loket? Wie zal dit uniek loket betalen – het dreigt een dure aangelegenheid te worden – en waar denkt men het geschikte personeel te vinden op de krappe arbeidsmarkt?

De heer *De Klerck* leest ook dat het de bedoeling is de termijn voor het verlenen van vergunningen verder te verkorten, wat op zich een goede maatregel is. Is dit echter praktisch haalbaar? Wat met het uitblijven van een beslissing binnen de gestelde termijnen en met de problematiek van de stilzwijgende vergunning?

Ook mevrouw *Marleen Van den Eynde* heeft vragen bij de start van het uniek gemeentelijk loket en de afstemming van de procedures voor milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning. Werd er een proefproject gestart om na te gaan hoe alles in goede banen kan worden geleid?

De *minister* antwoordt dat intussen de Raad van State al een advies heeft uitgebracht over het voorontwerp van decreet uniek gemeentelijk loket, wat het aspect milieuvergunningen betreft. De opmerkingen van de Raad van State worden verwerkt. De

volgende stap is de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering, waarna het ontwerp bij het Vlaams Parlement kan worden ingediend, gelijktijdig met het voorontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke plannings-, vergunnings- en handhavingsbeleid. Het is belangrijk dat deze decreten samen worden behandeld. Er is ook al een uitvoeringsbesluit in voorbereiding.

De minister verwacht dat dit in het begin een aanpassing zal vergen van de gemeenten, die zullen instaan voor de organisatie van het loket. Dit zal samen met de VVSG worden bekeken. Door de gezamenlijke organisatie van het openbaar onderzoek wordt, eens het loket in werking is, echter een besparing van de werkingskosten verwacht.

II.5. Milieuhandhavingsdecreet

Handhavingsinstanties

Voor mevrouw *Marleen Van den Eynde* is het luik handhaving heel belangrijk. Het is voor het lid echter niet duidelijk of het Milieuhandhavingscollege en de Hoge Raad voor Milieuhandhaving ondertussen werden opgericht.

De *minister* antwoordt dat de juridische operationalisering van beide instellingen in het ontwerp van uitvoeringsbesluit milieuhandhaving is opgenomen. Nu de Raad van State hierover op 28 oktober 2008 advies heeft uitgebracht, wordt momenteel de laatste hand gelegd aan de ontwerptekst. De minister zal het ontwerpbesluit zo spoedig mogelijk voor definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen.

Personeel

De heer *Rudi Daems* stelt met genoegen vast dat het aantal personeelsleden belast met handhaving significant zal toenemen. Het is een van de weinige takken van de Vlaamse administratie waar nog een uitbreiding komt en dat is consequent met de goedkeuring van het Milieuhandhavingsdecreet. Zal dit ook efficiënt gebeuren? Kwatongen beweren dat het pad wordt geëffend om de kabinetschef en andere kabinetsmedewerkers van de minister te benoemen in de op te richten handhavingsinstanties.

Ook de heer *Patrick De Klerck* stelt vast dat er opnieuw in bijkomende ambtenaren wordt voorzien voor de uitvoering van het Milieuhandhavingsde-

creet. Welke uitbreiding van het Vlaams personeelbestand gaat hiermee gepaard en wat is de kostprijs daarvan?

De *minister* antwoordt dat het voor haar niet duidelijk is waarop de heer Daems alludeert. Als het lid hiermee het vervolgdecreet Milieuhandhaving bedoelt, dat in voorbereiding is, dan is het antwoord alvast duidelijk ontkennend.

Het aanwerven van personeel voor de administratie van de Vlaamse overheid gebeurt op objectieve grondslag volgens duidelijke functievereisten. En dat zal dus ook in deze het geval zijn.

De minister geeft het volgende overzicht van het bijkomende personeel voor handhaving:

- voor de nieuwe afdeling van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie: zes nieuwe personeelsleden met een recurrente jaarlijkse loonkost van ongeveer 325.000 euro. De gerelateerde werkingskosten bedragen ongeveer 56.000 euro per jaar;
- Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving: drie vaste personeelsleden (secretaris en secretariaat) met een recurrente jaarlijkse loonkost van circa 180.000 euro. Daarnaast (maximaal) tien niet-permanente leden met een forfaitaire jaarlijkse kost van circa 83.000 euro en acht (4+4) plaatsvervangers met een forfaitaire kostprijs van 8000 euro. Indien wordt beslist tot uitbreiding van de Hoge Raad met vertegenwoordigers van de parketten en de politie (en plaatsvervangers) bedraagt de forfaitaire jaarlijkse meerkost bijkomend 34.000 euro. De gerelateerde werkingskosten van de raad worden ingeschat op 266.000 euro per jaar, met bijkomend 35.000 euro indien voor de uitbreiding met vertegenwoordigers van de parketten en de politie wordt geopteerd;
- voor het nieuwe Handhavingscollege: elf vaste personeelsleden (inclusief secretariaat) met een recurrente jaarlijkse loonkost van circa 842.000 euro, hiernaast vier plaatsvervangende bijzitters met forfaitaire jaarlijkse kostprijs van maximaal 176.000 euro. De gerelateerde werkingskosten worden ingeschat op 212.000 euro.

Deze uitgaven worden intern gecompenseerd op de LNE-begroting, er is dus geen reële meerkost voor de Vlaamse overheid.

- de aanwerving van elf personeelsleden van niveau C en vier van niveau A voor handhaving bij het Agentschap voor Natuur en Bos houdt een meervraag in van 605.000 euro voor de begrotingspost LA1172D. De meervraag is als volgt becijferd: elf voltijdequivalenten (VTE) van niveau C: 385.000 euro en vier VTE niveau van A: 220.000 euro.

Wat betreft het lokale niveau is het op dit moment nog niet mogelijk om de kostprijs voor bijkomende ambtenaren inzake handhaving te bepalen. Dit wordt momenteel door de VVSG via een enquête onderzocht (cf. infra).

Lokale toezichthouders

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* leest in de beleidsbrief dat het uitvoeringsbesluit ook een kader aan geeft voor de aanstelling van bijkomende lokale toezichthouders. Kan de minister medelen of hiervoor nu een kader werd gecreëerd en of deze lokale toezichthouders inmiddels werden aangesteld?

Het lid verwijst naar eerdere tussenkomsten en herhaalt dat ze zich bijzonder veel zorgen maakt over de handhaving in een aantal gemeenten in Vlaanderen. De minister antwoordde in mei 2008 op een schriftelijke vraag van het lid over het aantal VLAREM-gemachtigde ambtenaren dat ongeveer 98 percent van de gemeenten aan de organisatie van het toezicht voldoet. Betekent dit dat die gemeenten een VLAREM-gemachtigd ambtenaar in dienst hebben? Het lid wijst op het verschil tussen het beschikken over een VLAREM-bekwaamheidsbewijs en het VLAREM-gemachtigd zijn. Ze kent een gemeente die 54 hinderlijke inrichtingen van klasse 1 op haar grondgebied heeft, 251 van klasse 2 en 527 van klasse 3, zonder dat er een gemachtigd ambtenaar toezicht houdt. De ambtenaar werd door het schepencollege immers niet gemachtigd. Er is een samenwerkingsprotocol opgesteld met twee andere gemeenten uit de desbetreffende politiezone, maar ook die beschikken niet over een VLAREM-gemachtigd ambtenaar. Het lid vraagt zich af hoe dit anno 2009 nog mogelijk is. In deze gemeenten worden dus geen controles uitgeoefend. Mevrouw Van den Eynde laat daarbij opmerken dat een VLAREM-gemachtigde ambtenaar niet alleen controleert maar ook de bedrijven kan begeleiden bij milieuproblemen.

Mevrouw Van den Eynde heeft intussen vernomen dat de minister via een enquête in samenwerking

met de VVSG zicht wil krijgen op de werking van de lokale toezichthouders. Het lid is ervan overtuigd dat deze enquête nuttig zal zijn en dat de minister verbaasd zal zijn over de resultaten. Ze dringt erop aan dat de aanstelling van een VLAREM-gemachtigde ambtenaar in elke gemeente wordt verplicht. Het kan niet dat de ene gemeente inspanningen doet om de bedrijven te controleren en hen te stimuleren om de milieuverplichtingen na te leven en dat de buurgemeenten de bedrijven hun gang laat gaan zonder controle uit te oefenen.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat het ontwerp van uitvoeringsbesluit milieuhandhaving de criteria en de termijnen vastlegt waarbinnen de lokale besturen moeten overgaan tot de aanstelling van hun toezichthouders. De regeling die in het uitvoeringsbesluit wordt uitgewerkt, komt er in nauw overleg met de VVSG. Op basis van de enquête die de VVSG momenteel uitvoert, zal er ook meer duidelijkheid kunnen komen over zowel de financiële impact die verbonden is aan de aanstelling van lokale toezichthouders, als over de noden van de lokale besturen qua ondersteuning, opleiding en permanente vorming rond milieuhandhaving.

Wat de vraag over de VLAREM-ambtenaren betreft, zegt de minister dat tot op heden en tot inwerkingtreding van het Milieuhandhavingsdecreet de artikelen 58 tot en met 61 van titel I van het VLAREM het afleveren van het bekwaamheidsbewijs aan de toezichthoudende ambtenaren op lokaal niveau, bevoegd voor het toezicht over de inrichtingen van klasse 2 en 3, regelen.

Volgens artikel 61 wordt het bekwaamheidsbewijs afgeleverd aan een persoon op basis van enerzijds het getuigschrift dat het in artikel 59 vermelde onderricht in een daartoe erkende instelling werd gevolgd en dat met gunstig resultaat de bekwaamheidsproef werd afgelegd, samen met de eventueel verleende vrijstelling van onderricht, en anderzijds het aanstellingsbesluit.

De gegevens die door de Vlaamse overheid worden bijgehouden inzake het afleveren van het bekwaamheidsbewijs hebben louter betrekking op het afleveren van de bekwaamheidsbewijzen in het verleden. De desbetreffende bepalingen van VLAREM bevatten immers ten aanzien van de gemeentelijke overheid geen verplichting om bij de gewestelijke milieuoverheid te melden wanneer een toezichthoudende amb-

tenaar effectief de functie uitoefent of na verloop van tijd de functie niet meer uitoefent (om welke reden dan ook).

Met het oog op het actualiseren van de gegevens werd in de zomer van 2008 door de afdeling Milieuvergunningen een bevraging van de gemeenten georganiseerd betreffende het beschikken over een personeelslid in het bezit van het VLAREM-bekwaamheidsbewijs waarbij tevens gevraagd werd naar de datums van getuigschrift, aanstelling en bekwaamheidsbewijs. Volgens de ontvangen gegevens hebben 245 gemeenten tenminste één toezichthoudende ambtenaar gerapporteerd.

Dat niet elke gemeente vandaag beschikt over een gemachtigde ambtenaar, is eigenlijk een logisch gevolg geweest van de gemeentelijke autonomie. Op grond daarvan was het aan elke gemeente om zelf, in functie van haar eigen handhavingsprioriteiten, te bepalen of en zo ja, hoeveel gemachtigde ambtenaren zij wenste in te zetten. Met het uitvoeringsbesluit milieuhandhaving zal hierin, na de inwerkingtreding ervan, verandering komen, omdat elke gemeente dan, binnen een bepaalde overgangstermijn (één jaar na de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit), beroep moet kunnen doen op minstens één toezichthouder. Voor grote gemeenten (met meer dan driehonderd klasse 2-inrichtingen of meer dan 30.000 inwoners als het aantal inrichtingen onvoldoende gekend is) moet binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit minstens beroep kunnen gedaan worden op twee toezichthouders. Het uitvoeringsbesluit geeft echter de mogelijkheid aan de gemeenten om zich op verschillende manieren te organiseren. Zo kunnen gemeenten ervoor opteren hetzij een of meerdere lokale toezichthouders, al dan niet reeds in dienst zijnde gemeentelijke milieuambtenaren, aan te stellen, hetzij beroep te doen op toezichthouders die zijn aangesteld binnen een politiezone of een intergemeentelijke vereniging, hetzij een combinatie van de twee vorige opties. Deze mogelijkheid samen met de voorziene overgangstermijnen moeten voorkomen dat er lokaal ambtenaren worden aangeworven zonder dat het voor de gemeenten duidelijk is hoe zij zich het best organiseren bij de aanduiding van lokale toezichthouders.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* laat opmerken dat een VLAREM-bekwaamheidsbewijs kan worden bekomen door een cursus te volgen. Een VLAREM-gemachtigde ambtenaar wordt echter door het college

van burgemeester en schepenen aangeduid. Indien het college het personeelslid met een bekwaamheidsbewijs niet machtigt, stelt zich een probleem wat het toezicht betreft.

Minister *Hilde Crevits* deelt de mening dat gemeentebesturen hun VLAREM-ambtenaren zouden moeten machtigen. Het nieuwe Milieuhandavingsdecreet biedt echter een oplossing voor de toekomst. Daarbij wordt ook met de kleinere gemeenten rekening gehouden door in de mogelijkheid van een intergemeentelijke samenwerking te voorzien. De gemeenten moeten, binnen een bepaalde overgangstermijn, op minstens één toezichthouder beroep kunnen doen.

Gevolgen van de VLAREM-wijziging

De heer *Rudi Daems* stelt vast dat de minister zegt een lastenverlaging van 3 miljoen euro te hebben gerealiseerd door de herschikking van de indeling van hinderlijke inrichtingen, waarbij een 8000-tal bedrijven bij een andere klasse worden ingedeeld. De verschuiving van een duizendtal bedrijven van klasse 1 van hinderlijke inrichtingen naar klasse 2 zal inderdaad een lastenverlaging op niveau van de Vlaamse overheid inhouden. De gemeentelijke administraties klagen echter dat door de VLAREM-wijziging de lasten aanzienlijk toenemen. De lastenverlaging wordt dus minstens gedeeltelijk ten nadele van de gemeenten gerealiseerd.

Er is al veel eerder aangekondigd dat er een analyse van het takenpakket van de gemeentelijke milieudiensten zou worden gemaakt. Op die manier zouden de pijnpunten worden getraceerd en zou worden nagegaan hoe de Vlaamse overheid de handhavingstaken van de gemeenten kan versterken. Is deze analyse nu uitgevoerd en wat zijn de conclusies ten aanzien van de gemeenten?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vindt de administratieve vereenvoudiging voor de ongeveer 8000 bedrijven die van inrichtingsklasse zijn veranderd, een goede maatregel. De overheid moet echter alert blijven. De heer *Daems* wees terecht op het aanzienlijk takenpakket van de gemeentelijke milieudiensten. Ook mevrouw *Van den Eynde* informeert naar de analyse die daarvan zou gebeuren.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat als gevolg van de herschikking het aantal bedrijven waarvoor de gemeenten bevoegd zijn met ongeveer 1750 wordt

verhoogd. Het daaraan gekoppelde bijkomende werkvolume blijft volgens de minister evenwel eerder beperkt:

- wat betreft het toezicht: de toezichtbevoegdheid voor de bedrijven die van klasse 1 naar klasse 2 verschuiven, blijft onverminderd verzekerd door de afdeling Milieuinspectie. Er is dus geen enkele uitbreiding van de gemeentelijke toezichtstaken;
- wat betreft de advisering van de vergunningendossiers: de adviesverlening voor de bedrijven die van klasse 1 naar klasse 2 verschuiven blijft onverminderd gebeuren door de afdeling Milieuvergunningen en door de voor de stedenbouwkundige aspecten bevoegde diensten. Er zal volgens de minister dus evenmin een noemenswaardige uitbreiding van de gemeentelijke adviestaken zijn;
- wat betreft de administratieve afhandeling en de formulering van de beslissingen in eerste aanleg: een aantal bedrijven van klasse 1 verschuift naar klasse 2 (ongeveer 1250), maar ook een aantal bedrijven van klasse 2 verschuift naar klasse 3 (ongeveer 8000). Het totaal aantal bedrijven van klasse 2 en 3 samen ($75.000 + 175.000 = 250.000$) zal verhogen met het aantal bedrijven van klasse 1 dat naar klasse 2 verschuift (1250).

De verschuiving beïnvloedt volgens de minister het werkvolume van de gemeenten bijgevolg niet noemenswaardig. Het aanvullende werk dat deze weinige bijkomende dossiers van klasse 2 meebrengen, is immers niet alleen over de 308 gemeenten van Vlaanderen gespreid, maar ook in de tijd, vermits deze aan de gemeenten overgedragen inrichtingen van klasse 2 op dit ogenblik in eerste klasse zijn ingedeeld en vergund. Het is dus niet zo dat deze inrichtingen een nieuwe aanvraag moeten indienen omdat ze in een andere klasse worden ingedeeld.

Hiervoor zijn volgens de minister geen bijkomende middelen nodig. De gemeenten krijgen weliswaar zwaardere dossiers te behandelen, maar ze worden ondersteund door de afdeling Milieuvergunningen voor de inrichtingen die nu van klasse 1 naar klasse 2 overgaan.

De heer *Rudi Daems* blijft erbij dat de takenlast van de gemeentelijke milieudiensten wordt verzwaard. Inzake handhaving zou de afdeling Milieuinspectie ondersteuning bieden maar de gemeenten krijgen alleszins meer werk wat de milieuvergunningen betreft. De gemeentelijke milieudiensten zullen op

zichzelf zijn aangewezen om adviezen te schrijven, adviezen die door OVAM, VMM en dergelijke zouden worden geschreven moest het nog om inrichtingen van klasse 1 gaan. Komt er, naast de enquête van VVSG, nu nog een studie van de gemeentelijke takenlast?

De *minister* repliceert dat in overleg met de VVSG een traject wordt gevolgd om de gemeenten te begeleiden. De provinciale diensten blijven de gemeenten begeleiden voor de nieuwe taken inzake vergunningverlening en handhaving (de inrichting van klasse 1 die naar klasse 2 verschuiven). De verschuiving van klasse 2 naar klasse 3 zal een vermindering van de administratieve last meebrengen, met die nuance dat nu wel bijzondere voorwaarden kunnen worden opgelegd. Dat zal worden gemonitord, verzekert de minister.

Opvolging van vervuilende bedrijven

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat er in de bedrijfswereld, vooral bij kleine en middelgrote ondernemingen, wel eens onbetrouwbare ondernemers aan het werk zijn die een enorme milieuravage veroorzaken op een terrein in de ene gemeente en die dat vervolgens verlaten om in een andere gemeente met dezelfde praktijken te starten. Het lid vraagt of er geen opvolgingssysteem kan worden uitgewerkt om dergelijke praktijken te traceren. Ze heeft de indruk dat er te weinig onderling overleg is tussen de milieuambtenaren, waardoor vervuilende praktijken zonder probleem in een andere gemeente kunnen worden voortgezet. Ziet de minister hiervoor een oplossing in het Milieuvergunningendecreet?

De *minister* antwoordt dat er geen opvolgingssysteem bestaat voor vervuilende bedrijven die naar een andere gemeente verhuizen. De minister weet wel dat sommige milieuambtenaren dergelijke informatie opvragen indien ze dat nuttig achten. Het gebeurt dus wel punctueel, maar er is geen gestructureerd overleg. De opvolging is ook niet altijd evident aangezien dergelijke bedrijven soms van naam veranderen of een geheel nieuwe juridische structuur opzetten.

II.6. Integraal waterbeleid

Bekkenbeheerplannen

De heer *Erik Matthijs* stelt dat zijn fractie ervan overtuigd is dat de aanpak door de minister van het integraal waterbeleid van praktisch realisme getuigt.

Ter voorbereiding van de goedkeuring van de (deel-) bekkenbeheerplannen werd aan de bekkenbesturen de opdracht gegeven om prioriteiten toe te kennen aan de verschillende projecten en acties inzake integraal waterbeleid die erin worden opgesomd. De finale goedkeuring van deze plannen wordt voor eind 2008 voorzien. Door de prioritering kan worden verzekerd dat de middelen daar het eerst worden besteed waar de grootste vooruitgang kan worden geboekt.

Ook wat betreft de financiële instrumenten voor het integraal waterbeleid verwacht de fractie van het lid een aanpak met respect voor de mensen. Vaak wordt gedacht aan pistes waarbij de schade pas wordt vergoed als er 'aanzienlijke' schade optreedt. Dat getuigt volgens de heer Matthijs van weinig respect voor de eigendommen van de mensen. Wanneer er schade in het kader van de uitvoering van het integraal waterbeleid optreedt, moet die volledig worden vergoed, zoals CD&V nu reeds twee jaar bepleit.

De heer *Rudi Daems* herhaalt de analyse van zijn fractie dat het integraal waterbeleid blijft steken in de ambtelijke voorbereiding. Er is veel gebeurd op ambtelijk niveau maar de politieke besluitvorming laat lang op zich wachten.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het maatregelenprogramma tegen 22 december 2009 moet vaststellen. In de loop van 2008 zijn de ontwerpen van stroomgebiedbeheerplannen en het ontwerp van maatregelenprogramma binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) voorbereid. Deze ontwerp teksten gaan van 16 december 2008 tot 15 juni 2009 in openbaar onderzoek.

Ingevolge de mededeling over de stand van zaken van de bekkenbeheerplannen op de Vlaamse Regering van 18 juli 2008, werd in de loop van september 2008 door de bekkenbesturen een prioritering doorgevoerd van de acties en maatregelen uit de bekkenbeheerplannen. Vervolgens werd door de CIW een afstemming van deze prioritering doorgevoerd en werd het voorstel van prioritering op 27 oktober 2008 aan de minister overgemaakt. De minister herhaalt dat het haar bedoeling is om de bekkenbeheerplannen en het besluit financiële instrumenten in december 2008 door de Vlaamse Regering te laten goedkeuren.

Slibruiming

Het is volgens de heer *Erik Matthijs* een goede zaak dat de werkingsdotatie aan de Vlaamse Milieumaat-

schappij voor het operationeel beheer van watersystemen in 2009 recurrent met 4 miljoen euro wordt verhoogd. Die zal worden gebruikt om de historische achterstand inzake de slibuimingen op de onbevaarbare waterlopen weg te werken. Hiermee wordt een prioriteit van de strijd tegen overstromingen en de sanering van de waterbodems gemaakt. Al jaren is de fractie van het lid vragende partij voor meer slib- en kruidruiming en hiermee wordt nu een inhaaloperatie ingezet.

De heer *Rudi Daems* begrijpt uit de toelichting van de minister dat er in 2009 op de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie minstens 150.000 kubieke meter slib wordt geruimd. Dat is op zich positief, maar beweren dat hiermee de historische achterstand kan worden ingehaald, vind het lid te vergaand. Het historisch passief zou volgens ramingen immers 15 tot 20 miljoen kubieke meter bedragen. Het lid begrijpt ook niet waarom het uitvoeringsplan Bagger- en Ruimingsspecie nog niet aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd.

Ook de heer *Patrick De Klerck* vindt het een goede zaak dat het budget voor slibuimingen met 4 miljoen euro wordt verhoogd. Volstaan die middelen voor het ruimen van 150.000 kubieke meter, ook al is dat nog maar een fractie van het geheel? Gebeurt dit via de klassieke baggersystemen of wordt er ook aan alternatieve systemen gedacht, zoals de biologische afbraak van nutriëntenrijk slib? Het lid verwijst in dit verband naar een project in Nieuwpoort.

Minister *Hilde Crevits* laat, wat de stand van zaken van de slibuimingen en de historische achterstand betreft, informatie als bijlage aan het verslag toevoegen. In navolging van de specifieke regeling voor het onderzoek en de sanering van waterbodems, zoals opgenomen in het nieuwe Bodemdecreet, en van de doelstellingen, maatregelen en acties opgenomen in het (ontwerp van) sectoraal uitvoeringsplan Bagger- en Ruimingsspecie en de ontwerpen van bekkenbeheerplannen, heeft de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) een aantal acties lopen rond de specifieke regeling voor het onderzoek en de sanering van waterbodems. Die betreffen de opmaak van een methodiek voor het prioriteren van te onderzoeken waterbodems, de verdere uitwerking van het ontwerp van standaardprocedure waterbodemonderzoek en pilootprojecten voor uitvoering van waterbodemonderzoek.

In de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie wordt jaarlijks, in opdracht van de VMM, een slibvolume geruimd dat iets hoger is dan het geraamde slibvolume dat jaarlijks in deze waterlopen terecht-

komt via erosie en lozingen. Zodoende wordt elk jaar een klein deel van de historische ruimingsachterstand weggewerkt. De slibuimingswerken op deze waterlopen worden, de principes van integraal waterbeheer indachtig, enkel ingepland op locaties waar het slib de hydraulische waterafvoer belemmert of een ecologisch risico inhoudt.

Als extra inspanning werd in 2008 7 miljoen euro bijkomend uitgetrokken voor bijkomende ruiming van onbevaarbare waterlopen. In de begroting 2009 is 4 miljoen euro extra recurrent ingeschreven.

In antwoord op de vraag van de heer De Klerck over alternatieve systemen voor slibverwerking, kan de minister melden dat aan de nv Waterwegen en Zeekanaal een vergunning werd verleend voor het terugstorten van 60.000 m³ baggerspecie afkomstig van de IJzer in de overdieptes van het spaarbekken van de IJzer te Nieuwpoort voor een termijn van vijf jaar. Die termijn eindigt op 20 september 2012. De vergunningsaanvraag voor het terugstorten van 180.000 m³ baggerspecie werd geweigerd.

De stortactiviteit bestaat uit het gecentraliseerd storten van baggerspecie, meer bepaald een definitieve onderwaterberging. Hierbij werd als bijzondere voorwaarde onder meer een monitoringsplan opgelegd voor de opvolging van het oppervlaktewater, gelet op de recreatieve functie van het spaarbekken met een intensief gebruik voor watersport.

De onderwaterberging wordt niet aanzien als een alternatief systeem voor slibverwerking (zoals biologische, fysico-chemische en thermische verwerking van baggerspecie).

De heer *Patrick De Klerck* laat opmerken dat in de jachthaven van Nieuwpoort wel een alternatief systeem wordt uitgetest. Het lid zal hierover een vraag aan de minister indienen.

De heer *Rudi Daems* herhaalt zijn vraag naar de stand van zaken van het uitvoeringsplan Bagger- en Ruimingsspecie. Waarom wordt het uitvoeringsplan niet aan de Vlaamse Regering voorgelegd?

Terugdringen van risico's

Mevrouw *Tinne Rombouts* is tevreden met de aandacht die in de beleidsbrief gaat naar de slib- en kruidruiming en ook naar exotenbestrijding. Op bladzijde 47 leest het lid een uitgebreide paragraaf

over het operationeel beheren van de waterlopen. De leemtes in meetlocaties en gemeten parameters worden ingevuld, voornamelijk om opnieuw correct het debiet te registreren op waterlopen onderhevig aan excessieve plantengroei. Dit is volgens het lid een goede zaak omdat er op bepaalde plaatsen inderdaad grote problemen met het waterpeil en het debiet zijn. Is er al een overzicht beschikbaar van de waterlopen die zullen worden aangepakt? Welke acties plant de minister?

De *minister* antwoordt dat de VMM een kwantitatief operationeel meetnet exploiteert dat over heel Vlaanderen momenteel 390 meetlocaties omvat. Aan 183 locaties worden metingen van waterstand en/of debiet verricht. Ter hoogte van 156 locaties worden metingen aan kunstwerken verricht die onder meer ook de waterstand registeren. Alle metingen zijn publiek beschikbaar via de website www.hydronet.be.

Vanaf 1 januari 2009 wordt gestart met het bijplaatsen van 30 peilmeters verspreid over heel Vlaanderen. De nieuwe meetlocaties werden zo gekozen dat ze de bestaande leemten voor het monitoren van kritieke overstromingen optimaal invullen. Daarbij zal ook de specifieke debietmeting op waterlopen met extreme plantengroei worden meegenomen.

In 2009 start bovendien de laatste fase van de uitbreiding van het kwantitatief operationeel meetnet met ongeveer 30 meetposten. Ter hoogte van 40 bestaande debietmeetpunten zal het meettoestel vervangen worden zodat meer betrouwbare debietmetingen kunnen gebeuren. Beide opdrachten hebben een doorlooptijd van acht kalendermaanden.

II.7. Waterzuivering

Nv Aquafin

De heer *Rudi Daems* hekelt dat de tweede fase van de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de nv Aquafin opnieuw wordt vooruit geschoven. De minister verwijst steeds opnieuw naar de ontwikkeling van indicatoren, maar het lid heeft de indruk dat er deze regeerperiode geen vooruitgang meer zal worden geboekt. Kan de minister dit bevestigen?

De *minister* verwijst naar haar eerdere antwoorden over de beheersovereenkomst met nv Aquafin. Zoals vroeger aangekondigd, wil de Vlaamse Regering voor een definitieve resultaatverbintenis haar tijd nemen.

Een nieuwe resultaatverbintenis moet kunnen steunen op stabiele, meetbare en betrouwbare parameters. Het mag geen half werk zijn. Er is immers heel wat tijd en energie gegaan naar het remediëren van de problemen die zich bij het begin van de regeerperiode stelden.

De basis voor een nieuwe resultaatverbintenis moet vooral steunen op het ecologisch indicatorenkader dat op dit moment door de VMM wordt ontwikkeld. VMM werkt dit kader verder uit zowel in de breedte al in de diepte. In de breedte omdat er op dit moment een groter aantal zuiveringsgebieden in het project worden opgenomen. Maar ook het aantal opgevolgde infrastructuuronderdelen per gebied neemt toe. Er moet immers ook een effectieve controle op de bedrijfsvoering buiten de grenzen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties gebeuren. Wat de op te volgen infrastructuuronderdelen betreft, gaat de aandacht momenteel naar de pompstations.

Gemeentelijke inspanningen en milieudoelstellingen

De heer *Jan Peumans* leest in de beleidsbrief dat de milieudoelstellingen, die in uitvoering van de richtlijn Stedelijk Afvalwater en de kaderrichtlijn Water tegen eind 2015 moeten worden gehaald, eind 2008 zullen worden vastgelegd. Het lid verwijst naar de resolutie van het Vlaams Parlement van 5 maart 2008 betreffende de saneringsplicht voor afvalwater (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 1504/6). De gemeenten staan voor een enorme financiële uitdaging. Hoe ver staat het met het halen van de milieudoelstellingen? Hoe evalueert de minister de inspanningen die nog moeten gebeuren?

De *minister* verduidelijkt eerst dat de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater als dusdanig geen milieudoelstellingen oplegt. Het betreft een richtlijn die de lidstaten verplicht tot de bouw van zuiveringsinstallaties en collecteringssystemen in 'gebieden van voldoende concentratie van bewoning en industrie'. De doelstellingen van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater zijn opgenomen in VLAREM II. Alle agglomeraties groter dan 10.000 inwonerequivalenten (IE) moesten eind 1998 voorzien zijn van tertiaire zuivering en collectering; alle agglomeraties met een grootte tussen 2000 en 10.000 IE moesten eind 2005 voorzien zijn van minimaal secundaire zuivering en collectering. De effluentconcentratienormen en/of zuiveringsrendementen waaraan de zuiveringsinstallaties minimaal moeten voldoen, worden eveneens door deze richtlijn vastgesteld.

De noodzakelijke gemeentelijke projecten om te kunnen voldoen aan deze richtlijn, zijn beperkt tot deze rioleringsprojecten die als gecombineerd dossier met de bovenstaande bovengemeentelijke projecten moeten worden uitgevoerd. Deze projecten worden door het Vlaamse Gewest mee gesubsidieerd.

De kaderrichtlijn Water (KRLW) is omgezet in Vlaamse wetgeving in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. In uitvoering van dit decreet moet de Vlaamse Regering de milieukwaliteitsnormen vaststellen die uiterlijk tegen 22 december 2015 moeten worden bereikt.

Daartoe werd door de CIW een uitvoeringsbesluit voorbereid. Dit ontwerpbesluit moet nog aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

De inspanningen die nodig zullen zijn om de goede toestand te kunnen bereiken, worden in de ontwerp van stroomgebiedbeheerplannen geformuleerd onder de vorm van maatregelen. Het ontwerpbesluit bepaalt het referentiekader waaraan de noodzakelijke inspanningen afgetoetst kunnen worden in functie van haalbaarheid en consequenties.

Wat de eventuele extra maatregelen inzake riolering en zuivering zijn in uitvoering van de KRLW is niet rechtstreeks af te leiden uit de richtlijn. De kaderrichtlijn Water legt immers niet concreet vast wat inzake uitbouw moet gebeuren om een goede waterkwaliteit te bereiken.

De zoneringsplannen bevatten de meest maximalistische visie van uitbouw van collectieve en individuele zuivering. Het staat voor de minister vast dat deze uitbouw gerealiseerd zal moeten worden. Maar het is onrealistisch en niet opportuun om te stellen dat dit uiterlijk tegen 2015 zal gebeuren, omdat de richtlijn stelt dat de meest kosteneffectieve maatregelen eerst dienen te worden uitgevoerd. Alle projecten die reeds werden opgenomen op een goedgekeurd gemeentelijk of gewestelijk investeringsprogramma behoren daartoe. Deze projecten maken dan ook deel uit van het eerste aanvullende maatregelenprogramma. De verdere invulling zal geschieden op basis van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen, die in de komende jaren zullen worden opgemaakt ter voorbereiding van de volgende maatregelenprogramma's.

Voor waterlichamen waarvoor het niet haalbaar blijkt de goede toestand te halen, kunnen, na grondig studiewerk, door middel van afwijkingen termijnver-

lenging of lagere doelstellingen, worden gevraagd. Voor de waterlichamen waarvoor het niet haalbaar blijkt de goede toestand in 2015 te halen, wordt bij gebrek aan gedetailleerde informatie in het eerste ontwerp stroomgebiedbeheerplan voorgesteld gebruik te maken van termijnverlenging en nog niet van lagere doelstellingen. Daarvoor is immers een verdergaande motivering noodzakelijk.

Aangezien afwijkingen in elk volgend stroomgebiedbeheerplan opnieuw geëvalueerd en gemotiveerd moeten worden, kan voor een waterlichaam waarvoor in het eerste stroomgebiedbeheerplan een termijnverlenging wordt vooropgesteld, in het volgende stroomgebiedbeheerplan een minder strenge milieu-doelstelling worden vooropgesteld. De Europese Commissie zal oordelen over de gegrondheid van de toepassing van de afwijkingen bij de beoordeling van de stroomgebiedbeheerplannen.

Uitvoeringsplannen

De heer *Bart Martens* stelt dat, na de zoneringsplannen, de uitvoeringsplannen zullen aangeven wanneer de gemeentebesturen welke investeringen moeten uitvoeren. Het is voor het lid cruciaal om die uitvoeringsplannen nu snel op te stellen. Ze zijn zeer belangrijk om te voorkomen dat gemeentebesturen – anticiperend op de termijnverlening die zou kunnen worden gevraagd om te voldoen aan de kaderrichtlijn Water – de huidige en volgende regeerperiode geen investeringen meer gaan doen om dan later opnieuw vast te stellen dat het halen van de doelstellingen onbetaalbaar is geworden. Goede uitvoeringsplannen kunnen dat voorkomen door investeringen te spreiden in de tijd. Het lid bevestigt dat het essentieel is dat de lokale besturen daar op een goede manier door het Vlaamse Gewest voor worden ondersteund, want de uitdaging is inderdaad gigantisch.

Minister *Hilde Crevits* merkt eerst op dat de opmaak van de uitvoeringsplannen door de VMM opgenomen is in artikel 11 van het besluit houdende vaststelling van de regels voor de scheiding tussen de gemeentelijke en bovengemeentelijke saneringsverplichting en de vaststelling van de zoneringsplannen. Met de opmaak ervan kan na de vaststelling van het definitieve zoneringsplan worden gestart.

Door de VMM werd in samenwerking met Aquafin in de loop van 2008 een methodologie voor de vaststelling van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen ontwikkeld. Deze methodologie zal tegen einde 2008 worden afgerond zodat vanaf 2009 met de opmaak ervan kan worden gestart.

De uitvoeringsplannen moeten minimaal een lijst van projecten omvatten, een uitspraak doen over de verantwoordelijke actor (gemeente of gewest), een timing bevatten en aanduiden in welke gebieden een gescheiden stelsel moet worden aangelegd. Daarnaast zijn deze plannen bindend ten aanzien van derden.

Kostprijs van de werken

De heer *Patrick De Klerck* leest dat het Vlaamse Gewest elk jaar 100 miljoen euro van de gemeentelijke investeringsinspanningen inzake waterzuivering zal overnemen en dat tot 2015. Volgens het lid stelt zich het probleem dat dergelijke projecten bij oplevering steeds meer blijken te kosten dan bij aanbesteding. Voorzichtig geschat zal elke 100 miljoen euro bij aanbesteding uiteindelijk 130 miljoen euro kosten bij oplevering. Dit impliceert een niet onaanzienlijk betalingstekort op het einde van het traject. Hoe zal dit worden gefinancierd?

De *minister* stelt dat er meerdere oorzaken zijn voor de vaststelling dat werken in de praktijk duurder uitvallen dan er op basis van de aanbesteding kan verwacht worden. Eerst en vooral is er het feit dat ondanks een grondige voorstudie nooit kan worden uitgesloten dat aanpassingen in het concept nodig zijn tijdens de uitvoering van de werken en dat bijbestellingen moeten worden geplaatst, wat resulteert in verrekeningen. Anderzijds is er de evolutie van de materialenindex en/of bouwindex. Gerekend aan 2 percent per jaar en een gemiddelde doorlooptijd van ongeveer 5 jaar leidt dit ook in de praktijk tot een meerprijs van ongeveer 10 percent.

Bij de totstandkoming van het subsidiebesluit voor gemeentelijke rioleringen is bewust gekozen voor eenvoud van regelgeving, dat houdt in dat het vastgelegde subsidiebedrag bij de goedkeuring van het voorontwerp een plafondbedrag is. Er zijn dus geen bijkomende vastleggingen mogelijk. In de praktijk wordt vastgesteld dat gemeenten hierop anticiperen door een ruime raming in het stadium van het voorontwerp. Als gevolg hiervan moeten er zeer frequent verminderingen van vastleggingen tijdens het verdere verloop van het project worden doorgevoerd.

Ambtelijke indeplaatsstelling

De heer *Bart Martens* verwijst naar de reeds vermelde resolutie betreffende de saneringsplicht voor afvalwater, die bijna unaniem door de plenaire vergadering werd goedgekeurd. Daarin wordt ook gevraagd om te voorzien in een ambtelijke indeplaatsstelling door het Vlaamse Gewest en op kosten van de gemeen-

ten, indien de gemeenten na aanmaning manifest in gebreke blijven bij de realisatie van de uitvoeringsplannen. De heer Martens vindt daar niets over terug in de beleidsbrief, maar meent dat de minister indien nodig ook het instrument van de ambtelijke inplaatsstelling moet gebruiken.

Minister *Hilde Crevits* meent dat de ambtelijke inplaatsstelling indien nodig slechts zal kunnen worden gebruikt op het moment dat het rapporteringsinstrument toelaat om duidelijk aan te tonen dat de gemeente/rioolbeheerder te weinig inspanningen doet om de rioleringsgraad op te trekken en/of om bestaande saneringsinfrastructuur te onderhouden, zoals voorzien in de zonerings- en uitvoeringsplannen.

Door de VMM is wel een studie opgestart om te onderzoeken welke instrumenten kunnen gebruikt worden om de gemeentelijke verplichtingen af te dwingen, ook het instrument van een ambtelijke inplaatsstelling wordt hierin meegenomen.

Grijs water en afvalwaterheffing

De heer *Patrick De Klerck* begrijpt uit de toelichting dat er in het kader van het grijswaterbeleid een subsidiebesluit komt. Het gebruik van grijs water opent talrijke mogelijkheden inzake waterbesparing. In welke richting gaat het besluit en wat zijn de krachtlijnen van de aanpak? Het lid laat in dit verband opmerken dat bij heel wat bedrijven die grijs water gebruiken de effluenten van een hogere kwaliteit zijn dan de inkomende stromen, hoewel ze zware heffingen betalen.

Minister *Hilde Crevits* stelt dat de heffing bij bemonsterde bedrijven wordt bepaald op basis van de geloosde vuilvracht, gekoppeld aan het geloosde debiet. Indien het geloosde afvalwater weinig verontreinigd is – zelfs minder dan het opgenomen water – dan zal het bedrijf weinig heffing betalen, op voorwaarde dat het zijn afvalwater laat bemonsteren. Een negatieve heffing is evenwel decretaal onmogelijk.

Het is volgens de minister echter niet evident dat deze situatie zich geregeld voordoet. Uit ervaring blijkt immers dat zelfs bedrijven die oppervlaktewater opnemen (doorgaans meer verontreinigd dan ander grijswater) en terugstorten in hetzelfde oppervlaktewater slechts zeer uitzonderlijk minder verontreinigende stoffen lozen dan er worden opgenomen. Deze situatie doet zich ook zelden gedurende het

hele jaar voor en zelfs dan steeds voor slechts één of enkele parameters. Het geschetste probleem inzake grijswater is vermoedelijk dan ook eerder een virtueel probleem, daar het geleverde water van zeer hoge kwaliteit is.

De uitbreiding van het zogenaamde deltaprincipe naar alle gebruikte waterbronnen is volgens de minister om meerdere redenen geen optie. Het emissiebeleid is gebaseerd op het immissiebeleid en zodoende is het verplaatsen van verontreiniging van de ene drager naar een andere drager geen optie. Het deltaprincipe kan enkel worden toegepast indien de opgenomen verontreiniging effectief ook teruggestort wordt in hetzelfde water als waaruit het wordt opgenomen. Die voorwaarde impliceert dat het deltaprincipe enkel toepasbaar is indien de vervuiling wordt opgenomen samen met oppervlaktewater en het afvalwater in hetzelfde oppervlaktewater wordt teruggestort. Het is volgens de minister immers geen optie om verontreinigd afvalwater terug te injecteren in het grondwater. Het terugstorten van ander water (hemelwater, drinkwater, grijs water) naar de bron van opname is technisch niet realiseerbaar.

II.8. Mestbeleid

Algemeen

De heer *Erik Matthijs* zegt dat de door de Europese Commissie toegestane derogatie, de afwijking op de strenge bemestingsnorm, een grondige opvolging vergt. De fractie van het lid is tevreden dat die opvolging er zal komen. Het is nu aan de landbouwers om te bewijzen dat de derogatie geen invloed zal hebben op de waterkwaliteit. Dat werd trouwens sterk onderbouwd door de wetenschappers bij de opmaak van het derogatieverzoek. De heer Matthijs hoopt dat de aangekondigde hervorming van de afdeling Mestbank effectief een mentaliteitswijziging, zowel van de Mestbank als op het terrein, met zich mee zal brengen. Helaas merkt het lid op het terrein nog niet zoveel van een herwonnen vertrouwen. De heer Matthijs wil de minister dan ook vragen om dat van dichtbij op te volgen. Een goede relatie tussen de landbouwers en de overheid kan ook een enorme stap vooruit betekenen voor de waterkwaliteit.

Flankerend beleid mestverwerking

De heer *Patrick De Klerck* begrijpt uit de toelichting dat het plan voor een flankerend beleid ter ondersteu-

ning van de mestverwerking in 2009 zal worden uitgevoerd. Kan de minister een fasering en een timing geven voor het nemen van deze maatregelen?

De *minister* antwoordt dat het plan concreet kan worden omschreven als het geheel van reeds bestaande of nieuwe bijkomende maatregelen ter ondersteuning en verdere realisatie van mestverwerking in Vlaanderen. Dit plan, dat het geheel van maatregelen en bijhorende doelstellingen zal oplijsten, wordt uitgewerkt door de Mestbank en zal eind 2008/begin 2009 worden gefinaliseerd. De minister laat meer informatie over het opvolgen en stimuleren van de mestverwerking als bijlage aan het verslag toevoegen.

Audits

Mevrouw *Tinne Rombouts* leest in de beleidsbrief dat de Mestbank voor de eerste keer landbouwbedrijven individueel heeft begeleid en sensibiliserende audits heeft gedaan. Dit was ook een cruciaal punt bij de bespreking van het nieuwe Mestdecreet. Zijn alle audits die moesten uitgevoerd worden ook werkelijk uitgevoerd? Indien dit niet het geval is, hoeveel zijn er uitgevoerd en op welke basis werden prioriteiten bepaald? Heeft de Mestbank conclusies kunnen trekken uit deze audits?

De *minister* bevestigt dat het nieuwe Mestdecreet in audits door de Mestbank voorziet bij landbouwbedrijven gelegen in risicogebied, die op basis van een nitraatresidustaalname een resultaat hebben van meer dan 90 kg nitraatstikstof per ha. Op basis van de nitraatresiducampagne 2007 konden potentieel 950 audits bij deze landbouwers worden uitgevoerd. Vermits 2008 het eerste jaar was waarin deze audits werden uitgevoerd, is deze nieuwe taak grondig voorbereid door de Mestbank, vooraleer deze opdracht op het terrein is gestart. De minister laat meer details over de uitgevoerde en geplande audits als bijlage aan het verslag toevoegen.

Stalen

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft ook vernomen dat de Mestbank stalen neemt wanneer mest van de ene put naar de andere wordt getransfereerd. Bij een landbouwer die mest overpompte, werd een staal genomen om te ontleden. In welk kader neemt de Mestbank dergelijke stalen van putten?

De *minister* antwoordt dat de bemonstering van mesttransporten door de Mestbank kadert in de controleverplichtingen van de bevoegde overheid die

voorzien zijn in de Europese derogatiebeschikking van 21 december 2007. Artikel 11 van deze beschikking legt de bevoegde autoriteiten op om minstens 1 percent van alle mestvervoer op het terrein te controleren. Een transportcontrole conform de beschikking omvat minstens het nagaan van de erkenning van de vervoerder, een controle op de oorsprong en bestemming van de vervoerde mest evenals een bemonstering van de mest. In 2009 zal de Mestbank in dit kader minstens 500 transporten bemonsteren.

Nutriëntenemissierechten

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt in de beleidsbrief niets terug over de toekenning van de nutriëntenemissierechten (NER). Intussen zijn er landbouwers die al twee jaar wachten op de toekenning van NER. Door de goedkeuring in de commissie van het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake energie, leefmilieu, openbare werken, landbouw en visserij (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1816*), het zogenaamde verzameldecreet, worden knelpunten opgelost. De Mestbank weet welke regelgeving op komst is en het lid hoopt dat de dossiers klaarliggen zodat ze onmiddellijk kunnen worden behandeld nadat het ontwerp van decreet door de plenaire vergadering is goedgekeurd en in het Belgisch Staatsblad is gepubliceerd. De minister moet erop toezien dat de toekenning van NER nu de eerste prioritaire opdracht is voor de Mestbank.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de Mestbank naast haar andere belangrijke ondersteunende taken steeds prioriteit heeft gegeven aan de afhandeling van deze dossiers. De minister geeft een overzicht.

De globale toekenning van de NER is al geruime tijd afgerond. Einde 2007 was reeds 92 percent van alle toekenningsbrieven verzonden door de Mestbank. Eind januari 2008 had al meer dan 99 percent van de landbouwers bericht ontvangen over de aan hem/haar toegekende NER. Een zeer beperkt aantal brieven is om diverse redenen nadien nog verzonden, bijvoorbeeld omdat het nutriëntenhaltedossier nog niet eerder was afgesloten. Het betreft in totaal meer dan 45.000 brieven. Een beperkte groep landbouwers komt momenteel nog niet in aanmerking om NER te krijgen en kan dus nu ook geen toekenningsbrief krijgen. Na definitieve goedkeuring van het verzameldecreet zullen aan deze groep landbouwers NER kunnen worden toegekend.

Ook de zogenaamde dossiers herkwalificatie (bijna 1800 dossiers), waarbij de landbouwer de toegekende

NER kan laten omzetten naar andere diersoorten, zijn al zeer geruime tijd volledig afgehandeld.

In minder dan 1,7 percent van de dossiers werd bezwaar of beroep aangetekend tegen de toekenning. Hiervan werd ongeveer 50 percent afgehandeld. De overige dossiers kunnen pas na definitieve goedkeuring van het verzameldecreet ten gronde worden behandeld en afgehandeld.

Eind november 2008 is volgens de minister ongeveer 88 percent van de ongeveer 3500 ingediende overnamedossiers van 2007 afgerond. De resterende dossiers kunnen eveneens nog niet worden afgehandeld omdat ze al of niet rechtstreeks aan de goedkeuring van het verzameldecreet zijn gekoppeld.

De komende weken zal gestart worden met de behandeling van de overnamedossiers van 2008. Deze dossiers konden nog niet vroeger worden behandeld omdat hiervoor eerst de mestbalans van het jaar 2007 moest kunnen worden berekend op basis van de combinatie van de identificatiegegevens, perceelsgegevens en melkgiftgegevens van het Agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV), de rundveegegevens van de databank Sanitel van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), de mestbankaangifte voor het productiejaar 2007, de transportgegevens enzovoort.

De minister heeft de Mestbank de opdracht gegeven bij prioriteit al deze dossiers af te handelen en de nodige informatica daarvoor te voorzien.

II.9. Bodembeleid

Kredieten bodemsanering

De heer *Erik Matthijs* stelt vast dat de middelen voor bodemsanering in de begroting 2009 opnieuw substantieel worden verhoogd. De inspanningen reflecteren zich op volgende punten:

- plus 417.000 euro voor sectorale fondsen bodemsanering (3003BC);
- plus 380.000 euro voor voorbereiding van bodemsaneringen (4144BC);
- plus 1.560.000 euro voor uitvoering van bodemsaneringen (6147BC);
- plus 275.000 euro voor de Umicore-bodemsanering (6148BC).

Bovendien wordt, zoals de voorgaande jaren via het FFEU opnieuw in 10 miljoen euro extra voorzien, voor de uitvoering van bodemsaneringen.

De budgetten voor bodemsaneringen zijn volgens de heer *Matthijs* over de jaren heen gestaag gestegen. Ondertussen zijn de budgetten opgelopen tot meer dan 40 miljoen euro. Het is de verdienste van de ministers van Leefmilieu van deze regeerperiode dat inzake bodemsanering eindelijk vooruitgang wordt geboekt.

Bodemsaneringdossiers

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat er op het terrein nog heel wat onzekerheden bestaan over de toepassing van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO). Enerzijds is er steeds het twistpunt of het al dan niet gaat om een historische verontreiniging en anderzijds is er de vraag wie de saneringskosten zal betalen. Het lid vermoedt dat er bij de bodemsaneringsdossiers zeer veel betwistingen zijn en het is niet altijd duidelijk of OVAM deze problematiek wel eenvormig aanpakt. Hoeveel bodemverontreinigingen werden er in 2008 vastgesteld? Hoeveel historische verontreinigingen werden vastgesteld en hoeveel bezwaarschriften en betwistingen waren er hierover?

De *minister* antwoordt dat in 2008 door de OVAM 3468 oriënterende bodemonderzoeken werden geëvalueerd, waarvan er 2932 als een historische verontreiniging werden beschouwd. Tot die datum waren er 69 beroepen aangetekend tegen beslissingen van de OVAM. Deze voorlopige cijfers betreffen de stand van zaken op 18 november 2008.

In 2008 werd er tegen drie ministeriële besluiten houdende aanwijzing als historisch verontreinigde grond waar bodemsanering moet plaatsvinden een verzoek tot vernietiging ingediend bij de Raad van State. In 2008 werd in het kader van het administratief beroep bij de Vlaamse Regering tegen een beslissing van de OVAM in zeven dossiers de aard van de verontreiniging betwist. Deze voorlopige cijfers geven de stand van zaken weer op 24 november 2008.

Saneringen van bedrijventerreinen

De heer *Rudi Daems* leest dat in de beleidsbrief melding wordt gemaakt van bedrijfsspecifieke overeenkomsten inzake bodemsanering. Kan de minister verduidelijken wat die overeenkomsten precies inhouden?

Het lid noteert dat vooruitgang wordt geboekt met de sanering van terreinen van Umicore, maar ziet niet dezelfde vooruitgang voor de al even ernstige situatie rond de vestiging van Tessenderlo Chemie. Wat is de stand van zaken van het dossier Willebroek Noord?

De *minister* antwoordt dat er over bedrijfsspecifieke overeenkomsten werd onderhandeld met Eandis, De Lijn en Tessenderlo Chemie. Aan Eandis werd een ontwerpovereenkomst overgemaakt; de onderhandelingen zitten in een eindfase. De onderhandelingen met De Lijn zijn afgerond en een overeenkomst ligt ter ondertekening.

De minister laat informatie over de overeenkomst met Tessenderlo Chemie en de saneringen die daaruit voortvloeien als bijlage aan het verslag toevoegen.

In het projectgebied Willebroek Noord zijn er verschillende bodemdossiers gekend bij de OVAM. Voor de belangrijkste terreinen heeft de private ontwikkelaar in 2008 ofwel reeds enkele saneringswerken uitgevoerd ofwel bodemsaneringsprojecten ingediend die ondertussen conform werden verklaard. In de loop van 2009 zullen ook voor deze projecten werken worden gestart. Wat de ambtshalve tussenkomst betreft werd ter hoogte van de voormalige cokesfabriek het beschrijvend bodemonderzoek in 2008 afgerond.

Fonds voor lekkende stookolietanks

De heer *Rudi Daems* informeert naar de stand van zaken wat betreft het fonds voor de sanering van lekkende stookolietanks van particulieren.

Ook de heer *Patrick De Klerck* informeert naar de oprichting van het saneringsfonds voor lekkende stookolietanks. Is er al meer duidelijkheid over wat er op federaal niveau zal gebeuren?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* informeert naar de eigenlijke stand van zaken van de oprichting van het fonds en de eigenlijke reden voor de vertraging. Dit punt keert elk jaar terug bij bespreking van de beleidsbrief. Is het correct te stellen dat het Brussels Gewest verantwoordelijk is voor de blokkering van het dossier? Of is er een probleem op een ander niveau, met enerzijds een federale minister die niet van een accijnsverhoging wil weten en anderzijds de Belgische Federatie van Brandstoffenhandelaars die zware eisen stelt inzake cofinanciering, zoals vorig jaar tijdens de begrotingsbesprekingen werd gesteld? Is de federale regering eigenlijk wel begaan met deze

problematiek? Het lid herinnert eraan dat er in de commissie ooit stoere taal werd gesproken over een zogenaamd plan B, een regeling die op niveau van het Vlaamse Gewest zou worden uitgewerkt. Hoe ver staat het met dit plan en bestaat het eigenlijk wel? Weet de minister en/of de OVAM hoeveel gezinnen met deze problematiek en de financiële gevolgen ervan worden geconfronteerd?

Ook de heer *Bart Martens* vraagt naar de oplossing die zal worden geboden aan dit probleem. Op vragen in de Senaat antwoordde de federale minister bevoegd voor Leefmilieu dat het federale niveau bezig is met de problematiek. Volgens de heer Martens biedt dit echter weinig perspectieven aangezien de laatste jaren geen vooruitgang lijkt te worden geboekt. Daarom dringt het lid aan op het operationaliseren van het plan B, de oprichting van een bodembeheersorganisme belast met de sanering van de verontreiniging veroorzaakt door lekkende stookolietanks van particulieren. Nu doen zich familiale drama's voor bij gezinnen die voor tienduizenden euro saneringswerken moeten laten uitvoeren.

De *minister* antwoordt dat de onderhandelingen over de oprichting van een fonds Gasolietanks voor verwarming van gebouwen nog steeds lopende zijn, met de bedoeling dit fonds te realiseren via een interregionaal samenwerkingsakkoord tussen de federale en de gewestelijke overheden. Het initiatief ligt bij de federale minister van Energie. De oprichting van een federaal stookoliefonds is tot op heden nog altijd opgenomen in de voorstellen van 'de Lente van het leefmilieu'.

In afwachting daarvan worden alle bij OVAM bekende dergelijke bodemverontreinigingen gescreend, en waar nodig worden de nodige maatregelen op initiatief van de OVAM getroffen. Eventuele terugvorderingen worden in het kader van de vermelde onderhandelingen uitgesteld. Dit is belangrijk voor de particulieren die met een verontreiniging door een lekkende tank worden geconfronteerd.

Minister Crevits heeft een brief geschreven aan de federale minister met de vraag een Interministeriële Conferentie Leefmilieu samen te roepen om na te gaan hoe een doorbraak kan worden gerealiseerd.

Andere sectorfondsen

De heer *Patrick De Klerck* beoordeelt het positief dat de sectorale bodemsaneringsfondsen verder worden

ondersteund. Het lid vraagt of er, naast de kleine bijsturingen, al een grondige evaluatie is gebeurd van de bestaande fondsen, meer bepaald het bodemsaneringsfonds voor tankstations (BOFAS) en het Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging (Vlabotex).

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat BOFAS zeer succesvol is gebleken. Hoeveel dossiers konden gunstig worden afgehandeld door dit fonds en hoeveel saneringen werden er al op het terrein uitgevoerd?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat BOFAS werd opgericht op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen de gewesten en de federale staat. Dit samenwerkingsakkoord trad in werking op 26 maart 2004. Het akkoord werd om diverse redenen gewijzigd in september 2007. De minister laat meer gegevens over deze wijziging als bijlage aan het verslag toevoegen. De erkenning van BOFAS loopt tot 2014.

Momenteel werd er één sectorfonds erkend op basis van het Bodemdecreet, met name Vlabotex. De erkenning is verleend einde 2007. Er werden onder tussen 43 saneringsverplichtingen overgenomen. De ervaring met BOFAS heeft geleerd dat de eerste twee jaar voornamelijk in beslag worden genomen door de uitvoering van bodemonderzoeken. Een evaluatie dringt zich derhalve nog niet op.

Het aantal ontvankelijk verklaarde dossiers bij BOFAS bedraagt 2231. Er werden 61 bodemsanereringen door BOFAS uitgevoerd die een eindverklaring hebben ontvangen. In 224 dossiers voert BOFAS op dit ogenblik de sanering uit.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* onthoudt uit het antwoord dat BOFAS momenteel 224 saneringen uitvoert. Worden dan steeds dezelfde saneringswerken uitgevoerd? Of moet er toch telkens een oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek gebeuren? Het gaat toch om typische vormen van verontreiniging voor de sector?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat oriënterende bodemonderzoeken noodzakelijk blijven om na te gaan waar zich in het concrete geval de verontreiniging situeert en wat de ernst is. Dezelfde algemene benadering kan worden gebruikt, maar elke verontreiniging moet afzonderlijk worden aangepakt.

De heer *Bart Martens* stelt dat bij de oprichting van sectorfondsen aanvankelijk ook aan de carrosseriebe-

drijven werd gedacht. Het lid wil weten voor welke andere sectoren de minister nog de oprichting van een bodembeheersorganisatie voorziet om ook voor kleine en familiale ondernemingen de saneringskosten betaalbaar te houden.

De *minister* antwoordt dat de erkenning van Vlabotex de eerste was op basis van het Bodemdecreet. Dit fonds zit nog in de opstartfase. Het is aangewezen eerst de effectieve werking van dit fonds te evalueren alvorens tot oprichting van nieuwe fondsen over te gaan.

Brownfields

De heer *Bart Martens* merkt op dat er in het kader van het Brownfielddecreet 42 dossiers gegrond en ontvankelijk werden verklaard. Indien de Vlaamse Regering echt als investeringsregering wil optreden, dan moet ze deze dossiers zeer concreet aanpakken. De sanering uitstellen, maakt de saneringskost op termijn alleen maar duurder. De sanering maakt bovendien opnieuw ruimte vrij om te wonen, te ondernemen of natuur aan te leggen en helpt voorkomen dat nieuwe gebieden moeten worden aangesneden. Welke timing bestaat er voor de aanpak van de brownfielddossiers?

De *minister* verwijst voor de stand van zaken naar de mededeling van de Vlaamse ministers Van Mechelen en Ceysens aan de leden van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008. De timing voor de aanpak van de 42 ontvankelijk verklaarde brownfielddossiers zit daarin vervat. Het onderzoek naar de haalbaarheid zal einde november 2008 zijn beëindigd en de rapportage aan de Brownfieldcel uiterlijk op 3 december 2008. In functie van de haalbaarheid start het projectmatige overleg vanaf januari 2009.

De heer *Rudi Daems* vraagt om inzage te krijgen in de mededeling aan de Vlaamse Regering en in de rapportage aan de Brownfieldcel.

De *minister* zal informatie over de mededeling aan de Vlaamse Regering aan het verslag laten toevoegen.

II.10. Erosiebestrijding

Stand van zaken erosiebestrijdingsplannen

De heer *Jan Peumans* vraagt naar een stand van zaken en een evaluatie van de erosiebestrijdingsplannen. Wat werd reeds uitgevoerd en wat moet nog

gebeuren? Het is een problematiek die vele burgers bezighoudt.

Minister *Hilde Crevits* stelt dat de gemeenten worden begeleid en financieel ondersteund bij het opmaken van hun gemeentelijk erosiebestrijdingsplan en bij het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken. Er gebeurt een voortdurende evaluatie van die plannen, zowel wat de goedkeuring van de plannen als de uitvoering betreft.

Op 24 november 2008 beschikken 83 gemeenten over een goedgekeurd erosiebestrijdingsplan. Voorts zijn er 11 gemeenten bezig met de opmaak van een plan. Omdat sommige gemeenten slechts voor een klein deel erosiegevoelig zijn, wordt er door de administratie aangenomen dat er maximaal 119 gemeenten effectief een subsidie zullen vragen voor het opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. De gemeenten kunnen volgens de minister de erosiebestrijdingsplannen gebruiken als een flexibel werk-instrument. Een aantal gemeenten heeft het initieel goedgekeurde plan al op eigen initiatief geactualiseerd. Die gemeenten krijgen daarvoor uiteraard geen tweede subsidie. De nieuw geplande erosiebestrijdingswerken komen wel in aanmerking voor subsidiëring.

De evaluatie van de opmaak van de erosiebestrijdingsplannen is voor de minister positief. De uitvoering van de plannen komt wel moeizaam op gang. In de periode 2002-2007 werden 66 projecten voor erosiebestrijdingswerken gesubsidieerd. Deze 66 projecten werden uitgevoerd door slechts 26 gemeenten. In 2008 werden 69 projecten opgenomen in het investeringsprogramma, maar werden slechts 13 definitieve subsidieaanvragen ingediend.

Het voornaamste knelpunt bij de uitvoering van de erosiebestrijdingsplannen is het gebrek aan tijd en kennis bij de gemeentelijke diensten. Dit blijkt althans uit een telefonische navraag door de administratie bij de gemeenten. Vooral het overleg met de betrokken eigenaars en gebruikers vraagt een grote tijdsinvestering en voldoende achtergrondkennis inzake erosiebestrijding. Op basis van het goede voorbeeld van de Interbestuurlijke Samenwerking Land en Water, een samenwerkingsverband tussen de stad Sint-Truiden, de gemeenten Geetbets, Gingelom, Herk-de-Stad en Nieuwerkerken en de Watering van Sint-Truiden, is het duidelijk dat een intergemeentelijke erosiecoördi-

nator – die de gemeente voor alle praktische aspecten kan bijstaan – de uitvoering van de goedgekeurde gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen kan aanzwengelen.

Daarom werd op 21 oktober 2008 een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de bodembescherming voor advies aan de Inspectie van Financiën voorgelegd. Het betreft een uitvoeringsbesluit van het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming. In dit decreet worden voor de Vlaamse Regering de mogelijkheden ingebouwd om via een uitvoeringsbesluit de nodige beleidsinstrumenten voor bodembescherming vorm te geven. In een eerste fase beperkt het ontwerp van besluit zich tot de subsidiëring van de kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen die door de gemeenten worden uitgevoerd. Het ontwerp van besluit vervangt en vervolledigt het besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2001 houdende de subsidiëring van de kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen die door de gemeenten worden uitgevoerd. Zo komt er een bijkomende ondersteuning voor de gemeenten, in de vorm van een subsidie voor een erosiecoördinator die de gemeenten zal begeleiden bij de uitvoering van hun gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. Voorts moet volgens de minister worden opgemerkt dat sommige gemeenten waar de erosieproblematiek minder groot is, er wellicht voor zullen opteren om enkel sensibiliserend te werken en eerder zullen rekenen op het eigen initiatief van de landbouwers om vrijwillig vijfjarige beheersovereenkomsten voor erosiebestrijding af te sluiten.

Personeel

De heer *Patrick De Klerck* stelt vast dat er opnieuw in bijkomende ambtenaren wordt voorzien, niet alleen voor de uitvoering van het Milieuhandhavingsdecreet, maar ook voor erosiebestrijding. Welke uitbreiding van het Vlaams personeelsbestand gaat hiermee gepaard en wat is de kostprijs daarvan?

De *minister* antwoordt dat er geen bijkomende ambtenaren voor erosiebestrijding komen. Er komt wel een subsidieregeling voor de erosiegevoelige gemeenten, die via een dienstverlener een erosiecoördinator kunnen inzetten om hen te begeleiden bij de uitvoering van hun gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. De subsidie bedraagt maximaal 12,5 euro per ha plangebied. De totale oppervlakte plangebied bedraagt

ongeveer 370.000 ha, zodat het totale subsidiebedrag kan worden geraamd op maximaal 4,6 miljoen euro, te spreiden over een periode van ongeveer 10 jaar.

Landbouwinvesteringssteun

De heer *Karlos Callens* verwijst naar een demonstratiedag rond erosiebestrijding waarop interessante maatregelen werden toegelicht, zoals het aanleggen van grasstroken. Een nieuwigheid was de voorstelling van landbouwmachines die minder diep ploegen. Diep ploegen kan in bepaalde omstandigheden een belangrijke oorzaak van bodemerosie zijn. Ook voor de groei van de gewassen kan te diep ploegen nadelig zijn. Bij de aanwezige landbouwers bleek de bereidheid te bestaan om mee te werken aan erosiebestrijdingsmaatregelen, maar de getoonde machines veronderstellen een grote investering. Het succes ervan zal volgens het lid afhangen van de stimuli die door middel van investeringstoelagen aan de landbouwers kunnen worden gegeven. Heeft de minister hierover reeds contact gehad met de minister bevoegd voor Landbouw?

Minister *Hilde Crevits* bevestigt dat, om de bodem te beschermen tegen aantastingen zoals erosie en verlies van koolstof (humus), het efficiënt kan zijn om af te stappen van het traditionele ploegen en over te gaan naar minder intensieve bodembewerkingstechnieken, zoals minder diep of minder vaak ploegen of helemaal niet meer ploegen en overstappen naar niet-kerende bodembescherming of directe inzaai.

De meeste van deze minder intensieve bodembewerkingstechnieken kunnen worden uitgevoerd met traditioneel landbouwmateriaal dat aanwezig is op de landbouwbedrijven. Vaak moet enkel de instelling van het gebruikte materiaal worden aangepast. Minder diep ploegen kan met een traditionele ploeg. Enkel de diepte-instelling dient aangepast te worden. Een rotoreg kan bijvoorbeeld afhankelijk van de instelling een kerende of een niet-kerende bewerking uitvoeren.

Enkel voor directe inzaai is er een specifieke zaaimachine vereist. Voor dergelijke machines is er in een verhoogde investeringssteun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voor landbouwers en tuinders van 20 percent voorzien. Voor de aankoop van andere werktuigen die zowel voor gereduceerde bodembewerking in aanmerking komen als voor traditionele bodembewerking, geldt de VLIF-investeringssteun van 10 percent.

Het toepassen van gereduceerde bodembewerkingsmethodes wordt verder gestimuleerd door de mogelijkheid om beheersovereenkomsten niet-kerende bodembewerking en directe inzaai af te sluiten, en door deze technieken te demonstreren en te promoten. Via de beheersovereenkomsten in het kader van het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) kunnen landbouwers op basis van een vrijwillige overeenkomst jaarlijks een vergoeding ontvangen van 80 euro per hectare voor het toepassen van niet-kerende bodembewerking en van 200 euro/ha voor het toepassen van directe inzaai. Recent keurde de minister het Interreg-project Prosensols goed, waarin gereduceerde bodembewerkingstechnieken aan de landbouwers worden gedemonstreerd in een grensoverschrijdende samenwerking met het Noord-Franse departement Nord-Pas de Calais. Een tweede Interreg-project, met de naam BodemBreed, waarin grensoverschrijdend met de Nederlandse provincie Limburg zal worden samengewerkt, zal nog in 2008 worden goedgekeurd.

Bodembescherming

De heer *Bart Martens* wijst erop dat het Bodemdecreet, dat werd omgevormd van een decreet betreffende bodemsanering tot een decreet betreffende bodemsanering en bodembescherming, ook een hoofdstuk bevat dat de Vlaamse Regering de mogelijkheid biedt om met geboden en verboden bepaalde bodembeheerstechnieken op te leggen. Als de inspanningen die lokale besturen, met de steun van het Vlaamse Gewest, doen om bodemerosie tegen te gaan niet tot voldoende resultaten leiden, zou een uitvoeringsbesluit van het Bodemdecreet een uitweg kunnen bieden. Daarbij kunnen bepaalde vormen van bodembeheer worden opgelegd, bijvoorbeeld het aanleggen van grasstroken bij waterlopen en de richting waarin wordt geploegd. Deze maatregelen hoeven niet duur te zijn voor de landbouwers maar leveren toch resultaten op. De aanleg van opvangbekkens is duurder en verhindert nog niet dat teelaarde wegspoelt.

De *minister* verwijst naar haar antwoord op een eerdere vraag om uitleg van de heer Martens (*Hand. VI. Parl.*, 2007-08, nr. C274). Er wordt nog steeds de voorkeur gegeven aan het sensibiliseren van de landbouwers en de gemeenten om samen van erosiepreventie en -bestrijding werk te maken. Voorlopig bestaan enkel verplichte maatregelen op de sterk erosiegevoelige percelen, in het kader van de milieuraandvoorwaarden voor de Europese landbouwsteun. De

redenen daarvoor werden bij de behandeling van de vraag om uitleg toegelicht en zijn nog steeds geldig. De minister laat meer informatie als bijlage aan het verslag toevoegen.

II.11. Klimaatbeleid

Doelstellingen

De heer *Rudi Daems* leest in de beleidsbrief dat de minister de klimaatdoelstellingen voor 2012 haalbaar acht. Geloof de minister dat de doelstellingen ook echt zullen worden gehaald? Inzake de reductie van CO₂-emissies is er vooruitgang geboekt sinds het referentiejaar 1990, maar het lid heeft twijfels over het aandeel van de transportsector. Het aandeel stijgt en, in combinatie met de plannen van deze investeringsregering, is dit zorgwekkend.

Volgens de heer Daems moet het echte werk inzake het klimaatbeleid nog beginnen. Welke plannen heeft de minister voor de periode na 2012 (post-Kyoto)?

De heer *Patrick De Klerck* beoordeelt het positief dat de uitstoot van broeikasgassen sinds 1990 in Vlaanderen met 2,25 percent is gedaald. Dat is echter nog ver van de doelstellingen voor 2012. Om die te bereiken, moet nog zwaar worden ingezet op interne maatregelen en flexibele mechanismen. Op zich zijn deze maatregelen voor het lid geen probleem, maar hij stelt de vraag of men voor de periode na 2012 rekening houdt met het sluitingsbeleid van de kerncentrales en hoe de Vlaamse Regering hiertegenover staat.

Minister *Hilde Crevits* laat informatie over de resultaten inzake de doelstellingen voor 2012 van het Vlaams Klimaatbeleidsplan als bijlage aan het verslag toevoegen.

Wat betreft de vraag over post-Kyoto, heeft Vlaanderen in 2005 een onderzoekstraject uitgestippeld dat loopt van 2006 tot 2008 om technisch, economisch en maatschappelijk onderbouwde reductiedoelstellingen voor Vlaanderen voor 2020 vast te stellen. Deze studie zal Vlaams cijfermateriaal aanbieden voor het lopende internationale, Europese en nationale debat over klimaatdoelstellingen na 2012 en de reductiemogelijkheden voor Vlaanderen in dat kader.

De nood aan een ambitieus klimaatbeleid wordt volgens de minister steeds duidelijker. Vlaanderen heeft

in het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 het beleid uitgestippeld voor het halen van de Vlaamse Kyotodoelstelling. Zoals blijkt uit de cijfers, worden er ook resultaten geboekt. Het klimaatbeleid stopt echter niet in 2012 en zal daarna nog moeten worden verdergezet.

Het Europese klimaat- en energiepakket zal in belangrijke mate het Vlaamse post-2012 beleid sturen. De minister verwijst naar eerdere discussies daarover in de commissie en in het Vlaams Parlement. Het is voor haar belangrijk te weten wat de Europese doelstellingen zijn om op basis daarvan de Vlaamse doelstellingen bij te sturen en te verfijnen.

De Vlaamse overheid is reeds van start gegaan met de voorbereiding en de implementatie van een aantal concrete projecten met een langere tijdshorizon. De minister verwijst naar het Energierenovatieprogramma 2020 en het project Transitie management Duurzaam Wonen en Bouwen (DuWoBo).

Voor de heer *Rudi Daems* blijft het grote aandeel van transport, zowel particulier transport als vrachtvervoer, het heikele punt.

Ondergrondse opslag

De heer *Patrick De Klerck* verwijst naar het voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond dat wordt opgesteld. Een van de aspecten daarvan is de geologische opslag van CO₂ in de diepe ondergrond. De realisatie hiervan zou een essentiële bijdrage kunnen leveren aan het halen van de Kyotodoelstellingen. De heer De Klerck vraagt hoe realistisch de minister deze oplossing inschat en volgens welke timing ze kan worden gerealiseerd.

De minister antwoordt dat CO₂ theoretisch in uitgeputte olie- of gasvelden, in saline aquifers (zoutwaterhoudende lagen) en eventueel in steenkoollagen kan worden opgeslagen.

In het Vlaamse Gewest komen saline aquifers en steenkoollagen voor. Om een geschikt reservoirgesteente te zijn, moeten deze lagen ook aan de volgende criteria voldoen: het gesteente moet voldoende permeabel zijn; er moet een afdichtende laag voorkomen boven het reservoirgesteente; het reservoirgesteente moet voorkomen op minimum 800 meter diepte en de reservoirs moeten voldoende groot zijn.

In het centrum van Vlaanderen blijkt de diepe ondergrond niet permeabel genoeg te zijn. In het zuidwesten van Vlaanderen komen aquifers voor, echter niet op voldoende grote diepte. De enige theoretisch mogelijke aquifers en steenkoollagen die aan de vermelde criteria zouden kunnen voldoen, komen voor in het noordoosten van Vlaanderen. Dit gebied komt overeen met arealen in de provincies Antwerpen en Limburg. Geologisch gezien komt dit gebied overeen met het Kempisch Bekken. Wat de steenkoollagen betreft is niet alleen de opslagcapaciteit nog onzeker, maar moet ook de techniek om CO₂ te injecteren nog op zijn merites worden onderzocht.

Momenteel wordt er op Europees vlak gewerkt aan een nieuwe richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide, die moet uitmonden in een regelgevend kader voor ondergrondse CO₂-opslag. In de marge van die werkzaamheden beslisten de Europese staats- en regeringsleiders op de Lentetop van maart 2007 dat tegen 2015 tien tot twaalf grootschalige demonstratieprojecten worden opgestart om de technische en economische haalbaarheid van de geologische opslag van CO₂ aan te tonen. De gemiddelde kostprijs per demonstratieproject wordt op 1 miljard euro geraamd. Tot op heden lijkt het er niet op dat één van die demonstratieprojecten in Vlaanderen zal zijn gesitueerd.

De heer *Patrick Lachaert* laat opmerken dat opslag in de ondergrond in Limburg risicovol wordt geacht omdat bijvoorbeeld niet alle mijnschachten zijn gekend.

II.12. Beleid inzake luchtverontreiniging

Doelstellingen NEC-richtlijn tot 2010

De heer *Rudi Daems* stelt dat de minister jarenlang de twee opties in het beleid inzake de reductie van NO_x en SO₂ naast elkaar heeft geplaatst. Er zou een heffing komen, tenzij met de sector een overeenkomst kon worden bereikt. Nu lijkt de minister te kiezen voor de optie van een onderhandelde overeenkomst. Volgens het lid zullen de doelstellingen in 2010 niet worden gehaald als er jarenlang over een milieubeleidsovereenkomst wordt onderhandeld, zoals bijvoorbeeld inzake afgedankte elektrische en elektronische apparatuur is gebeurd. Op die manier zal ook de Europese NEC-doelstelling niet worden gehaald.

Ook de heer *Bart Martens* leest over het beleid inzake verzurende en ozonvormende stoffen dat de onderhandelingen met de sectoren over de milieubeleids-overeenkomsten doorgaan. Eerder heeft de minister volgens het lid echter laten verstaan dat ze nog even geduld wilde uitoefenen maar dat er, bij het uitblijven van een vrijwillige overeenkomst, op het einde van de regeerperiode een heffing zou komen om de uitstoot van NO_x onder het Europese plafond terug te dringen. Over de plannen voor het invoeren van een heffing staat er echter niets in de beleidsbrief. Het lid heeft de indruk dat de minister de gesprekken wil gaande houden, wat volgens de heer Martens niet zal leiden tot tijdige investeringen door de industrie om de doelstellingen te halen. Wat zijn de concrete plannen van de minister voor een heffing op de uitstoot van stikstofdioxide door de industrie? Ook in de begroting zijn geen inkomsten uit de heffing ingeschreven. Zal de minister haar engagement in het kader van het NEC-reductieprogramma nakomen?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat voor SO₂ uit het NEC-programma van 2006 bleek dat de geselecteerde maatregelen zouden volstaan om aan het NEC-plafond voor stationaire bronnen te kunnen voldoen. Dit wordt bevestigd door de nieuwe berekeningen die zijn gebeurd in het kader van het voortgangsrapport NEC, dat de minister zeer binnenkort als mededeling aan de Vlaamse Regering zal voorleggen. Voor deze pollutant is er dus nooit van twee opties sprake geweest. Wel is het zo dat in NEC 2006 nog een aantal bijkomende maatregelen werden opgenomen, die strikt genomen niet nodig zijn voor het bereiken van het plafond. Voor deze maatregelen zijn besprekingen met de sector aan de gang of reeds afgerond. Het kan daarbij niet meer gaan om reducties die tegen 2010 zullen worden gerealiseerd maar wel zo spoedig mogelijk daarna. Een voorbeeld daarvan is een voorstel tot wijziging van de voorwaarden voor de productie van zwavelzuur, dat de minister nog in 2009 aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring zal voorleggen.

Voor NO_x besliste de Vlaamse Regering op 9 maart 2007, samen met de goedkeuring van het Vlaamse NEC-programma 2006, om voor stationaire bronnen een emissieheffing op NO_x in te voeren met terugsluizing van de inkomsten, tenzij in overleg met de doelgroepen een akkoord over een ander instrument met eenzelfde reductiepotentieel zou worden bereikt. Op een algemeen doelgroepenoverleg op 15 oktober 2007 spraken alle sectoren hun voorkeur uit voor een

ander instrument dan een emissieheffing, met name in de eerste plaats een milieubeleidsovereenkomst of convenant. Dit heeft geleid tot het maatregelenpakket dat in het voortgangsrapport wordt besproken en waarin de milieubeleidsovereenkomsten met de chemiesector en met de glasproducenten de voornaamste nieuwe maatregelen zijn in vergelijking met NEC 2006.

Deze milieubeleidsovereenkomsten (MBO's) zullen binnenkort, samen met het voortgangsrapport, een eerste maal aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Uit het voortgangsrapport blijkt dat de maatregelen die op dit moment al zijn genomen, met inbegrip van de MBO's, nog niet volstaan om het NEC-plafond te halen. Het beleidstekort is wel al teruggedrongen van ongeveer 5 kton NO_x, zoals in NEC 2006, tot ongeveer 2,5 kton NO_x. Een aantal maatregelen ligt nog op de onderhandelingstafel. De voornaamste zijn maatregelen in de ijzer- en staalsector, een verlenging van de MBO met de elektriciteitssector en een aanscherping van de voorwaarden voor grote stookinstallaties op basis van het Europese BREF-document (referentiedocument voor beste beschikbare techniek of BBT). Aangezien de besprekingen hierover nog lopen, kan het effect hiervan nog niet worden gekwantificeerd.

Dit betekent dus ook dat de door de Vlaamse Regering aangekondigde NO_x-emissieheffing niet wordt ingevoerd. De minister acht het ook geen geschikt moment om extra lasten aan de industrie op te leggen. Dit is des te meer het geval omdat nu met de sector een akkoord werd bereikt over een milieubeleidsovereenkomst. De bedoeling is volgens de minister niet om middelen te genereren maar wel om resultaten te halen.

Het studiewerk dat rond heffingen werd opgestart naar aanleiding van die beslissing van de Vlaamse Regering wordt wel voortgezet. De studie over de monitorings- en rapporteringsvereisten is intussen afgerond, de studie over de andere aspecten (juridische evaluatie, bepaling van de heffingsmodaliteiten en het toepassingsgebied) loopt nog tot midden 2009. Dit moet volgens de minister toelaten om alsnog een heffing in te voeren indien bijvoorbeeld zou blijken dat de geselecteerde maatregelen toch niet toelaten om de vereiste emissiereducties te realiseren. Dit zou dan wel moeten passen binnen een globaal Europees kader.

Hoe Europa met een eventuele overschrijding van de NEC-plafonds zal omgaan, is op dit moment vol-

gens de minister nog niet duidelijk. In principe kan de Europese Commissie een inbreukprocedure starten tegen de lidstaat die in gebreke blijft. Belangrijke bedenking hierbij is dat, naast België, ook twaalf andere lidstaten moeilijkheden hebben om hun NO_x-plafond te halen. België is dus zeker niet de enige lidstaat die nog knelpunten moet oplossen.

Bovendien blijkt uit de prognoses dat België er voor de andere pollutanten in slaagt om iets verder te gaan dan het NEC-plafond, wat betekent dat zowel voor verzuring (SO₂ en NH₃) als voor troposferische ozonvorming (vluchtige organische stoffen of VOS) de overschrijding van het NO_x-plafond, althans naar milieu-impact, wordt gecompenseerd. Ook dit kan een element zijn waar de Europese Commissie bij haar beoordeling rekening mee kan houden.

Dit betekent volgens de minister uiteraard niet dat het Vlaamse Gewest niet alles in het werk moet stellen om het plafond zo snel mogelijk te halen.

De heer *Rudi Daems* beschouwt dit antwoord van de minister als de kroniek van een aangekondigde overschrijding. De minister geeft eigenlijk toe dat ze de doelstellingen tegen 2010 niet haalt, zoals dat ook voor andere lidstaten het geval zou zijn. Het lid verwijst opnieuw naar de aanslepende onderhandelingen bij andere milieubeleidsovereenkomsten en meent dat de minister ook inzake NO_x geen garanties heeft dat er wel een goede overeenkomst wordt bereikt.

Ammoniakemissie

De heer *Bart Martens* heeft in het bijzonder twijfels bij het halen van de Europese doelstellingen inzake ammoniakemissie. De uitstoot is weliswaar teruggedrongen door de bouw van emissiearme stallen en de aangepaste bemestingstechnieken maar er is onzekerheid over de ontwikkeling van de veestapel. De veestapel zou enerzijds afnemen door het systeem van vermindering bij de overname van nutriëntenemissierechten (NER) maar anderzijds is er een uitbreiding mogelijk door het systeem van nutriëntenemissierechten voor mestverwerking. Het netto-effect daarvan is volgens het lid onzeker. In het geactualiseerde milieubeleidsplan staat volgens de heer Martens dat de Vlaamse Regering nog in 2008 een uitvoeringsbesluit zou nemen om een quotum op te leggen voor het aantal NER-mestverwerking. Door een dergelijk quotum zou de 'uitbreiding mits mestverwerking' onder controle kunnen worden gehouden. Wat is de stand van zaken van dit uitvoeringsbesluit?

De *minister* antwoordt dat reeds overleg heeft plaatsgevonden om de ammoniakemissies in het kader van de groei na bewezen mestverwerking te evalueren. Uit de berekening van de verwachte emissies in 2010 blijkt dat het Vlaams emissieplafond voor ammoniak, zijnde 45 kton zal worden gehaald, zelfs met de verwachte groei van veebedrijven na bewezen mestverwerking. Op basis van een exhaustieve nota bleek duidelijk dat er geen nood is aan een quotum van nutriëntenemissierechten. De afspraak is gemaakt dat de evolutie van de ammoniakemissies en de onderdelen (evolutie veestapel, dierlijke mestproductie, mestverwerking, emissiearme stallen, aanwenden van mest en beweiding) die deze emissie bepalen nauwgezet zullen worden opgevolgd. Meer informatie hierover zal gerapporteerd worden in het voortgangrapport van de Mestbank dat begin januari 2009 aan de minister en het Vlaams Parlement zal worden voorgelegd.

Doelstellingen na 2010

De heer *Patrick De Klerck* vraagt wat de minister bedoelt met 'haalbare en realistische emissieplafonds' wanneer ze het in haar toelichting over de NEC-doelstellingen na 2010 heeft.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat in de loop van 2009 een voorstel van de Europese Commissie voor de herziening van de NEC-richtlijn wordt verwacht, met emissieplafonds voor een aantal luchtpolluenten voor het jaar 2020. Dit voorstel zal de basis zijn voor onderhandelingen over emissieplafonds voor de polluenten SO₂, NO_x, VOS, NH₃ en fijn stof. Aangezien luchtverontreiniging in Europa en Vlaanderen leidt tot een aantal belangrijke gezondheids- en milieuproblemen en aangezien deze problematiek een grensoverschrijdend karakter heeft, zal Vlaanderen tijdens deze onderhandelingen pleiten voor ambitieuze emissieplafonds in alle lidstaten. Belangrijk uitgangspunt is evenwel dat de NEC-plafonds voor 2020 zowel technisch als economisch haalbaar en realistisch moeten zijn. Dit betekent dat ze moeten kunnen worden bereikt met de beschikbare technische maatregelen en tegen aanvaardbare kosten. Voor deze evaluatie zal gebruik worden gemaakt van het uitgebreide studiewerk dat in de voorbije jaren in opdracht van de leefmilieu-administratie is uitgevoerd, en waarmee het reductiepotentieel en de reductiekosten in de verschillende sectoren in kaart werd gebracht. Voor de evaluatie van de economische haalbaarheid van de emissieplafonds, zal onder meer het principe van kosteneffectiviteit worden toegepast: enkel maatregelen

waarvan de kostprijs in verhouding tot de reductie aanvaardbaar is, zullen meegenomen worden om tot een realistisch en haalbaar emissieplafond te komen. De criteria voor kosteneffectiviteit staan nu al in het NEC-reductieprogramma. Een ander aandachtspunt bij de onderhandelingen is dat zoveel mogelijk maatregelen op Europees niveau moeten worden genomen. Op die manier wordt de concurrentiepositie van de Vlaamse en Belgische bedrijven zoveel mogelijk gevrijwaard.

Roetfilters

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* juicht toe dat de plaatsing van roetfilters bij particulieren zal worden betoelaagd. Haar fractie deed hierover reeds eerder voorstellen op federaal niveau.

De heer *Rudi Daems* laat opmerken dat de minister eerder in 2008 al 1 miljoen euro voor de subsidiëring van het plaatsen van roetfilters had uitgetrokken. Daar komt nu 4 miljoen euro bij. Waarop is dit bedrag gebaseerd? Is het voldoende rekening houdend met het groot aandeel van oudere dieselwagens in het Vlaamse wagenpark? Volgens een persbericht zou de Nederlandse overheid in 2009 66 miljoen euro uittrekken.

Minister *Hilde Crevits* stelt dat het in de begroting voorziene bedrag gebaseerd is op het beschikbare bedrag binnen de leefmilieubegroting. Daartoe wordt er 3 miljoen euro overgeheveld uit de dotatie voor het Hermesfonds, waarmee de ecologiepremie voor roetfilters voor vrachtwagens en de aankoop van Euro V-vrachtwagens werd uitgereikt. Vanaf juli 2008 komt de aankoop van een nieuwe Euro V-vrachtwagen immers niet meer in aanmerking voor een ecologiepremie omdat sindsdien nieuwe types reeds met een Euro V-motor moeten zijn uitgerust. Anderzijds blijkt het succes van de ecologiepremie voor roetfilters erg beperkt.

De minister is er zich van bewust dat 4 miljoen euro een veel lager bedrag is dan het bedrag dat in Nederland wordt voorzien. Anderzijds zal in Vlaanderen, in tegenstelling tot in Nederland, 80 percent worden gesubsidieerd, zodat nog 20 percent door de particulier zelf moet worden geïnvesteerd. De premie is eveneens beperkt tot natuurlijke personen. Vennootschappen en overheden komen dus niet in aanmerking. De minister engageert zich om, indien zou blijken dat de beschikbare middelen reeds na enkele maanden zijn uitgeput, de nodige middelen voor bij-

komende premies te zoeken, dit zowel binnen de leefmilieubegroting als via een aanvraag aan de Vlaamse Regering voor verschuiving van middelen. De minister heeft namelijk nog een provisie van in totaal 20 miljoen euro tot haar beschikking.

Verkeersbelasting en ecologische parameters

Voor de heer *Rudi Daems* is de hervorming van de BIV en de jaarlijkse verkeerbelasting en de koppeling daarvan aan de milieuprestaties van wagens essentieel. Eerder liet de minister verstaan te willen werken met de zogenaamde Ecoscore van VITO, maar nu lijkt dit te worden genuanceerd. Minister Crevits is, met haar voornemen om nog voor einde 2008 een voorstel aan de Vlaamse Regering voor te leggen, wel ambitieuzer dan minister van Financiën en Begroting Van Mechelen, die voor 2010 geen belangrijke wijziging ziet.

De heer *Patrick De Klerck* zegt dat zijn fractie de hervorming van de verkeersbelasting en het afhankelijk maken ervan van de milieuprestaties van wagens een lovenswaardig initiatief vindt. Er wordt echter geen duidelijk antwoord gegeven op de vraag of het over een bonus dan wel over een taks, of een combinatie van beide, zal gaan. Er wordt ook geen duidelijkheid gegeven over de budgettaire neutraliteit van deze maatregel. Kan de minister daar meer informatie over geven?

De heer *Jan Peumans* vraagt of de minister bij haar voornemen blijft om einde 2008 een voorstel aan de Vlaamse Regering voor te leggen. Is dat realistisch? Is de administratie klaar om de vernieuwde belasting te innen? De minister bevoegd voor Financiën en Begroting drukte eerder zijn bezorgdheid daarover uit.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat een mededeling aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Deze mededeling bevat een concreet uitgewerkt voorstel van hervorming van de BIV en de jaarlijkse verkeersbelasting en gaat gedetailleerd in op de verdere stappen die zullen worden genomen. De bedoeling van minister Crevits is nu al te komen tot het bepalen van de parameters op basis waarvan de autofiscaliteit zal worden herzien. Het is van belang dat wie een nieuwe wagen koopt nu al weet op basis van welke parameters die zal worden belast. Het kan ook een stimulerend effect hebben op de plaatsing van roetfilters in bestaande wagens en de aankoop van nieuwe wagens met een roetfilter. Over deze maatregelen zal

ook met de andere gewesten overleg moeten worden gepleegd. Er moet immers een samenwerkingsakkoord worden gesloten.

De heer *Rudi Daems* herhaalt zijn algemene opmerking dat de minister een aantal belangrijke dossiers voor zich uitschuift. Dit geldt blijkbaar niet voor de hervorming van de verkeersbelasting en dat verheugt het lid. De heer Daems vraagt om inzage te krijgen in de mededeling aan de Vlaamse Regering.

Fijn stof

De heer *Rudi Daems* blijft betreuren dat de minister inzake fijn stof gemakkelijk naar het aandeel van de buurlanden verwijst. Het lid verwijst opnieuw naar een van de conclusies uit MIRA 2006, die luidde dat concentraties aan PM10 en PM2,5 in Vlaanderen in belangrijke mate worden beïnvloed door grensoverschrijdende luchtverontreiniging, maar dat de PM-emissies afkomstig uit Vlaanderen in het buitenland dubbel zoveel schadelijke gezondheidseffecten veroorzaken als de buitenlandse emissies in Vlaanderen.

De heer Daems laat daarbij opmerken dat de complexiteit van fijn stof toeneemt naargelang de afkomst daarvan. De bijdrage van zware Vlaamse industriële sectoren is in dat opzicht erg belangrijk. Deelt de minister deze visie of blijft ze verwijzen naar de emissies in de buurlanden?

Het wordt volgens het lid verder steeds duidelijker dat het fijnere PM2,5 veel schadelijker is dan PM10. Welke inspanningen doet de Vlaamse Regering inzake PM2,5? Hoe uitgebreid wordt het meetnet? Of blijft dit beperkt tot de zogenaamde hotspots?

Volgens de heer *Patrick De Klerck* wordt er terecht veel aandacht besteed aan het meten, opvolgen en remediëren van de fijnstofproblematiek. De meerderheidsfracties hebben het initiatief genomen om een voorstel van resolutie in te dienen (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 1804/1). Belangrijk in dit verband is het opstellen van een luchtkwaliteitsplan en de acties die hieraan worden gekoppeld.

Het lid vraagt zich af welke andere concrete acties, behalve de subsidies voor roetfilters, er komen, zowel wat PM2,5 als PM10 betreft.

Er is uitstel gevraagd voor de inwerkingtreding van de normen voor PM10. Hoe schat de minister de slaagkansen daarvan in?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat de fijnstofproblematiek meer en meer aandacht krijgt, bijvoorbeeld in het debat over de Oosterweelverbinding. Op die manier krijgt het probleem ook bij de modale burger bekendheid. Vele gemeenten kennen echter nog niet de concrete probleempunten op hun grondgebied. Nochtans werd onder impuls van de voorganger van de minister CAR (Calculation of Air pollution from Road traffic) Vlaanderen ontwikkeld. Een softwareprogramma waarmee de gemeenten de concentratiepunten van fijn stof op hun grondgebied kunnen achterhalen. Misschien is het nuttig om alle overheden nogmaals aan te manen om ook de problematiek van fijn stof op lokaal niveau aan te pakken. Uiteraard moet de Vlaamse overheid daarbij het goede voorbeeld geven en dan is het lid toch enigszins ontgoocheld in het beperkte meetnet voor fijn stof. Plant de minister een uitbreiding van het meetnetwerk om te kunnen voldoen aan de verstrengde Europese milieuwetgeving?

Ook mevrouw Van den Eynde vraagt verduidelijking over de aanvraag die de minister deed om uitstel te bekomen voor het inwerkingtreden van de normen voor PM10 wegens het problematische grensoverschrijdend aandeel. Over welke grensoverschrijdende emissies gaat het? Welk actieplan koppelt de minister hieraan?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt eerst op de vragen over het meetnet. Binnen het telemetrische meetnet wordt momenteel op 19 locaties PM10 gemeten; op vijf van die locaties wordt tegelijk ook PM2,5 gemeten. De Europese richtlijn 2008/50/EG legt bijkomende meetnetverplichtingen op. Metingen van PM2,5 dienen opgestart te worden op stedelijke achtergrondlocaties: vanaf 1 januari 2009 zullen daarom bijkomende PM2,5-metingen worden opgestart op de stedelijke achtergrondlocaties te Gent en te Schoten. De oprichting van een bijkomend stedelijk achtergrondstation ter hoogte van Spoor Noord in Antwerpen wordt onderzocht. Op minstens één achtergrondlocatie op het platteland moeten PM2,5-metingen gebeuren samen met chemische karakterisatie. Deze metingen zullen worden uitgevoerd in het Prinsenpark te Retie. Tevens wordt de oprichting van verkeersgerichte meetstations te Antwerpen (Borgerhout en/of Leien Noord) en te Gent voorbereid.

Binnen de specifieke studies wordt PM gemeten in acht gebieden. PM2,5 wordt gemeten in de stations op de luchthaven te Zaventem en op de Hombeeksesteenweg te Mechelen. Het PM-meetnet in het

Antwerpse havengebied was tot voor 2008 hoofdzakelijk op de rechter Scheldeoever gesitueerd. In 2007 kwam een samenwerkingsakkoord tot stand tussen de VMM, het gemeentebestuur van Beveren en het gemeentelijk havenbedrijf van Antwerpen. In 2008 werden in het kader van deze overeenkomst vijf bijkomende PM2,5-stations opgestart. De aanwezigheid van woonkernen was het belangrijkste aandachtspunt bij de keuze van de meetplaatsen. De plaatsing van een nieuw meetstation in Hoevenen in de gemeente Stabroek, waar zowel PM10 als PM2,5 zal worden gemeten, is in voorbereiding. Ook in Genk werden in de loop van 2008 nog twee bijkomende PM10 meetstations geplaatst.

Er is geen afzonderlijk plan voor PM2,5 omdat PM2,5 ook reduceert met maatregelen voor de reductie van PM10. De grootste bronnen van PM2,5 zijn verkeer en industrie (zowel stook- als procesemissies). Voor beide sectoren zijn maatregelen genomen en andere maatregelen voorzien. Wat betreft de Europese normen blijkt uit de evaluatie van de toekomstige concentraties overigens dat het behalen van de normen voor PM2,5 minder problemen stelt dan de normen voor PM10.

De maatregelen voor het wegverkeer heeft de minister reeds toegelicht bij de vragen over de subsidies voor roetfilters en over de verkeersbelasting. Voor wat betreft de industrie werden de voorwaarden voor de stookemissies al sinds 1 januari 2008 aangescherpt en wordt nu gewerkt aan een verdere aanscherping voor grote stookinstallaties. Voor procesemissies werd de algemene emissienormen van 50 naar 20 gebracht en werd er onderzoek uitgevoerd naar de emissienormen die overeen komen met de BBT. In kader van de vergunningverlening worden de strengste normen in overeenstemming met BBT opgelegd. Voor raffinaderijen werden de normen aangescherpt voor de jaren 2005 en 2010. Ook zullen de voorwaarden voor diffuse emissies worden aangescherpt.

Voor wat betreft scheepvaart wordt sinds 2007 een subsidie toegekend aan bestaande en nieuwe schepen voor de introductie van milieuvriendelijke motoren en voor aanpassingen van bestaande motoren. Geplande acties zijn: de verlenging van het subsidieprogramma, het onderzoek van mogelijkheden voor walstroomvoorzieningen en gedifferentieerde havenrechten, de voorbeeldfunctie voor overheden. Voor havengebonden werktuigen zal worden nagegaan welke acties kunnen worden ondernomen. De minister is ook in onderhandeling met de sector van de

binnenvaart om een convenant af te sluiten. Vandaag is de binnenvaart de meest emissievriendelijke modus, maar inspanningen zijn nodig om in de toekomst die status te houden, gelet op de maatregelen die ten aanzien van andere transportmodi worden genomen.

Voor steden en gemeenten wordt er gewerkt via de samenwerkingsovereenkomst. De vroegere, maar ook de nieuwe overeenkomst (voor de periode 2008-2013) kennen aan de gemeenten punten, en op basis daarvan ook subsidies toe voor bijvoorbeeld een knelpuntanalyse met het gratis ter beschikking gestelde CAR-model of een gelijkwaardig model, voor de opmaak van een actieplan en voor de uitvoering van maatregelen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat op bepaalde assen onvoldoende wordt gemeten naar fijn stof, bijvoorbeeld ten zuiden van Antwerpen. Waarom wordt niet gemeten langs de A12, die door belangrijke woon- en werkbuurten loopt?

De heer *Rudi Daems* begrijpt dat de meetpunten intergewestelijk worden vastgelegd. Het Vlaamse Gewest zou volgens de informatie van het lid echter terughoudend zijn om financieel bij te dragen aan de uitbreiding van het meetnet.

De *minister* zal de opmerkingen van mevrouw Van den Eynde over de spreiding van de meetpunten onderzoeken. Het Vlaamse Gewest financiert alle meetpunten op Vlaams grondgebied, ook de eventuele uitbreiding. De minister begrijpt daarom de kritiek van de heer Daems niet.

Actieplan haven van Antwerpen

De heer *Bart Martens* vraagt naar de concrete stand van zaken van de actieplannen voor de hotspotzones. Het lid wil graag een afschrift ontvangen van het actieplan voor fijn stof in de haven van Antwerpen, dat klaar zou zijn. Er is inderdaad heel wat ongerustheid bij de bevolking over de problematiek van fijn stof en andere luchtvervuiling, zoals uit het protest tegen plannen voor de Oosterweelverbinding blijkt. Het reguliere beleid zal de achtergrondconcentraties doen dalen, maar kan niet voorkomen dat in bepaalde zones de normen worden overtreden en er dus gebiedsgerichte maatregelen moeten worden genomen.

De *minister* antwoordt dat het actieplan voor fijn stof in de haven van Antwerpen eerdaags publiek wordt

voorgesteld en dan beschikbaar zal zijn op de website van het departement LNE.

II.13. Beleid inzake milieugevaarlijke stoffen

REACH

De heer *Rudi Daems* vraagt welk implementatietraject de Vlaamse Regering tot nu toe voor de REACH-verordening heeft gevolgd.

De *minister* laat vooreerst opmerken dat de REACH-verordening direct van toepassing is in de lidstaten van de Europese Unie. Dit heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat de betrokken bedrijven in het kader van REACH voor 1 december 2008 hun chemische stoffen moeten preregistreren. Dit belet echter niet dat de REACH-verordening een aantal zaken bevat die op lidstaatniveau verder moeten worden geconcretiseerd. Dat is in eerste instantie het geval voor de handhaving en de sanctionering. Tegen 1 december 2008 moeten bepalingen in dit verband worden meegedeeld aan de Europese Commissie. Nu al is duidelijk dat die timing niet kan worden gehaald, ook niet door de andere Belgische overheden die hun regelgeving moeten aanpassen.

Het Vlaamse Gewest is hierin volgens de minister echter al ver gevorderd. Binnenkort zal een ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) aan de Vlaamse Regering kunnen worden voorgelegd waarin ook de strafbepalingen van de REACH-verordening worden opgenomen. In een reeds verder gevorderd ontwerp van uitvoeringsbesluit wordt aangegeven dat de bepalingen in titel XVI van het DABM ook op de REACH-verordening van toepassing zijn.

Momenteel wordt ook nagegaan in welke zin de bestaande regelgeving moet worden aangepast zodat er niet langer bepalingen instaan die in tegenspraak kunnen blijken met de REACH-verordening.

Voor de andere aspecten van de implementatie van de REACH-verordening is het momenteel uitkijken naar het ontwerp van samenwerkingsakkoord inzake REACH. Op een interministeriële conferentie van 22 oktober 2008 werd er door alle betrokken overheden formeel beslist dat er snel moet worden gewerkt aan een dergelijk akkoord. In de werkgroep REACH-Implementation van het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM), die alle imple-

mentatie-inspanningen inzake REACH coördineert, heeft de federale milieuoverheid op 23 november 2008 een eerste ontwerp van samenwerkingsakkoord neergelegd. Dit ontwerp wordt momenteel binnen het beleidsdomein van de minister geanalyseerd en getoetst aan de eigen inschattingen en bevoegdheden.

Kwik

De heer *Rudi Daems* leest in de beleidsbrief dat in uitvoering van de Europese kwikstrategie in de eerste helft van 2008 de exportban en de veilige opslag van kwik werd geregeld. Kan de minister verduidelijken wat met deze beknopte formulering wordt bedoeld?

De *minister* antwoordt dat het belangrijkste probleem in de EU de grote hoeveelheid kwik is die zal vrijkomen wanneer de chloorindustrie omschakelt van het kwikcelprocedé naar het membraancelprocedé. De omschakeling wordt door de richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC- of GPBV-richtlijn) tegen 2016 opgelegd.

Na kwik uit de chloorindustrie vormt kwik in tand-amalgaam de grootste bron van kwik in het milieu. Internationaal gezien behoren het gebruik van kwik in de goudmijnbouw en het metallisch kwik dat bij het reinigen van aardgas ontstaat, tot de hoofdproblemen.

In het kader van de algemene kwikstrategie werd door de Europese Raad en het Europees Parlement een akkoord bereikt over de verordening (EG) nr. 1102/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 inzake het verbod op de uitvoer van metallisch kwik en andere kwikverbindingen en -mengsels en de veilige opslag van metallisch kwik.

De verordening verbiedt het exporteren van metallisch kwik vanuit de EU, waarborgt dat dit kwik niet opnieuw op de markt wordt gebracht en dat het veilig wordt opslagen. De verordening zal van kracht zijn vanaf 15 maart 2011, een aantal maanden vroeger dan de Europese Raad en de Europese Commissie oorspronkelijk hadden voorgesteld. Bovendien is het exportverbod tijdens de onderhandelingen nog verder uitgebreid.

De Europese Commissie heeft de taak het verdere onderzoek daarover grondig op te volgen.

Asbest

De heer *Rudi Daems* vraagt naar een stand van zaken van het asbestactieplan. De minister verwijst in haar beleidsbrief naar de voortzetting van de sanering van asbestdraailingen en de initiatieven ten aanzien van de gemeenten voor wat betreft de inzameling op containerparken. Het asbestactieplan van de voorganger van de minister en de resolutie van het Vlaams Parlement van 28 maart 2007 inzake de verspreiding van asbest in het milieu bevatten echter nog andere belangrijke elementen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* heeft de indruk dat er op het terrein heel wat gebeurt rond de asbestproblematiek. OVAM lijkt een grootscheepse actie op touw te hebben gezet om asbestdraailingen op te sporen. Een folder werd verdeeld om de mensen duidelijk te maken wat asbest is en hoe ze kunnen nagaan of ze op hun domein asbest hebben. Het lid beoordeelt het als zeer positief dat de burgers op die manier bewust worden gemaakt van milieugevaarlijke stoffen.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat het verbod op het reinigen onder hoge druk en het onzorgvuldig bewerken van asbestcement en de specificaties rond afbraakwerkzaamheden ondertussen in de Vlaamse wetgeving zijn opgenomen door de recente VLAREM-wijziging. De brochure 'Asbest in en om het huis' en 'Asbest bij land- en tuinbouwbedrijven' worden regelmatig bijgedrukt en verder verspreid.

De minister laat hierbij opmerken dat de cijfers inzake inzameling van asbest op de containerparken in 2007 bijzonder hoog liggen, wat wijst op het succes van de maatregel.

De heer *Leo Pieters* vraagt hoe de controles op de inzameling in de containerparken verloopt, bijvoorbeeld wat het stof betreft. Er gebeuren tweemaal per jaar metingen in de containerparken, maar het lid heeft zelf kunnen vaststellen dat dit bij regenweer gebeurde.

Minister *Hilde Crevits* repliceert dat er op een jaar tijd een enorme vooruitgang is geboekt. Er zijn nu strikte regels over de manier waarop asbest moet worden ontvangen in containerparken. Daarbij worden grote zakken gebruikt als recipiënt. Het is inderdaad de logica zelf dat geen of weinig stof wordt gemeten als het regent. Er zijn echter het hele jaar door metin-

gen in verschillende omstandigheden uitgevoerd en er zijn geen overschrijdingen vastgesteld.

Pesticiden

De heer *Jan Peumans* verwijst naar de pesticidentoets, die volgens de toelichting van de minister, vanaf 2009 voor de aanleg of de omvorming van openbare ruimte zal kunnen worden toegepast. Het lid doet een oproep om een bevraging te organiseren bij de gemeenten naar de weerslag van dit soort maatregelen en ook naar alle andere maatregelen inzake het milieu- en natuurbeleid. Het gemiddelde inwonersaantal van de Vlaamse gemeenten bedraagt ongeveer 16.000 inwoners. Een op drie Vlaamse gemeenten heeft echter niet meer dan 10.000 inwoners. Een lineair beleid, waarvan het pesticidenreductiebeleid een voorbeeld is, leidt tot onbetaalbaarheid voor de gemeenten. Hoe schat de minister de betaalbaarheid en de uitvoerbaarheid van de pesticidentoets in voor de gemeenten?

De *minister* antwoordt dat de pesticidentoets ertoe moet bijdragen dat de beheerskosten verbonden aan een niet-chemische onkruidbestrijding worden verminderd. Het ontwerp van uitvoeringsbesluit dat voorziet in de toepassing van de pesticidentoets laat bovendien toe om ook na de einddatum van 2015 nog omvormingsprojecten door te voeren en ook om een structurele afwijking te bekomen wanneer na de correcte toepassing van de pesticidentoets een nulgebruik moeilijk te handhaven valt. Door deze mogelijkheden is er volgens de minister geen strikte lineaire toepassing van het beleid en worden ook onevenredig hoge kosten vermeden.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* bevestigt dat het niet gemakkelijk is om een gemeente onkruidvrij te houden zonder pesticiden te gebruiken. Daarom steunt het lid de reductieprogramma's voor de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten. Heeft de minister zicht op de inspanningen die de gemeentebesturen doen inzake de pesticidentoets en in het kader van de samenwerkingsovereenkomst? Zijn er incentives voor andere publieke actoren zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS), de nv Waterwegen en Zeekanaal en andere?

De *minister* herinnert eraan dat de gemeenten via de samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 binnen het thema Water subsidies kunnen bekomen voor het inzetten van zogenaamde MiNa-werkers (milieu- en

natuurwerkers) en het opstarten van projecten ten behoeve van het gemeentelijk pesticidenreductiebeleid

MiNa-werkers kunnen worden ingezet bij het curatief niet-chemisch onkruidbeheer of bij het nemen van preventieve maatregelen ter voorkoming van kruidgroei (vegen, omvormen van plantsoenen en verhardingen). Voor 2008 werden ongeveer 137 voltijdequivalenten aangevraagd.

De nieuwe samenwerkingsovereenkomst laat ook de subsidiëring van omvormingsprojecten toe en in dat verband is de pesticidentoets van belang. De omvormingsprojecten moeten in het bijzonder gaan over het aanpassen van de inrichting van één groenzone of meerdere kleine groenzones met een maximale oppervlakte van 1 ha per jaar. Door de nadruk te leggen op een goed ontwerp en een zorgvuldige aanleg kan de onkruidbestrijding in de beheerfase aanzienlijk worden verminderd. Omvorming kost inderdaad geld, maar een vereenvoudiging in het onderhoud kan zich op termijn terugverdienen. Ook de provincies kunnen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 omvormingsprojecten indienen.

Openbare besturen, zoals de NMBS en nv Waterwegen en Zeekanaal dienden een reductieprogramma in maar kunnen volgens de minister geen beroep doen op de subsidieregeling van de samenwerkingsovereenkomst.

II.14. Afvalbeleid

Preventie

De heer *Rudi Daems* vindt het onderdeel preventie in het afvalbeleid voor 2009 opnieuw zeer mager. Het beleid van de minister blijft steken in de zogenaamde Eco-efficiëntiescans, een Ecodesignaward en een nieuwe evaluatie van Presti 5. Er is wel de taakverbreding van OVAM inzake duurzaam materialenbeheer, maar dat blijft bij de aankondiging van het Plan C.

Verwerkingscapaciteit

De heer *Rudi Daems* herhaalt eerdere vragen inzake de afvalverwerkingscapaciteit. In het uitvoeringsplan Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen staat dat deze capaciteit moet toenemen (van 271.000 naar 434.000 ton). Een aantal bedrijven en intercommunales zijn vragende partij voor de uit-

bouw van deze capaciteit. Het lid verwijst naar het dossier van de ISVAG-oven, de plannen van SITA in Gent en de plannen voor verwerkingsinstallaties in Limburg en Kampenhout. Worden er deze regeerperiode nog beslissingen verwacht? Welke kijk heeft de minister op de invulling van deze afvalverwerkingscapaciteit? In de beleidsbrief is volgens het lid hierover geen verdere informatie terug te vinden.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* is bijzonder benieuwd hoe het afvalbeleid het komende jaar zal worden gevoerd en welke beslissingen nog zullen worden genomen. De beleidsbrief vermeldt niets over de noodzakelijke en beschikbare verwerkingscapaciteit in het Vlaamse Gewest. Wat is de stand van zaken in het ISVAG-dossier? Werd intussen een MER ingediend om een verlenging van de milieuvergunning te bekomen? Of werd een aanvraag ingediend voor een mogelijke nieuwe locatie voor de ISVAG-oven?

De heer *Bart Martens* stelt vast dat de verschillende initiatieven die worden genomen voor nieuwe afvalverwerking een totale capaciteit in het vooruitzicht stellen die veel hoger is dan wat in het uitvoeringsplan Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen noodzakelijk wordt geacht. Hoe zal de minister deze dossiers beoordelen? Zal de eerste aanvraag eerst worden beoordeeld of zal de minister criteria hanteren om een keuze te maken tussen de verwerkingsinitiatieven? Wordt met de energie-efficiëntie van installaties rekening gehouden? Aan welke maatregelen en instrumenten denkt de minister om de energie-efficiëntie van verbrandingsovens te verbeteren en de restwarmte nog beter te valoriseren?

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat de beoordeling van dossiers voor milieuvergunningaanvragen voor verbrandingsinstallaties, net als alle andere milieuvergunningaanvragen, conform de geldende procedures beschreven in titel I van VLAREM gebeurt. De termijnen voor het uitbrengen van adviezen en voor het nemen van beslissingen zijn vastgelegd in het Milieuvergunningendecreet van 28 juni 1985 en vertaald in VLAREM, titel I. Aangezien het om wettelijk bindende termijnen gaat, zal een eerst ingediend dossier dus normaliter ook eerst worden behandeld.

De minister laat wel opmerken dat bij de beoordeling, onder meer via het advies van OVAM, een toetsing gebeurt aan van toepassing zijnde afvalstoffenplannen en uitvoeringsplannen. Energetische benutting (warmtekrachtkoppeling of WKK, co-verbranding)

en gunstige locaties spelen daarin een substantiële rol. Voor verbrandingsinrichtingen voor huishoudelijk afval zal bijvoorbeeld het sectoraal uitvoeringsplan Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen een belangrijk element vormen.

Voor de emissies van broeikasgassen geldt dat exploitanten voor nieuwe projecten en voor uitbreidingen van bestaande installaties bijkomende emissierechten kunnen aanvragen in het kader van CO₂-emissiehandel. Alle installaties die onder het toepassingsgebied van emissiehandel vallen komen hiervoor in aanmerking, dus niet enkel verbrandingsinstallaties. De procedure voor het toewijzen van emissierechten aan nieuwkomers staat beschreven in het besluit inzake de verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen van 7 december 2007 (VER-besluit).

De minister benadrukt in dit verband dat ze pas door de procedure wordt gevat wanneer er een beroep wordt ingediend tegen een beslissing in eerste aanleg. In het huidige stadium volstaat de visie zoals vastgelegd in het uitvoeringsplan.

De minister gaat verder in op de stand van zaken in het dossier van de ISVAG-verbrandingsoven. De milieuvergunning voor de verbrandingsoven loopt nog tot 1 september 2011. Door ISVAG werd op 1 oktober 2008 een kennisgevingsdossier voor een MER bij de Cel MER ingediend. Dit dossier werd onvolledig verklaard op 20 november 2008. De effectieve MER-procedure is dus nog niet gestart.

De kennisgeving heeft betrekking op een dossier voor een verbrandingsoven voor huishoudelijke afvalstoffen op de huidige locatie Boomsesteenweg 1000 te Wilrijk. Daarnaast zal een locatiestudie worden uitgevoerd. Die zal aanvangen begin 2009 en het resultaat zal waarschijnlijk beschikbaar zijn in het najaar van 2009. Referentie is de huidige locatie, die zal worden vergeleken met andere locaties in de regio. Hierbij zullen zowel logistieke (de vervoersproblematiek van de regio), ecologische (performantie van de systemen) als economische aspecten (de huidige site is schuldenvrij vanaf 2012) worden meegenomen.

Er zal eveneens een studie door de universiteit van Berlijn worden uitgevoerd waarbij in een stedelijke context verschillende technieken (huisvuilverbrandingsinstallaties, scheidingstechnieken, vergassing enzovoort) worden vergeleken. Ook hierbij komen logistiek, ecologie en economie in beeld. De studie is

vergelijkbaar met de VITO-studie uit 2000, waarbij de klassieke roosterovens met de alternatieve scheidingstechnieken werden vergeleken.

Wat betreft de vraag van de heer Martens over energie-efficiëntie, antwoordt de minister dat de bestaande instrumenten blijven bestaan en nog steeds incentives geven om de energie-efficiëntie van verbrandingsovens te verhogen. De minister laat meer informatie als bijlage aan het verslag toevoegen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt of er intussen andere locaties bekend zijn voor de ISVAG-oven en of de minister die kan meedelen.

De heer *Rudi Daems* begrijpt dat er nu een studie aan de universiteit van Berlijn over verbrandingstechnieken zal worden gevraagd. Amper een jaar geleden beweerde de minister dat de VITO-studie uit 2000 nog voldoende actueel was.

Minister *Hilde Crevits* verduidelijkt dat de studie van de universiteit van Berlijn door ISVAG is besteld. De minister zelf blijft bij de resultaten van de VITO-studie.

Afvalbanden

De heer *Patrick De Klerck* vindt in de beleidsbrief geen oplossing terug voor de afvalbanden bij landbouwbedrijven, waarover in de commissie al meermaals werd gedebatteerd. Is er een oplossing in zicht en kan de minister hierover meer duidelijkheid verschaffen?

Volgens mevrouw *Tinne Rombouts* staat in de beleidsbrief wel dat bij de onderhandelingen over een nieuwe milieubeleidsvereenkomst rekening zal worden gehouden met de resolutie van 2 juli 2008 betreffende de ophaling van afvalbanden bij landbouwbedrijven (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1683*). Zijn die onderhandelingen al gestart en wanneer worden resultaten verwacht? In de resolutie wordt de Vlaamse Regering gevraagd in middelen te voorzien voor de verwerking van afvalbanden uit de landbouwsector of in overleg met Recytyre te voorzien in financieringsinstrumenten. Worden er in de begroting 2009 middelen vrijgemaakt? Of wacht de minister op de resultaten van de onderhandelingen om naar aanleiding van de begrotingsaanpassing in middelen te voorzien? Het is voor het lid duidelijk dat er extra middelen moeten komen om tegemoet te komen aan de resolutie.

Minister *Hilde Crevits* laat opmerken dat in de beleidsbrief onder 7.3 wel wordt verwezen naar de problematiek van de afvalbanden. De bedrijfssector is geïnformeerd over de resolutie inzake afvalbanden. Het thema wordt opgenomen in het kader van de lopende onderhandelingen voor een nieuwe milieubeleidsvereenkomst over afvalbanden. De minister hoopt tegen begin 2009 die onderhandelingen te kunnen afwerken. De implicaties van een eventuele financiële regeling waardoor naast de bedrijfssector ook het Vlaamse Gewest zou worden gevat, zijn op dit ogenblik dan ook nog niet opgenomen in de begroting. Dit moet verder bekeken worden in het kader van de begrotingscontrole 2009.

Andere aanvaardingsplichten

De heer *Bart Martens* zegt dat zijn fractie een groot voorstander is van het systeem van de aanvaardingsplichten. Het lid betreurt dat deze regeerperiode de aanvaardingsplicht niet werd uitgebreid naar andere productcategorieën, zoals matrassen en vloerbedekking. Een aanvaardingsplicht zou het eenvoudiger maken voor de consumenten en leiden tot sensibilisering van de producenten. Ziet de minister de mogelijkheid om de aanvaardingsplicht nog deze regeerperiode tot andere producten uit te breiden?

De minister antwoordt dat de uitbreiding van het instrument aanvaardingsplicht naar andere productcategorieën voor elke categorie een grondige voorstudie vergt. De ervaring met de huidige stromen leert dat de aanvaardingsplicht een complex instrument is dat veel voorbereiding, onderhandeling en monitoring vraagt. De evaluatiestudie 2006-2007, met afgedankte elektrische en elektronische apparaten, draagbare batterijen en loodstartbatterijen als praktijkgevallen, bevestigt dit. Het kostenplaatje voor de overheid en de sector, dus uiteindelijk ook voor de consument, is vrij groot. Recente ervaringen met afvalstromen die een positieve waarde hebben of stromen waarbij het product in zijn afvalfase niet meer eenvoudig te determineren is naar aard en producent, landbouwfolies bijvoorbeeld, roepen volgens de minister vragen op over de geschiktheid van het instrument voor die stromen.

De Vlaamse Regering wil daarom met de nodige omzichtigheid tewerkgaan vooraleer voor nieuwe stromen de aanvaardingsplicht als instrument aan te bevelen. De OVAM zal ondertussen, naast het werken aan de verdere verfijning van het instrument, onder-

zoeken of aangepaste vormen van producentenverantwoordelijkheid wenselijk en inzetbaar zijn. Die informatie zal benut worden om per stroom verder te onderzoeken met welke instrumenten de milieudoelstellingen het best kunnen worden gehaald.

II.15. Bos- en natuurbeleid

Afbakening

De heer *Rudi Daems* feliciteert de minister met de beslissing om de uitbreiding van het natuurreservaat 'Duinen en Bossen van De Panne' met honderd hectare goed te keuren. Helaas blijft de totaalbalans voor deze regeerperiode volgens het lid mager, zowel wat betreft de afbakening van natuurgebieden als wat betreft de aankoop van gebieden.

Het lid heeft ook bij de bespreking van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening geïnformeerd naar de verwachte balans in 2009 wat betreft de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur. Het lid vreest dat de eindbalans mager zal uitvallen. Waar zal de teller staan in juni 2009 als alle geplande procedures doorgaan? Op hoeveel staat de teller inzake de aankoop van natuur- en bosgebieden?

De heer *Karlos Callens* verwijst naar de bespreking van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening. De minister van Ruimtelijke Ordening maakt zich sterk dat in 2009 een aanzienlijk deel van de natuurlijke en agrarische structuur zal afgebakend zijn.

De heer *Rudi Daems* repliceert dat het daarbij gaat over de afbakening van de consensusgebieden. Het eigenlijk werk, de ruimtelijke uitvoeringsplannen om de vooropgestelde doelstellingen inzake bos en natuur te halen, zal in de loop van de volgende regeerperiode moeten gebeuren.

De heer *Bart Martens* deelt de mening dat er deze regeerperiode weinig vooruitgang is geboekt in de afbakeningsprocessen. Dit is deels te verklaren door de andere benadering van die processen, waarbij 15 buitengebiedregio's werden geselecteerd. Wellicht gaat het enkel om uitstel, want iedereen lijkt vast te houden aan de doelstellingen en de ruimtebalans uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (bijkomend 38.000 ha natuur en 10.000 ha bos). Het lid heeft ook al aan de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening gevraagd om te laten berekenen hoeveel tijd nog nodig is om de verschillende stappen in deze proces-

sen te voltooien en tegen welke datum de afronding dan mogelijk zou zijn.

Minister *Hilde Crevits* verwijst voor een stand van zaken van de afbakeningsprocessen naar de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening en naar de bespreking van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening.

Wat de vraag van de heer Daems over de aankopen betreft, antwoordt de minister dat op 1 november 2008 de aankopenteller voor bos en natuur afgerond op 831 ha effectief verworven oppervlakte in 2008 stond. Er werden tot 1 november 2008 voor 439 hectaren kredieten vastgelegd. De minister laat een tabel als bijlage aan het verslag toevoegen. De tabel geeft vanaf 2000 een overzicht van de aangekochte hectaren uitgesplitst per objectgroep en een overzicht van gerealiseerde vastleggingen en effectieve aankopen ten opzichte van een richtinggevend, voor het ANB intern bepaald doel op 1000 ha bos en te bebossen grond en 1000 ha natuur per jaar.

Rasterlandbouw en verweving

De heer *Leo Pieters* verwijst naar lopende afbakening van natuurgebieden en agrarische gebieden. In de beleidsbrief vindt hij de term 'rasterlandbouw' niet terug, net zoals vorig jaar.

De minister antwoordt dat bij de afbakening van natuur- en landbouwgebieden rekening wordt gehouden met de eventuele verweving van natuur en landbouw. De minister heeft bij de bespreking van de beleidsbrief van vorig jaar meer toelichting over die verweving gegeven. De term 'rasterlandbouw' zelf wordt enkel gebruikt door de gemeente Maaseik in haar structuurplanning.

Evaluatie van de instrumenten

De heer *Rudi Daems* wijst erop dat bij het begin van de regeerperiode een evaluatie van de instrumenten voor het natuur- en bosbeleid werd aangekondigd, waarover nu een rapport is neergelegd. Zal dit rapport echter nog een invloed hebben op het beleid voor de rest van de regeerperiode?

Ook de heer *Bart Martens* wijst erop dat de objectieve evaluatie van de instrumenten voor aankoop en vergoeding in het natuur- en bosbeleid in het regeerakkoord werd aangekondigd. Die objectieve evaluatie lijkt in het laatste jaar van de regeerperiode nog altijd

niet voorhanden. In de voorliggende beleidsbrief staat niettemin dat het financiële instrumentarium bij het bos- en natuurbeleid in 2009 verder wordt geoptimaliseerd op basis van de conclusies die de discussie inzake de evaluatie van de instrumentenmix oplevert. Die evaluatie is echter nog niet beschikbaar. Bovendien wordt volgens het lid de omgekeerde weg gevolgd, want intussen worden nieuwe instrumenten ingevoerd, zoals de bestemmingswijzigingscompensatie, de gebruikersschade en de instrumenten in het decreet Integraal Waterbeleid. Kan de minister meer duidelijkheid geven over objectieve evaluatie?

De *minister* repliceert dat er wel een document beschikbaar is, met name een in eigen beheer gemaakte studie over de evaluatie van het natuur- en bosbeleid. Daarover werd advies gevraagd aan de SERV en Minaraad, na mededeling ervan aan de Vlaamse Regering. Er heeft al een toelichting en hoorzitting in de Minaraad plaatsgevonden en de minister verwacht van de adviesraden nu aanbevelingen voor het opwaarderen en verder uitwerken van de studie. Dat moet dan kunnen leiden tot beleidsrelevante conclusies. Inmiddels bestudeert ook het Agentschap voor Natuur en Bos de mogelijkheden om, op basis van deze studie, voort te werken aan een evenwichtig toepassen van diverse instrumenten voor meer en betere natuur in samenwerking met verschillende actoren.

Gebruikersschade

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt in de beleidsbrief niets terug over het aangekondigde decreet over gebruikersschade. Het lid heeft dezelfde vraag gesteld aan de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening bij de bespreking van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening. Minister Van Mechelen verwees in antwoord daarop echter naar de ministers bevoegd voor Leefmilieu en Landbouw. Volgens mevrouw Rombouts zijn de bestemmingswijzigingscompensatie en de gebruikersschade aan elkaar gekoppeld. Om die reden pleit ze ervoor het nieuwe ontwerp van decreet ruimtelijke ordening (ontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid) samen met het ontwerp van decreet houdende vaststelling van een kader voor de gebruikerscompensatie bij bestemmingswijzigingen te bespreken. Wat is de stand van zaken van het ontwerp van decreet betreffende de gebruikerscompensatie? Deelt de minister de mening dat dit ontwerp samen met het ontwerp tot wijziging van het decreet Ruimtelijke Ordening moet worden besproken?

De *minister* antwoordt dat het voorontwerp van decreet gebruikersschade eendaags op initiatief van de minister van Landbouw en Leefmilieu, na advies van de Raad van State, opnieuw ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

Dit voorontwerp van decreet beoogt een kader vast te leggen voor de vergoeding aan landbouwers voor de schade die zij lijden door de opgelegde gebruiksbeperkingen op hun grond door bestemmingswijzigingen, overdrukken en door de Vlaamse Regering opgelegde erfdienstbaarheden tot openbaar nut. Het voorziene vergoedingssysteem is residuair in de zin dat de gebruikerscompensatie voor de gebruiksbeperkingen door bestemmingswijzigingen, overdrukken en erfdienstbaarheden tot openbaar nut, enkel verschuldigd is hetzij als de betrokken gebruiker geen vergoeding kan bekomen op grond van andere sectorale regelgeving, hetzij, in geval de sectorale regelgeving in een vergoedingssysteem voorziet, de gebruiker niet tijdig (een jaar na de beperking) of geen afdoende vergoeding kan bekomen op grond van die sectorale regelgeving. Indien de gebruiker later toch een vergoeding uit andere sectorale regelgeving bekomt, voorziet het voorontwerp van decreet erin dat de reeds betaalde gebruikerscompensatie wordt teruggevorderd.

Het is volgens de minister de bedoeling om dit voorontwerp van decreet samen te laten behandelen met het wijzigingsdecreet ruimtelijke ordening en het decreet Grond- en Pandenbeleid.

Speciale beschermingszones – instandhoudingsdoelstellingen en aankopen

Mevrouw *Tinne Rombouts* leest in de beleidsbrief dat het Agentschap voor Natuur en Bos bij het aankopen zal focussen op de speciale beschermingszones. Dit lijkt het lid logisch. Er moet wel worden opgemerkt dat er in de speciale beschermingszones ook heel wat landbouwgronden liggen. Hoe zal daarmee worden omgegaan? Het kan niet de bedoeling zijn dat ANB in concurrentie gaat met landbouwers bij het aankopen van deze gronden. Is er een visie over hoe dit zal worden uitgevoerd?

Er is vooruitgang geboekt wat de instandhoudingsdoelstellingen in de speciale beschermingszones betreft. De minister heeft ervoor gekozen om in overleg met alle actoren naar een oplossing te zoeken. Mevrouw Rombouts benadrukt het belang van een consensus tussen de partners die de doelstellingen ten

velde moeten realiseren en bedankt de minister voor de gekozen weg.

Minister *Hilde Crevits* laat een uitgebreid antwoord op deze vraag als bijlage aan het verslag toevoegen. De minister vermeldt wel in de commissie dat met de doelgroepen – onder meer de landbouwsector – is overeengekomen dat de keuze van de concrete instandhoudingsmaatregelen zal gebeuren in samenspraak met de betrokken doelgroepen via het instrument van het natuurrichtplan. Om die reden was het nodig om het decreet Natuurbehoud met betrekking tot de natuurrichtplannen bij te stellen, zodat er een rechtsgrond ontstond om dit instrument op een meer praktische wijze inzetbaar te maken. Op dit moment is er een besluit in voorbereiding om deze benadering gestalte te geven. In deze nieuwsoortige natuurrichtplannen zullen er afspraken worden gemaakt voor het bepalen van de ruimtelijke vertaling van de voor dat gebied vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen, desgevallend de taakverdeling voor het realiseren van die instandhoudingsdoelstellingen en de keuze van de in te zetten instandhoudingsmaatregelen. Tevens wordt in het natuurrichtplan een fasering van uitvoering opgenomen. Vooraleer het natuurrichtplan wordt goedgekeurd is er een openbaar onderzoek.

Wat er dus zal gebeuren met de landbouw in een concrete speciale beschermingszone hangt volgens de minister af van de specifieke eisen van de betrokken habitats en soorten, weergegeven door middel van instandhoudingsdoelen, en de situatie en de mogelijkheden buiten de landbouwpercelen in de speciale beschermingszone. Zo komen sommige Europees beschermde soorten, zoals de hamster of grauwe kiekendief, nagenoeg hoofdzakelijk in het landbouwgebied voor. Andere natuurdoelen, zoals de bescherming van valleibossen of van de nachtzwaluw, kunnen dan weer niet gebeuren in landbouwzones.

Noord-zuidverbinding en speciale beschermingszones

De heer *Jan Peumans* stelt dat de minister tegen december 2010 prioriteiten moet bepalen voor de speciale beschermingszones. Hoe zal dit gebeuren voor de reeds aangeduide zones? Wat bijvoorbeeld met de speciale beschermingszones die zullen worden doorkruist door de noord-zuidverbinding in Limburg?

Het lid leest in de beleidsbrief, in het hoofdstuk over beleid voor ontsnippering, dat binnen het Agentschap Wegen en Verkeer het procesmatig werken rond de ontwikkeling en verspreiding van milieu- en natuur-

kennis wordt ondersteund. Hoe zal dit op een consequente manier worden toegepast op het terrein?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat het in aanmerking genomen tracé voor de noord-zuidverbinding in Limburg, het zogenaamde omleidingstracé, gelegen is in of in de nabijheid van volgende speciale beschermingszones:

- Habitatrichtlijngebied Vallei- en brongebied van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide- en vengebieden;
- Habitatrichtlijngebied Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode;
- Habitatrichtlijngebied Valleien van de Laambeek, Zonderikbeek, Slangbeek en Roosterbeek met vijvergebieden en heiden;
- Vogelrichtlijngebied Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek.

In het plan-MER en de passende beoordeling zijn de effecten van de verkeersinfrastructuur op de speciale beschermingszones onderzocht en werden milderende maatregelen voorgesteld. Eén van de aspecten van milderende maatregelen is het versterken van de natuurverbinding tussen de heidekerngebieden van de militaire domeinen Leopoldsburg en Meeuwen-Gruitrode, onder meer door de omzetting van landbouwgronden naar natuurgebieden in de as van deze verbinding (ongeveer 66 ha), de verbetering van ongeveer 100 ha groene zones en het realiseren van een ecoduct.

De gebieden die ingeschakeld worden ter versterking van dit Natura 2000-netwerk maken momenteel geen deel uit van de speciale beschermingszones zelf, maar ondersteunen dit netwerk van gebieden en leveren op die manier een essentiële bijdrage aan de instandhouding van de habitats en soorten binnen deze zones. Het is ook niet voorzien dat er nieuwe gebieden als speciale beschermingszone moeten worden afgebakend.

Stadsrandbos

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt dat het voor de ontwikkeling van een stadsrandbos zeer belangrijk is dat er een draagvlak wordt gecreëerd. De ontwikkeling van een dergelijk bos hangt immers in grote mate af van de medewerking van de landbouwers. Wat betreft het stadsrandbos in de zuiderrand

van Antwerpen werd overgegaan tot een perceels-gewijze afbakening. Dat heeft tot commotie geleid. Worden aan de landbouwers die binnen de afbake-ning actief zijn beperkingen opgelegd, zoals dat ook voor andere bedrijven in een bosgebied het geval is? In het geval van Antwerpen zijn er ook zonevreemde woningen opgenomen in het gebied, wat ook beper-kingen inzake verbouwen tot gevolg heeft. Door het uittekenen op perceelsniveau, wat voor andere stads-randbossen niet gebeurde, is er volgens het lid niet echt een draagvlak meer. Het protest tegen het stads-randbos is bijgevolg groot, wat door het lid wordt betreurd.

De *minister* antwoordt dat de realisatie van de stads-randbossen in de eerste plaats door een herbestem-ming in ruimtelijke uitvoeringsplannen gebeurt. In het geval van het stadsrandbos Antwerpen Zuid bij-voorbeeld, wordt gewerkt met een ruimere contour (overdruk) van stadsbos waarin diverse bestemmin-gen zijn opgenomen, onder meer agrarisch gebied, agrarische bedrijvenzone, gebied voor wonen en landbouw, recreatiegebied en ook zones die specifiek als bosgebied en parkgebied worden bestemd.

Aan de overdruk stadsrandbos zijn geen specifieke beperkingen voor landbouw verbonden, met uitzon-dering van de bepaling dat glastuinbouw enkel in de specifiek daartoe voorziene agrarische bedrijvenzone wordt toegelaten. De mogelijkheden voor bestaande landbouw worden in hoofdzaak bepaald door de bestemmingszone en de daaraan gekoppelde secto-rale wetgeving.

De stedenbouwkundige voorschriften zijn de zoge-naamde typevoorschriften voor gewestelijke ruimte-lijke uitvoeringsplannen, conform het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor bosgebied is een overgangsbepaling opgenomen voor de bestaande landbouwbedrijven.

Er zijn inderdaad zonevreemde woningen opgenomen binnen de overdruk van het stadsrandbos en ook bin-nen diverse andere bestemmingen. Voor die woningen gelden, conform het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 specifieke voorschriften die voor-zien in mogelijkheden voor instandhouding, uitbrei-ding en herbouw.

De heer *Rudi Daems* vraagt naar de teller van de afbakening van de stadsbossen.

Minister *Hilde Crevits* stelt voor deze balans op het einde van 2008 te laten opmaken.

ANB – handhaving

Naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer *Rudi Daems* over de reorganisatie en de bezuinigin-gen binnen het Agentschap Natuur en Bos, heeft de minister een evaluatie aangekondigd, die nog voor het einde van 2008 zou worden afgerond. Het lid vraagt of die evaluatie tijdig zal worden afgerond.

De heer *Leo Pieters* vindt in de beleidsbrief niets terug over de nieuwe structuur van ANB. De reor-ganisatie zou achter de rug zijn maar het lid krijgt signalen vanuit het terrein dat er wat beheer en beleid betreft toch een en ander misloopt, onder meer wat de opleidingen betreft. Ook de verdeling tussen beheerswachters en beleidswachters blijft vra-gen oproepen. Komt de aangekondigde evaluatie er nog voor het einde van 2008 of voor het einde van de regeerperiode?

Minister *Hilde Crevits* wil, net zoals bij eerdere vra-gen over dit onderwerp, beklemtonen dat ze van mening is dat de dienstverlening door het ANB belangrijker is voor de burger en de maatschappij, dan de interne organisatie waarmee het ANB deze dienstverlening realiseert. De organisatiestructuur op zich is voor de minister ondergeschikt aan de kwali-teit van de dienstverlening en de minister heeft er het volste vertrouwen in dat het management van ANB, volgens zijn bevoegdheden, het nodige doet om een optimale organisatiestructuur uit te bouwen teneinde de best mogelijke dienstverlening te realiseren.

Het ANB stelt terecht dat het invoeren van een nieuwe structuur geen eindpunt is, maar eerder een startpunt om finaal te komen tot de situatie waarin de nieuwe structuur tot in de kleinste onderdelen van de werking is vertaald. Momenteel focust ANB in hoofdzaak op de doelgroepen en de wachters als aandachtspunten in relatie tot de reorganisatie. De minister laat meer informatie hierover als bijlage aan het verslag toevoegen.

Wat betreft de aangekondigde evaluatie verwijst de minister naar de eerdere toezegging dat einde 2008 een evaluatiedocument zal worden opgemaakt. De minister herhaalt dat ze bereid is deze evaluatie in de commissie te laten toelichten.

De heer *Leo Pieters* begrijpt dat op de output wordt gefocust. Het is echter al een jaar geleden dat een personeelstekort werd vastgesteld en, ondanks het bestaan van een wervingsreserve, zou nu pas perso-neel worden aangeworven. Het lid stelt ook vast dat subsidies te laat of nog niet werden uitgekeerd. Is het personeelstekort daarvan een oorzaak?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat, ook indien er een wervingsreserve bestaat, voor aanwervingen een bepaalde procedure moet worden gevolgd, waaronder het begrotingsakkoord en het advies van de Inspectie van Financiën. Deze laatste stappen moeten nu nog worden gezet. De subsidieaanvragen worden niet door de wachters van ANB behandeld maar door het departement LNE.

Vlaams Fonds Tropisch Bos

De heer *Rudi Daems* zegt dat Groen! de systematische daling van de middelen voor het Vlaams Fonds Tropisch Bos blijft betreuren. Het lid zal samen met mevrouw Vera Dua een amendement indienen om de middelen tot op het niveau van de vorige regeerperiode te verhogen (plus 713.000 euro).

De *minister* verwijst naar haar antwoord op een interpellatie van mevrouw Vera Dua over de toekomst van het Vlaams Fonds Tropisch Bos (*Hand. VI. Parl.*, 2008-09, nr. C29). Een discussie over het verhogen van het subsidiebedrag zal plaatsvinden in de context van de evaluatie van het Fonds Tropisch Bos, die gepland is in de eerste helft van 2009. Indien nodig voor de werking van het fonds, kan een aanpassing in het kader van een budgetcontrole gebeuren.

Draagvlak voor een ecoduct

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar een passage in de beleidsbrief over de verbreding van het lokale draagvlak voor het fietspad langs de E19 naar de ecoduct. Volgens mevrouw Rombouts is het moeilijk verdedigbaar dat het fietspad niet verder wordt doorgetrokken langs de E19. Gelet op het geplande station in Brecht en de transportzone in Meer is een fietspad over de hele lijn aangewezen. De ecoduct vergt een zware investering, in vergelijking met het fietspad, en voor het draagvlak voor het ecoduct is een doortrekking van het fietspad aangewezen. Het lid vraagt dit grondig te bekijken.

De *minister* noteert deze suggestie en zal ze laten onderzoeken.

II.16. Milieu en Gezondheid

Biomonitoring

De heer *Erik Matthijs* stelt vast dat er opnieuw middelen worden uitgetrokken voor het begeleiden en sturen van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. In het kader van de tweede generatie van het Steunpunt

Milieu en Gezondheid 2007-2011 wordt het vervolg van het humaan biomonitoringsprogramma uitgevoerd. Hierbij zal volgens de toelichting op een brede basis de gemiddelde blootstelling aan en de effecten van pollutanten in Vlaanderen worden bepaald, zowel als de blootstelling aan en effecten van bepaalde pollutanten in zogenaamde hotspots. Naast het biomonitoringsluik zal, nog volgens de toelichting, tevens onderzoek over gezondheidseffecten van endocriene verstoorders en fijn stof worden uitgevoerd. Het lid wil de minister alvast vragen om ook rekening te houden met het voorstel van resolutie betreffende niet-ioniserende straling, dat recent werd ingediend (*Parl. St. VI. Parl.* 2008-09, nr. 1863/1). Het zou een gemiste kans zijn om de problematiek van de niet-ioniserende straling niet mee te nemen in het onderzoek.

Ook de heer *Leo Pieters* vraagt aandacht voor de problematiek van de risico's verbonden aan niet-ioniserende straling. Daar zijn verschillende departementen bij betrokken: Leefmilieu, Welzijn en Gezondheid, Onderwijs. Is er overleg tussen deze departementen over hoe met deze risico's moet worden omgegaan? Het lid heeft de indruk dat de bevoegde departementen en parlementaire commissies het probleem elk afzonderlijk benaderen.

De heer *Patrick Lachaert* laat opmerken dat in het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties over niet-ioniserende straling de verschillende aspecten en bevoegdheden aan bod komen. Dit voorstel van resolutie zal binnenkort in de commissie worden geagendeerd.

De heer *Rudi Daems* bevestigt dat het beleid inzake milieu en gezondheid wordt voortgezet. De minister gaat door met studeren en het onderzoeken van prioritaire acties. De biomonitoring blijft volgens Groen! echter hangen in de studie- en onderzoeksfase en heeft nog weinig of geen concrete prioritaire acties opgeleverd. Of heeft de minister nog plannen voor concrete acties?

Minister *Hilde Crevits* is het niet helemaal eens met de stelling van de heer Daems dat de vertaling van het biomonitoringonderzoek naar concrete acties eerder mager is. Het is wel zo dat het vertalen van gemeenten waarden in het menselijke lichaam naar concrete acties ter vermindering van de blootstelling een complex en tijdrovend gegeven is, temeer daar de relatie tussen verhoogde waarden in het menselijk lichaam en de bron van verontreiniging vaak niet eenduidig kan worden gelegd.

Om de resultaten van het humaan biomonitoringsprogramma te kunnen vertalen naar beleidsantwoorden

werd dan ook een faseplan uitgewerkt, dat bestaat uit een voorfase en drie opeenvolgende fasen:

- voorfase: vaststelling van de afwijking van de biomarkerwaarden;
- fase I: evaluatie van de afwijking van de biomarker naar ernst en prioriteiten;
- fase II: opsporing van de oorzaak van de afwijking;
- fase III: identificatie van een eventuele lokale bron.

Om dit concept te toetsen werd begin 2006 gestart met een pilootproject rond DDE, een omzettingsproduct van het gevaarlijke bestrijdingsmiddel DDT. Op basis van de resultaten werden diverse acties uitgevoerd:

- een inzamelactie bestrijdingsmiddelen in het kader van de reeds bestaande campagne ‘Zonder is Gezonder’;
- verder onderzoek naar de humane opnameroute van DDT;
- een sorteeraanlyse op de ingezamelde bestrijdingsmiddelen, waaruit bleek dat significante hoeveelheden DDE werden opgehaald;
- verankering in de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten door een herhaling van de inzamelactie en een ophaalkalender.

Conceptueel werden de ervaringen van het DDE-pilootproject ook gebruikt voor de uitwerking van het geïntegreerde faseplan. Bijkomend onderzoek over deze problematiek is volgens de minister effectief aan de orde: de relatie tussen bron van verontreiniging en effecten moet nog duidelijker in kaart worden gebracht, onder meer door de resultaten van de verschillende meetnetten en morbiditeitsgegevens aan mekaar te koppelen en waar nodig bijkomende metingen uit te voeren. Anderzijds kunnen er nu al effectieve aanbevelingen voor het leefmilieubeleid uit de evaluatie worden gehaald. De nadruk zal daarbij moeten liggen op toezicht op afvalverbranding in open lucht en gebouwenverwarming. Er moet immers worden vastgesteld dat de acties die in het verleden door de Vlaamse overheid en de gemeenten

zijn gevoerd rond deze problematiek weliswaar tal van mensen hebben gesensibiliseerd, maar dat een belangrijk deel van de doelgroep daar toch nog altijd ongevoelig voor blijft. Er moet dus ook worden bekeken hoe de communicatie-inspanningen en de handhaving naar die doelgroep, in samenwerking met de gemeenten, effectiever kan worden gemaakt.

De administraties Leefmilieu en Volksgezondheid bereiden momenteel een actieplan voor. Het plan zal begin 2009 worden gecommuniceerd.

De minister laat nog meer informatie over de projecten rond DDE en rond astma als bijlage aan het verslag toevoegen.

Niet-ioniserende straling

Specifiek wat de opmerkingen van de commissieleden over niet-ioniserende stralen betreft, stelt de minister dat de dienst Milieu en Gezondheid van het departement LNE en het team Milieugezondheidszorg van de afdeling Toezicht Volksgezondheid (ToVo) van het Agentschap Zorg en Gezondheid een zo groot mogelijke complementariteit nastreven. Om de afstemming te verzekeren is er nauwe samenwerking en regelmatig overleg. ToVo richt zich daarbij vooral op het beleidsuitvoerende en -adviserende aspect op het gebied van milieu en gezondheid in overleg met het netwerk van de lokale medisch milieukundigen. De werking van de dienst Milieu en Gezondheid is vooral gericht op de beleidsvoorbereidende, beleidsadviserende en -evaluerende aspecten.

De dienst Milieu en Gezondheid heeft verschillende studies over niet-ioniserende straling laten uitvoeren.

Ook in het kader van MIRA, het jaarlijkse milieuraapport, zijn studies uitgevoerd: een studie over het in kaart brengen van de blootstelling van de bevolking aan het 50Hz magnetisch veld gegenereerd door bovengrondse hoogspanningslijnen in Vlaanderen en een studie over de inschatting van de blootstelling aan magnetische velden van ondergrondse hoogspanningskabels en de mogelijke risico's hiervan.

Uit de resultaten van deze studies blijkt volgens de minister niet dat er zich gevaarlijke situaties zouden voordoen door blootstelling aan niet-ioniserende stralingen. Anderzijds is duidelijk dat de wetenschap rond dit thema voortdurend in beweging is en dat mogelijk alle langetermijneffecten nog niet gekend

zijn. Daarom moet de overheid alert blijven voor nieuwe toepassingen van niet-ioniserende straling en het internationaal onderzoek verder opvolgen.

Het is daarom ook aangewezen steeds het alara-principe (as low as reasonably achievable) toe te passen. Vooral passieve blootstelling zou zoveel mogelijk moeten worden voorkomen, bijvoorbeeld bellen met de gsm met een kind op de schoot moet worden afgeraden.

De heer *Leo Pieters* herhaalt zijn vraag of er overleg is gepleegd met andere departementen, bijvoorbeeld Onderwijs. Iedereen is het eens over het voorzorgs-principe en in het onderwijs kunnen maatregelen worden genomen.

Mevrouw *Hilde Crevits* verwijst naar studies over de blootstelling van de bevolking en van kinderen in het bijzonder aan niet-ioniserende stralingen. Deze studies lopen nog maar doorkruisen wel de diverse betrokken beleidsdomeinen. De minister zal de informatie over deze studies als bijlage aan het verslag laten toevoegen.

II.17. Andere thema's

Oppervlakedelfstoffenplannen en grindwinning

De heer *Patrick De Klerck* leest dat inzake de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen ook de inzet van alternatieven wordt overwogen. In de teksten wordt daar nog niet veel aandacht aan besteed. Zal daar in de toekomst verder aan worden gewerkt?

De heer *Jan Peumans* is verheugd over de passage die stelt dat ook de ecologische balans van import versus eigen bevoorrading in de afweging van de plannen zal worden meegenomen. Hoe zal de minister deze afweging doen en wat is daar het resultaat van? De heer Peumans informeert ook naar de stand van zaken van de regeling inzake de grindontginning. Een eerder initiatief van de minister werd onder protest van zowel de sector als de milieubeweging ingetrokken. Hoe moet het nu verder?

De heer *Leo Pieters* stelt dat vorig jaar werd gesteld dat begin 2008 werk zou worden gemaakt van het grinddossier. Is de timing achteruitgeschoven door de extra middelen die de gemeenten kregen in uitvoering van het zogenaamde Lokaal Pact? De dringendheid

van het dossier was volgens het lid immers verbonden met de financiële inkomsten van de gemeenten.

Wat de grindwinning betreft, antwoordt minister *Hilde Crevits* dat in Limburg zelf is gesleuteld aan een overeenkomst tussen aanvankelijk de grindwinners en de milieuorganisaties, en vervolgens ook met de grindgemeenten en de provincie. De tekst is vertaald in een decreetsvoorstel en wordt nu met de landbouworganisaties afgetoetst. Het vergelijk zou grindwinning nog in beperkte mate en onder bepaalde voorwaarden toelaten. De minister gaat ervan uit dat het voorstel van decreet binnen afzienbare tijd in het Vlaams Parlement zal worden behandeld. De minister is niet op de hoogte van een verband met het Lokaal Pact.

De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen behandelen elk een samenhangend oppervlakedelfstoffengebied waarin hoofdzakelijk één welbepaalde oppervlakedelfstof wordt besproken. In deze plannen worden de mogelijke alternatieven voor deze specifieke oppervlakedelfstof besproken. Voor bepaalde oppervlakedelfstoffengebieden kan de vertaling van de inzet van deze alternatieven gemaakt worden per oppervlakedelfstoffengebied, voor andere wordt verwezen naar het Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan waar de inzet van deze alternatieven op het niveau van Vlaanderen worden besproken. Dit omdat voor sommige alternatieven deze gegevens enkel op het niveau van Vlaanderen beschikbaar zijn en niet vertaalbaar zijn per oppervlakedelfstoffengebied.

De voortgang van het actieplan alternatieven wordt beschreven in het Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan dat op 10 juli 2008 door de Vlaamse Regering werd vastgesteld. In 2008 is er een studie met als titel 'Actualisatie van de inzet van alternatieven ter vervanging van primaire oppervlakedelfstoffen' afgerond. In het kader van de actiepunten 'maximale inzet alternatieven' en 'maximaal benutten van opportuniteiten' wordt er in december 2008 een studie gestart met de titel 'Onderzoek naar de mogelijkheden voor ontwikkeling van de afzet van bagger-, ruims- en infrastructuurspecie als alternatief voor oppervlakedelfstoffen'.

De studie 'Onderzoek duurzame bevoorrading: gebruik lokale oppervlakedelfstoffen of import van minerale grondstoffen' beoogt een onderzoek naar de milieukundige, sociale en economische effecten van import versus lokale toelevering van oppervlakedelfstoffen. De uitvoeringstermijn van deze studie

bedraagt een jaar en de studie is gestart op 8 januari 2008. Een voorstelling van de voortgang van de studie en de eerste resultaten vond plaats op 26 september 2008 voor de klankbordgroep. Op 15 december 2008 zal deze klankbordgroep een tweede keer samenkomen om het eindrapport te bespreken. De oplevering wordt voorzien begin januari 2009.

De heer *Leo Pieters* herhaalt dat vorig jaar werd gesteld dat er in het eerste kwartaal van 2008 een oplossing voor het grinddossier moest komen. Intussen is het einde 2008 en is er nog geen oplossing. Is het misschien zo dat de middelen die de gemeenten kregen uit het Lokaal Pact de gemiste inkomens uit de grindwinning compenseren? Indien dit niet het geval is, waarom bleef een oplossing dan zo lang uit?

Minister *Hilde Crevits* blijft erbij dat er geen verband is tussen het Lokaal Pact en het dossier van de grindwinning. Dat een oplossing op zich heeft laten wachten, komt omdat eerst een consensus moet worden bereikt. Het moeizame proces om een consensus te bereiken tussen de sector, de milieubeweging en de landbouwers staat los van het Lokaal Pact.

De heer *Rudi Daems* vraagt om de studies die begin januari 2009 klaar zouden zijn aan de commissie te bezorgen.

De *minister* zal deze studies laten bezorgen wanneer ze zijn opgeleverd.

Geurbeleid

De heer *Rudi Daems* vraagt wie zal deelnemen aan het maatschappelijke debat over geurhinder dat de minister aankondigt voor de tweede helft van 2008. Wat is de timing en met wie zal het debat worden gevoerd?

Ook de heer *Jan Peumans* is geïnteresseerd in de inhoud van het maatschappelijk debat zoals dat, volgens de beleidsbrief, in de tweede helft van 2008 zou doorgaan.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* herinnert aan haar eerdere tussenkomsten over het geurbeleid. Vorig jaar antwoordde de minister op haar vraag over het geurbeleid dat door een extern consultancybureau, onder begeleiding van een uitgebreide stuurgroep, een beleidsimpactanalyse werd uitgevoerd. In de loop van 2006 werd reeds de haalbaarheid en effectiviteit van de verschillende beleidsopties onderzocht, zon-

der dat er een uitspraak werd gedaan over de voorkeur voor een beleidsoptie. Deze afweging gebeurde in een volgende fase (de eerste helft van 2007). Op basis van elementen uit de impactanalyse en de informatie van een uitgebreide consultatieronde, zou het departement LNE een visiedocument ('De weg naar een duurzaam geurbeleid') uitwerken. Na aanpassing of aanvulling van het Vlaamse geurbeleidsinstrumentarium werd een werkplan opgesteld. Na goedkeuring door de beleidsraad zou het visiedocument volgens de minister dan voldoende rijp zijn voor een ruimer maatschappelijk debat. Kan de minister nu meedelen of en hoe dit maatschappelijk debat werd gevoerd? Welk ruim draagvlak bestaat er volgens de minister? Binnen welke termijn wil de minister geurbeleidsmaatregelen en regelgeving ontwikkelen? Zullen die in 2009 enkel worden voorbereid of mogen voor het einde van de regeerperiode ook al concrete maatregelen worden verwacht?

De *minister* antwoordt dat het visiedocument het sluitstuk is van heel wat beleidsvoorbereidend werk en van intensief overleg binnen het departement en met diverse stakeholders. Onder meer volgende instanties werden geconsulteerd en om commentaren verzocht in verschillende stadia bij de totstandkoming van dit visiedocument: Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Vereniging van Vlaamse Provincies, Aquafin, Nationaal Verbond van Slachterijen, de Federatie van het Belgisch Vlees, de Belgische textielfederatie (Febeltex) en het wetenschappelijk onderzoekscentrum van de textielnijverheid (Centexbel), Agoria Vlaanderen, Vereniging van Oppervlaktebehandeling van Metalen, Belgische Boerenbond, Vereniging van Varkenshouders, Vlaamse Compostorganisatie en de compostsector (groepsgesprek met diverse bedrijven en intercommunales), VMM, OVAM, Unie van Zelfstandige Ondernemers, het Vlaams netwerk van Ondernemingen (VOKA), Federatie van de Voedingsindustrie, de Belgische Bierbrouwers, stad Brugge, stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen, provincie Limburg, DEC (het slibverwerkend bedrijf dat als eerste in Vlaanderen een geurconcentratienorm in haar milieuvergunning kreeg opgelegd) en de Vlaamse Ombudsdienst.

De minister heeft dit visiedocument intussen aan SERV en Minaraad voorgelegd, omdat de belangrijkste actoren rond dit thema in deze raden zijn vertegenwoordigd. Zij kunnen er zich nu over uitspreken. Indien de commissie Leefmilieu dat wenst, kan het document uiteraard ook in de commissie worden besproken.

Het is volgens de minister de bedoeling om nog deze regeerperiode, rekening houdend met de adviezen van SERV en Minaraad, een aantal concrete beleidsmaatregelen op het spoor te zetten.

Er wordt alvast aan een mix van maatregelen gedacht. Voor de aanpak van de geurhinder die wordt veroorzaakt door hinderlijke inrichtingen betekent dit concreet onder meer: de introductie van geurkwaliteitsnormen (doelstellingen) voor probleemgebieden, de opname in de wetgeving van sectorale geurnormen als richtwaarden voor probleemsectoren en de invoering van een gestandaardiseerd geurbeheersplan voor probleembedrijven. Om de geurhinder te objectiveren, is op vraag van de minister alvast de code van goede praktijk ‘Bepalen van de geurverspreiding door middel van snuffelploegmetingen’ door de VITO opgesteld. De eerste pilootprojecten met metingen door een snuffelploeg zijn ondertussen achter de rug. Hiermee is een basisinstrument ter beschikking om de geuruitstoot en geurconcentraties te bepalen.

Voor activiteiten die niet onder de noemer ‘hinderlijke inrichting’ vallen, biedt het nieuwe Milieuhandhavingsdecreet mogelijkheden om het lokale overheidsniveau te versterken. Aanvullend moet de samenwerkingsovereenkomst, waarin een thema Hinder is opgenomen, een stimulans zijn voor gemeenten om effectief op te treden tegen diverse vormen van kleinschalige geurwrevel. Ook de code van goede praktijk voor de beheersing van geurhinder van luchtafvoersystemen van grootkeukens, frituren en restaurants, die in de loop van 2009 wordt opgesteld, zal hiertoe een belangrijk hulpmiddel kunnen betekenen.

Wat betreft het straatverkeer, zijn het volgens de minister vooral maatregelen die kaderen in de bestrijding van de luchtverontreiniging, zoals de plaatsing van roetfilters, die ongetwijfeld ook een positief effect hebben op de geurhinder. Geurhinder door verkeer gaat immers voor een groot deel samen met de emissie van een aantal andere luchtpolluenten uit voertuigen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vindt het belangrijk om ook de brandweer te betrekken bij het geurbeleid. Dit korps heeft ervaring met gevaarlijke en andere stoffen en kan helpen om geurhinder op te sporen. Het lid vraagt ook om de technische bepalingen over de rookgasreiniging van hinderlijke inrichtingen nader te bekijken. Wanneer die uitvalt, ontstaat in vele gevallen geurhinder.

De heer *Rudi Daems* beoordeelt het positief dat de minister nog voor deze regeerperiode beleidsmaatregelen rond een kwalitatieve normering voor geurhinder aankondigt.

Omgevingslawaai

De heer *Rudi Daems* stelt vast dat de beleidsbrief niets zegt over geluidsnormen voor luchthavens.

De heer *Jan Peumans* verwijst naar de uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaai (2002/49). De minister heeft bij de bespreking van de begroting Openbare Werken toegelicht dat ze middelen uittrekt om maatregelen tegen het omgevingslawaai van autosnelwegen te nemen. Wat met het omgevingslawaai veroorzaakt door de spoorwegen en door de luchthaven van Zaventem? Het Vlaamse Gewest is duidelijk de beheerder van snelwegen en gewestwegen, maar de luchthaven en de spoorwegen zijn een federale bevoegdheid. Op welke manier worden zij betrokken bij de uitvoering van deze Europese richtlijn?

Minister *Hilde Crevits* bevestigt dat in het kader van de Europese richtlijn Omgevingslawaai geluidskaarten moeten worden gemaakt en actieplannen opgesteld voor grote agglomeraties, belangrijke wegen en spoorwegen en voor de luchthaven Zaventem.

Voor de luchthaven wordt jaarlijks een geluidsbelastingkaart opgemaakt door de beheerder van de luchthaven in uitvoering van de verplichtingen die in VLAREM zijn opgenomen. Het is de geluidskaart 2006 die gehanteerd zal worden voor de communicatie aan de Europese Commissie. Naar analogie met de spoorwegen werd ze voor advies aangeboden aan The Brussels Airport Company. Wat betreft de opmaak van een actieplan worden door de administratie de nodige contacten gelegd met de luchthavenbeheerder en zal ook het uiteindelijke actieplan voor advies worden voorgelegd, vooraleer het voor goedkeuring op de Vlaamse Regering wordt geagendeerd. Daarbij zal worden bekeken welke maatregelen kunnen worden uitgewerkt en welke criteria of normen daarbij moeten worden gehanteerd.

De NMBS werd betrokken bij de voorbereidende werkzaamheden voor de geluidsbelastingkaarten van de spoorwegen. Het eindresultaat werd voor advies voorgelegd aan de NMBS-holding, waarna de kaarten aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring zullen worden aangeboden. Wat betreft de opmaak van

een actieplan Spoorwegen is nu reeds een werkgroep actief, waarin naast andere partners ook de NMBS is vertegenwoordigd. Ook het actieplan zal voor advies worden voorgelegd alvorens het naar de Vlaamse Regering gaat.

Deze manier van werken is het gevolg van de beslissingen van de Vlaamse Regering van 7 september en 7 december 2007 en werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De actuele stand van zaken kan ook worden geraadpleegd op de website van het departement LNE (www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/geluids-hinder/beleid/eu-richtlijn/uitvoering-europese-richtlijn).

Genetisch gemodificeerde organismen (ggo)

De heer *Patrick De Klerck* stelt dat de beleidsbrief met geen woord rept over de problematiek van genetisch gemodificeerde organismen en de inplanting daarvan in het Vlaamse Gewest. Het lid verwijst naar de problematiek van veldproeven met populieren. De federale leefmilieuminister zou de samenwerkingsovereenkomst met de gewesten opnieuw willen herzien. Wat is de visie van de minister hierover?

De *minister* verwijst naar haar antwoord op de actuele vraag van mevrouw Vera Dua over de mogelijke versoepeling van het gebruik van ggo-teelten in Europa en het standpunt hierover van de Vlaamse Regering, die werd behandeld in de plenaire vergadering van 26 november 2008 (*Hand. VI. Parl. 2008-09*, nr. 12).

III. INDICATIEVE STEMMING

De amendementen nrs. 9 en 10 van mevrouw Vera Dua en de heren Rudi Daems en Jan Peumans strekken ertoe in de begroting van het MINA-fonds het gesplitst ordonnanceringskrediet van het nieuwe artikel LD3306BC (Subsidies in het kader van het Vlaams Fonds Tropisch Bos) met 713.000 euro te verhogen.

Deze amendementen worden verworpen met 11 stemmen.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte Leefmilieu en Natuur wordt in een indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

B. TOELICHTING DOOR MINISTER DIRK VAN MECHELEN, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

I.1. Inleiding

Minister *Dirk Van Mechelen* heeft in de beleidsbrief van vorig jaar een aanpassing van de decreten over de ruimtelijke ordening en het onroerend erfgoed aangekondigd, waaraan in 2008 met zeer veel inzet is gewerkt. Hij kondigt aan dat het voorontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid zich in zijn finale fase voor de indiening in het Vlaams Parlement bevindt. Voor het voorontwerp van decreet op het grond- en pandenbeleid is dat eveneens het geval, al zijn op dat vlak nog niet alle discussies beslecht. De minister zal in de commissie al enkele punten uit het decreet aankaarten zonder in detail op de inhoud in te gaan.

I.2. Ruimtelijke ordening

Nieuwe decreten

Minister Van Mechelen verklaart dat in zijn beleid de rechtszekerheid voor de ruimtegebruiker centraal staat. Voor elke burger en elk bedrijf moeten de regels duidelijk zijn. Decretale bepalingen en stedenbouwkundige voorschriften moeten volgens hem goed leesbaar en eenduidig zijn. Hij verklaart dat deze beleidsdoelstelling in de loop van het werkjaar 2008 uitvoering heeft gekregen in twee voorontwerpen van decreet: het voorontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid, en het voorontwerp van decreet op het grond- en pandenbeleid.

De start van de evaluatie ter zake situeert de minister in 2006. Na een grondige voorbereiding in 2007 en in de eerste helft van 2008, doorlopen de ontwerpteksten voor deze decreten nu de geijkte wetgevingsprocedure. De Vlaamse Regering keurde beide decreten

principieel goed op 11 april 2008. De adviezen van de adviesraden werden verwerkt en leidden tot een tweede goedkeuring op 27 juni 2008. De Raad van State bracht op 16 oktober 2008 zijn advies uit. De minister kondigt aan dat de ontwerpen van decreet, na aanpassing van de teksten aan dit advies, aan het Vlaams Parlement zullen worden voorgelegd. Hij wijst erop dat de hoofdlijnen van de belangrijkste wijzigingen of vernieuwingen in de beleidsbrief staan.

Hij gaat vervolgens in op het advies van de Raad van State over beide decreten. Zo deed de Raad van State bij het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid een aantal belangwekkende uitspraken: over de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten; over het opleggen van sociale lasten; over de verhouding tussen de Europese regelgeving en de discussie omtrent al dan niet aanmelding. De Raad van State heeft ook uitdrukkelijk gevraagd om de kwantitatieve elementen van het sociale en bescheiden woonaanbod onmiddellijk te verwerken in het ontwerp van decreet en in de vertaling daarvan ten aanzien van de gemeenten, en dus niet voor de uitvoeringsbesluiten te laten.

Minister Van Mechelen wijst op zijn uitdrukkelijke ambitie om deze decreten zo spoedig mogelijk in werking te laten treden. De aanvullende voorbereidingen zijn gestart. Zo werd opgelijst welke uitvoeringsbesluiten noodzakelijk zijn. Hij heeft de nodige voorbereidingen laten treffen om ook operationeel klaar te zijn. Hij geeft aan dat bepaalde prioritaire uitvoeringsbesluiten ondertussen al zijn voorbereid en klaarliggen, zodat de inwerkingtreding van de decreten geen vertraging zal oplopen.

Ook aan een goede communicatie rond de inhoud van de decreten hecht de minister een groot belang. Zijn administratie heeft een algemeen communicatieplan uitgewerkt om de burger en betrokken instanties te bereiken en te informeren. Op het lokale vlak zullen de betrokken stedenbouwkundige en huisvestingsambtenaren, in samenspraak met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), op de hoogte worden gebracht over de inhoud van de decreten, nog vóór deze in werking treden. Op die manier worden ze voorbereid op de toepassing en correcte invulling van de nieuwe bepalingen.

De burgers en de professionele actoren wenst minister Van Mechelen te informeren via een algemene communicatiestrategie, die momenteel wordt voorbereid. Hij specificeert dat een website ter zake een belangrijk kanaal zal zijn. Ook zullen, in nauwe samenwerking

met de steden en gemeenten, publicaties over specifieke onderwerpen worden verspreid. Daarnaast zal de minister een beroep doen op de reeds bestaande gemeentelijke infobladen en in elk gemeentehuis een brochure verspreiden met een algemeen overzicht van de decreten.

Verder zijn specifieke publicaties rond vergunningen, handhaving en planning in voorbereiding. De minister maakt ook gewag van communicatie naar doelgroepen, en vermeldt als voorbeeld een brochure voor de bewoners van weekendverblijven. Professionele actoren, zoals notarissen, projectontwikkelaars en makelaars, zullen terecht kunnen op de website van zijn administratie en op maat worden geïnformeerd, in overleg met de koepelorganisaties.

Een doorzichtig en rechtszeker decretaal kader

In navolging van zijn vorige beleidsbrief heeft de minister het dubbele takenpakket van sommige semipublieke instellingen laten onderzoeken, zoals de intercommunale verenigingen of autonome gemeentebedrijven die voor de gemeente structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen opstellen, maar ook voor de projectontwikkeling instaan. Deze treden immers in concurrentie met privéactoren, wat tot deontologische problemen kan leiden. De externe studieopdracht ter zake, waarvan de uitvoering werd begeleid door een projectgroep met vertegenwoordigers van zowel het Agentschap Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) als het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, voltooit op dit moment een eindrapport met onderzoeksresultaten, conclusies en een eerste aanzet van concrete aanbevelingen.

De minister geeft een overzicht van de belangrijkste conclusies uit dit rapport. De risico's in de relatie tussen de semipublieke instellingen en de opdrachtgevende gemeente zijn te situeren op drie punten: de invloed via de semipublieke instellingen op de strategische keuzes en de aansturing van bepaalde opdrachten; de voorkennis bij marktconsultatie en een bevoorrechte relatie met de opdrachtgever; en de financiering van projecten door semipublieke instellingen en specifiek de kostprijsberekening en de financiële interventies.

Het onderzoek concludeert volgens de minister dat alle betrokkenen voorstander zijn van een optimale samenwerking tussen de verschillende partijen. Om deze samenwerking succesvol uit te bouwen moet in de eerste plaats het bestaande wantrouwen worden

weggewerkt en meer wederzijds begrip worden ontwikkeld. Vooral voor de domeinen waar sprake is van een perceptie van partijdigheid en van potentiële belangenconflicten hecht het rapport belang aan publieke transparantie en verantwoording. De minister zal het rapport terugkoppelen aan de Vlaamse Regering en de voorzitter van de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed op de hoogte houden.

Brownfields

Vervolgens gaat de minister even in op de uitvoering van het Brownfielddecreet (*Parl. St. Vl. Parl. 2006-07, nr. 1059/1*). Hij verwijst naar zijn antwoord op de vraag om uitleg van de heer Bart Martens van 2 oktober 2008 (*Hand. Vl. Parl. 2007-08, nr. C6*). Ter actualisatie hiervan meldt hij de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 om een ambtelijke werkgroep op te richten, die uiterlijk in december 2008 aan de Brownfieldcel een rapport zal voorleggen omtrent de haalbaarheid van de 42 gegronde en ontvankelijk verklaarde projecten, alsook een plan van aanpak en aanzet tot visienota.

Uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

Bij de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) staan de gelijkwaardige en gelijktijdige inspanningen voor stedelijke gebieden en voor natuurlijke en agrarische structuur centraal. De minister verwijst naar de uitgebreide rapportering over de uitvoering van het RSV in de beleidsbrief en gaat nader in op de realisaties van het afgelopen jaar.

Afbakening van stedelijke gebieden

De administratie van de minister heeft de afbakening van de stedelijke gebieden ten volle voortgezet. De Vlaamse Regering heeft in 2008 het ruimtelijke uitvoeringsplan (RUP) voor de afbakening van het regionaalstedelijke gebied Mechelen definitief goedgekeurd. Voor Roeselare nam de regering begin oktober 2008 de principiële beslissing. Intussen ontving ze ook het advies van de Raad van State en plant ze de definitieve goedkeuring op een van haar volgende vergaderingen. Voor de afbakening van de stedelijke gebieden Oostende en Antwerpen heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke RUP's voorlopig vastgesteld: het openbare onderzoek over Oostende is afgelopen,

dat van Antwerpen is halverwege zijn voltooiing. De minister vermeldt de afspraken met de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACORO) en zijn administratie om de hele procesgang zonder termijnverlenging af te ronden in de loop van deze regeerperiode. Voor het stedelijk gebied Brugge kan de Vlaamse Regering na de goedkeuring van de plan-MER (milieu-effectrapportage over een plan) de besluitvorming afronden met het oog op het organiseren van een plenaire vergadering.

Voor het Vlaamse stedelijke gebied rond Brussel werden het afgelopen jaar de inhoudelijke ruimtelijke opties voorbereid en intensief besproken met alle stakeholders. De betrokkenen konden tot midden oktober 2008 adviezen uitbrengen. Minister Van Mechelen vindt het vanzelfsprekend dat de Vlaamse Regering hier maximaal rekening mee houdt. Hij kondigt aan dat intussen de nodige voorbereidingen worden getroffen voor de opmaak van een plan-MER, maar geeft aan dat de aanbesteding van deze opdracht moeizaam verloopt.

Minister Van Mechelen vat samen dat in 2009 de definitief vastgestelde ruimtelijke uitvoeringsplannen beschikbaar zullen zijn voor tien van de dertien afbakeningsprocessen van stedelijke gebieden en oordeelt dat dit een aanzienlijk ruimteaanbod voor stedelijke functies creëert en de Vlaamse steden een belangrijke impuls verleent. De twee afbakeningsprocessen – naast Brussel – waarvoor dit nog niet geldt, zijn Leuven en Hasselt-Genk, maar ook hier wordt volgens de minister intussen aanzienlijke vooruitgang geboekt.

Afbakening van gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Vervolgens becommentarieert de minister de afbakening van gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur. Sinds 2004 wordt die systematisch aangepakt via gebiedsgerichte planningsprocessen in dertien buitengebiedregio's. In overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen wordt hier een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos uitgewerkt.

Na een tussentijdse evaluatie over de verdere aanpak van het planningsproces besliste de Vlaamse Regering om de timing voor de processen met twee maanden in te korten en om de acht nog lopende visievormingsprocessen versneld af te ronden. Zo wil de regering het voor alle regio's mogelijk maken om nog in deze regeerperiode een beslissing te nemen. De minister

geeft aan dat deze processen strak op schema lopen: vier moeten voor 1 januari 2009 worden beslist en de vier laatste in het voorjaar van 2009.

Minister Van Mechelen vindt het evident dat de taakstellingen inzake bijkomende afbakeningen voor landbouw, natuur en bos, zoals opgenomen in het RSV en aangegeven in het regeerakkoord, onverkort gehandhaafd blijven. In totaal is al ongeveer 356.000 hectare agrarisch gebied herbevestigd in zes afgeronde regio's. Voor de resterende regio's van de derde reeks (Limburgse Kempen en Maasland, Noorderkempen en Schelde-Dender) liggen voorstellen ter beslissing klaar om ongeveer 70.000 hectare als agrarische gebieden te herbevestigen. Voor de vierde en laatste reeks regio's (Zenne-Dijle-Pajottenland, Klein-Brabant/Antwerpse Gordel, Waasland, Vlaamse Ardennen) betreffen die voorstellen ongeveer 112.000 hectare. Alles samen zal via de afbakeningsprocessen tijdens deze regeerperiode dus zowat 538.000 hectare aan agrarisch gebied herbevestigd zijn. De minister wijst erop dat de resterende oppervlakten die nog nodig zijn om een totaal van 750.000 hectare te halen, worden gerealiseerd via aparte planningsprocessen buiten de herbevestiging. Hij geeft de ambitie te kennen om, conform de beslissing van de Vlaamse Regering, tegen het einde van de regeerperiode de besluitvorming af te ronden over de te herbevestigen agrarische gebieden, net als de actieprogramma's voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Volgens minister Van Mechelen zal de volgende Vlaamse Regering zich dan ook ten volle kunnen toeleggen op de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met het oog op de resterende taakstellingen inzake landbouw, natuur en bos, en dit volgens de prioriteiten in de operationele uitvoeringsprogramma's.

Bedrijventerreinen

Het aanbodbeleid voor nieuwe bedrijventerreinen en strategische locaties is volgens de minister op kruissnelheid. Binnen het totaalpakket van 7000 hectare bijkomende bedrijventerreinen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor ongeveer 4100 hectare, exclusief de zogenaamde poortgebieden. Voor 3463 hectare daarvan zijn er inmiddels concrete initiatieven genomen. Voor de concrete details verwijst de minis-

ter naar de tabel op bladzijde 23 van zijn beleidsbrief. Hij komt tot de eindconclusie dat op Vlaams niveau nog voor 636 hectare initiatieven nodig zijn: de overige processen zijn aan de gang of voltooid.

Voor 2009 ziet de minister nog heel wat werk voor de boeg. De lopende planningsinitiatieven voor bijkomende bedrijventerreinen moeten verder worden afgerond. Hierdoor zal ongeveer 90 percent van de Vlaamse taakstelling ingevuld worden. Er zullen initiatieven starten voor de realisatie van de resterende 10 percent van de Vlaamse taakstelling. Deze taak krijgt volgens de minister langzaam gestalte, onder meer door opgeschorte planningsopdrachten te hernieuwen. Er moet duidelijkheid komen over de kwantitatieve herbestemmingsmogelijkheden in de periode 2007-2012 via de herziening op korte termijn van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Er zullen bijzondere economische knooppunten worden voorgesteld: ook de Logistieke Poort Genk kadert in de kortetermijnherziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Er zal onderzoek worden verricht naar strategische locaties voor logistieke ontwikkeling in Vlaanderen, gebaseerd op multimodaliteit en locatiebeleid. Het onderzoek van het Vlaams Instituut voor de Logistiek ziet de minister op dat vlak als een basis. En hij zal strategische projecten blijven subsidiëren en economische toplocaties blijven stimuleren, zoals stationsomgevingen met potentieel voor kantoorontwikkeling in de kantorendriehoek Brussel-Antwerpen-Leuven of logistieke multimodale locaties.

De minister beaamt de stelling uit het RSV dat de Vlaamse zeehavens en de internationale luchthaven van Zaventem als strategische locaties de motors vormen in het logistieke netwerk Vlaanderen. Voor de zeehavens meldt hij dat de strategische plannen en nagenoeg alle bijhorende milieueffectrapporten zijn opgemaakt, terwijl ook de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP's) gestaag vordert.

Zo werd op 5 september 2008 het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de zeehaven van Zeebrugge voorlopig vastgesteld. Het principiële programma voor het RUP van de zeehaven Oostende is op 7 maart 2008 goedgekeurd. Het opstarten van het GRUP is echter afhankelijk van de project-MER die momenteel loopt omtrent de havendammen. Voor de zeehaven van Antwerpen ten slotte is de beslissing

over een dergelijk principieel programma in volle voorbereiding en wil de minister nog in deze regeerperiode de nodige knopen doorhakken.

De ontwikkeling van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) wordt sinds 2005 gecoördineerd door een coördinatieplatform dat de beleidsvelden overschrijdt. Binnen de bevoegdheid voor Ruimtelijke Ordening werden in de voorbije jaren gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opgemaakt voor een aanzienlijk aantal bedrijventerreinen. Voor een gedetailleerde opsomming daarvan verwijst de minister naar de beleidsbrief.

Een krachtig aanbodbeleid voor bedrijvigheid en de aanleg van een ijzeren voorraad houden in dat bestemde bedrijventerreinen die op dit moment niet of nauwelijks worden benut, moeten worden geactiveerd. Hergebruik en herstructurering scheppen betere omstandigheden voor gevestigde ondernemingen. De minister stelt dat de bestaande economische structuur van Vlaanderen via interne vernieuwing wordt versterkt. De aanpak van bestaande bedrijventerreinen kan volgens hem variëren van een beperkte facelift van het terrein tot een totale transformatie van het gebruik, bijvoorbeeld door een verlaten bedrijventerrein om te vormen tot een kantoor-site.

Een studie van het Agentschap Economie streeft naar een systematisch overzicht van de staat van de huidige bedrijventerreinen. Dit moet een beeld opleveren van de noodzaak tot vernieuwing, de tendensen tot transformatie en de mogelijkheid tot herbestemming. Op langere termijn moet hieruit een structurele aanpak van verouderde bedrijventerreinen volgen, met toepassing van het decreet over de brownfield-convenants.

In het kader van de afbakening van stedelijke gebieden wil de minister de oudere terreinen betere kansen bieden, bijvoorbeeld door ze te herbestemmen tot gebieden voor bedrijven of in bepaalde gevallen voor woningen of kantoren. Dat geldt ook voor oudere havengebieden. Zo is de herstructurering en inbreiding op bestaande bedrijventerreinen een prioritair project in de uitvoering van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA).

Door de grootscheepse bestemming van bijkomende bedrijventerreinen in Vlaanderen zal een reserve aan bouwrijpe bedrijventerzones ontstaan die voldoet aan de voor de komende drie jaar te verwachten vraag, en zullen met het oog op de vraag in de drie daarop vol-

gende jaren ook voldoende terreinen beschikbaar zijn die bouwrijp kunnen worden gemaakt. Gebaseerd op ruimtebehoeftestudies voor bedrijven werd ook een voorstel geformuleerd tot herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op korte termijn.

Mobiliteit

Op het vlak van mobiliteit gaat de aandacht van het ruimtelijke beleid naar een gezond evenwicht tussen verschillende transportmodi en de afstemmingen met ruimtelijke ontwikkelingen, nu en in de toekomst. Specifieke knelpunten en kansen rond wegen-, spoorwegen- en waterwegeninfrastructuur blijven een heel belangrijk aandachtspunt. De minister geeft als voorbeeld de net gestarte aanleg van de Liefkenshoek-spoortunnel.

Minister Van Mechelen wijst erop dat bij het mobiliteitsbeleid verschillende beleidsniveaus zijn betrokken en verschillende planningsprocessen aan de basis liggen. In het kader van de mobiliteitsconvenants omvat zijn eigen beleidsdomein Ruimtelijke Ordening heel wat verkeersprojecten en andere initiatieven met een belangrijke ruimtelijke impact. Waar nodig worden GRUP's opgemaakt. De meest recente voorbeelden zijn de omleidingsweg bij de luchthaven van Antwerpen, een aantal op- en afrittencomplexen, en de eerste fase van het Spartacusproject in Limburg. Ook het GRUP over de heraanleg van het klaverblad van Lummen, een beruchte zwarte knoop, krijgt nu zijn uitvoering.

Wonen

Ook in 2008 heeft de minister zich grondig toegelegd op de kwaliteit en kwantiteit van de ruimte voor wonen. In de stedelijke gebieden gebeurt dit binnen de afbakeningen. In het buitengebied heeft de formule waarbij het Agentschap RWO de structuurplannen rechtstreeks goedkeurt, steeds meer succes. Nog in verband met het wonen in buitengebied vermeldt minister Van Mechelen de omzendbrief over het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden. Ten slotte wijst hij op de vooruitgang die in 2008 werd geboekt in de dynamische inventaris van de beschikbare ruimte voor woongelegenheden.

Recreatie

In de ruimte voor recreatie kregen in 2008 twee zaken de meeste aandacht: golf en jeugdverblijven. In uitvoering van haar eerste en tweede golfmemoran-

dum heeft de Vlaamse Regering beslissingen kunnen nemen over GRUP's in Keerbergen en Beringen. Die voor Tielt-Winge en Cleydael in Edegem lagen voor op een plenaire vergadering. Ook heeft de Vlaamse Regering een principebeslissing genomen over de golfterreinen in Knokke, Sint-Gillis-Waas en Schilde, zodat daar de formele procedures van het GRUP en de plan-MER-procedure van start kunnen gaan. Afhankelijk van de doorlooptijd van die procedures zullen de RUP's van Knokke, Schilde en Sint-Gillis-Waas in de loop van 2009 aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Er zijn voor 2009 ook plannings-initiatieven opgestart voor golfterreinen in Beveren, Bree, Sterrebeek, Tervuren en Brasschaat

In verband met de jeugdverblijven en kampplaatsen, hield de administratie van de minister in maart 2008 twee informatiemomenten over ruimtelijke ordening. In juli 2008 is hierover een uitgebreide brochure verspreid onder uitbaters, gemeenten en partners in de jeugdsector. In 2009 zal de taskforce voort werken aan een globaal afwegingskader, met inbegrip van een ruimtelijk afwegingskader.

Ruimte voor energie

Minister Van Mechelen constateert dat in 2008 het draagvlak voor allerhande vormen van alternatieve energie sterk is toegenomen, onder andere door de stijging van de olieprijs. Waar dit ruimtelijk verantwoord is, wil hij de productie van alternatieve energie dan ook alle kansen geven. Hij herinnert eraan dat in 2008 de regels voor het plaatsen van zonnepanelen sterk zijn vereenvoudigd. In de meeste gevallen is deze plaatsing nu vrijgesteld van de stedenbouwkundige vergunningsplicht. Het desbetreffende besluit werd in die zin aangepast en een omzendbrief schept de nodige duidelijkheid.

In Vlaanderen staan momenteel ongeveer 120 grote windturbines. Daarnaast zijn op dat vlak nog verschillende projecten in uitvoering of hebben ze een stedenbouwkundige vergunning gekregen. De minister vindt het een goede zaak dat verschillende provincies over die windturbines een beleidsvisie hebben ontwikkeld of aan het ontwikkelen zijn, waarin zoekzones voor windturbines worden aangeduid om deze op ruimtelijk verantwoorde locaties te bundelen. Nogal wat kanaalzones komen hiervoor in aanmerking.

Bij het typevoorschriftenbesluit voor de GRUP's is ook expliciet ingespeeld op de maatschappelijke

vraag naar windturbines en hernieuwbare energie in het algemeen. Daarin is bepaald dat bijvoorbeeld in agrarisch gebied een windturbineproject vergoedbaar is, maar dat bij de vergunningsaanvraag een zogenaamde lokalisatienota moet worden gevoegd. Daarnaast blijft de minister binnen de lopende planningsprocessen in uitvoering van het RSV de problematiek van de windenergie systematisch opvolgen. De typevoorschriften voor RUP's voor agrarisch gebied bepalen bijvoorbeeld dat ook daar windturbines worden toegelaten. De memorie van toelichting verwijst uitdrukkelijk naar voorzieningen op het vlak van groene energie en windturbines in agrarisch gebied.

De minister heeft het ook over kleinschalige windmolens, die hij onder de bevoegdheid van de lokale overheid situeert. Hij herinnert aan de vraag om uitleg die de heer Sauwens hierover op 22 mei 2008 in de commissie stelde (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C256*). Wel wijst de minister erop dat die lokale overheden zelf om een beoordelingskader vragen, omdat ze willen vermijden dat een ongecontroleerde groei van windmolentjes, windrotors en windvanen een chaos zou teweegbrengen zoals de tv-antennes van weleer. Daarom werkt het Vlaams Energieagentschap samen met het Agentschap RWO aan een voorstel van omzendbrief over de kleinschalige windturbines of microturbines, en over de middenschalige turbines. Door de complexiteit is die omzendbrief niet meer in 2008 afgeraakt, maar de minister kondigt hem aan voor het begin van 2009.

Evaluatie en herziening van het RSV

De minister herinnert de commissie aan de twee sporen in de evaluatie en herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen: een actualisatie en gedeeltelijke herziening op korte termijn en een grondige herziening op lange termijn.

Kortetermijnherziening

De behoefteberekeningen en taakstellingen van het huidige RSV liepen tot 2007, stelt de minister. Daarom is een actualisatie nodig, waarbij de planhorizon met minimum vijf jaar wordt verlengd, wat de richtdatum op 2012 brengt. Voor een aantal acute knelpunten bij onder meer wonen, werken, recreatie en mobiliteit is bovendien op korte termijn een gedeeltelijke herziening nodig. Die is volgens minister Van Mechelen haalbaar binnen de klijtlijnen van het huidige Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en

de bepalingen van het Vlaamse regeerakkoord voor de regeerperiode 2004-2009.

De administratie van de minister heeft in het voorjaar van 2008 op basis van de uitkomsten van gerichte thematische onderzoeken een voorontwerp van addendum opgesteld, waarin een concreet herzienningsprogramma staat. Dit bestaat uit een informatief, richtinggevend en bindend deel. De minister wil de politieke besprekingen op het kabinet de volgende weken afronden en is van plan om nog in 2008 een principebeslissing te vragen aan de Vlaamse Regering over dit voorontwerp. Daarna wil hij het decretaal voorgeschreven vooroverleg voeren, met plenaire vergaderingen in elke provincie en met adviesvragen aan de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACORO), de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Mina-raad). Na de verwerking van de adviezen kan het ontwerp in het voorjaar van 2009 voorlopig worden vastgesteld en volgt het Vlaamse openbare onderzoek.

Langetermijnherziening

Het langetermijnsplan omvat een grondige herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De afgelopen jaren werden verschillende studieopdrachten opgestart en afgerond. Aansluitend heeft de minister dit jaar het project 'Ontwerpend Vlaanderen 2020-2050' opgestart. Met dit project wenst hij in 2009 een maatschappelijk gedragen toekomstverkenning te bewerkstelligen en een programma van eisen voor het ruimtelijk beleid in de periode 2020-2050.

Het Steunpunt Ruimte en Wonen moet inzicht opleveren in het actuele ruimtegebruik en de drijvende krachten achter de veranderingen in de ruimtelijke structuur en de woonmarkt in Vlaanderen. Deze kennis wordt samengebracht in: een ruimtemonitor met beleidsrelevante ruimtelijke indicatoren en parameters; en een ruimtelijk-dynamisch landgebruikmodel voor Vlaanderen.

De eerste implementeerbare basisversie van de ruimtemonitor kondigt de minister voor het einde van 2008 aan. De thematische onderzoeken voor het aanleveren van indicatoren van het ruimtegebruik en het blootleggen van de drijvende krachten achter de transformaties in de ruimtelijke structuur komen ondertussen volgens hem min of meer op kruissnel-

heid. Dit onderzoek wil hij in 2009 laten voortzetten, net als de verdere uitwerking van de ruimtemonitor. De minister toont hoe het ruimtelijk-dynamisch landgebruikmodel een inhoudelijke uitbreiding vooropstelt met modules op basis van het thematische onderzoek en de indicatoren die verzameld worden binnen de ruimtemonitor.

Instrumentarium

Planning

Minister Van Mechelen situeert het doel van de plan-MER's: om de milieueffecten van een ruimtelijk uitvoeringsplan te beoordelen moeten bepaalde ruimtelijke uitvoeringsplannen op de drie niveaus onderworpen worden aan een milieueffectrapportage of plan-MER. Deze verplichting uit de Europese milieuwetgeving is in 2002 omgezet in het MER-decreet. De minister wijst erop dat hij op 18 april 2008, overeenkomstig zijn vorige beleidsbrief, een uitvoeringsbesluit heeft gepubliceerd dat de opmaak van een plan-MER in het planningsproces integreert, zodat de milieufweging al plaatsvindt tijdens het voorbereidende proces van nieuw op te starten ruimtelijke uitvoeringsplannen. Op deze manier kan het planningsproces op basis van de resultaten waar nodig, en sneller, worden bijgestuurd.

Naar aanleiding van het besluit over het integratiespoor stelt de administratie van minister Van Mechelen in overleg met de dienst MER een handleiding voor de opmaak van een plan-MER op. De minister garandeert de betrokkenheid van de provincies en gemeenten door hun vertegenwoordiging in de stuurgroep die de redactie van deze handleiding begeleidt. In 2009 zal zijn administratie in samenwerking met het departement Leefmilieu, Natuur en Energie nagaan hoe de procedures in het kader van de wetgeving over plan-milieueffectrapportage verder geoptimaliseerd kunnen worden.

Het besluit tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen werd samen met het verslag aan de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd op 11 april 2008, meldt de minister. Hij verklaart dat dit verslag uitlegt hoe om te gaan met de typevoorschriften. Het is bruikbaar als een handleiding bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. De minister herinnert eraan dat het besluit een niet-verordenende bijlage bevat met typevoorschriften voor de verschillende bestemmingen en met gebiedsspe-

cifieke bepalingen die regelmatig zullen voorkomen. Hij uit de intentie om het besluit op basis van halfjaarlijkse evaluaties verder aan te vullen aan de hand van de maatschappelijke evoluties. De integratie van alternatieve energieopwekking is een dergelijke evolutie. Los van deze afspraak is het in ieder geval de bedoeling van minister Van Mechelen om samen met het decreet Grond- en Pandenbeleid met ingang van 1 januari 2009 twee voorschriften te introduceren of aan te passen: het socialewoningaanbod en het bescheiden-woningaanbod. In die typevoorschriften zullen de definities uit het ontwerp van decreet betreffende het grond- en pandenbeleid worden verwerkt.

De minister kondigt een voortzetting aan van de initiatieven voor versterkte grensoverschrijdende en internationale samenwerking. Hij vindt het vanzelfsprekend om daarbij te focussen op initiatieven op Europees niveau en op een goede samenwerking met de buurlanden. Het eerste voornemen wil hij realiseren door deelname aan het Eerste actieprogramma voor de implementatie van de Territoriale Agenda van de Europese Unie en aan ESPON 2013 (European Spatial Planning Observation Network). Wat betreft het tweede voornemen wijst hij op de verdere ontwikkeling van de procedure voor grensoverschrijdende planconsultatie.

Gevolggevend aan het subsidiebesluit voor strategische projecten in uitvoering van het RSV gaf de minister opdracht tot een versterkte organisatie in functie van het nieuw systeem van open oproep. Hij laat de communicatie rond deze subsidie opvoeren met de ontwikkeling van een eigen website. Het nieuwe besluit integreert de grondverwerving in de projectwerking door voor de reeds gesubsidieerde strategische projecten ook de subsidiering van grondverwervingskosten mogelijk te maken.

De monitoring van de provinciale ruimtelijke structuurplannen is voor de minister een blijvend aandachtspunt. Hij verwacht dat de provincies de komende maanden en jaren werk zullen maken van een evaluatie en herziening van hun structuurplannen. Zijn administratie volgt deze processen met grote aandacht op om een goede afstemming tussen het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de provinciale ruimtelijke structuurplannen te blijven waarborgen. De minister ziet een adequate ondersteuning van de provincies in hun planningstaken als een belangrijke opdracht. De afbakening van de kleinstedelijke gebieden is voor de gemeenten een omvangrijke taak, maar moet op volle snelheid komen. De minister ver-

klaart dat het afbakenings-RUP voor 35 percent van de kleinstedelijke gebieden ondertussen is goedgekeurd of zich in fase van goedkeuring bevindt. Voor 50 percent loopt momenteel een afbakeningproces als voortraject voor de opmaak van een afbakenings-RUP. In 15 percent van de kleinstedelijke gebieden is nog geen proces opgestart. De provincies kunnen hierin hun eigen prioriteiten bepalen, en de minister blijft waar mogelijk ondersteuning bieden.

Vergunningen

De minister noemt de klantvriendelijke en snelle afhandeling van vergunningsaanvragen een prioritair doel voor zijn administratie. De doorlooptijden voor vergunningen worden steeds korter. Over steeds meer dossiers kunnen de gemeenten autonoom beslissen. Dit moet binnen de 75 dagen gebeuren. Voor 20 percent van de particuliere aanvragen is wel nog het advies van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar vereist. De minister wijst op de opdracht aan zijn administratie om een zo hoog mogelijk aantal dossiers binnen 50 dagen af te handelen: voor 79 percent van de dossiers slaagt ze daarin.

Voor vergunningsaanvragen in toepassing van artikel 127 van het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, vergund door de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaren, ligt deze doorlooptermijn wel hoger. Voor ruim 30 percent van de vergunningsaanvragen geeft de minister een beslissingstermijn binnen 90 dagen aan. Hij wijst erop dat deze langere doorlooptijden vaak worden veroorzaakt doordat een procedure tijdelijk is stilgelegd omdat bijvoorbeeld een planningsinitiatief, adviezen van externen of andere acties nodig zijn om de werken te kunnen vergunnen. Toch streeft het Agentschap Ruimtelijke Ordening waar mogelijk naar een verkorting van deze behandelingstermijn. Ook in de beroepsdossiers is de achterstand volgens de minister de afgelopen jaren substantieel teruggedrongen. Het overgrote deel van de dossiers wordt binnen vier maanden afgehandeld.

Een tweede prioritaire doel bij het vergunningenbeleid is het creëren van duidelijkheid bij de reglementering. De minister streeft hiernaar door een verbeterde communicatie en informatieverbreiding. Ook in de vorming van de eigen en lokale ambtenaren ziet hij een middel, net als in overleg over projecten en algemene kwesties (het driepartijenoverleg, het Atriumproject), de opmaak van voorbeelden- en ideeënboeken en de nodige richtlijnen. De minister

wijst ter zake op de behoefte aan regelgeving in de breedste zin, zoals de voorgestelde decreetaanpassingen, uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven, maar daarnaast wil hij ook een verduidelijking van aspecten zoals ruimtelijke draagkracht, een goede plaatselijke aanleg, duurzaamheid, en de nodige flexibiliteit ten aanzien van zich wijzigende of dringende maatschappelijke noden.

In het regeerakkoord staat dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar enkel om legaliteitsredenen nog beroep zal kunnen aantekenen tegen vergunningsbeslissingen van de bestendige deputatie. Dit aspect zal, omdat het thans enkel formeel geldt ten aanzien van ontvoogde gemeenten, worden geregeld in de algemene decreetwijziging.

Het Agentschap RWO heeft inmiddels een beoordelingskader 'goede ruimtelijke ordening in een bebouwde context' uitgewerkt. Dit document kan worden gebruikt bij de afweging van stedenbouwkundige vergunningsaanvragen. In dit kader vindt de minister het een terecht uitgangspunt dat elk project en elke site een bepaalde complexiteit heeft. Zo kunnen er bijvoorbeeld vragen worden gesteld over de voorwaarden om het bouwen van meergezinswoningen of een multifunctioneel complex toe te laten, of over de regels voor een perceel tussen of achter eengezinswoningen.

De RWO-ambtenaren trachten deze uitgangspunten van het beoordelingskader en de aandacht voor het onroerend erfgoed bij zoveel mogelijk overlegmomenten een rol te laten spelen, stelt de minister. Hij geeft aan dat dit nu reeds gebeurt in diverse opleidings-, vormings- en contactmomenten met de provincies en administraties, zoals de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) of andere Vlaamse overheidsdiensten. Ook publicaties moeten die uitgangspunten verduidelijken. In 2002 was er bijvoorbeeld het boek 'Dichter Wonen'. In navolging daarvan zal de minister nog in 2008 een voorbeeldenboek over ruimtelijke kwaliteit binnen verkavelingen voorstellen. Over bedrijventerreinen plant hij in 2009 een vergelijkbaar initiatief.

In alle afdelingen voor ruimtelijke ordening is een infoloket geïnstalleerd, dat het merendeel van de vragen zal behandelen. Door het subsidiariteitsprincipe kan het Agentschap RWO zich bij de informatieverstrekking niet in de plaats van de gemeente stellen als vergunnende overheid, maar het loket kan dan wel de correcte informatie geven en naar de bevoegde overheid verwijzen. In 2009 komt het er volgens de

minister op aan de bekendheid van dit inmiddels functionele infoloket te vergroten. Ook beoogt hij een uitbreiding van het huidige Infoloket Ruimtelijke Ordening tot een Infoloket Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed.

Vereenvoudigde procedures

Minister Van Mechelen noemt een vereenvoudiging van procedures en een degelijke rechtszekerheid de speerpunten van zijn beleid. In 2008 heeft hij hieraan op verschillende gebieden gewerkt. Zo vermeldt hij: het besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 dat de integratie regelt van milieueffectrapportage bij RUP's; de aanpak van het pijnpunt met betrekking tot de aanstelling van gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren; en het project van het Generiek Geografisch Informatiesysteem (geGIS), dat via internet toegankelijk is. Op basis hiervan bouwt het agentschap vier geoloketten uit, respectievelijk voor onbebouwde percelen, beschermd erfgoed, leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten en aangeduide ankerplaatsen.

Subsidiariteit

In verband met de verdere implementatie van het subsidiariteitsprincipe geeft de minister de stand van zaken van de ontvoogding van gemeenten. De cijfers zijn gebaseerd op de situatie van begin november 2008. Het aantal volledig ontvoogde gemeenten is in 2008 opgelopen tot 38, terwijl nog 13 andere aan alle vijf voorwaarden voldoen. 48 gemeenten voldoen aan vier voorwaarden. In totaal hebben dus ongeveer honderd gemeenten de meet bijna of helemaal bereikt, stelt de minister. Dat is een derde van alle Vlaamse gemeenten. 85 gemeenten voldoen intussen aan drie voorwaarden, 69 aan twee voorwaarden, 46 aan slechts één en nog altijd 9 gemeenten aan geen enkele voorwaarde.

De minister blijft de volledige ontvoogding van alle gemeenten nastreven. In 2008 werd dan ook volop uitvoering gegeven aan het Vlaams Actieplan Ontvoogding, dat in december 2007 aan alle gemeentebesturen werd bezorgd. Ook de provinciebesturen heeft hij ingeschakeld met het oog op de sensibilisering van de gemeenten. Hij geeft enkele voorbeelden van de stappen ter bevordering van het ontvoogdingsproces: de versoepelde aanstellingsvoorwaarden voor de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren, de gewijzigde subsidieregeling voor de vergunningenregisters, en de richtlijnen voor de opbouw, actuali-

sering en financiering van het register onbebouwde percelen, waarvoor ook een nieuwe informaticatool ter beschikking is gesteld. In overleg met de VVSG wil de minister nagaan welke goede praktijken kunnen worden aanbevolen aan de nog niet ontvoogde gemeenten.

Ook heeft de administratie van de minister met de VVSG, de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) en afgevaardigden van de vijf provincies overleg gepleegd met het oog op het lerend netwerk Atrium. De minister wijst op de mogelijkheid tot betrokkenheid bij het driepartijenoverleg voor elke gemeente die dat wenst. Vervolgens zijn ook de eerste stappen gezet om in elke provincie de verschillende atria op te starten. In het najaar van 2008 komen er provinciale contactdagen.

1.3. Onroerend erfgoed

Minister Van Mechelen wil het beleid inzake onroerend erfgoed voor 2009 toespitsen op de volgende speerpunten: een aangepaste regelgeving voor deze materie via het nieuwe decreet betreffende het onroerend erfgoed; en een blijvende inzet voor de financiering

Krachtlijnen van het nieuwe decreet

De minister oordeelt dat de huidige regelgeving over monumenten, landschappen en archeologie veeleer organisch is gegroeid, waardoor er niet altijd sprake is van een optimale onderlinge afstemming. De zorg voor het onroerend erfgoed wenst hij aan te passen aan de hedendaagse noden, verwachtingen en behoeften. Daarom is het voorbije jaar hard gewerkt om een ontwerp van decreet voor te bereiden.

De minister schetst de krachtlijnen van het voorontwerp van decreet. Er wordt uitgegaan van een integrale onroerenderfgoedbenadering, waarbij procedures, premies en dergelijke worden gelijkgesteld. Vanuit deze integrale benadering wordt ook het aardkundig erfgoed in het nieuwe decreet geïntegreerd. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om geologische fenomenen zoals het fossiele bos van Hoegaarden of paleontologische vindplaatsen zoals die van Overbroek gelegen in de aangeduide ankerplaats 'Mergels van Gelinden'.

Minister Van Mechelen geeft aan hoe de voorbije jaren is gebleken dat er heel wat toekomstperspectie-

ven liggen in een inzet van de ruimtelijke ordening om ruimtelijke visies en doelstellingen vast te leggen met betrekking tot het behoud en beheer van het onroerend erfgoed. Dit levert een gebiedsdekkend instrumentarium op om het beschermingsbeleid mee aan te pakken. Daarom wil de minister het spoor van de ankerplaatsen en erfgoedlandschappen mogelijk maken voor alle vormen van onroerend erfgoed. Hiernaast blijft het spoor van de klassieke bescherming bestaan. De beschermingsprocedure wordt ingekort en de beschermingen worden afgewogen op basis van een algemeen Vlaams toetsingskader. Bij concrete gevallen van bedreiging van onroerend erfgoed, komt er een onmiddellijke en tijdelijke bescherming, die de kans moet bieden op een algemene beoordeling en een eventuele beschermingsprocedure. Dit beschrijft de minister als een steeds beschikbare alarmbelprocedure.

Bij het beheer van het beschermde erfgoed streeft de minister een langetermijnvisie na. Die zal leiden tot meer regelmatig onderhoud en minder restauratiekosten. Dit heeft ook een budgettaire impact. Door nu te investeren in onderhoudspremies wil de minister op termijn voorkomen dat er nog veel zware restauraties moeten worden verricht. Deze visie zal in een beheersplan terechtkomen, waarop de financieringsmechanismen worden geënt. Het hiervoor benodigde systeem van enveloppenfinanciering bestond reeds, maar was nog niet decretaal verankerd.

Ook kondigt de minister aan dat het verdrag van Malta eindelijk volledig kan worden geïmplementeerd. De Vlaamse Regering heeft hiertoe, na zeer uitvoerig overleg met alle betrokkenen, zelf de nodige besluiten genomen. Het algemene uitgangspunt in dit deel van het archeologische beleid luidt: "behoud in situ als het kan, behoud ex situ als het moet". Op termijn wil de minister de archeologie in een zo vroeg mogelijke fase deel laten uitmaken van elk bouw- of ontwikkelingstraject met ingrepen in de bodem. Het onderzoek moet zo objectief mogelijk kunnen gebeuren. Voor de financiering opteert hij voor een gesolidariseerd systeem via een bijzonder fonds. Ook kondigt hij een structurele verankering van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden aan. Als sluitstuk voorziet hij in een handhaving die snelle ingrepen mogelijk maakt.

Minister Van Mechelen deelt mee dat de Vlaamse Regering de uitgangspunten van dit ontwerp van decreet heeft goedgekeurd en dat hij het ontwerp in het vroege voorjaar van 2009 in het Vlaams Par-

lement zal indienen. Net zoals bij de decreten voor ruimtelijke ordening zijn de nodige uitvoeringsbesluiten in voorbereiding en heeft de minister de intentie een zeer open communicatie te voeren. Hij wijst erop dat in het decreet een protocol zal komen tussen de beleidsdomeinen onroerend erfgoed en cultureel erfgoed, naar analogie met een gelijkaardige bepaling in het Cultureel Erfgoeddecreet (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09, nr. 1579/1*).

Varend erfgoed

Bovendien bereidt minister Van Mechelen in samenwerking met de minister van Cultuur en in samenwerking met het Topstukkendecreet, een uitbreiding voor van het decreet Varend Erfgoed met betrekking tot de bescherming van het rollend, rijdend en vliegend erfgoed. Het Topstukkendecreet maakt het immers mogelijk om een oplossing te bieden voor één van de grootste uitdagingen met betrekking tot het beschermde varende erfgoed, met name het (ongewild) verdwijnen over de landsgrenzen.

Draagvlak

Minister Van Mechelen vindt een geïntegreerde benadering en een voldoende groot maatschappelijk draagvlak cruciaal voor het onroerende erfgoed, en ziet hierin een rol voor alle geledingen van de gemeenschap. Het bevorderen van lokale aandacht en intergemeentelijke samenwerking op het vlak van onroerend erfgoed ziet hij als een speerpunt van het beleid.

Met betrekking tot het hergebruik van het kerkelijke erfgoed wil de minister de verschillende betrokkenen waar nodig blijven ondersteunen. Tot zijn voldoening merkt hij dat heel wat herbestemmingsprojecten van religieus erfgoed zonder enig probleem worden gerealiseerd. Voor de behandeling van gevallen waar er toch gevoeligheden zijn of problemen ontstaan, wil de minister een stuurgroep installeren met vertegenwoordigers van de hoogste kerkelijke instanties, die een vorm van vetorecht krijgt en de projecten vanuit diverse disciplines kan begeleiden en ondersteunen.

Minister Van Mechelen merkt in Vlaanderen een toenemende belangstelling en bezorgdheid voor onroerend erfgoed: als uiteindelijke betrachting hoopt hij dat iedereen hierover wil waken. Er ontstaan op dat vlak talloze initiatieven. Via de VCM (Contactforum voor Erfgoedverenigingen, voorheen Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg) wil de minister

hiervoor een meer wetenschappelijk-professionele omkadering aanreiken.

De twintigste editie van Open Monumentendag noemt de minister uiterst succesvol. Hij heeft zelf op verscheidene plaatsen de massale publieke belangstelling kunnen vaststellen. De minister kondigt aan dat in 2009 een nieuwe monumentendag zal plaatsvinden, met als thema *Uit Zorg*: in aanmerking komen bijvoorbeeld rustoorden, ziekenhuizen, onderwijsgebouwen en alles wat met zorg te maken heeft. Zo kan deze dag ook in 2009 een sensibiliserend initiatief worden.

Op vraag van de minister levert het met veel succes hervormde Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) schitterend pionierswerk, onder meer in de opmaak van de Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed. Deze balans biedt een overzichtelijke stand van zaken van het onderzoek inzake onroerend erfgoed en geeft daarbij hiaten en beleidsopties aan. Ze biedt een toetsingskader voor gericht onderzoek door de Vlaamse overheid. De minister meldt dat het VIOE in 2009 op basis van deze balans voor het eerst een jaarlijks onderzoeksprogramma zal opmaken in overeenstemming met de behoeften en prioriteiten die het beheer en het beleid inzake onroerend erfgoed detecteren.

De minister engageert zich tot een permanente inzet voor de actualisatie en gebruiksvriendelijke ontsluiting – ook digitaal – van de gegevens van de verschillende inventarissen van onroerend erfgoed, waaronder de inventaris ‘Bouwen door de eeuwen heen’, specifiek opgesteld voor het bouwkundig erfgoed. Ook de opmaak van archeologische evaluatiekaarten krijgt verdere steun. Ten slotte streeft hij ook naar de nodige afspraken met andere overheden over het beheer van onroerend erfgoed over de gewestgrenzen heen.

Beschermen

De minister bevestigt dat beschermen een heel belangrijk aspect blijft van het Vlaamse beleid inzake onroerend erfgoed. Hij verwijst naar de debatten in de commissie naar aanleiding van een interpellatie van de heer Sauwens (*Hand. Vl. Parl. 2008-09, nr. C6*) op 2 oktober 2008 en vragen om uitleg van de heer Caron op 14 februari 2008 en van de heer De Klerck op 17 januari 2008 (*Hand. Vl. Parl. 2007-08, nrs. C112 en C140*). De minister wil die discussie niet overdoen, maar wijst nogmaals op de keuze voor de

nieuwe thematisch-typologische beschermingsaanpak. Deze is intussen op kruissnelheid en het blijft de bedoeling om jaarlijks ongeveer 250 nieuwe procedures op te starten. Voorbeelden van thematische dossiers zijn de aanpak van de militaire begraafplaatsen in het kader van het werelderfgoed, de vakwerkhoeves, de hopcultuur, de 20ste-eeuwse kerken en het luchtvaartpatrimonium. Vaak zijn al goede inventarissen aanwezig en is het na een wetenschappelijke screening mogelijk om snel en soms in grote getale nieuwe beschermingsprocedures op te starten.

Financiering

De overheid stimuleert met premies de zorg voor het onroerende erfgoed, stelt minister Van Mechelen. Hij wijst er echter op dat deze slechts een deel van de noden kunnen lenigen. Daarom heeft hij de voorbije jaren maatregelen getroffen om het beschikbare budget zo efficiënt mogelijk te benutten en onderzoekt hij nieuwe bijkomende en alternatieve financieringsmogelijkheden. Daarbij wil hij inspelen op het grote maatschappelijke draagvlak voor onroerend erfgoed. Hij vermeldt de succesvolle ervaring met een ‘tax shelter’ voor de Vlaamse film en wil dit principe ook voor het onroerende erfgoed invoeren. Hij heeft in Frankrijk een soortgelijke maatregel bestudeerd: daar zijn de restauratie van de spiegelzaal van Versailles en het paviljoen van Marie-Antoinette, de zogenaamde Petit Triannon, op deze manier met privémiddelen gefinancierd. Minister Van Mechelen heeft met de bevoegde ministers van de andere gewestregeringen een gezamenlijk standpunt uitgewerkt waarmee ze bij de federale regering de voordelen van dit systeem kunnen bepleiten en bewijzen.

I.4. Handhaving

Het laatste deel van de beleidsbrief handelt over de handhaving. De minister blijft de nadruk leggen op een voorkomingsbeleid. Dit berust op een goede communicatie en op een tijdig ingrijpen op het terrein. Het naleven van de informatieverplichtingen vindt de minister daarbij cruciaal. Hierop heeft de administratie zich sinds 2006 systematisch toegelegd: eerst via overleg, daarna via verwittiging en ten slotte via verbalisering.

Handhaving in de ruimtelijke ordening

Bij bouwmisdrijven komt het erop aan om tijdig in te grijpen. In de stakingsbevelen ziet de minister bij

uitstek een middel om al dan niet bewuste overtreders tot inkeer te brengen en hen aan te zetten om alsnog een regularisatievergunning aan te vragen of de bouwwerken ongedaan te maken. De minister heeft op pagina 79 van de beleidsbrief een tabel opgenomen die aantoonst hoe dit voorkomingsbeleid zijn vruchten afwerpt. Indien een stakingsbevel echter niet mogelijk was of toch wordt doorbroken, moet er reparatief worden opgetreden. Als een rechter een herstellvordering uitspreekt, moet de overheid deze herstelmaatregelen binnen een redelijke termijn doen uitvoeren of zelf uitvoeren. De inspectiediensten leveren dan ook al lang inspanningen om de herstelmaatregelen tijdig uitgevoerd te krijgen: sedert jaren overschrijdt het aantal voltooid uitgevoeringen het aantal uitgesproken nieuw opgelegde herstelmaatregelen.

De minister komt terug op het einde van de overgangsregeling inzake verjaring op 27 juli 2008. De autonome inspectiedienst heeft sindsdien de oudere gerechtelijke uitspraken op hun uitvoering laten controleren. De minister vindt het positief dat ze bij daadwerkelijk uitgevoerde uitspraken ook processen-verbaal van uitvoering heeft opgesteld en bij de hypotheekbewaarder laten kantmelden. Bij de constatering van niet-uitvoering heeft de inspectie de uitspraak opnieuw doen betekenen.

Handhaving in het onroerend erfgoed

Tot slot wijst minister Van Mechelen erop dat de integratie van de inspectiediensten voor ruimtelijke ordening, wonen en onroerend erfgoed voor gevolg heeft gehad dat ook voor onroerend erfgoed in de praktijk een handhavingsbeleid kan worden gevoerd. Ook dit gebeurt door waar mogelijk snel te verbaliseren wanneer men monumenten moedwillig verwaarloost, ontsiert of beschadigt. Sinds 2007 worden ook op dat vlak daadwerkelijk herstelmaatregelen gevorderd. Op dit ogenblik wordt ter zake bij de rechtbanken met succes een jurisprudentie afgedwongen naar aanleiding van het zeer significante dossier van de herstelwerken aan het kasteel van Heers.

I.5. Toelichting bij de uitgavenbegroting 2009

Onroerend erfgoed

Minister Dirk Van Mechelen start de toelichting bij het ontwerp van de uitgavenbegroting voor 2009 met het onderdeel dat budgettair het zwaarst weegt: het

onroerend erfgoed. Hij vestigt de aandacht op de inspanningen die de Vlaamse Regering tijdens deze regeerperiode heeft geleverd om verschillende fundamentele problemen op te lossen. De twee belangrijkste waren: de lange doorlooptijd tussen de ontvankelijkverklaring van een dossier en de uiteindelijke toekenning van onderhouds- en restauratiepremies; en de fundamentele scheeftrekking tussen de beschikbare vastleggings- en ordonnanceringskredieten. Beide problemen zijn grondig aangepakt.

De minister vergelijkt de vastleggings- en ordonnanceringskredieten uit de vorige regeerperiode met die uit de huidige regeerperiode. Voor de periode 2000-2004 bedroeg de totale vastleggingsruimte van het programma Onroerend Erfgoed 326,4 miljoen euro. Daartegenover stond in dezelfde periode slechts 242,6 miljoen euro aan betaalkredieten. Voor de periode 2005-2009 bedragen de vastleggingskredieten 385,4 miljoen euro en bedragen de betaalkredieten 399 miljoen euro. De minister wijst erop dat deze vergelijking is gecorrigeerd aan de hand van de gezondheidsindex, zodat de cijfers geen vertekend beeld geven. Door de quasiverdubbeling van de betaalkredieten heeft de minister de problematiek van betalingsproblemen kunnen aanpakken.

Restauratie

Aan de hand van een tabel (zie bijlage bij dit verslag) schetst de minister de verhouding tussen vastleggings- en ordonnanceringskredieten voor de restauratiepremies. Vroeger deed zich hier een structureel probleem voor, maar in 2007 was er zelfs een overschot aan betaalkredieten.

Deze tabel toont de groeiende kloof tussen beleids- en betaalkredieten in vorige regeerperiode, waardoor beloofde middelen niet konden worden uitbetaald als de initiatiefnemers daarom vroegen. Tijdens deze regeerperiode stegen de betaalkredieten van 188 miljoen euro naar 280 miljoen euro, een verhoging met 92 miljoen euro, waardoor deze problemen definitief tot het verleden behoren.

Wel constateert de minister ook vandaag nog een lange doorlooptijd tussen de vastlegging en de aanbesteding van het dossier. Op deze manier laat ook de eerste uitbetaling op zich wachten. Anderzijds heeft hij ervaren dat ingediende restauratiedossiers regelmatig zijn overraamd. De premie wordt immers berekend op basis van de raming van de subsidieerbare kosten in het ontvankelijk verklaarde restaura-

tiedossier. Dit is in feite de maximale premie die kan worden toegekend. Het uiteindelijke premiebedrag wordt berekend op basis van het gegunde bedrag van de restauratiewerken. Zeker de afgelopen jaren is er een duidelijke tendens merkbaar waarbij het ramingsbedrag doorgaans hoger ligt dan het uiteindelijke bedrag van de toekenning van de werken. Hierdoor zijn bepaalde bedragen vastgelegd die in praktijk nooit zullen worden uitbetaald.

Ook de vastleggingskredieten werden in deze regeerperiode aanzienlijk verhoogd, stelt minister Van Mechelen. Een eerste substantiële verhoging vond plaats in 2007. Deze verhoging werd doorgetrokken in 2008 en wordt ook in 2009 volgehouden. Met de inzet van deze middelen wil de minister ervoor zorgen dat de ontvankelijkheidsverklaring van het dossier en de uiteindelijke toekenning van de premie elkaar sneller opvolgen.

Daarnaast werd in 2007 en 2008 nog voor nagenoeg 9 miljoen euro extra aan vastleggingskredieten geïnjecteerd via de operatie schrapping encours. In 2007 en 2008 was er een provisioneel krediet ingeschreven op basisallocatie 0137 van programma CB. Elke minister die kon aantonen dat hij of zij encours had geschrapt, kon zich beroepen op een deel van dit provisionele krediet. Deze oefening gaf minister Van Mechelen de mogelijkheid om in 2007 en 2008 respectievelijk 1,75 en 7 miljoen euro aan extra vastleggingskredieten te herverdelen voor de restauratiepremies. Op deze manier kon hij voor diverse sectoren de wachtlijsten voor restauratiepremies sterk terugdringen.

Onderhoud

In onderhoud ziet minister Van Mechelen twee voordelen: enerzijds verlaagt het de restauratiefacturen en verlengt het de periode tussen twee restauratiecampagnes, en anderzijds komt een regelmatig onderhoud het behoud van de authenticiteit van het onroerend erfgoed ten goede. Steeds meer mensen raken overtuigd van het belang van onderhoud. In vergelijking met 2004 is het globale budget voor onderhoudspremies meer dan verdubbeld: van 4 naar 9,7 miljoen euro.

Vooral in de privésector merkt de minister een duidelijke evolutie van restauratie naar onderhoud. Een element dat daar zeker toe bijdraagt, is het feit dat sinds 2005 de omvang van de premie die privé-eigenaars kunnen krijgen, voor zowel onderhoud als voor restauratie, 40 percent bedraagt. In de prak-

tijk kiezen de meeste privé-eigenaars bijgevolg voor onderhoudspremies, die ook volledig door de eigen administratie en dus sneller kunnen worden afgehandeld. De tabel, in bijlage bij dit verslag, toont dat het budget voor de onderhoudspremies in de privésector is verdrievoudigd sinds 2005, toen het besluit over de onderhoudspremies in voege trad. De minister vindt dit een zeer gunstige evolutie.

De minister stelt ook vast dat de privésector zich bewust is geworden van de kortere doorlooptijden. Samen met het feit dat voor steeds meer grote complexen een geschikte herbestemming wordt gevonden, draagt dit ertoe bij dat de afgelopen jaren verschillende dossiers met een grote budgettaire impact werden ingediend. Zo betaalde het Vlaamse Gewest alleen al voor de herbestemming van het Sint-Vincentiusziekenhuis in Antwerpen 2,4 miljoen euro. Een volgende dossier van een dergelijke omvang is de herinrichting als woonwijk van het grotendeels geklasseerde militaire hospitaal.

Globaal gezien wordt voor onderhoudspremies in de privésector in 6,5 miljoen euro aan vastleggingskredieten en in 6,9 miljoen aan ordonnanceringskredieten voorzien. De onderhoudspremies in de openbare sector voor vastleggings- en ordonnanceringskredieten bedragen respectievelijk 2,3 en 2,8 miljoen euro.

In 2008 werd op experimentele basis een onderhoudsenveloppe voor 'De Vooruit' ingeschreven. Als achterliggende doelstelling vermeldt de minister een vast bedrag voor onderhoud van grote gebouwen na een restauratieperiode, met het oog op een verlengde restauratietermijn: dit is de periode tussen twee globale restauraties. Normaal wordt uitgegaan van een restauratietermijn van ongeveer 50 jaar, maar de praktijk wijst uit dat deze terugvalt tot 30 jaar indien het onderhoud niet goed en niet frequent genoeg gebeurt. Anderzijds kan deze termijn in geval van regelmatig onderhoud worden verlengd tot 70 of zelfs 80 jaar, wat uiteraard zeer positieve financiële consequenties meebrengt. De minister stelt dat hiervoor echter meer gebouwen in aanmerking komen en heeft daarom de libellé uitgebreid en het budget opgetrokken.

Daarenboven laat deze basisallocatie, waarop in totaal 1 miljoen euro is voorzien, toe om bijvoorbeeld voor erfgoed met een complexe eigendomsstructuur of erfgoed dat door zijn omvang of omwille van de integrale aanpak nood heeft aan coördinatie, in een subsidiëring te voorzien voor aansturing van een dergelijk project. Dit initiatief is volgens de minister ver-

gelijkbaar met de initiatieven binnen het beleidsveld Ruimtelijke Ordening voor strategische projecten. Als voorbeelden vermeldt hij de abdij van het park in Leuven, Merksplas-kolonie, het begijnhof van Lier, de Kemmelberg, het stiltegebied Waerbeke of de mijncités.

Aan de hand van de opeenvolgende budgetcontroles schetst de minister de evolutie van de beleidskredieten van het programma Onroerend Erfgoed: in 2006 ging het om 65,677 miljoen euro, in 2007 om 81,587 miljoen euro, in 2008 om 81,131 miljoen euro en voor 2009 wordt 83,388 miljoen euro begroot.

Voor de toelichting bij de intergemeentelijke samenwerking verwijst de minister naar de toelichting bij de beleidsbrief. Dat budget wordt met 300.000 euro verhoogd.

Ook de subsidie aan de vzw Erfgoed Vlaanderen, die instaat voor de Open Monumentendag, wordt opgetrokken, met 426.000 euro. Deze stijging is onder andere het gevolg van een herschikking van werkmiddelen uit het Agentschap Ruimtelijke Ordening, dat vroeger zelf instond voor een deel van de sensibiliseringskosten voor Open Monumentendag: het gaat daarbij om 226.000 euro. De andere 200.000 euro wordt extra toegekend om de werking van de vzw met betrekking tot Open Monumentendag te versterken.

Ook de vzw VCM – Contactforum voor Erfgoedverenigingen krijgt 200.000 euro extra, onder andere met het oog op de uitvoering van het ABC-project van het Landschap, een project in samenwerking met de Regionale Landschappen, dat op een bevattelijke en speelse manier mensen wil helpen om het landschap te leren lezen.

Voor Monumentenwacht kondigt de minister vanaf 2009 een structurele verhoging met 150.000 euro aan. Nadat in 2008 een team rond het varend erfgoed is opgestart, komt er in de loop van 2009 ook een gespecialiseerd team rond archeologisch, en bij uitbreiding ook aardkundig erfgoed.

Ruimtelijke Ordening

De minister wijst erop dat ruimtelijke ordening een relatief kleine begrotingspost uitmaakt. Van de totale Vlaamse begroting, die 24 miljard euro bedraagt, gaat iets meer dan 25,85 miljoen euro naar ruimtelijke ordening. Het is vooral een lonenbegroting.

De beleidskredieten evolueerden de voorbije jaren als volgt: in de begrotingscontroles van 2006, 2007 en 2008 handelde het respectievelijk om 20,993 miljoen euro, 23,361 miljoen euro en 26,942 miljoen euro. De begroting voor 2009 omvat 25,85 miljoen euro. De lichte daling wijt minister Van Mechelen aan de daling van de dotatie aan het Grondfonds, die in 2008 eenmalig was verhoogd.

Op het gebied van de ruimtelijke ordening springt in de begroting vooral de budgettaire vertaling in het oog van het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid en het decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijk plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid. De voornaamste aanpassingen situeert de minister binnen het programma NA, de apparaatskredieten. Hij geeft hiervan een overzicht:

- de nieuwe Raad van Vergunningenbetwistingen krijgt een budget van 570.000 euro;
- de Hoge Raad voor Herstelbeleid ontvangt 180.000 euro aan extra middelen om de uitbreiding van haar takenpakket te kunnen bewerkstelligen;
- verder wordt het departement versterkt voor de uitvoering van de planbatenheffingen voor een bedrag van 167.000 euro. Vanaf 2010 zal ook de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) worden versterkt om de bezwaarschriften van deze planbatenheffingen op te volgen en af te handelen;
- ook worden de kredieten voor informatie- en communicatietechnologie (ICT) fors verhoogd om de nodige investeringen te kunnen doen bij de ontwikkeling van het leegstandsregister, het bouwpotentieelregister, de planbatenheffingen en de koppeling van deze gegevensbanken aan de kruispunt databank. In totaal wordt hiervoor in 1,073 miljoen euro voorzien;
- tot slot wordt in extra middelen voorzien voor de gemeenten die een leegstandsregister opmaken of actualiseren: 316.000 euro.

Daarnaast blijft de minister de nodige inspanningen verrichten om de gemeenten te stimuleren hun vijf ontvoogdingsvoorwaarden te behalen. Hiervoor maakt hij net als vorig jaar 4,5 miljoen euro aan middelen vrij. Deze middelen worden specifiek aangewend voor de subsidiëring van gemeentelijke structuurplannen (1,9 miljoen euro), eerste vergunningenregisters, eerste plannenregisters (1,2 miljoen

euro), ruimtelijke uitvoeringsplannen (0,5 miljoen euro) of voor de opleiding van gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren (0,9 miljoen euro).

Met de inkomsten uit de leegstandsheffingen worden de kosten betaald van de afhandeling van bezwaarschriften voor leegstaande bedrijfsruimten. De rest van het krediet zal worden aangewend voor subsidies voor de verwerving en sanering van bedrijfsruimten. Daarnaast wordt ook basisallocatie 51.05 voor deze subsidies aangewend. De kredieten op deze basisallocatie werden in 2008 met 1,8 miljoen euro verminderd. Deze middelen zijn terug te vinden op basisallocatie 51.06 en zullen integraal worden aangewend voor de sanering van het bedrijventerrein Balmatt. Aangezien verschillende instanties deze brownfieldsanering cofinancieren, valt deze niet onder de reguliere regelgeving voor de verwerving en sanering van leegstaande bedrijfsruimtes. Deze kredieten worden nu opnieuw herschikt naar de oorspronkelijke basisallocatie. Samen met enkele kleinere herschikkingen worden de kredieten met betrekking tot de subsidies voor verwerving en sanering van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimtes opgetrokken van 2 miljoen euro naar 4,2 miljoen euro.

In afwachting van de ontvangsten uit planbatenheffingen wordt, net als vorige jaren, een dotatie van 2,5 miljoen euro ingeschreven voor het Rubiconfonds.

Als laatste begrotingspost licht de minister de dotatie aan het Grondfonds toe: die werd in 2008 verhoogd met 1,6 miljoen euro om de verwachte planschadevergoedingen te kunnen opvangen, maar dit blijkt nu een te hoge raming. Daarom wordt deze dotatie verlaagd tot 1 miljoen euro.

II. BESPREKING

II.1. Nieuwe decreten Ruimtelijke Ordening

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt dat de beleidsbrief een mooie samenvatting bevat van de langverwachte voorontwerpen van decreet en herinnert aan de optie om tijdens deze regeerperiode één decreetswijziging door te voeren van het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening in plaats van een continue bijsturing. Dit impliceert wel dat het decreet zeer omvangrijk zal zijn en dus een zeer adequate communicatie zal vergen, met het oog op een goede implementatie. Mevrouw Rombouts apprecieert dat

minister Van Mechelen in zijn beleidsbrief een apart hoofdstuk heeft gewijd aan communicatie. Ze vraagt dat de commissie telkens onmiddellijk de publicaties ontvangt die de administratie voorbereidt om de inwerkingtreding te begeleiden.

Minister *Dirk Van Mechelen* wijst erop dat zijn administratie een specifiek actieplan voor de communicatie heeft uitgewerkt. Hij zal verder overleg voeren over welke extra initiatieven eventueel nog nodig zijn.

Over de twee decreten zelf, namelijk het voorontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijk plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid en het voorontwerp van decreet betreffende het grond- en pandenbeleid, leest mevrouw *Tinne Rombouts* in de beleidsbrief dat het de bedoeling is dat ze in 2009 allebei in werking treden. Ze vraagt dat wanneer de ontwerpdecreten ter stemming worden voorgelegd, ook de – zeer belangrijke – uitvoeringsbesluiten beschikbaar moeten zijn.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat hij inderdaad van plan is om deze decreten correct te voorzien van de nodige uitvoeringsbesluiten. Hieraan wordt volop gewerkt, analoog met de aanpassing van de decreten aan de adviezen van de Raad van State.

Van de gebruikersschadevergoeding vindt mevrouw *Tinne Rombouts* in de beleidsbrief geen melding, maar ze beseft dat dit een gedeelde bevoegdheid is van de ministers Peeters en Crevits. Toch had ze hier naar een zijdelingse verwijzing verwacht, al geeft ze toe dat die niet noodzakelijk hoeft, zolang de beide decreten maar samen inwerkingtreden.

Minister *Dirk Van Mechelen* wijst op de samenhang van drie dossiers die zich nu bij de Vlaamse Regering bevinden: naast de voorontwerpen van de decreten ruimtelijke ordening en grond- en pandenbeleid, met in dat laatste onder andere de bestemmingswijzigingsregeling voor het bezit van gronden, is er ook het voorontwerp van decreet over de bestemmingswijzigingscompensatie voor gebruikers, waarvan de minister van Landbouw initiatiefnemer is.

De heer *Pieter Huybrechts* gaat in detail in op de algemene decreetwijziging die de beleidsbrief aankondigt. De Vlaams Belangfractie juicht de intentie toe om de rechtszekerheid te verbeteren, maar blijft sceptisch omdat de vandaag bestaande herstelmogelijkheden voor zonevreemde constructies die door heikracht verloren gaan, principieel zullen worden

uitgebreid naar ruimtelijk kwetsbare gebieden. De heer Huybrechts vraagt zich af wat hij onder ‘principieel’ moet verstaan. De heikrachtregeling uit artikel 150 van het decreet Ruimtelijke Ordening geldt vandaag in beginsel niet in ruimtelijk kwetsbare gebieden, maar in het voorontwerp van decreet wordt die mogelijkheid onder bepaalde omstandigheden wel vooropgesteld. De heer Huybrechts informeert naar die omstandigheden.

Ook bij het uitdovende woonrecht heeft hij zijn twijfels. Het feit dat men vóór 1 januari 2008 als bewoner ingeschreven moet zijn, beschouwen sommige juristen niet als een correct juridisch ijkpunt. Ze spreken in dat verband van discriminatie, daar bewoners die zich vóór 1 januari 2008 hebben ingeschreven, wel een permanent woonrecht krijgen, terwijl degenen die zich daarna hebben ingeschreven, daarvan niet kunnen genieten.

De ongelijke behandeling van de eigenaar en de huurder van een woning blijkt opgelost, dat heeft de heer Huybrechts althans begrepen uit het debat voor het Nationaal Comité van de Weekendverblijven. De voorwaarde dat de begunstigde moet ingaan op een overheidsaanbod van herhuisvesting, vindt het Vlaams Belang echter onaanvaardbaar. Indien de persoon in kwestie niet op een dergelijk aanbod ingaat, dan verliest hij zijn woonrecht. Zo kan de Vlaamse overheid via het aanbod aan sociale woningbouw mensen manu militari opleggen om hun woning te verlaten. Wellicht zal het Vlaams Belang ter zake een amendement bij het decreet neerleggen op het moment dat het in de commissie aan bod komt.

Ten slotte betreurt de heer Huybrechts de instandhouding van de illegale constructies rond ruimtelijk kwetsbare gebieden. Hij pleit voor een verjaring van het instandhoudingsbedrijf na tien jaar. Hij vraagt zich af of de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid verplicht is om in zulke gevallen advies te geven over de mogelijke herstellvordering. Maar de heer Huybrechts beaamt dat deze zaken ter discussie zullen liggen bij de bespreking van het ontwerp van decreet.

De heer *Patrick Lachaert*, commissievoorzitter, verwijst voor de vragen van de heer Huybrechts naar de behandeling van de ontwerpen van decreet in de commissie.

De heer *Rudi Daems* vraagt naar de knelpunten in het advies van de Raad van State bij de twee voorontwerpen van decreet. Ook de heer *Pieter Huybrechts*

wil weten of deze adviezen drastische wijzigingen opleggen.

Minister *Dirk Van Mechelen* meldt dat de Raad van State haar adviezen heeft overgemaakt op 16 oktober 2008. Over het algemeen ziet de raad geen onoverkomelijke problemen in het voorontwerp van decreet Ruimtelijke Ordening. De minister uit de intentie om het advies maximaal te volgen. Wel wil hij de idee van een administratieve rechtbank voor bouwberoepen handhaven en hiervoor een verstevigde motivatie opnemen in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet. Het ontwerp van decreet komt op vrijdag 23 november 2008 voor het eerst op de agenda van de Vlaamse Regering.

Wat het advies bij het voorontwerp van decreet betreffende het grond- en pandenbeleid betreft, verwijst de minister naar zijn inleidende uiteenzetting. De kwantitatieve doelstellingen betreffende sociaal en bescheiden woonaanbod en de vertaling daarvan aanzien van de gemeenten komen in het decreet en behoren dus niet tot het prerogatief van de uitvoerende macht.

Dit voorontwerp wordt besproken in een interkabinettenwerkgroep (IKW). De enige stoorzender is de soms felle reactie uit het veld. De minister heeft alleszins de ambitie om dit project te laten doorgaan.

De heer *Bart Martens* wil nadere uitleg bij de bestemmingswijzigingscompensatie en de afstemming daarvan met de gebruikersschade. Het lid wil deze oefening nog doortrekken. Recent keurde de commissie in het verzameldecreet nog een wijziging van het Bosdecreet goed, dat kapitaalsubsidies invoert voor het verwerven, het realiseren en het compenseren van venaal waardeverlies bij nieuwe bosgebieden (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1816/10*). Ook op dat vlak is een goede afstemming met de gebruiksschaderegeling nodig om te vermijden dat een initiatief dubbel wordt gesubsidieerd. De heer Martens pleit op dat vlak voor overleg met de minister van Leefmilieu.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat momenteel een juridische studie aan de gang is van mogelijke gevolgen van dit amendement voor de decreten Ruimtelijke Ordening en Grond- en Pandenbeleid.

De heer *Rudi Daems* merkt in het voorontwerp van decreet betreffende het grond- en pandenbeleid een klemtoon op het sociale woonbeleid. Hij vraagt of dit decreet het eerste onderdeel wordt van een groter

geheel, dat op langere termijn zal worden uitgewerkt. Zo niet vindt hij het decreet niet afdoende om een afgewerkte set beleidsinstrumenten voor grondbeheer tot stand te brengen.

Minister *Dirk Van Mechelen* verklaart dat hij niet de ambitie heeft om naast dit ontwerp van decreet nog bijkomende initiatieven te nemen op het vlak van het grondbeleid. Hij noemt het ontwerp een ijzersterke sokkel om later een ambitieus beleid op te bouwen.

De heer *Rudi Daems* vraagt zich af of de drie simultaan uitgewerkte decreten niet te veel financiële instrumenten verenigen. Ze omvatten immers de regelingen voor planbaten en planschade, bestemmingswijzigingscompensatie, gebruikersschadevergoeding in de landbouw, vergoedingen in het kader van het integrale waterbeleid. Het lid vraagt zich af of dit wel de meest efficiënte regelgeving oplevert.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de drie decreten elk hun eigen finaliteit hebben. Bestemmingswijzigingscompensaties zijn bestemd voor eigenaars, gebruikerscompensaties voor gebruikers enzovoort. De minister wil niet uitsluiten dat al die maatregelen in de toekomst ooit uit de drie decreten worden gelicht om elders te worden samengebracht, maar beklemtoont de logica in de huidige ontwerpen. Hij wijst op het vernieuwende karakter van het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid, dat heel wat elementen voor het eerst verenigt, zoals alle leegstandsheffingen, planbaten enzovoort. Het lijkt de minister niet erg verstandig om ook de gebruikerscompensatie in dit decreet onder te brengen, daar de milieuregelgeving daartoe over de meest geschikte instrumenten beschikt.

II.2. Rubicon

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft het over het Rubiconfonds: de beleidsbrief maakt gewag van een voorlopige extra dotatie en kondigt een evaluatie aan van de vraag of de middelen worden ingezet voor de projecten in het kader van bekkenbeheerplannen of enkel voorbehouden blijven voor de lokale besturen. Verderop in de beleidsbrief staat dat de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen zal plaatsvinden in het kader van de bekkenbeheerplannen. Mevrouw Rombouts wijst op het cruciale belang van de financiële instrumenten die zijn gekoppeld aan de bekkenbeheerplannen en vraagt minister Van Mechelen naar zijn visie die hij ter zake, als minister van zowel

Ruimtelijke Ordening als Begroting, heeft ontwikkeld: staat hij ervoor garant dat voor deze plannen – via welk kanaal ook – de nodige middelen zullen vrijkomen?

Minister *Dirk Van Mechelen* heeft hierover de minister van Leefmilieu geraadpleegd. Zij heeft in een mededeling aan de Vlaamse Regering van 18 juli 2008 gemeld dat de vaststelling van de bekkenbeheerplannen gelijktijdig zal gebeuren met de goedkeuring van het uitvoeringsbesluit voor het financiële instrumentarium. Minister Van Mechelen meldt dat de Vlaamse Regering op dit moment de besprekingen hiervan aanvat en er dus nog enige doorlooptijd nodig is voor deze besluiten.

De heer *Bart Martens* herinnert aan de resolutie die vraagt dat de regering nog in 2008 zou zorgen voor het uitvoeringsbesluit dat het decreet Integraal Waterbeleid operationeel maakt (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1782/1*). Zonder dit besluit hebben de financieringsinstrumenten uit het decreet geen uitvoering. De heer Martens pleit voor een adequate afstemming. De beleidsdoelstelling ‘ruimte voor water’ is pas haalbaar als de financieringsinstrumenten voorhanden zijn.

Met betrekking tot het Rubiconfonds schetst minister *Dirk Van Mechelen* de situatie van de voorbije jaren. Wegens diverse vragen van de betrokkenen is er besloten om in begrotingsjaren 2007 en 2008 te werken op basis van een besluit dat de werkzaamheden in verband met het Rubiconfonds telkens voor één jaar regelde. Om in 2009 niet stil te vallen in afwachting van de gevraagde uitvoeringsbesluiten heeft de Vlaamse Regering op 14 november 2008 een regeling goedgekeurd voor 2009. Het besluit zal nog in 2008 definitief worden vastgesteld. In 2009 blijft het Rubiconfonds, net zoals in 2007 en 2008, enkel dienen voor de financiering van projecten van lokale besturen, verklaart de minister.

Nog in verband met het Rubiconfonds vraagt de heer *Rudi Daems* naar de verhouding tussen de beoordeling van aanvragen en het toekomstige besluit over de financiering van het integrale waterbeleid. Ook vermeldt de beleidsbrief dat op basis van het besluit van 2007 50 percent van de aanvragen zijn gehonoreerd, terwijl die situatie op basis van het besluit van 2008 is verbeterd. De heer Daems vraagt zich af of de minister dan soepeler is omgegaan met de aanvragen, of dat er minder aanvragen waren. Hij pleit ervoor om zoveel mogelijk aanvragen die aan de criteria vol-

doen, te honoreren en daarvoor het budget van Rubicon ook te verhogen.

Minister *Dirk Van Mechelen* wijst erop dat het ontwerp van decreet over de ruimtelijke ordening – op basis van de nu gekende elementen – bepaalt dat de planbaten uit gewestelijke initiatieven op het vlak van bedrijventerreinen, in het Rubiconfonds worden gestort. Vanzelfsprekend gebeurt dit na de voorafname van de administratieve kosten. Zo kan, zeker vanaf 2010, naast de jaarlijks voorziene dotatie een tweede geldstroom voor dit fonds ontstaan

II.3. Brownfields

In de visie van de minister op de brownfields mist de heer *Bart Martens* wat perspectief. Een ambtelijke werkgroep zal nu een visienota uitwerken, die er volgens het decreet echter al lang had moeten zijn. Gezien de te verwachten kosten van de 42 goedgekeurde projecten is het volgens de heer Martens hoog tijd om knopen door te hakken en te beslissen hoeveel convenants nog dit jaar worden afgesloten en hoeveel er volgend jaar af moeten zijn. Daarvoor moet de begroting ook voldoende middelen bevatten. De voorbeelden als het dossier van de Investeringszone Petroleum Zuid (IPZ) leren dat het om gigantische bedragen gaat, maar de zaken op hun beloop laten zou de kosten alleen doen oplopen. De heer Martens vindt dit bij uitstek een onderwerp waarin een anti-cyclisch investeringsbeleid tot zijn recht kan komen. De projectontwikkelaars, de besturen, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en dergelijke hebben veel energie gestoken in de uitwerking van deze brownfielddossiers: ze liggen klaar voor behandeling. Het zou jammer zijn om die kans nu niet te grijpen.

De heer *Rudi Daems* deelt de bezorgdheid van de heer Martens. 42 van de 50 projecten zijn nu goedgekeurd. In het kader van de financiering door de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) zou 22,5 miljoen euro beschikbaar zijn. Dat volstaat volgens de heer Daems voor hooguit vier of vijf niet al te grote projecten. Hij wil weten of de goedkeuring van de andere projecten ook financieel zal worden gehonoreerd. Zal over de rest van de 42 goedgekeurde projecten geen beslissing meer vallen in deze regeerperiode?

Minister *Dirk Van Mechelen* gaat eerst in op het financiële aspect. Hij bevestigt dat er 22,5 miljoen euro beschikbaar is. Dit geld is afkomstig uit de ver-

deling van de middelen van de eerste verkoop van aandelen van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV) en de verkoop van Staal Vlaanderen. Een bedrag van 7,5 miljoen euro is gereserveerd voor het dossier Balmatt in Mol, dat op dit moment in uitvoering is. De Participatiemaatschappij Vlaanderen denkt voor de verdere aanwending van de middelen voor Novovil en de Investeringszone Petroleum Zuid aan verschillende financieringstechnieken, zoals bijvoorbeeld een achtergestelde lening.

De minister verwijst in dit verband naar de bespreking in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. De participatie van PMV houdt niet in dat ze zonder meer een geldsom ter beschikking stelt. Er is een verschil tussen het volstorten als werkkapitaal en de volledige onderschrijving van een kapitaal. Voor IPZ moet een werkmaatschappij worden opgericht die een deel van deze 22 miljoen euro als werkkapitaal inbrengt.

De minister komt terug op de dossiers die zijn ingediend voor een convenant en stelt dat hij daarbij vrij recent een stand van zaken heeft gegeven. Ondertussen is een ambtelijke commissie aangesteld, die de projecten onderzoekt. Op basis van de haalbaarheid, zowel op financieel als procedureel vlak, zullen er tijdschema's komen. Hij bevestigt de stellige ambitie van de Vlaamse Regering om snel dossiers te selecteren en daarin op korte termijn vooruitgang te boeken. Het is de bedoeling om voor het einde van de regeerperiode een aantal convenants af te sluiten. De minister geeft toe dat dit een ambitieuze doelstelling is, maar is anderzijds hoopvol gestemd door de kennis van zaken en deskundigheid die hij in de ambtelijke werkgroep heeft aangetroffen.

II.4. Uitvoering van het RSV – Afbakening van stedelijke gebieden

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt hoe ver de minister nog hoopt te raken in de afbakeningsprocessen van de grootstedelijke gebieden. Aangezien de minister twee jaar geleden in zijn beleidsbrief al tegen eind 2007 een definitief RUP voor 10 van de 13 afbakeningsprojecten aankondigde, vraagt ze zich af waarom die timing nu is verschoven naar eind 2009.

Minister *Dirk Van Mechelen* demonstreert aan de hand van een reeks voorbeelden waaraan die vertraging te wijten is. In Oostende is nagenoeg heel het

proces op vraag van het stadsbestuur van nul herbegonnen, onder andere door een gewijzigde visie op de grens tussen het stedelijke en het zeehavengebied, met alle implicaties als gevolg en het nodige extra overleg over de impact op het toerisme. In Antwerpen is, eveneens in overleg met het stadsbestuur, het stedelijk afbakeningsproces gebruikt in het kader van het heikele dossier van de inplanting van de voetbalstadions, waarvoor uiteindelijk twee potentiële locaties zijn weerhouden. In Brugge is de plan-MER inmiddels af en kan de regering nu de knoop doorhakken. In Leuven heeft de burgemeester zelf het licht op groen gezet voor het afbakeningsproject, op voorwaarde van een protocol met het provinciebestuur, dat inmiddels ook daadwerkelijk is afgesloten en inhoudt dat een belangrijk pakket van de taakstelling van het stedelijk gebied Leuven wordt overgenomen door de kleinstedelijke gebieden Diest, Aarschot en Tienen. Ten slotte verwijst de minister naar de lokale geschillen over verantwoordelijkheden ten aanzien van kantoor- en bedrijfsruimte in Hasselt en Genk, maar daar hoopt hij op een nakende consensus.

Uit die gegevens blijken drie hoofdredenen voor de vertragingen, analyseert de minister. Ten eerste kan het gaan om de vraag tot opname van bijkomende gebieden in een RUP. Dit leidde in Oostende, Brugge en Roeselare tot bijkomende onderzoeken, doorvertaling in milieu- en veiligheidsonderzoek en de herneming van de procedure vanaf de plenaire vergadering. Ten tweede vergt een uitbesteding in uitvoering van het decreet betreffende de milieueffect- en veiligheidsrapportage en de opmaak van plan-MER's al gauw zes tot acht maanden extra proceduretijd, in plaats van de verwachte drie à vier maanden. Zo wil de MER-cel bepaalde plan-MER's niet goedkeuren en stuurt ze deze terug voor bijkomend onderzoek en aanvullingen. Het resultaat is een verdubbeling van de verwachte proceduretijd. En ten derde zijn er, vooral in Brugge, de uiteenlopende standpunten over de voetbalstadions.

De minister vat samen dat de hele afbakening van stedelijk gebied in Vlaanderen vaak een heikel proces is. Maar intussen staat het beleid toch heel ver, vindt de minister, met tien van de dertien grootstedelijke gebieden die worden afgebakend, strategische knopen die bijna of helemaal zijn doorgehakt voor respectievelijk Hasselt-Genk en Leuven, en een belangrijke versnelling in het dossier over het Vlaamse stedelijke gebied rond Brussel. Ook de afbakening van de havengebieden is zeer ver gevorderd: voor Gent is die klaar, terwijl Zeebrugge en Oostende zich in de laat-

ste fase bevinden. Voor Antwerpen is het nog wachten op conformverklaring van de plan-MER.

Minister Van Mechelen besluit dat de regering erg ver is gevorderd in de realisatie van de doelstelling om het RSV ten uitvoer te brengen, een doelstelling die het Vlaams Parlement formuleerde naar aanleiding van de bespreking van de beleidsnota.

De heer *Rudi Daems* vindt dat de milieueffectrapportage almaar langer duurt, en er bovendien ook kwalitatief op achteruitgaat.

Minister *Dirk Van Mechelen* is het ermee eens dat de verdubbeling van de termijn voor de opstelling van een plan-MER niet alleen in Brugge maar ook elders zwaar weegt op lokale besturen die een ruimtelijk uitvoeringsplan willen maken. Ook hij vindt dat de kwaliteit van de rapportage ter discussie staat. Gezien de tegenstrijdigheden tussen verschillende rapporten en soms zelfs binnen hetzelfde rapport moet de hele oefening inderdaad soms worden overgedaan. De minister verklaart zich dan ook absoluut voorstander van een betere methodiek. Zeker in verband met het voetbalstadion van Brugge bevatte de plan-MER een nogal vreemde rekenkunde. De plan-MER voor het stedelijke gebied rond Brussel raakt niet eens aanbesteed omdat geen enkel bureau deze opdracht nog aandurft. Op zich aanvaardt de minister de meerwaarde van een goede plan-MER, maar deze moet dan ook zinvol zijn.

In het dossier-Brugge zal de Vlaamse Regering uiteindelijk de knopen moeten doorhakken, besluit de minister.

II.5. Uitvoering van het RSV – Afbakening van gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Mevrouw *Tinne Rombouts* gaat in op de afbakening van landbouw, natuur en bos. De herbevestiging voor de laatste gebieden plant de Vlaamse Regering in de eerste helft van 2009, wat mevrouw Rombouts zou waarderen. Ter zake zijn ondertussen de eerste RUP's goedgekeurd en worden de volgende in de beleidsbrief aangekondigd. Mevrouw Rombouts merkt op dat tegelijk de regelgeving over bestemmingswijzigingscompensatie en gebruikersschadevergoeding nog niet is uitgewerkt. Het lid hoopt dat alle RUP's die nu zijn opgemaakt, nog in aanmerking komen voor deze regelingen.

Minister *Dirk Van Mechelen* geeft aan dat artikel 7.3.16. van het voorontwerp van decreet betreffende het grond- en pandenbeleid de overgangsbepaling bevat dat de compensatie wordt toegekend voor ruimtelijke uitvoeringsplannen die vanaf 1 januari 2008 definitief zijn vastgesteld of aangenomen. Deze passage heeft betrekking op de bestemmingswijzigingscompensatie voor kapitaal. Hij wijst erop dat een variatie van die bepaling is ingeschreven in het aparte voorontwerp van decreet over de gebruikersschade, wat de reeds eerder vermelde samenhang van de drie decreten alleen maar bevestigt.

Voor de taakstellingen op het vlak van de openruimtestructuren merkt de heer *Bart Martens* weinig resultaat van de procedure via de buitengebiedregio's. Misschien levert de aangepaste werkwijze op het terrein wel een groter draagvlak op voor de verdere realisatie van natuurlijke structuur, herbevestiging van agrarische structuur en opbouw van bosstructuur. Maar dat heeft tot nog toe slechts geleid tot 1886 hectare extra natuurgebied en 211 hectare extra bosgebied. Dat blijft volgens het lid ver verwijderd van de doelstelling voor 2007 die het RSV vooropstelde en het Vlaamse regeerakkoord heeft herbevestigd: 38.000 hectare bijkomend natuurgebied en 10.000 hectare bijkomend bosgebied.

Naar aanleiding van een studie van de Minaraad heeft minister Van Mechelen in 2006 in de commissie aangegeven hoe die doelstelling ondanks bepaalde vertragingen nog binnen bereik bleef. Toen werd de doelstelling verlegd naar 2009, en werd vanaf daar een retroplanning voorgesteld. Daarvan vindt de heer Martens niets meer terug in de beleidsbrief. Hij heeft er begrip voor dat 2007 niet haalbaar was, maar vindt de plannen voor 2009 al te bescheiden. Ze blijven naar zijn aanvoelen beperkt tot uitvoeringsplannen, zonder taakstelling of doorkijk naar de volgende jaren. Een langetermijnplanning vindt de heer Martens onontbeerlijk voor de rechtszekerheid en voor de realisatie van natuurlijke structuur, het Vlaams Ecologisch Netwerk, de bosstructuur en een herbevestigd levensvatbaar agrarisch areaal.

Minister *Dirk Van Mechelen* komt terug op de prognoses van 2006, die de afronding van de visievormingsprocessen in de dertien buitengebiedregio's voor 2009 vooropstelden. In zijn beleidsbrief is de actuele stand van zaken van de uitvoering en prognose over de verdere uitvoering opgenomen. Daaruit blijkt dat de vooropgestelde timing strikt wordt gevolgd. De

concrete vraag naar een geactualiseerde reactie op de studie van de Minaraad heeft hij voorgelegd aan zijn administratie. De minister stelt voor om later in de commissie een gedachtewisseling te houden over zowel de kortetermijnherziening van het RSV als de geactualiseerde stand van zaken op het vlak van de afbakening van natuurgebieden.

Ook de opdracht tot de gevraagde retroplanning heeft de minister inmiddels aan zijn administratie overgemaakt. Maar deze is op dit ogenblik in beslag genomen door de voltooiing van de laatste visievormingsprocessen voor de buitengebiedregio's.

De heer *Leo Pieters* heeft reeds vorig jaar een vraag gesteld over ziekenhuizen in landelijke gebieden. Toen heeft de minister aangekondigd dat hij hun situatie opnieuw zou analyseren. De heer Pieters vraagt naar zijn huidige standpunt.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat het Limburgse provinciebestuur hierover momenteel een onderzoek laat verrichten. De bestendige deputatie volgt dit onderzoek op. Een vergelijkbaar dossier is het welzijnsproject in Velm. Daar heeft de minister de schorsing door een stedenbouwkundige ambtenaar ongedaan gemaakt omdat de Vlaamse Regering wel achter dit project stond. De minister staat ten volle achter het principe van de opsplitsing in stedelijk, kleinstedelijk en buitengebied. Wel pleit hij voor een pragmatische ingesteldheid in plaats van een al te starre toepassing. Ruimtelijke ordening is er om te faciliteren, en daarvoor dient de kortetermijnherziening van het RSV.

II.6. Uitvoering van het RSV – Bedrijventerreinen

Mevrouw *Tinne Rombouts* wil weten wat er nog op korte termijn kan worden verwacht inzake de aanduiding van bedrijventerreinen in Vlaams-Brabant, waarover bij het VOKA een zekere commotie heerste.

Minister *Dirk Van Mechelen* zegt te ervaren dat het overall in Vlaanderen steeds moeilijker wordt om nog een maatschappelijk draagvlak voor bedrijventerreinen te vinden. Maar 30 percent van de taakstelling raakte ingevuld, en dan nog telkens met de nodige opschudding. De ambities zullen dus enigszins moeten worden teruggeschoefd.

Met betrekking tot Leuven verwijst de minister naar zijn antwoord in verband met de stedelijke gebie-

den (cf. supra). In het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel zal het er vooral op aankomen om de bestaande bedrijventerreinen maximaal te hergebruiken en verloederde bedrijventerreinen te saneren. De brownfieldcluster Vilvoorde-Machelen opent op dat vlak de nodige perspectieven.

Wel vreest de minister in Vilvoorde-Machelen voor juridische problemen voor de projecten Novovil en Waterside. Daarom adviseert hij de betrokkenen om via de procedure uit het Brownfielddecreet een voorlopige afwijking van de bestaande regelgeving te verkrijgen, die het Vlaams Parlement dan achteraf wel moet bekrachtigen. Voor de belangrijkste projecten is die aanvraag inderdaad ook ingediend.

Verder verwijst de minister naar het GRUP Meise-Westrode, een onderdeel van het startprogramma. In dit verband heeft hij de Vlaamse Regering gewaarschuwd voor het risico op een vernietiging door de Raad van State, naar analogie met het arrest-Nonnenbos, een arrest dat het provinciale RUP interpreteerde als een voorafname op de afbakening van het kleinstedelijke gebied. Dit probleem zal worden verholpen door Meise in de kortetermijnherziening van het RSV als een bijzonder economisch knooppunt aan te duiden. Op die manier ontstaat dan een decretaale basis voor het GRUP.

De heer *Rudi Daems* is tevreden dat de logistieke zone Albertkanaal, en meer bepaald de regio Wommelgem-Ranst, niet is opgenomen in het afbakeningsproces van het grootstedelijke gebied Antwerpen. Het lid vraagt naar de stand van zaken in dat dossier.

De minister geeft aan dat het bedrijventerrein Wommelgem-Ranst verder wordt onderzocht in uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering over het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA). In het kader van de afbakening van het stedelijke gebied Antwerpen werd naar aanleiding van de voorlopige vaststelling beslist om dit bedrijventerrein niet langer in het stedelijke gebied op te nemen. Een gevolg is dat de taakstelling op het vlak van de bedrijventerreinen niet wordt bereikt. Daarom vraagt de minister aan de provincies Oost-Vlaanderen en Limburg om steun in de leniging van de ruimtebehoefte op dat vlak.

Over het bedrijventerrein Wommelgem-Ranst is heel wat studiewerk verricht of nog aan de gang. Er is het al afgeronde ruimtelijk veiligheidsrapport ENA; de nog lopende plan-MER voor het gehele ENA; en de nog lopende voorbereidende studies voor de ontwik-

keling van het bedrijventerrein Wommelgem-Ranst. Die laatste studies zijn toegespitst op de inrichting, een gebiedsgerichte plan-MER en de ontsluiting. De ontsluitingsproblematiek werd in 2007 naar aanleiding van discussies in de provinciale auditcommissie en naar aanleiding van onderzoek over de E313 naar een hoger schaalniveau gebracht, besluit de minister.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* merkt op dat het RSV de taakstelling op het gebied van de bedrijventerreinen blokkeert. Er zijn buitengebieden afgebakend in gemeenten die wel in bedrijventerreinen willen investeren en die daarvoor ook een zeer gunstige ligging hebben, bijvoorbeeld aan waterlopen die zich lenen voor binnenvaart. Mevrouw Van den Eynde constateert dat de minister zal moeten terugkomen van bepaalde taakstellingen en vraagt of hij begrip heeft voor het protest met betrekking tot het terrein Satenrozen in Kontich. Het lid informeert of de minister met de gemeente Kontich wil onderhandelen over nieuwe bedrijventerreinen. Het is volgens haar een foute keuze om tewerkstelling te creëren in regio's die daaraan nu al een overschot hebben. De Rupelstreek kampt daarentegen met een groot tekort aan arbeidsplaatsen. Misschien moeten de doelstellingen daaraan worden aangepast?

De heer *Patrick Lachaert*, commissievoorzitter, merkt op dat in dit verband een openbaar onderzoek aan de gang is en dat het dus niet aan de minister is om te antwoorden.

De heer *Rudi Daems* komt terug op de verklaring van de minister dat maar 30 percent van de taakstelling voor bedrijventerreinen ingevuld raakt. Geldt dit enkel voor Antwerpen of voor heel Vlaanderen? Hij is het eens met de minister dat een bijstelling van die vraagstelling moet worden overwogen. De dossiers liggen gevoelig en leiden tot manifestaties en protesten. De heer Daems vindt het tijd om meer werk te maken van de duurzame invulling van de bedrijventerreinen. Die wil hij doortastender zien gebeuren dan een loutere toepassing van een handboek over de goede praktijken.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de 30 percent niet slaat op het totale aantal taakstellingen in Vlaanderen, maar op het aantal afbakeningsprocessen waarin de taakstelling helemaal is gerealiseerd. In Aalst en Turnhout is dat bijvoorbeeld het geval. In Mechelen is dit om heel evidente redenen niet gelukt: het gaat om het dossier van de N1 en het standpunt van Sint-Katelijne-Waver. In Antwerpen wordt, sinds

het ENA helemaal uit de afbakening van dit grootstedelijke gebied is gehaald, ongeveer een derde van de opgelegde taakstelling gehaald.

De minister beseft dat de vastlegging van bedrijventerreinen stevast tot protest leidt. Daar heeft de minister begrip voor, maar er moeten nu eenmaal keuzes worden gemaakt: ofwel wordt het RSV zo redelijk mogelijk uitgevoerd, ofwel wordt dit opgegeven, met alle mogelijke consequenties.

Ook het provinciebestuur moet met betrekking tot de stedelijke gebieden keuzes durven maken. De Vlaamse Regering zal haar verantwoordelijkheid alleszins niet uit de weg gaan, stelt de minister, en hij verwijst in dat verband ook specifiek naar het dossier-Kontich. Het gaat hier om een van de grootste weerhouden bedrijventerreinen. De minister is van oordeel dat de ontwikkeling daarvan best gespreid verloopt, met overgangsbepalingen en de creatie van de nodige rechtszekerheid. Maar als die ruimte niet voor een bedrijventerrein wordt gereserveerd, is de ruimte in de provincie Antwerpen gewoon op.

De heer *Patrick Lachaert*, commissievoorzitter, wijst ten slotte op het feit dat in zijn gemeente een ambtenaar met het oog op de duurzame ontwikkeling van de bedrijventerreinen was gelast met een inventaris van alle toepasselijke regels op het gebied van energie, water, leefmilieu en ruimtelijke ordening. Deze heeft alles gebundeld in een mooie handleiding.

II.7. Uitvoering van het RSV – Mobiliteit en logistiek

Clustering

De heer *Bart Martens* pleit voor investeringen in een verstandige en duurzame logistiek. Verkeersstromen moeten worden geclusterd en gebundeld. Het zou volgens het lid een slechte keuze zijn om Europese distributiecentra over het Vlaamse landschap te laten uitwaaien. Voor een echte 'modal shift', een verschuiving van het vrachtvervoer over de weg naar de binnenscheepvaart en het spoor, moeten deze centra worden geclusterd in multimodale knooppunten, veeleer dan een versnippering te accepteren. De heer Martens vraagt zich af of in dat verband de subsidie van het kaaimurenprogramma niet aan revisie toe is. Nu wordt immers veel geld geïnvesteerd in de aanleg van amper gebruikte kaaimuren. Naar het voorbeeld van de Meerhoutse kaaimuren is het veeleer aangewezen om te opteren voor een bundeling van de

activiteiten rond een bepaalde regionale overslaglocatie. De heer Martens pleit, ook in het kader van de zogenaamde ‘extended gateways’, voor grotere knooppunten om de modal shifts mogelijk te maken. Zoniet dreigt Vlaanderen zich vast te rijden.

Minister *Van Mechelen* geeft aan dat de visie en ruimtelijke principes van het RSV vanzelfsprekend een bundeling en clustering van logistieke activiteiten stimuleren. Uit studies is trouwens gebleken dat dit economische schaalvoordelen en gunstige ecologische effecten sorteert. In de praktijk wordt hierop ingespeeld met de gerichte bestemming van goed gekozen locaties in het Economisch Netwerk Albertkanaal. Zo worden de multimodale potenties van strategische plekken in Vlaanderen maximaal inzetbaar voor logistiek. De uitvoering daarvan is volop aan de gang, deelt de minister mee.

Verder herinnert de minister de commissie aan de studieopdracht van het Vlaams Instituut voor de Logistiek over de extended gateways, die nog tot eind 2008 loopt. Interessant aan die studie is de gehanteerde methodologie: een bottom-upbenadering, waarbij wordt uitgegaan van de bestaande logistieke en productieactiviteiten, beschikbare bedrijventerreinen, de gemeentelijke logistieke strategie, de multimodale ontsluiting, de beschikbare arbeidskrachten en dergelijke. De studie moet tot bijkomende aanbevelingen leiden in verband met de extended gateways. De provincies Oost-Vlaanderen en Limburg zijn gecontacteerd om na te gaan hoe het Vlaamse beleid hen op logistiek vlak kan versterken.

Strategische plannen voor de zeehavens

De heer *Bart Martens* stelt vast dat Antwerpen zich op het vlak van de strategische plannen voor de zeehavengebieden in de fase van de plan-MER bevindt. In de ontwikkeling van zeehavengebieden wordt een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) voorlopig enkel op projectniveau gebruikt. De sp.a vraagt die nu ook op planniveau, naar analogie met de beoordeling van de inrichtingsopties uit de plan-MER. Het Antwerpse Havenbedrijf is een marktbevraging gestart over de concrete invulling van het gebied rond de Waaslandhaven. Het polst bij logistieke bedrijven, goederenbehandelaars en industrie naar hun mogelijkheden voor die ruimte. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse op planniveau zou complementair kunnen zijn met deze studie. Ruimtelijke Ordening zou op een zo hoog mogelijk niveau

alle mogelijke effecten in kaart moeten brengen. Ook een afstemming met de mobiliteitseffectrapportering is aangewezen, besluit de heer Martens.

De heer *Rudi Daems* verwijst naar de uitspraak van de minister dat de Vlaamse Regering nog belangrijke stappen plant in verband met de afbakening van de Antwerpse haven. De minister-president heeft intussen echter aangekondigd dat deze regering geen beslissing meer zal nemen over het Saefthinghedok. Het lid vraagt welke stappen dan wel mogelijk zijn, aangezien precies de keuzes in verband met een extra getijdendok cruciaal zijn.

Minister *Dirk Van Mechelen* schetst de situatie. Momenteel loopt de goedkeuringsprocedure voor de plan-MER van de zeehaven Antwerpen. Op basis van de plan-MER werken de diverse betrokken administraties aan een beslissing over het principiële programma voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het zeehavengebied Antwerpen. Na deze beslissing kan dit GRUP worden opgemaakt en kan de procedure worden opgestart. Uiteraard verricht de Vlaamse Regering de nodige voorbereidingen, maar ze moet nu eenmaal de formele goedkeuring van de plan-MER afwachten om in actie te kunnen treden. De regering zal in het besluitvormingsproces zo ver gaan als ze kan, maar de voltooiing zal pas voor de volgende regeerperiode zijn.

Tot op heden voorziet het havenbeleid niet in een MKBA op planniveau met betrekking tot de strategische plannen voor de zeehavens. De minister twijfelt er ook aan of daarvoor wel een onderbouwde en gedragen methodologie voorhanden is. Op projectniveau is dat wel het geval.

De minister meldt dat voor de Vlaamse zeehavens geen aparte mobiliteitseffectenrapportage is vooropgesteld, maar dat de plan-MER's voor de zeehavens een belangrijk mobiliteitsluik inhouden, dat alle mobiliteitseffecten op planniveau in beeld brengt. Naar aanleiding van een nota van de minister van Mobiliteit heeft hij hiervoor een geschikte matrix laten ontwikkelen.

De heer *Bart Martens* merkt op dat in Nederland wel degelijk een plan-MKBA bestaat: de tweede Maasvlakte vormde hiervan het onderwerp. Ook bij de ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium 2010 werken de Vlaamse Instelling voor Technolo-

gisch Onderzoek (VITO) en het Centrale Planbureau gezamenlijk een dergelijk plan-MKBA uit. De methodiek is dus wel degelijk voorhanden, besluit de heer Martens, en heeft voor de tweede Maasvlakte belangrijke keuzes gestoffeerd.

De heer *Rudi Daems* pleit voor de nodige kwaliteit in de opstelling van MKBA's. Die voor de noord-zuidverbinding van Limburg geeft hij als een voorbeeld van hoe het niet moet.

De heer *André Van Nieuwkerke* merkt op dat in de Rotterdamse haven de aanleg van de tweede Maasvlakte is gecompenseerd met de bescherming van duizenden hectaren zeebodem. Ook duurzame visserij is als ecologische compensatie aan dit dossier gekoppeld. Gezien de beperkte ruimte in Vlaanderen zijn ook hier ecologische compensaties aangewezen. De heer Van Nieuwkerke vraagt of die worden overwogen. Ook toeristisch-recreatief creëert dit immers een meerwaarde. Waar de strekdam van Zeebrugge het moet stellen met een paadje en een windmolen, biedt de Rotterdamse strekdam recreatiemogelijkheden zoals een strand, windsurfzones en uitkijkposten voor de schepen. De heer Van Nieuwkerke suggereert om voor de Vlaamse havens met dezelfde creativiteit naar oplossingen te zoeken.

Minister *Dirk Van Mechelen* beaamt dat de compensaties een brandend actueel thema zijn. Hij zal de suggesties van de heer Van Nieuwkerke in overweging nemen. Op dit ogenblik worden compensaties echter zeer negatief gepercipieerd, zowel op de Linker- als Rechteroever. De minister vindt het hoe dan ook een goed idee om via een multifunctionele aanpak een meerwaarde toe te voegen aan de compensaties. Als voorbeeld vermeldt hij de mogelijkheid om zones voor windenergie aan te leggen, wat de tegenstand misschien kan ombuigen. Hij beaamt dat hier mits de nodige creativiteit win-winsituaties te halen vallen, zonder het mercantiele aspect op de ruimtelijke kwaliteit te laten primeren.

Tweede goederenspoorontsluiting van Antwerpen en voorstedelijk netwerk

De heer *Bart Martens* komt terug op de tweede goederenspoorontsluiting. Hij vindt dat de NMBS bij de ontwikkeling van haar tracéverbeteringsvoorstellen zeker de opdracht moet krijgen om de combinatie met het reizigersvervoer te onderzoeken. De regio Lier is op dat vlak wel goed ontsloten door het spoor, maar de Antwerpse Kempen helemaal niet. Ook het

station van Brecht vormt een interessante mogelijkheid. Daarom zou het nuttig zijn om een aantal dossiers samen in overweging te nemen met het oog op de realisatie van een voorstedelijk openbaarvervoernetwerk rond Antwerpen, naar analogie met het gewestelijke expresnet rond Brussel. De minister van Mobiliteit onderzoekt plannen voor een light-railverbinding tussen Antwerpen en Turnhout. Er zijn ook plannen voor een dergelijke verbinding met de Rupelstreek. Ook die kunnen in een ambitieus voorstadsnetwerk worden geïntegreerd.

Minister *Dirk Van Mechelen* schetst de context van de tweede spoorontsluiting. Bij het eerste gezamenlijke investeringsprogramma van de Vlaamse, Brusselse, Waalse en federale regering genoot deze spoorontsluiting de hoogste prioriteit van de Vlaamse Regering. Onder impuls van de NMBS werd de prioriteit echter verlegd naar de eerste Liefkenshoekspoortunnel. Die tunnel heeft een meervoudige doelstelling: Rechter- en Linkeroever milieuvriendelijk verbinden, de flessenhals van de Kennedytunnel voor het goederenspoorvervoer ontlasten, maar ook een tweede spoorontsluiting creëren door de spoorring rond Antwerpen af te ronden. Zo blijft ook bij eventuele rampen de spoortoegang naar de haven gegarandeerd. Een gevolg is wel dat de oorspronkelijke projectie van de tweede spoorontsluiting in de tijd is opgeschoven. Uit zijn maandelijkse contacten met Infrabel heeft de minister geleerd dat de tweede spoorontsluiting ten vroegste in 2017 operationeel zou zijn. Volgens een retroplanning houdt dat in dat de volgende regering op het einde van haar regeerperiode de planning en vergunningen moet hebben voltooid. Op dit moment laten de bevoegde administraties wel onderzoek verrichten naar de uitgevoerde plan-MER en naar de impact van de gewijzigde regelgeving ten opzichte van de start van het dossier in 2002-2003, en met name van de bijstellingen op het vlak van milieueffecten, natuur, water en archeologie. Infrabel werkt momenteel aan een voorstel tot verbetering van het tracé. Het is hoe dan ook aan de volgende Vlaamse Regering om de knopen door te hakken, herhaalt de minister.

De heer *Rudi Daems* vraagt meer uitleg over de mogelijke bijsturing van het tracé: gaat het enkel om de problematische knoop ter hoogte van Lier of over het volledige traject?

De *minister* benadrukt dat de discussie handelt over de optimalisering van het huidige tracé. De regio van Lier vormt een van de knelpunten, maar niet het

enige. NMBS-exploitatie en Infrabel onderzoeken ook het stuk dat parallel loopt met de autosnelweg en de kruising ter hoogte van Muizenbos. Maar de minister merkt op dat Infrabel zeer goede argumenten zal moeten voorleggen om het tracé op die punten te wijzigen. Voor Lier wordt een totaaloplossing uitgewerkt.

De minister verklaart zich een voorstander van een Antwerps voorstadsnetwerk en ziet op dat vlak een enorme opportuniteit. Hij communiceert met de NMBS en Infrabel over de ‘minder hinder’-maatregelen, waarbij de spoorlijn naar Antwerpen-Noord ook voor reizigersvervoer zou worden geactiveerd. Daar liggen immers erg belangrijke industriële vestigingen. De minister ziet daar veel mogelijkheden op het vlak van openbaar personenvervoer, maar heeft de indruk dat de NMBS zich daarbij nogal conservatief opstelt.

Economisch Netwerk Albertkanaal en E313

In verband met ENA hoopt de heer *Bart Martens* op een goede afstemming van alle studies met betrekking tot die corridor. Die gaan over de E313, waarvoor sommigen bijkomende rijstroken bepleiten, en de tweede goederenspoorontsluiting van de Antwerpse haven. Deze laatste kan, zoals reeds vermeld, ook leiden tot extra reizigersvervoer en de uitbouw van een Antwerps voorstadsnetwerk. De heer Martens pleit voor een goede coördinatie tussen openbare werken, ruimtelijke ordening en mobiliteit.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de coördinatie en afstemming voor het ENA in het zogenaamde coördinatieplatform ENA gebeurt. Daarin coördineren verschillende beleidsniveaus, beleidsdomeinen en ontwikkelaars de realisatie van het actieprogramma voor ENA.

Voor de coördinatie en afstemming met de E313, de tweede spoorontsluiting en andere grote mobiliteitsdossiers staat vooral de Stuurgroep tactische studie E313 in, waarin de vijf betrokken beleidsdomeinen zijn vertegenwoordigd: vier daarvan zetelen ook in het coördinatieplatform ENA. De twee fora bereiden een gesynchroniseerde besluitvorming en communicatie voor.

De minister beklemtoont dat het coördinatieplatform ENA en de Stuurgroep tactische studie E313 een maximale afstemming en coördinatie nastreven

tussen de volgende vier aan elkaar gerelateerde Antwerpse dossiers:

- de E313-corridor tussen het klaverblad van Lummen en de Antwerpse Ring;
- de aansluiting van de E313 op de Antwerpse Ring met een goede verweving tussen de geherwaardeerde R11-Singel, de R1-Ring voor doorgaand vervoer en de Oosterweelverbinding;
- de potentiële ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein Wommelgem-Ranst en de ontsluiting daarvan via de E313; en
- de tweede spoorontsluiting van de zeehaven van Antwerpen.

Voor deze vier dossiers kondigt de minister aan dat de eerste fase van de studies op korte termijn wordt afgerond en dat de Vlaamse Regering op basis daarvan een gesynchroniseerde principiële besluitvorming voorbereidt. De minister wil zeker aandacht hebben voor de aanbeveling om de tweede spoorontsluiting in te schakelen in het voorstadsvervoer.

De heer *Jan Peumans* mist in dit hoofdstuk twee zaken: het Albertkanaal zelf en het reizigersvervoer, dat een interessant alternatief kan bieden voor de drukke E313. Het lid heeft ook de indruk dat de problematiek van Wommelgem-Ranst opschuift naar Limburg, waar sprake is van een Alberthaven die zich uitstrekt van Laakdal tot Kanne.

De minister merkt op dat het Albertkanaal wel degelijk de rode draad is in het ENA en samen met de E313 alle projecten moet stroomlijnen. Hij verwijst naar de studie over de extended gateways, waarvan hij de resultaten nu afwacht. Wat het reizigersvervoer betreft, verklaart hij zich een absolute voorstander van een volwaardig station in Brecht. Dit zou een comfortabel alternatief zijn voor de files op de E19. De minister ziet een opportuniteit voor een Antwerps voorstadsnetwerk op basis van de tweede goederenspoorontsluiting. In de studie over de aansluiting van de E313 wordt nagegaan hoe het openbaar vervoer van Ranst tot Antwerpen kan worden verbeterd. Dit project wordt behartigd door de minister van Openbare Werken.

De minister ontkent dat het ENA opschuift naar het oosten. Het ENA is een gesloten geheel met als taak-

stelling 963 hectare aan bedrijventerreinen. Hierin zijn harde zones geformuleerd, bijvoorbeeld het bedrijventerrein Liesel in Geel. De minister bevoegd voor Economie staat nu in voor de invulling. Een verdere uitbreiding is echter niet de bedoeling.

De heer *Rudi Daems* vraagt naar een stand van zaken van de streefbeeldstudie over de E313.

Minister *Dirk Van Mechelen* herhaalt dat er een taskforce bestaat voor zowel het ENA als de streefbeeldstudie. De minister van Openbare Werken leidt de taskforce over de streefbeeldstudie, zodat het lid de vraag over de precieze stand van zaken beter aan minister Crevits kan richten.

Internationale afstemming

De heer *Bart Martens* mist in het hoofdstuk van de beleidsbrief over de internationale afstemming informatie over de afstemming van concrete dossiers. Zo is het voor het Masterplan Antwerpen een heel belangrijke vraag of Nederland al dan niet de missing link in de A12/A4 naar Rotterdam zal aanleggen. Een soortgelijk dossier is dat van de IJzeren Rijn, dat grote gevolgen kan hebben voor de tweede goederenspoorontsluiting. In de gewestplanning is deze ontsluiting momenteel ingekleurd als een verbinding die aansluit op de lijn Lier-Aarschot, en daardoor het Antwerpse Havengebied via de klassieke weg langs Montzen en Visé met het oosten verbindt, maar niet op de IJzeren Rijn aansluit. De heer Martens wil weten of over deze zaken overleg met Nederland plaatsvindt.

Ook de heer *Rudi Daems* informeert naar de beslissingen die deze Vlaamse Regering nog kan nemen over de IJzeren Rijn.

Minister *Dirk Van Mechelen* zegt zich zeer bewust te zijn van de problemen die de missing link in Nederland voor de Vlaamse A12 stelt. In de korttermijnherziening van het RSV zal hij in overleg met de ministers van Mobiliteit en Openbare Werken de diverse infrastructuren inschalen. Maar de minister gaat ervan uit dat het initiatief voor grensoverschrijdend mobiliteitsoverleg in de eerste plaats aan de minister van Mobiliteit toekomt. Minister Van Mechelen zal er bij zijn bevoegde collega's voor pleiten dat ze de impact van deze internationale ontwikkelingen op de visie over het Vlaams hoofdwegenet bewaken.

Verdere acties op het vlak van de ruimtelijke ordening dienen zich niet onmiddellijk aan, stelt de minister, behalve dan de acties in het kader van de afbakening van de Antwerpse Zeehaven. De bouwvergunning voor de Liefkenshoekspoortunnel is immers al afgeleverd en de werken zijn ook gestart.

II.8. Uitvoering van het RSV – Wonen

Mevrouw *Tinne Rombouts* gaat in op een paragraaf in de beleidsbrief over het toetsingskader voor grootschalige detailhandels, waarmee de minister wil bijdragen aan de ondersteuning en versterking van buurtwinkels in de steden en dorpen en aan de vermindering van een ruimtelijke wildgroei van baanwinkels. De CD&V is het ten volle eens met een ondersteuning voor de buurtwinkels, maar mevrouw Rombouts merkt op dat dit onderwerp ook al in de vorige beleidsbrief van de minister ter sprake kwam en vraagt welke stappen hij op dat vlak al heeft ondernomen. Welke realisaties acht de minister deze regeerperiode nog mogelijk? Hoewel ook het platelandsbeleid de buurtwinkels ondersteunt, meent mevrouw Rombouts dat het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening een aantal instrumenten moet inzetten. De gemeenten hebben ter zake nood aan een leidraad of toetsingskader.

Minister *Dirk Van Mechelen* geeft toe dat de studie vertraging heeft opgelopen. Intussen is de gunningsprocedure aan de gang. Op maandag 24 november 2008 worden de offertes geopend. De uitvoeringstermijn van de studie bedraagt acht maanden, zodat de resultaten tijdens de volgende Vlaamse regeringsonderhandelingen beschikbaar zullen zijn. Het beleid kan dan ook aansluiten bij de Europese dienstenrichtlijn.

II.9. Uitvoering van het RSV – Recreatie

Mevrouw *Tinne Rombouts* gaat in op de toelichting die de minister gaf over ruimte voor recreatie en aandacht voor jeugdverblijven. Ze verwijst naar de resolutie betreffende het voortbestaan van kampplaatsen waarin ruimte voor jeugdverblijven wordt gevraagd (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 634/2*).

Het lid is enigszins verontrust door berichten over RUP's voor golfterreinen, die ook in de beleidsbrief terug te vinden zijn. Specifiek voor het golfterrein in

Bree vraagt ze naar het lokale draagvlak en wil ze weten of deze plannen wel stroken met de voorstellen van de projectgroep rond de afbakening voor de agrarische en natuurlijke structuur (AGNAS) en met het tweede golfmemorandum van de Vlaamse Regering.

Minister *Dirk Van Mechelen* verwijst op zijn beurt naar het golfmemorandum. De technische werkgroep Golf kan het dossier Bree pas onderzoeken na de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur en de herbevestiging van de landbouwgebieden in de regio Limburgse Kempen en Maasland. Het beleidsvoorbereidende werk inzake onderzoek naar de gevolgen voor landbouw kan intussen door de administratie Land- en Tuinbouw worden gedaan. Om die reden is het dossier tot op heden nog niet voorgelegd aan de technische werkgroep. De minister meldt dat het overlegproces voor de regio Limburgse Kempen en Maasland intussen is afgerond. Het eindvoorstel voor die regio wordt momenteel besproken op de interkabinettenwerkgroep in functie van een beslissing van de Vlaamse Regering.

De heer *Rudi Daems* verwijst naar het afwegingskader voor motorcrossterreinen, dat nog van de vorige regeerperiode dateert. De bedoeling van de vorige regering was een evenwichtige spreiding over heel Vlaanderen. De heer Daems merkt daar in de praktijk weinig van: Oost- en West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant willen geen terrein, Limburg heeft de bestaande terreinen gerealiseerd, en in Antwerpen komen er twee terreinen bij, namelijk in Brecht en Westerlo. Hoewel het hier een provinciale bevoegdheid betreft, verwacht de heer Daems dat er finaal toch een goedkeuring van de minister van Ruimtelijke Ordening nodig is.

De *minister* herinnert aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2002 tot een spreidingstabel voor de inplanting van permanente omlopen voor motorcross. De spreidingstabel houdt een verdeling in van terreinen over de verschillende provincies met een minimum van 12 terreinen met een spreiding van 1 tot 3 terreinen per provincie, en een maximum van 15 terreinen met een spreiding van 1 tot 4 terreinen per provincie.

Voor de inplanting van de terreinen hecht de regering groot belang aan een afdoende maatschappelijk en lokaal draagvlak. Dat bleek voor de voorstellen in de provincies Vlaams-Brabant en Oost- en West-

Vlaanderen tot nu toe niet voorhanden. Daarom is het voorlopig onmogelijk gebleken om in alle provincies tegelijk concrete initiatieven te nemen. De provincies Antwerpen en Limburg lopen inderdaad voorop, constateert de minister. Hij bevestigt echter de doelstelling van de Vlaamse Regering dat elke provincie over minstens één permanente omloop moet beschikken. De minister bevoegd voor Sport zoekt in overleg met de provincies naar geschikte locaties. De minister is optimistisch over de slaagkansen en zal op het vlak van ruimtelijke ordening de nodige ondersteuning bieden.

De heer *André Van Nieuwkerke* beaamt dat de West-Vlaamse provincieraad problemen heeft om een geschikt motorcrossterrein te vinden. Uiteindelijk opteert de raad dan voor een tijdelijk terrein in Zeebrugge. Daar wordt niet bij verteld dat er ecologische compensaties nodig zijn, want Natuurpunt zal dit crossterrein zeker niet zomaar accepteren. Bovendien ligt daar het prachtige polderdorp Dudzele, dat nu al last ondervindt van de haven en in de toekomst ook de lasten van de AX-aanleg zal moeten dragen. De stad Brugge had nochtans duidelijk geopteerd om polderdorpen als Dudzele, Lissewege en Zwankendamme als woonkernen te behouden. In dat geval moet men deze dorpen ook consequent leefbaar houden en er bijvoorbeeld geen tijdelijk motorcrossterrein inplanten. De heer Van Nieuwkerke vraagt zich af waarom het Vlaamse Gewest niet tussenkomt, gelet op de gevoeligheden op het vlak van ruimtelijke ordening, ecologie en mobiliteit.

De heer *Rudi Daems* merkt op dat men nogal gemakkelijk concludeert dat voor een motorcrossterrein een lokaal draagvlak bestaat. Soms volstaat een gunstig advies van een of andere lokale adviesraad. Het lid onthoudt vooral dat de minister het spreidingsidee blijft steunen en er dus minstens één omloop per provincie moet komen. In Limburg veroorzaakte de beslissing over de vier omlopen weinig problemen omdat die er al lagen. Maar in Antwerpen worden er drie omlopen gepland: in Balen, Kraaijenhorst-Brecht en Rooiveld-Westerlo. Voor geen van die drie terreinen ziet de heer Daems een draagvlak. Hij vraagt of de minister ook tevreden zou zijn als er uiteindelijk één terrein wordt goedgekeurd.

Minister *Dirk Van Mechelen* legt uit dat voor de zoektocht naar domeinen een taskforce instaat, waarin het Agentschap Ruimtelijke Ordening is vertegenwoordigd. Hij vindt het een krasse bewering dat

West-Vlaanderen geen motorcrossterrein wil. Die stelling wijkt helemaal af van de overeenkomst tot spreiding waarbij elke provincie minstens één permanente omloop vastlegt. Toerisme en recreatie is bij uitstek een provinciale bevoegdheid en de minister wil dat de provinciebesturen die verantwoordelijkheid ook opnemen.

De minister prijst de Antwerpse bestendige deputatie omdat deze drie mogelijke terreinen in overweging neemt. Het is nu niet aan de orde om uit te maken hoeveel er daarvan uiteindelijk worden gerealiseerd. Het gaat hier om een sport die moet worden ingebed en waaraan eventueel verdere voorwaarden kunnen worden opgelegd. De provincies moeten keuzes durven maken. De minister zou het een wel erg simplistische veronderstelling vinden dat alleen in Limburg kan worden gecroost.

De minister beaamt wel dat het geen goed idee is om een motorcrossterrein weg te stoppen in de polders bij Zeebrugge, waar de haven al voor druk zorgt. West-Vlaanderen is groot genoeg om op een verantwoorde plaats een motorcrossterrein aan te leggen.

II.10. Evaluatie en herziening van het RSV

Kortetermijnherziening

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft vragen bij de kortetermijnherziening op vlak van recreatie en werk. In de nieuwe beleidsbrief leest ze hoe er melding wordt gemaakt van de acute knelpunten op het gebied van wonen, werken, recreatie en mobiliteit. De beleidsbrief verwijst naar de politieke besprekingen, naar een plenaire vergadering per provincie en naar adviesvragen aan verschillende raden. Einde 2007 vroeg mevrouw Joke Schauvliege hoe deze acute knelpunten worden geïnventariseerd en hoe wordt beslist op welke daarvan wordt ingegaan. Ze heeft toen ook gevraagd hoe het parlement in de adviesronde wordt betrokken. Mevrouw Rombouts herinnert er nu aan dat het RSV een zeer evenwichtige en moeilijke oefening vormde en dat eenzijdig bijsturingen dus niet zo vanzelfsprekend zijn. Ze pleit voor een open debat en vraagt hoe de selectie gebeurt van de acute knelpunten en op welke manier het parlement bij het kortetermijnspoor zal betrokken worden. Ook wil ze een actuele informatie over de timing.

Minister *Dirk Van Mechelen* verklaart dat het kortetermijnspoor een gerichte verdere uitvoering en afwerking van het huidige RSV mogelijk moet maken. In functie hiervan wordt de uitvoeringstermijn verlengd tot 2012. Dat maakt ook het decretale draagvlak voor de realisatie van de ambities mogelijk.

De selectie van inhoudelijke knelpunten is gebeurd op basis van gekende problemen bij de uitvoering van het RSV gedurende de voorbije jaren. In de screening van knelpunten werd ook aandacht besteed aan de suggesties van provincies en gemeenten. Daarvoor is binnen de visie en samenhang van het huidige RSV een oplossing mogelijk. De minister beklemtoont dat de gemeenten hun ruimtelijke opdrachten erg ter harte nemen en een ambitieuze gesprekspartner van het Vlaamse Gewest blijken te zijn.

In januari 2008 heeft de minister in de commissie de krachtlijnen van de herziening toegelicht. Hij stelt voor om na de eerste goedkeuring door de Vlaamse Regering een gedachtewisseling te organiseren.

De heer *Rudi Daems* merkt op dat het kortetermijnspoor op het vlak van de economische activiteiten helemaal op logistieke locaties is toegespitst.

Minister *Dirk Van Mechelen* ontkent dit. Het kortetermijnspoor bevat allerlei voorstellen in verband met economische activiteiten, zoals: de selectie van bijzondere economische knooppunten, de actualisatie van de ruimtebehoefte voor bedrijventerreinen, de aanduiding van de Poort Genk en de verduidelijking over het beleid voor bestaande bedrijven.

De minister ziet hierin geen specifieke focus op logistieke activiteiten. Het logistieke aspect komt vooral aan bod in de Poort Genk, een uitvoering van het Limburgplan. De minister zal in het bijkomend pakket voor economie ook geen vast aandeel voorbehouden voor logistieke activiteiten. Dat zou immers de Vlaamse economie, die erg divers is, geen dienst bewijzen.

De heer *Rudi Daems* vraagt of de minister nu extra taakstellingen oplegt, los van de taakstellingen die verbonden zijn aan de afbakening van stedelijk gebied, buitengebied of economisch knooppunt.

Langetermijnherziening

De heer *Pieter Huybrechts* vindt het hoog tijd om het RSV, dat al van 1997 dateert, te evalueren. Ook moet het worden geactualiseerd en gedeeltelijk herzien. Het tweede RSV moet worden voorbereid, wat ook blijkt te stroken met de visie van de minister. De beleidsinitiatieven ter zake ondersteunt Vlaams Belang volledig.

Over de intentie van de minister om de langetermijnherziening te laten uitwerken door het Steunpunt Ruimte en Wonen en zijn administratie, informeert mevrouw *Tinne Rombouts* naar de concrete afspraken, de afgesproken timing en ook naar welke andere projecten van het steunpunt als gevolg van deze extra werklast zullen worden verdaagd.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat momenteel overleg plaatsvindt met het Steunpunt Ruimte en Wonen over een ad-hocopdracht voor 2009 in het kader van het langetermijnspoor. Het steunpunt werkt een aantal heel essentiële indicatoren uit. Ook de Ruimtemonitor zal daarin van doorslaggevend belang zijn. De minister ervaart het steunpunt als een mooi universitair samenwerkingsverband waar nog restcapaciteit en budgettaire middelen voorhanden zijn. Er wordt nu nagegaan welke structurele opdrachten het steunpunt kan krijgen.

Een poging om dit werk afzonderlijk aan te besteden, is mislukt. Vandaar de beslissing om de wetenschappelijke onderbouw aan het steunpunt toe te vertrouwen en de rechtstreekse interactie aan de eigen administratie. Tot hiertoe werd de expertise daarvan maximaal ingezet op de korte termijn, maar deze korte termijn anticipeert hoe dan ook op de langetermijnherziening. Zo kan een naadloze samenwerking tot stand komen tussen het steunpunt, dat het onderzoek finaliseert en de visie mee ontwikkelt, en de administratie met haar knowhow. Aangezien de grote afbakeningsprocessen voor zeehavens, landbouw-, natuur- en stedelijke gebieden stilaan hun voltooiing naderen, raakt in het departement Ruimtelijke Planning, Mobiliteit en Openbaar Domein heel wat mankracht beschikbaar voor ruimtelijke uitvoeringsprogramma's, maar eveneens voor het tweede RSV. De administratie is volgens de minister zelf vragende partij om daarin een bepalende rol te spelen, iets waartoe ze bij het eerste RSV nog niet in staat was.

Inzake de timing verwijst de minister naar gesprekken met de secretaris-generaal en naar de detachering van ambtenaren uit de administratie voor ruimte-

lijke planning naar de universiteiten, zodat ze in het steunpunt kunnen worden ingezet. Dit moet nog in contracten worden gegoten. Ontwerpend Vlaanderen 2020-2050 is een project dat gestalte heeft gekregen, concludeert de minister. De bedoeling is om bij de volgende regeringsonderhandelingen te beschikken over een gedragen visietekst, die de beleidsnota van de volgende minister kan schragen.

De minister verklaart dat voor dit alles geen andere activiteiten van het steunpunt hoeven te worden verdaagd. Ieder jaar wordt een jaarprogramma opgesteld met ruimte voor nieuwe initiatieven. Over de hele periode van de erkenning van het steunpunt is er een budget beschikbaar voor nieuwe initiatieven.

De heer *Rudi Daems* vraagt of de planhorizon 2020-2050 een wijziging ten opzichte van het verleden inhoudt. Nederland bereidt zich voor op de gevolgen van de opwarming van de aarde. Hoewel Vlaanderen niet zo laag ligt, pleit de heer Daems om in het langetermijnspoor zeker rekening te houden met de klimaatwijziging.

Deze opmerking verbaast de *minister*. Ook zijn vorige beleidsbrief vermeldde immers al het project 'Ontwerpend Vlaanderen 2020-2050': die planhorizon is dus geen nieuwigheid. Uit de akkoorden van Lissabon is ook een Europees actieprogramma voortgekomen voor langetermijnplanning in de ruimtelijke ordening. De minister vindt het belangrijk om bij een fundamentele herziening van het RSV ook een doorzicht te bieden op evoluties die zich pas op langere termijn realiseren. Hij verwijst naar de Nederlandse bezorgdheid om de gevolgen van de klimaatverandering. Uiteraard speelt die zorg ook een rol in de Vlaamse visie op 2050 en zullen de concrete gevolgen van de opwarming van de aarde heel gericht worden bestudeerd. Duurzaamheid en Europese netwerkvorming zullen hierin centraal staan.

De heer *Rudi Daems* deelt mee dat Groen! de logistieke visie van de Vlaamse Regering op geen enkele manier kan steunen, zelfs niet wat betreft de extended gateways. Hij vindt dat in het debat over de logistiek ook de akkoorden van Kyoto aan bod moeten komen. Het lid verwijst naar een recente discussie met de minister van Leefmilieu over de zeer onrustwekkende stijging van de CO₂-uitstoot als gevolg van het vrachtvervoer. Zeker in verband met de bedrijventerreinen langs de E313 is, met het oog op de 2050-doelstellingen, de nodige voorzichtigheid geboden.

II.11. Instrumentarium

Vergunningen

De heer *Pieter Huybrechts* beaamt dat in de procedures voor vergunningen al heel wat ten goede is veranderd maar constateert dat er nog her en der problemen overblijven. Uit een persbericht blijkt dat de inwoners van Turnhout nog steeds zes maanden moeten wachten op een bouwvergunning, al meldt hetzelfde artikel dat de stad aan een oplossing werkt.

De heer Huybrechts juicht het idee van een infoloket toe. Elke vereenvoudiging van procedures en lasten krijgt zijn goedkeuring, en hij hoopt dat het nieuwe decreet deze ook daadwerkelijk meebrengt.

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft vragen bij een passage in de beleidsbrief over kleinschalige windmolens. In antwoord op een vraag om uitleg van de heer Johan Sauwens (*Hand. Vl. Parl.* 2007-08, nr. C256) had de minister een omzendbrief aangekondigd, naar analogie met die over de grote windmolens. Maar in de beleidsbrief leest mevrouw Rombouts nu dat dergelijke kleinschalige constructies vooral tot een plaatselijke afweging behoren, zodat een formele omzendbrief wellicht niet mogelijk is. Het lid wil verduidelijking: komt de omzendbrief er of niet, en waaraan wijt de minister zijn gewijzigde standpunt op dit vlak?

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat voor grote windturbines de verantwoordelijkheid van het Vlaamse Gewest evident is, en daarbij is een omzendbrief de logica zelf. Hiervoor zijn zelfs typevoorschriften ontwikkeld en houdt het gewest het vergunningenbeleid strak in de hand. Voor de kleine en middelgrote windmolens, windrotoren en windvanen is het vergunningenbeleid echter uitdrukkelijk een lokale bevoegdheid. Maar precies die lokale besturen vragen de Vlaamse overheid om een beoordelingskader. De informatie aan de gemeenten is in die context te situeren: ze regelt niet de vergunningstechnische aspecten van de gemeenten maar reikt hen een beoordelingskader aan waarop ze dat beleid kunnen baseren. Omdat nog niet vaststaat welke vorm het document in kwestie zal krijgen, vermijdt de minister in de beleidsbrief bewust de term omzendbrief. Het document met de twee deelcomponenten milieu/energie en ruimtelijke ordening verwacht de minister in het voorjaar van 2009. Door deze aanbevelingen op te nemen in indicatieve typevoorschriften, komen ze ook permanent voor wijziging in aanmerking.

De heer *Rudi Daems* gaat in op de regels om zonnepanelen aan te brengen in woningen. Het lid beaamt dat de meeste problemen op dat vlak nu zijn opgelost, maar heeft geconstateerd dat de nieuwe regelgeving niet voor woningen in een goedgekeurde verkaveling geldt. Hij vraagt aan de minister of ook daar zonnepanelen op de daken mogen komen.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat dit probleem wel degelijk is opgelost. De vrijstelling van vergunning is van toepassing in woongebieden die niet zijn vervat onder de verkavelings- en planologische voorwaarden, niet in een dorps- of stadgezicht liggen en geen monument zijn. Voor verkavelingsvergunningen bestaat de mogelijkheid om de klassieke afwijkingsprocedure in te roepen zonder wijziging van de verkavelingsvoorwaarden, behalve wanneer die verkavelingsvoorwaarden expliciet een verbod op de plaatsing van zonnepanelen zouden bevatten.

De heer *Rudi Daems* vermoedt dat deze procedure een lange tijd in beslag neemt, maar de minister reageert dat het om niet meer gaat dan een eenvoudige toepassing van artikel 49 van het decreet Ruimtelijke Ordening, waarbij geen wijziging van de verkavelingsvoorwaarden nodig is.

Wel erkent de minister dat de omzendbrief mogelijk niet duidelijk genoeg is, daar heel wat burgemeesters om meer uitleg vragen. Daarom zal de minister de omzendbrief nog eens bestuderen en in een nieuwe brief praktijkvoorbeelden geven van wat wel of niet onder de regeling valt. Vooral in de Antwerpse Kempen blijkt onduidelijkheid te heersen.

Toegankelijkheid

Mevrouw *Tinne Rombouts* staat even stil bij de verordening inzake toegankelijkheid van gebouwen. Het nieuwe decreet biedt de gelegenheid om hier nu echt werk van te maken. Hoewel dit onderwerp al lang een belangrijk aandachtspunt vormt, stelt het lid vast dat het blijkbaar moeilijk is om concrete stappen te ondernemen. Ze pleit voor de nodige snelheid, want elk onvoldoende toegankelijk gebouw dat intussen nog wordt gebouwd, ziet ze als een spijtige investering: waarschijnlijk zullen daar in de toekomst extra kosten nodig zijn. Mevrouw Rombouts vraagt de minister naar de stand van zaken van de verordening en naar de eventuele knelpunten. Ook informeert ze naar de timing: is deze verordening nog af te ronden voor het einde van deze regeerperiode?

Volgens Minister *Dirk Van Mechelen* is de vraag hoe hoog men de lat wil leggen hier cruciaal. Er is heel veel beleidsvoorbereiding verricht en de minister beseft dat de regelgeving moet worden gemoderniseerd. Maar de vraag blijft of voor elk gebouw de totale perfectie moet worden opgelegd. Dat zou een revolutie ontketen. Het komt er dus op aan om het juiste evenwicht te vinden.

Samen met de Vlaamse minister van Gelijke Kansen heeft hij de ambitie om een nieuw ontwerp van stedenbouwkundige verordening op te stellen. Een eerste voorstel van de sector was echter te complex, te omvangrijk en beperkte zich niet tot afleesbare gegevens op bouwplannen.

Landschapsherstel

De heer *Bart Martens* vraagt zich af of er geen beleid nodig is inzake landschapsherstel. Het Mestdecreet voorziet in de mogelijkheid dat de sector zich herstructureert. Bedrijven kunnen gemakkelijker uitbreiden door nutriëntemissierechten over te nemen van andere bedrijven. Een gevolg is dat er nu meer stallen worden gebouwd – gelukkig zijn die ammoniakemisiestarm en milieuvriendelijk – die architecturaal echte gedrochten kunnen worden genoemd. Misschien moet, bijvoorbeeld via wedstrijden, de architectuur zijn intrede vinden in de beeldkwaliteit van het platteland. Via instrumenten zoals slooppremies zou ook een oplossing mogelijk moeten zijn voor de honderden stallen die leeg komen te staan.

Minister *Dirk Van Mechelen* bevestigt het belang van integratie van agrarische gebouwen in de omgeving. In de behandeling van een vergunningsaanvraag voor een stal of gebouw wordt trouwens al nagegaan of het bouwwerk in de omgeving past. Voor een echt goede integratie is echter ook een bewustwording van de particuliere aanvrager noodzakelijk. Vandaar het nut van de brochures van onder andere de provincies Oost- en West-Vlaanderen over agrarische architectuur. De minister is zelf aangenaam verrast over wat er zoal beschikbaar is aan informatie over goede ruimtelijke ordening.

Het valt volgens de minister te overwegen om zulke provinciale initiatieven op het Vlaamse niveau op te volgen met een gewestelijk richtlijnen- of voorbeeldenboek. In Frankrijk en Nederland zijn alvast heel bruikbare voorbeelden beschikbaar.

De minister deelt nog mee dat bij de aanduiding van de ankerplaatsen en de omzetting ervan naar de erfgoedlandschappen veel aandacht wordt besteed aan de integratie van onder meer nieuwe stallen in het landschap, bijvoorbeeld door een afdoende buffering. In die ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn zowel indicatieve richtlijnen als verplichtende stedenbouwkundige voorschriften mogelijk. Zo zal Vlaanderen eindelijk een zwarte bladzijde kunnen omdraaien.

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft verschillen gemerkt tussen de provinciale voorschriften. Zo moeten in de provincie Antwerpen de stallen in gevelbouwsteen worden opgetrokken, terwijl die verplichting elders niet bestaat. Ook wordt alleen in Antwerpen een groenscherm vereist. Die provincie voert momenteel een aantal projecten met betrekking tot de inplanting van bedrijfssites in het landschap. Mevrouw Rombouts stelt voor dat over de resultaten van die projecten nauw overleg plaatsvindt met de landbouwsector en dat ze worden ingepast in het plattelandsbeleid.

De minister antwoordt dat hij niet op de hoogte was van een verschil in voorschriften voor materiaalgebruik. Hij weet wel dat Antwerpen ook voor bedrijventerreinen al geruime tijd betonnen en silex platen verbiedt. Het verbaast de minister veeleer dat andere provincies geen aanstoot nemen aan die materialen. De minister zal dit punt in de werkgroep van de stedenbouwkundige ambtenaren agenderen. Ook overweegt hij om een richtlijn met goede praktijken uit te vaardigen.

II.12. Subsidiariteit

Het Vlaams Belang staat achter het subsidiariteitsbeginsel en heeft bijgevolg geen moeite met de ontvoogding van de gemeenten. Toch vraagt de heer *Pieter Huybrechts* zich af of er geen controles nodig zijn, om bepaalde excessen en belangenvermenging te voorkomen.

De heer *Bart Martens* citeert de minister dat één op drie gemeenten helemaal of bijna aan de vijf voorwaarden voldoet. Het lid vindt dit geen al te best resultaat. De deadline om aan de voorwaarden te voldoen, werd eerder al met twee jaar opgeschoven, maar wordt ook nu door de meerderheid van de gemeenten weer niet gehaald. De heer Martens vraagt zich af of de minister naast zijn inspanningen

op het vlak begeleiding, ook geen bestraffingsstelsel zou moeten invoeren ten aanzien van de gemeenten die manifest niets doen. Zo voldoen negen gemeenten nog aan geen enkele ontvoogdingsvoorwaarde. Misschien kan een 'name blame and fame'-strategie de gemeenten van kwade wil wel publiek terechtwijzen. Tegelijk pleit de heer Martens ook voor een degelijke kwaliteitscontrole op de ontvoogde gemeenten.

II.13. Krachtlijnen van het nieuwe decreet Onroerend Erfgoed

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt of het ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed nog in deze regeerperiode aan het parlement zal worden voorgelegd.

Minister *Dirk Van Mechelen* bevestigt dit. De Vlaamse Regering heeft de visienota met de uitgangspunten goedgekeurd. Op basis daarvan worden de teksten nu uitgeschreven. In diverse fora zullen wel nog discussies plaatsvinden. De indiening in het Vlaams Parlement komt er in het begin van 2009. De minister belooft dat net zoals bij de decreten over de ruimtelijke ordening de nodige uitvoeringsbesluiten worden voorbereid en er een open communicatie zal komen.

De heer *Bart Caron* vraagt of deze timing wel toelaat om nog tijdig een goedkeuring door het parlement te krijgen. Het gaat om een zeer ambitieus decreet, waarover nu al in diverse fora wordt gediscussieerd.

De minister herhaalt dat de visienota, het eindproduct van de voorbereidende gesprekken, is goedgekeurd. Deze moet nu in een decreet worden omgezet. Uiteraard is er wel wat goede wil nodig om het goedkeuringstraject te voltooien, maar de minister zou het een gemiste kans vinden als het werk van de afgelopen vier jaar niet wordt bekroond.

De decreetgeving over het onroerende erfgoed is een gestapelde regelgeving, die nu in één decreet wordt gegroepeerd, zodat termijnen, procedures en financiering op elkaar worden afgestemd. Bijvoorbeeld inzake het archeologische onderzoek zullen de respectieve verantwoordelijkheden van overheid en private sector decretaal worden verankerd: de studiefase is voor de overheid en het onderzoek om een project te realiseren kan aan de privé worden uitbesteed.

II.14. Open Monumentendag

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt of de Open Monumentendag aan de tweejaarlijkse Erfgoeddag zal worden gekoppeld. Of blijft hij, zoals de minister heeft aangekondigd, jaarlijks plaatsvinden?

Minister *Dirk Van Mechelen* herhaalt dat in 2009 de Open Monumentendag gewoon plaatsvindt, met als thema zorg in de ruimste zin van het woord. Het blijft tot nader order een jaarlijks evenement. Het is aan de volgende regering om uit te maken wat er na 2009 gebeurt.

De minister heeft inderdaad met de minister van Cultuur besproken hoe beide themadagen op elkaar kunnen worden afgestemd en of ze misschien kunnen alterneren. Intussen bereidt het Coördinatiecentrum Open Monumentendag volop de editie 2009 voor. Onder het bezielende voorzitterschap van de heer *Piet Jaspaert* heeft dit centrum een nieuw elan kunnen geven aan de Open Monumentendag. Dankzij de kwaliteitsbewaking en inspirerende thema's, die voldeende algemeen waren opdat iedereen kon deelnemen, is Open Monumentendag als grootste eendaags cultuurevenement klaar voor zijn derde decennium. In de toekomst zal kwaliteit op kwantiteit primeren: minder projecten, maar meer exclusieve toegankelijkheid. De regering heeft intussen haar deel bijgedragen door de begroting van de vzw Open Monumentendag te verhogen.

Ook hebben beide ministers afgesproken om het Cultureel Erfgoeddecreet en het toekomstige Onroerend Erfgoeddecreet verwijzingen naar elkaar te laten bevatten, en om een protocol tussen beide beleidsdomeinen af te sluiten met goede afspraken, onder meer over het rollende, rijdende, varende en vliegende erfgoed. In dat verband wijst de minister nog op de deskundigheid van zowel het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE) als Monumentenwacht. Deze laatste instelling krijgt extra middelen en richt nu bijkomende cellen op, onder meer een cel varend erfgoed. Minister Van Mechelen noemt de Monumentenwacht zeer waardevol voor Vlaanderen.

II.15. Archeologische onderzoeksmethoden

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft haar bedenkingen bij de waarde van de archeologische evaluatiekaarten. Uit een door de Universiteit van Gent en het VIOE

gecoördineerde toepassing van deze onderzoeksmethode voor het Mesolithicum in het Netebekken, bleek de voorspellingswaarde van een dergelijke kaart extreem laag en bood deze geen enkele rechtvaardiging voor de geleverde inspanningen. Ook buitenlandse wetenschappelijke publicaties hebben voor deze evaluatiekaarten weinig lof. Daarom vraagt mevrouw Rombouts zich af welke garanties de minister kan bieden dat dergelijke kaarten meer accuraat zouden kunnen voorspellen.

Minister *Dirk Van Mechelen* situeert de archeologische evaluatiekaarten in de uitvoering van het verdrag van Malta, dat bepaalt dat archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in situ moet worden bewaard. Voor een correcte afweging is het essentieel dat al bij een plannings- of ontwikkelingsinitiatief zoveel mogelijk met de (eventuele) aanwezigheid van het archeologisch erfgoed rekening kan worden gehouden.

Hiervoor zijn niet veel instrumenten beschikbaar, merkt de minister op. Het zou ideaal zijn om heel Vlaanderen via proefonderzoek met proefsleuven en boringen in kaart te brengen, zoals eerder bijvoorbeeld voor Pilkem Ridge is gebeurd. Maar voor heel Vlaanderen zou zoiets een niet-haalbare investering van geld en tijd impliceren.

Daarom komt het erop aan om te voorspellen waar de meeste kans bestaat op archeologisch erfgoed. Precies dat is het doel van de archeologische evaluatiekaarten. Het VIOE heeft op vraag van de minister een aantal proefprojecten gerealiseerd. Daaruit blijkt dat deze manier van aanpak alleen slaagkansen heeft met thematische kaarten voor een duidelijk afgebakende regio. Voor het Netebekken werd bijvoorbeeld een kaart gemaakt van potentiële Mesolithicum-sites. Daarbij werd onder andere gebruik gemaakt van digitale hoogtemeting, erosiekartering en analyse van bestaande vindplaatsen. Een bevinding is dat de meeste nederzettingen teruggevonden zijn in de nabijheid van water, op iets hoger gelegen zandruggen. Met erosiekartering kan men nagaan welke plaatsen het minst onderhevig zijn geweest aan erosie, omdat net op die plaatsen de meeste kans bestaat dat het erfgoed in situ te bewaard bleef.

De minister erkent dat het altijd om prognoses gaat, die op basis van bijkomende vindplaatsen kunnen worden aangescherpt. Zuiver statistisch is de kans dat alle potentiële vindplaatsen zijn aangeduid, niet

erg hoog. Die kans zal echter stelselmatig groeien naarmate er voor meer regio's en periodes kaarten worden voltooid. In dat kader past bijvoorbeeld ook het proefproject in Zonnebeke rond de Eerste Wereldoorlog. Omdat hierbij ook heel wat archiefmateriaal beschikbaar is zoals loopgravenkaarten en luchtbeelden, zal deze kaart meer informatie bevatten dan bijvoorbeeld een kaart van prehistorische vindplaatsen.

De minister besluit dat de kaarten zeker hun nut zullen hebben maar dat er ook geen te hoge verwachtingen mogen aan worden verbonden.

II.16. Beschermingen

De heer *Rudi Daems* vraagt naar de precedentwaarde van de declassering van het beschermde landschap Gooreind. In verband met de beslissing van de Vlaamse Regering over de noord-zuidverbinding kwam er een juridische nota, die verklaarde dat het mogelijk was om de nieuwe weg te vergunnen en tegelijk de bestaande klassering te behouden.

De minister leest als antwoord de volgende verklaring voor:

“Gooreind werd, op basis van de bepalingen van de wet van 1931, op 6 februari 1995 definitief beschermd als landschap omwille van de esthetische, historische en wetenschappelijke waarde. De bescherming gebeurde met inbegrip van de zone die in het gewestplan Herentals-Mol, vastgesteld bij koninklijk besluit van 28 juli 1978, werd aangeduid met overdruk ‘reservatie- en erfdienstbaarheidsgebied’, dus een zone waar perken kunnen worden gesteld aan de handelingen en werken ten einde de nodige ruimten te reserveren voor de uitvoering van werken van openbaar nut, of om deze werken te beschermen of in stand te houden, in dit concrete geval dus voor de aanleg van N19g.

De aanwezigheid van een reservatiestrook heeft wel een aantal duidelijke gevolgen. Artikel 12 van het Landschapsdecreet van 1996 stelt dat een bescherming bindend is en dat er alleen kan worden van afgeweken in de gevallen en vormen die door het decreet zijn bepaald. Omdat de beschermingsbesluiten een individueel karakter hebben en fungeren als aanvulling of verfijning op de sectorale wetgevingen mogen zij geen beperkingen vaststellen die absoluut

werken of handelingen verbieden of onmogelijk maken die overeenstemmen met de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening, noch de realisatie van die plannen en hun bestemmingsvoorschriften verhinderen, noch de realisatie van definitief vastgestelde natuurrichtplannen onmogelijk maken.

Met andere woorden: de bescherming als landschap mag geen verhindering zijn voor het aanleggen van de weg.

In het kader van de beslissing van de Vlaamse Regering voor de realisatie van het zogenaamde basistracé dat was aangeduid op het gewestplan is afgesproken dat er een inrichtingsplan moet worden opgemaakt en goedgekeurd waarin wordt aangegeven op welke manier de impact van de aanleg van de weg op het beschermde landschap zoveel als mogelijk wordt gemilderd.

Op basis van dit inrichtingsplan zal ook nagegaan worden of er stappen moeten worden gezet in verband met de gedeeltelijke declassering van het gebied.

De verschillende geraadpleegde en in de materie gespecialiseerde juristen zijn het er dan ook over eens dat nadat de nieuwe weg op de bestaande reservatiestrook is gerealiseerd, de intrinsieke erfgoedwaarden van die zone dusdanig zijn aangetast dat een gedeeltelijke opheffing van deze zone ook juridisch te verantwoorden is.”.

Minister Van Mechelen besluit dat het dossier geen precedentswaarde heeft omdat het is gebaseerd op de huidige regelgeving. De minister herhaalt dat hij dit antwoord letterlijk heeft voorgelezen omdat het juridische consequenties kan hebben.

Mevrouw *Tinne Rombouts* leidt hieruit af dat het hier een individueel erkenningsbesluit betreft, maar dat daarvan wegens de beschikbaarheid van een verordenend plan kan worden afgeweken. Ook vroeger was op deze locatie dus een weg vooropgesteld. Het lid informeert naar het belang van de chronologie in dit dossier. Ze wil weten of het belangrijk is dat het verordenende plan er al voor het erkenningsbesluit was.

De *minister* zegt bij de voorgelezen verklaring te blijven. Gezien het bijzondere gevoelige karakter van het dossier worden alle aspecten goed overwogen.

Belangrijk is de wet van 1931 over erfdienstbaarheden. Het dossier is juridisch ingewikkeld en heeft tot een zeer minutieus onderzoek geleid. De aangekondigde volgorde zal nu ook worden toegepast. Op termijn verwacht de minister een gedeeltelijke declassering.

Op de vraag van het belang van de chronologie in verband met de precedentwaarde wil de minister niet ingaan. De stelling dat er geen precedentwaarde is, volstaat voor de minister.

De heer *Jan Peumans* vraagt of de gevangenis van Tongeren als monument zal worden beschermd.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat in het kader van een onderzoek naar de eventuele bescherming van gevangenissen – er zijn reeds verschillende historische gevangenissen beschermd – ook de gevangenis van Tongeren werd geëvalueerd. Recent werden met betrekking tot het gebouw bepaalde ambities geuit. De minister zal zijn beslissing goed afwegen, maar kan op dit moment nog niet uitmaken of de klassering er komt of niet. Hij zoekt een *modus vivendi* die voor iedereen aanvaardbaar is en zal de gevangenis alleszins niet laten slopen.

De heer *André Van Nieuwkerke* gaat in op de erkenning als werelderfgoed van het front van de Eerste Wereldoorlog. Daarin ziet men het Belgische IJzerfront wel eens over het hoofd. De hele Westhoek zou volgens het lid eigenlijk moeten worden beschermd: alle dorpen uit die regio hebben bijgedragen aan de oorlogsinspanning, bijvoorbeeld als begraafplaats of als locatie voor veldhospitelen.

De *minister* verzekert de heer Van Nieuwkerke dat dit Belgische front niet wordt vergeten. Hij wijst op zijn opmerkingen bij projecten zoals de ring rond Diksmuide en de bijkomende bedrijventerreinen in de regio Ieper. Die projecten hebben een ruim maatschappelijk draagvlak, maar zouden nefast kunnen zijn voor een erkenning als werelderfgoed. Zo is het Antwerpse Begijnhof niet erkend omdat het uitzicht biedt op twee appartementsgebouwen. Wie naar een dergelijke erkenning streeft, zal de juiste keuzes moeten maken. De minister zal proberen om in de Belgische frontlinie ankerplaatsen vast te leggen met het oog op de nodige bescherming. Dit is ook in het nieuwe ontwerp van decreet opgenomen.

II.17. Ruiterprojecten – sociale huisvesting

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar het artikel in het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting over de begunstigdwijziging van restauratiepremies. Het lid vraagt waarom de minister andere, minstens even dringende wijzigingen niet in het programmadecreet opneemt. Deze wijzigingen zullen nu moeten wachten op de uitvoeringsbesluiten van het toekomstige decreet Onroerend Erfgoed. Het lid denkt specifiek aan de zogenaamde ruiterprojecten. De bedoeling daarvan was om sociale huisvesting in beschermd erfgoed te stimuleren. Maar de onverenigbaarheid van de restauratiepremies met de financieringsmechanismen in de huisvestingssector deed deze dossiers vastlopen. Een eenvoudige oplossing zou erin kunnen bestaan om het begrip ruiterprojecten af te schaffen, waardoor huisvestingsmaatschappijen als gewone premienemers kunnen worden beschouwd.

Minister *Dirk Van Mechelen* verwijst naar het proefproject Klein Rusland in Zelzate, dat hij ook in zijn beleidsbrief heeft vermeld. Het betreft een restauratieproject voor sociale woningen. De minister wacht de resultaten daarvan af vooraleer hij beslissingen neemt.

Mevrouw *Tinne Rombouts* wil meer uitleg over de specifieke vragen die de minister op die manier beantwoord wil zien.

Minister *Dirk Van Mechelen* illustreert die vragen met een ander voorbeeld: een echtpaar koopt een beschermde woning, maar stelt dan vast dat zelfs de plaatsing van een vaatwasmachine in de keuken verbouwingen vergt die niet kunnen worden vergund.

Het is een voorbeeld van hoe een spanning kan ontstaan tussen moderne functionele vereisten en de bescherming van authenticiteit. Dat is ook gebleken in verband met de isolatiewerkzaamheden in begijnhoven. Een andere vraag is hoever de betoelaging als onroerend erfgoed moet gaan. Bij de restauratie van het art-decozwembad in de Veldstraat in Antwerpen werd een restauratiepremie gevraagd voor de renovatie van de waterfilterinstrumenten, wat zeker niet de bedoeling kan zijn. Anders zou de NMBS zelfs restauratiepremies kunnen vragen voor de restauratie van de Antwerpse stationsgevel. Een wildgroei van zulke premies vindt de minister geenszins wenselijk. Daarom stelt hij voor om ook in verband met de restauratie van sociale woningen geen overhaaste beslis-

singen te nemen en de uitkomst van het proefproject in Zelzate af te wachten.

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt wanneer het proefproject afloopt en of in het ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed al een regeling voor de onverenigbaarheid te verwachten valt.

Minister *Dirk Van Mechelen* verwijst naar de sociale huisvesting in de stad Antwerpen, die op dit gebied een pionier was. In heel wat projecten voor sociale huisvesting is intussen een renovatie doorgevoerd. Maar een aantal van die projecten worden nu verlaten om ze in andere initiatieven te integreren. De vraag is welke projecten een historisch belangrijke sociale huisvesting vertegenwoordigen, en dus bescherming en betoelaging als onroerend erfgoed kunnen genieten.

Mevrouw *Tinne Rombouts* erkent de architecturale consequenties van de impact van moderne isolatie en hoopt dat het pilootproject op dat vlak de nodige inzichten zal verschaffen. Ze komt terug op het financieringsmechanisme en vindt daarin zaken die niet met elkaar stroken. Om dit bij te stellen hoeft de minister volgens haar de afloop van het proefproject niet af te wachten.

Minister *Dirk Van Mechelen* schetst de ruimere context: bij een tiental projecten kan een beschermd monument worden herbestemd in het kader van sociale huisvesting. De praktijkervaring leert dat de goedbedoelde regeling met betrekking tot de ruiterprojecten niet altijd vlot toepasbaar is. Zo werd er in het concrete geval van het oude gemeentehuis van Kanne te Riemst uiteindelijk voor geopteerd om een gewone aanvraag als lokaal bestuur in te dienen. Op basis van deze ervaringen zal het nieuwe decreet betreffende het onroerend erfgoed nadrukkelijk rekening houden met de specifieke uitdagingen die recent geïntroduceerde eigendomsconstructies – zoals onroerende leasing – meebrengen, en met de ervaringen in de tien projecten.

De minister vindt het omvormen naar sociale woningen in heel wat gevallen een geschikte herbestemming. De bestaande sociale woningbouw vormt echter een enorme uitdaging. De vraag is wat moet worden behouden, wat moet worden gerevaloriseerd, en wat moet worden afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw. In die moeilijke evenwichtsoefening situeert de minister het proefproject in de wijk Klein Rusland in Zelzate. Onder meer de aanpak van

asbest en de aanpassing aan hedendaagse woonnormen worden daar onder de loop gehouden.

Mevrouw *Tinne Rombouts* waardeert dat de minister het probleem in verband met de ruiterprojecten erkent en dat hij daarvoor een oplossing wil zoeken in het decreet dat wordt uitgewerkt. Toch blijft het lid zich afvragen waarom het programmadecreet wel een oplossing aanreikt voor de vervreemding van een pand tussen de toekenning van een premie en de restauratie, maar niet voor de ruiterprojecten.

De *minister* antwoordt dat de middelen, hoewel substantieel verhoogd, niet onbeperkt zijn en dat hij ze enkel wil inzetten voor projecten die echt onder het onroerende erfgoed ressorteren. Uit het project Klein Rusland in Zelzate zullen de nodige lessen kunnen worden getrokken. Maar ongeacht uit welke portefeuille de toelage komt, het gaat hoe dan ook om middelen van het Vlaamse Gewest.

III. INDICATIEVE STEMMING

Het aan de commissie toegewezen deel Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed wordt aangenomen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

C. DEEL LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, BESTUURSZAKEN, BUITENLANDS BELEID, MEDIA, TOERISME, HAVENS, LANDBOUW, ZEEVISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

Het deel Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Landbouw werden voorafgaand besproken in de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid. Namens de subcommissie bracht de heer Karlos

Callens hierover verslag uit aan de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 15/5-F).

Het aan de commissie toegewezen deel Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De verslaggevers,

De voorzitter,

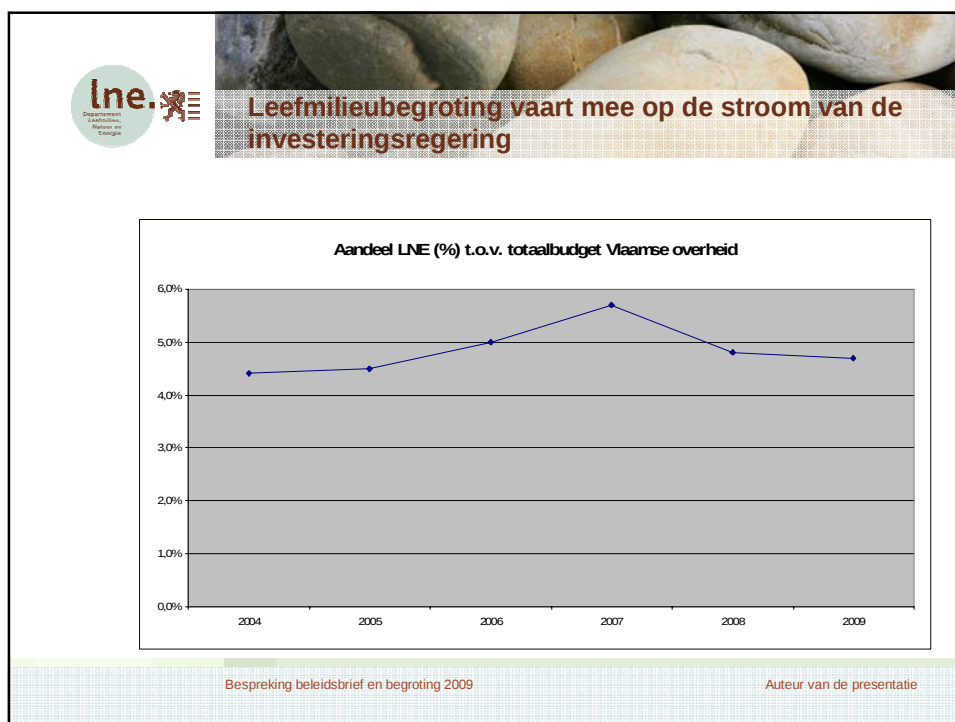
Erik MATTHIJS

Patrick LACHAERT

Karlos CALLENS

BIJLAGEN

Cijfers bij de toelichting van de begroting Leefmilieu en Natuur

Overzicht accenten beleidsbrief 2009

Detail:

- + 2216 k euro voor de uitvoering van het Milieuhandhavingsdecreet
 - Waarvan + 1524 k euro personeelskrediet (LA1170B)
 - Waarvan + 406 k euro werkingskredieten (LA1270B)
 - Waarvan + 125 k euro IT-werking (LA1274B)
 - Waarvan + 115 k euro investeringskredieten (LA7470B)
 - Waarvan + 46 k euro IT-investeringen (LA7474B)
- Met compensatie binnen
 - Departement: 1223BC (-200 k euro) en 1262B (-50 k euro)
 - VREG: 4140B (-65 k euro)
 - VLM: 4141B (-280 k euro) en 4148B MB (-220 k euro)
 - VMM: 6322BC (-508 k euro)
 - OVAM: 6143B (- 100 k euro) en 6147B (-400 k euro)
 - ANB: 4141D (- 27 k euro), 6140D (-134 k euro), 3001BC (- 100 k euro)
 - VEA: 3002E (-39 k euro) en 1201E (-65 k euro)
 - INBO: 1203C (-65 k euro)

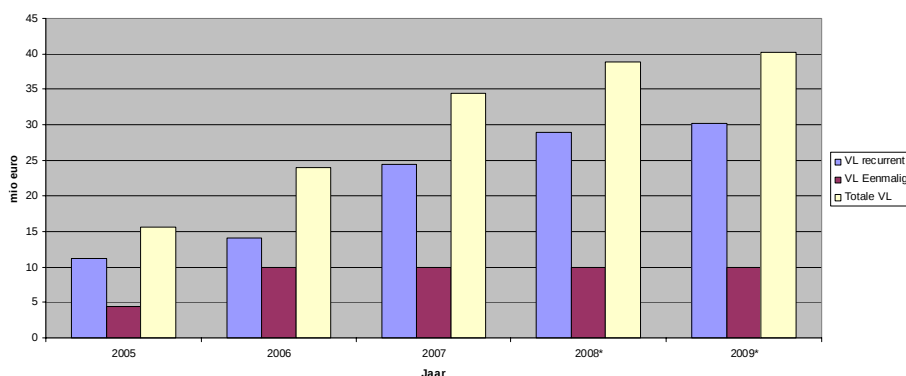
Bespreking beleidsbrief en begroting 2009

Auteur van de presentatie

Overzicht accenten beleidsbrief 2009

Bodemsanering

Bespreking beleidsbrief en begroting 2009

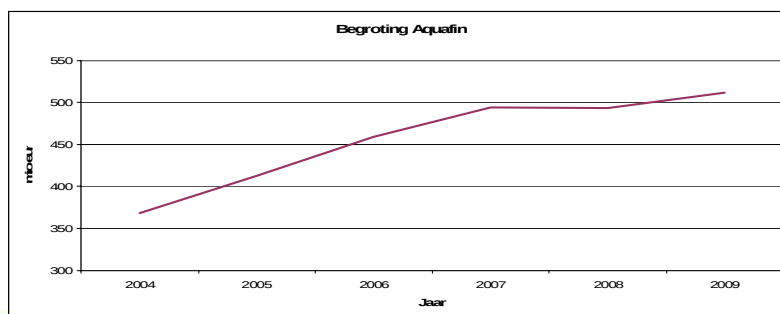
Auteur van de presentatie

Overzicht accenten beleidsbrief 2009

Water - volgehouden inspanningen waterzuiveringsbeleid

- Factuur Aquafin meer dan een half mrd euro
- Werkingstoelage 2009 van de drinkwatermaatschappijen wordt reeds in 2008 als voorschot uitbetaald: - 202 mio euro op 4350BC

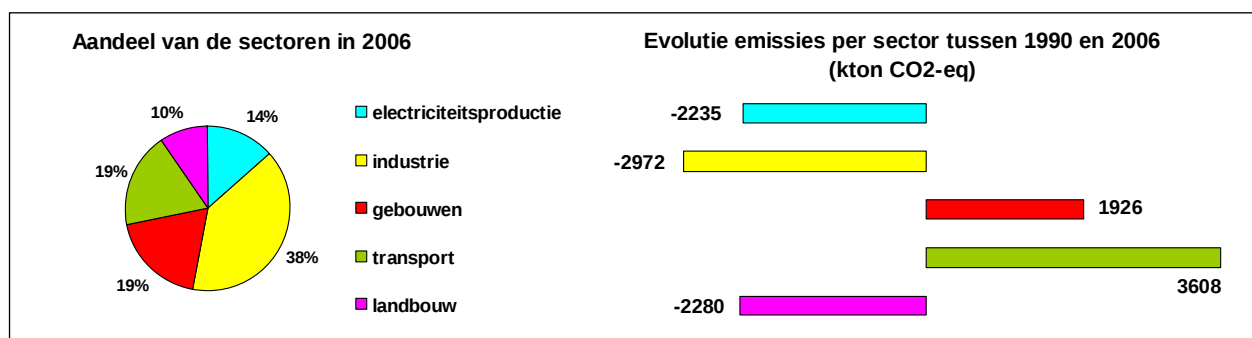
Bespreking beleidsbrief en begroting 2009

Auteur van de presentatie

BIJLAGE BIJ DE ANTWOORDEN VAN MEVROUW HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR

1. Antwoord op de vragen van de heren Rudi Daems en Patrick De Klerck over de doelstellingen voor 2012 van het klimaatbeleid

Sinds het begin van deze legislatuur is de uitstoot van broeikasgassen duidelijk in dalende lijn. In 2003 bedroeg de uitstoot 90,4 Mton CO₂-eq en lag daarmee nog 3,94% boven de uitstoot van 1990. In 2006 is de broeikasgasuitstoot gedaald tot 85 Mton CO₂-eq of 2,25% onder het referentieniveau van 1990. Ten opzichte van 2004, werd in 2006 5.58% minder broeikasgassen uitgestoten en dit dankzij belangrijke reducties gerealiseerd in de verschillende sectoren. Het Vlaams klimaatbeleidsplan 2006-2012 levert dus resultaten op met sterke prestaties qua groene stroom productie, rationeel energiegebruik en warmtekrachtkoppeling. De klimaatdoelstelling (-5,2% tov 1990) komt binnen handbereik, maar dat zal pas effectief zo zijn als alle doelgroepen zoals de voorbije jaren intensief verder werken.

Qua sectoren zien we sinds 1990 een grote reductiebijdrage van de electriciteitssector, de industrie en de landbouw. Gebouwen en transport (+29% tov 1990) stijgen sterk, maar we stellen voor de transportsector, waar uw vraag over gaat, sinds 2004 een lichte daling van de emissies vast met -3%

	1990	2004	2005	2006
Emissies (kton CO₂-eq)	12.451	16.561	16.220	16.059

Sector	1990 (kton CO ₂ -eq)	2004 (kton CO ₂ -eq)	2005 (kton CO ₂ -eq)	2006 (kton CO ₂ -eq)	Evolutie 1990-2006 (%)	Evolutie 2004-2006 (%)
Elektriciteitsproductie	13.824	12.564	12.997	11.589	-16,2%	-7,8%
Industrie	36.170	35.332	34.254	33.198	-8,2%	-6,1%
Gebouwen	14.168	17.261	16.924	16.094	+13,6%	-6,8%
Transport	12.451	16.561	16.220	16.059	+29,0%	-3,0%
Landbouw	10.372	8.337	8.200	8.092	-22,0%	-2,9%
Totaal	86.986	90.055	88.596	85.032	-2,2%	-5,6%

In de post-2012 prognoses houden Vlaanderen en België uiteraard rekening met de federale wet op de kernuitstap.

2. Antwoord op de vraag van de heer Rudi Daems over de sanering van bedrijventerreinen en de bedrijfsspecifieke overeenkomsten

Lopende onderhandelingen die tot concrete voorstellen geleid hebben:

- Eandis: een ontwerp van bedrijfsspecifieke overeenkomst werd aan Eandis overgemaakt; de onderhandelingen zitten in een eindfase.
- De Lijn: de onderhandelingen zijn afgerond en een overeenkomst ligt ter ondertekening.
- Tessenderlo Chemie:

Voor de fabrieksterreinen voert TC momenteel op vrijwillige basis beschrijvende bodemonderzoeken en -saneringen uit in het kader van een bedrijfsspecifieke overeenkomst die werd aangegaan eind november 2007. In deze bedrijfsspecifieke overeenkomst werd opgenomen dat Tessenderlo Chemie binnen het jaar haar beschrijvende bodemonderzoeken van de fabrieksterreinen en bekkens en storten zou uitvoeren. Ter hoogte van TC Ham (TCH) werd er reeds een duidelijk beeld van de aanwezige zout, VOCl- en arseenproblematiek in het grondwater gevormd. De zoutverontreiniging strekt zich op grote diepte ver uit. Ook ter hoogte van TC Tessenderlo (TCT) wordt de bodemverontreiniging verder in kaart gebracht. De beschrijvende bodemonderzoeken worden afgewerkt tegen eind november.

In opdracht van de vroegere afdeling Water van Aminal werden oriënterende bodemonderzoeken uitgevoerd ter hoogte van Laak en Winterbeek. Hieruit blijkt dat beschrijvende bodemonderzoeken nodig zijn. Intussen heeft TC op vrijwillige basis een studie met betrekking tot de verspreiding van zouten in het grondwater en een studie met betrekking tot de opname van zware metalen in gewassen uitgevoerd. Deze studies dragen bij aan de beschrijvende bodemonderzoeken. Tevens werd de radiologische besmetting in kaart gebracht. Deze radiologische verspreiding is te relateren aan de chemische verontreiniging. De OVAM heeft een statistische studie 'Kartering van cadmiumconcentraties in de toplaag van de valleigronden en oevers van de Winterbeek' laten uitvoeren. De draftversies van het beschrijvend bodemonderzoek werden reeds overgemaakt aan de OVAM eind oktober 2008.

Na afronden van het beschrijvend bodemonderzoek door TC kan een eerste kostenraming worden opgesteld voor de verdere bodemsanering ter hoogte van Laak en Winterbeek. Voor een meer gerichte kostenraming is echter eveneens kennis rond de aanpak van de bodemverontreiniging noodzakelijk. Deze aanpak dient evenwel in het bodemsaneringsproject te worden onderzocht.

Zoals overeengekomen in de bedrijfsspecifieke overeenkomst van december 2007 moeten de beschrijvende bodemonderzoeken voor de fabrieksterreinen binnen het jaar worden afgerond. De verontreinigingssituaties op de fabrieksterrein zijn echter complex en omvangrijk. Zo werd de arseen- en zoutverontreiniging afkomstig van TC Ham tot een diepte van meer dan 100 m afgeperkt. De OVAM zal de door TC aangegane bedrijfsovereenkomst voor de fabrieksterreinen strikt opvolgen en zal de beschrijvende bodemonderzoeken binnen de gestelde termijnen beoordelen.

3. Antwoord op de vragen van de heer Patrick De Klerck en mevrouw Marleen Van den Eynde over de sectorale fondsen bodemsanering

Er is één sectorfonds erkend op basis van het bodemdecreet met name Vlabotex. De erkenning is verleend eind 2007. Er werden ondertussen 43 saneringsverplichtingen overgenomen. De ervaring met BOFAS heeft geleerd dat de eerste twee jaar voornamelijk in beslag genomen worden door de uitvoering van bodemonderzoeken. Een evaluatie dringt zich derhalve nog niet op.

BOFAS werd opgericht op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen de gewesten en de federale staat. Dit Samenwerkingsakkoord trad in werking op 26 maart 2004. Dit is ook de datum waarop de erkenning van BOFAS vzw, die verleend werd bij besluit van de Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC) op 3 maart 2004, in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd.

Overeenkomstig het samenwerkingsakkoord heeft BOFAS vzw de opdracht om in geval van sluiting van een tankstation, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te bewerkstelligen en in geval van verderzetting van de uitbating van het tankstation de bodemsanering van de betrokken

verontreinigde site of het verontreinigd terrein te adviseren, administratief op te volgen, te controleren en de bodemsaneringswerken ervan gedeeltelijk terug te betalen.

In het regeerakkoord van 2004 heeft de Vlaamse Regering benadrukt dat de werking van BOFAS vzw dient verbeterd te worden.

Daarom werd het Samenwerkingsakkoord als volgt gewijzigd (gepubliceerd op 10 september 2007 en in werking getreden vanaf 20 september 2007) :

- er werd een bijkomende termijn van 6 maanden (tot 20 maart 2008) voorzien om een aanvraag in te dienen bij BOFAS vzw;
- de datum van 31 december 1992 tot dewelke het tankstation minimaal uitgebaat diende te worden werd geschrapt : hierdoor konden ook deze voormalige tankstations een aanvraag bij BOFAS vzw indienen waardoor BOFAS vzw ook voor deze terreinen de bodemsanering zal kunnen bewerkstellingen en financieren;
- de personen die in aanmerking komen om een aanvraag in te dienen (eigenaar, exploitant, ...) werden duidelijker omschreven;
- omdat de hypotheek, die de eigenaar volgens het vorige samenwerkingsakkoord moest stellen om de verbintenis te garanderen dat er gedurende een periode van 15 jaar na de sluiting van het tankstation geen nieuwe tankstation zou uitgebaat worden, in bepaalde gevallen een beletsel vormde om aanvragen bij BOFAS vzw in te dienen, werd deze hypotheek vervangen door een andere garantie. De vergunningverlenende overheid zal een milieuvergunning voor de uitbating van een tankstation weigeren indien blijkt dat voor het desbetreffend terrein een aanvraag tot tussenkomst in het kader van sluiting bij BOFAS vzw werd ingediend.

Deze wijzigingen hebben er toe geleid dat door deze nieuwe aanmeldingsmogelijkheid heel veel nieuwe aanvragen voor tussenkomst bij BOFAS vzw werd ingediend.

De operationele werking van BOFAS vzw wordt jaarlijks opgevolgd door de daartoe opgerichte Interregionale BodemsaneringsCommissie. Tot op heden was er nog geen reden om hun werking bij te sturen.

Het aantal ontvankelijk verklaarde dossiers bij BOFAS bedraagt 2.231

61 bodemsaneringen werden door BOFAS uitgevoerd en hebben een eindverklaring ontvangen en in 224 dossiers voert BOFAS op dit ogenblik de sanering uit.

De erkenning van BOFAS is gegeven in 2004 en na de bodemonderzoeken zijn de eerste saneringen gestart in 2006. De erkenning loopt tot 2014.

4. Antwoord op de vragen van de heren Bart Martens en Rudi Daems over de aanpak van brownfields

Voor de stand van zaken met betrekking tot de aanpak van brownfields kan verwezen worden naar de Mededeling aan de Leden van de Vlaamse Regering van 24.10.2008 door de ministers Van Mechelen en Ceysens.

De concrete stappen zijn kort samengevat de volgende:

- ontvankelijk verklaren van ingediende projectaanvragen op voorstel van de Brownfieldcel, is gebeurd door de Vlaamse regering in zitting van 18.07.2008;
- oprichting van een ambtelijke werkgroep voor het opstellen van een plan van aanpak en aanzet tot visienota en het aftoetsen van de projecten op haalbaarheid door experts. Installatie- en startvergadering op 05.11.2008;
- rapportering van de ambtelijke werkgroep aan de Brownfieldcel binnen de maand na de startvergadering (05.12.2008);
- beoordeling van het rapport door de Brownfieldcel en overmaken bevindingen aan de bevoegde ministers begin december 2008;
- beoordeling, rapport en bevindingen ter mededeling aan de Vlaamse Regering;

- voor de haalbaar geachte projecten oprichten en faciliteren van operationele projectplatformen binnen de structuur van VLAO;
- operationele projectplatformen operationeel in de loop van januari 2009.

De timing voor de aanpak van de 42 ontvankelijk verklaarde brownfielddossiers zit vervat in bovenstaande aanpak. De screening op haalbaarheid zal beëindigd zijn eind november 2008 en de rapportage aan de Brownfieldcel uiterlijk op 03.12.2008. In functie van de haalbaarheid start het projectmatig overleg vanaf de loop van januari 2009.

5. Antwoord op de vragen van de heren Rudi Daems en Patrick De Klerck over bagger- en ruimingsspecie (stand van zaken)

Algemeen:

In navolging van de specifieke regeling voor het onderzoek en de sanering van waterbodems zoals opgenomen in het nieuwe Bodemdecreet en de doelstellingen, maatregelen en acties opgenomen in het (ontwerp van) sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie en de ontwerpen van bekkenbeheerplannen, zijn binnen de OVAM een aantal acties lopende rond de specifieke regeling voor het onderzoek en de sanering van waterbodems.

a) Opmaak van een methodiek van prioritering van te onderzoeken waterbodems

Binnen het kader van de CIW werkgroep Bagger- en ruimingsspecie werd begin dit jaar een subwerkgroep opgericht, getrokken door de OVAM en de VMM, die zich bezig hield met de opmaak van een methodiek van onderzoeksprioritering. Een eerste voorstel van methodiek van prioritering zal op 25 november worden voorgesteld aan de CIW werkgroep Bagger- en ruimingsspecie, die op haar beurt zal terugkoppelen naar de CIW.

De methodiek van prioritering moet toelaten om vertrekkende van de prioriteitslijsten opgenomen in de 11 bekkenbeheerplannen één globale lijst van prioritair te onderzoeken waterbodems op te stellen. De opmaak van een eerste lijst van prioritair te onderzoeken waterbodems op basis van de eerder opgestelde methodiek wordt ingepland voor werkjaar 2009. Als eindproduct wordt een ontwerp onderzoeksprioriteringslijst met de daaraan gekoppelde noodzakelijke financiële middelen vooropgesteld die op initiatief van de CIW en de OVAM ter goedkeuring voorgelegd zal worden aan de Vlaamse Regering.

In het Bodemdecreet is vastgelegd dat de Vlaamse Regering de waterbodems aanwijst waar de beheerder binnen een door haar bepaalde termijn op eigen initiatief en op eigen kosten een waterbodemonderzoek moet uitvoeren (onderzoeksprioritering). Op basis van het waterbodemonderzoek zal moeten uitgemaakt worden of er een ernstige bodemverontreiniging ter hoogte van de waterbodem bestaat en of er moet overgegaan worden tot bodemsanering. Het is vervolgens opnieuw de Vlaamse Regering die de waterbodems met een ernstige bodemverontreiniging aanwijst waar bodemsanering prioritair moet plaatsvinden (saneringsprioritering).

b) Verdere uitwerking van de ontwerp standaardprocedure waterbodemonderzoek en pilootprojecten voor uitvoering van waterbodemonderzoek:

Ter ondersteuning van bovenstaande actie is er een ontwerp standaardprocedure waterbodemonderzoek opgesteld in werkjaar 2007 samen met de CIW werkgroep Bagger- en ruimingsspecie. Deze procedure wordt momenteel afgetoetst aan de praktijk door middel van een piloot waterbodemonderzoek op een tweede categorie waterloop. Er is ook een aanbesteding lopende voor een tweede pilootproject op een eerste categorie waterloop. Aan de hand van deze onderzoeken zal het mogelijk zijn de ontwerp standaardprocedure verder aan te passen en knelpunten weg te werken.

Onbevaarbare waterlopen:

In de onbevaarbare waterlopen van de 1ste categorie wordt jaarlijks in opdracht van de VMM een slibvolume geruimd dat iets hoger is dan het geraamde slibvolume dat jaarlijks in deze waterlopen terechtkomt via erosie en lozingen. Zodoende wordt elk jaar een klein deel van de historische ruimingsachterstand weggewerkt. De slibuimingswerken op deze waterlopen worden, de principes van integraal waterbeheer indachtig, enkel ingepland op locaties waar het slib de hydraulische waterafvoer belemmert of een ecologisch risico inhoudt.

Als extra inspanning heb ik dit jaar 7 miljoen bijkomend uitgetrokken voor bijkomende ruimingen van onbevaarbare waterlopen en in de begroting 2009 is 4 miljoen extra recurrent ingeschreven.

6. Antwoord op de vraag van de heer Bart Martens over eventuele verplichte maatregelen inzake bodembescherming en bodembeheerstechnieken

Dezelfde vraag werd al op 4 juni 2008 besproken in de Commissie Leefmilieu naar aanleiding van een vraag om uitleg van Bart Martens. Er wordt nog steeds de voorkeur gegeven aan het sensibiliseren van de landbouwers en de gemeenten om samen werk te maken van erosiepreventie en -bestrijding. Voorlopig bestaan enkel verplichte maatregelen op de sterk erosiegevoelige percelen, in het kader van de milieurandvoorwaarden voor de Europese landbouwsteun. De redenen daarvoor werden toen toegelicht en zijn nog steeds geldig. De belangrijkste reden is dat verplichte maatregelen enkel kunnen rekening houden met algemene criteria zoals de hellingsgraad of de hellingslengte van het perceel, of met de gemodelleerde erosiegevoeligheid zoals bij de milieurandvoorwaarden voor de Europese landbouwsteun. Die criteria maken echter abstractie van minstens even belangrijke aspecten zoals teeltrotatie en koolstofgehalte van de bodem en, in het algemeen, een erosiebewust handelen van de landbouwers. Een bijkomende reden om geen verplichtingen op te leggen is dat de preventie en de bestrijding van bodemerosie een aangepast bodembeheer vergen op zo veel mogelijk akkerlandpercelen, ook op de veel talrijkere, matig erosiegevoelige percelen waar het sowieso niet haalbaar is om verplichtingen op te leggen. Het is dus veel effectiever volop de medewerking van de landbouwers te verkrijgen voor de aanpak van de erosieproblematiek, dan het draagvlak in het gedrang te brengen door te vergaande verplichtingen.

Op het vlak van verplichtingen onderzoekt de administratie momenteel wel de impact van de recent goedgekeurde aanpassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Door de uniforme toepassing van de milieurandvoorwaarden die de Europese Commissie nastreeft, dreigen de thans in Vlaanderen geldende regels van verplichte koolstof en pH-analyse van akkerpercelen te vervallen, zodat wordt overwogen die desgevallend enkel nog verplicht te houden op de erosiegevoelige percelen.

Voorts wil ik tot realisme oproepen met betrekking tot de te leveren inspanningen. Het Erosiebesluit dateert van 7 december 2001, en bijkomend startten de beheersovereenkomsten erosie op 1 april 2005. De Vlaamse beleidsmaatregelen voor erosiepreventie en -bestrijding zijn dus relatief recent. Het zal ruim 25 jaar duren om de erosieproblematiek gebiedsdekkend in Vlaanderen onder controle te krijgen. Het is een proces dat tijd vergt, omdat bodemerosie een natuurlijk fenomeen is, dat zowel geconcentreerd optreedt bij lokale hevige neerslag als diffuus op alle erosiegevoelige akkerpercelen. De administratie bevoegd voor bodembescherming heeft voor MIRA-T een indicator ontwikkeld om de voortgang van de inspanningen te kwantificeren. Op basis van de relatieve erosiegevoeligheid en de oppervlakte werd voor elke gemeente een doelstelling berekend voor het te realiseren aantal kleinschalige erosiebestrijdingswerken en de te realiseren oppervlakte beheersovereenkomsten erosie. Het resultaat op Vlaams niveau is een percentage, dat weergeeft hoe ver de inspanningen in de strijd tegen erosie gevorderd zijn. De stand van de indicator op 1 oktober 2008 bedraagt 7,04%. De administratie hanteert als doelstelling op langere termijn een indicatorwaarde van 60% te behalen tegen 2025.

7. Antwoord op de vraag van de heer Bart Martens over de energie-efficiëntie van verbrandingsovens

De bestaande instrumenten blijven bestaan en geven nog steeds incentives om de energie-efficiëntie van verbrandingsovens te verhogen.

Via de regeling voor de toekenning van Groenestroomcertificaten (GSC) wordt de verbranding van organisch-biologische afvalstoffen voor de productie van elektriciteit gestimuleerd. Warmtetoepassingen worden gestimuleerd door WKK-certificaten.

Sinds 2004 legt Vlaamse wetgeving eisen inzake energie-efficiëntie op aan ingedeelde energie-intensieve inrichtingen met een totaal jaarlijks primair energieverbruik van minstens 0,1 PJ. Mede afhankelijk of dergelijke bedrijven zijn toegetreden tot één van de energiebeleidsovereenkomsten, moeten dergelijke bedrijven een energieplan of energiestudie laten uitvoeren door een aanvaarde deskundige, waarbij bepaalde energie-efficiëntiemaatregelen verplicht genomen dienen te worden, zodat zowel bij de uitbating van een inrichting als bij de vergunningsaanvraag voor een nieuwe inrichting rekening wordt gehouden met de energie-efficiëntie van de installaties. Bedrijven die nieuwe

installaties ingebruik wensen te nemen (en waarvan het jaarlijks bijkomend primair energiegebruik meer dan 10 TJ zou genereren), moeten een dergelijke energiestudie uitvoeren, waardoor ook de energie-efficiëntie van de hiermee eventueel gepaard gaande nieuwe verbrandingsinstallaties wordt bevorderd.

Ecologiepremie: Onder ecologie-investeringen worden verstaan: milieu-investeringen, investeringen op energiegebied, investeringen in hernieuwbare energie en investeringen in warmtekrachtkoppeling. Ook energie-efficiëntiemaatregelen op verbrandingsinstallaties vallen onder de ecologiesteun.

8. Antwoord op de vraag van de heer Patrick De Klerck over het flankerend beleid mestverwerking

Mestverwerking is een zeer essentiële pijler van het mestbeleid om de doelstellingen van Europese nitraatrichtlijn te realiseren.

In concreto kan het plan voor flankerend beleid ter ondersteuning van de mestverwerking in Vlaanderen omschreven worden als het geheel van reeds bestaande of nieuwe bijkomende maatregelen ter ondersteuning en verdere realisatie van mestverwerking in Vlaanderen.

Dit plan (oplijsting van het geheel van maatregelen en bijhorende doelstellingen) wordt uitgewerkt door de Mestbank en zal eind dit jaar/begin volgend jaar gefinaliseerd worden. Ik kan alvast enkele elementen die hiervan deel uitmaken, toelichten.

Opvolgen mestverwerking:

Een belangrijk element in de mestverwerking is de mestverwerkingsplicht. In het Mestdecreet is een haalbare en realistische mestverwerkingsplicht ingeschreven die rust op de sterkste schouders (grootste landbouwbedrijven). Om deze plicht op te volgen, reikt de Mestbank 4 keer per jaar mestverwerkingscertificaten uit aan alle landbouwers die mest exporteren buiten Vlaanderen en minstens 1 maal per jaar aan alle verzamelpunten en mestverwerkingsinstallaties die mest verwerken en/of exporteren. Het uitvoeringsbesluit dat de uitreiking van de certificaten regelt, is goedgekeurd op 10 oktober. Het zal kortelings gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad. De eerste mestverwerkingscertificaten werden intussen, door de VLM-Mestbank toegekend.

Deze vrij verhandelbare certificaten worden overgedragen via de Mestbank.

Alle mestverwerkingsplichtige landbouwers moeten jaarlijks over de benodigde certificaten beschikken om aan hun verwerkingsplicht te voldoen. Dit wordt jaarlijks opgevolgd en eventueel financieel beboet indien niet aan de plicht voldaan is.

Om de toekenningen en overdrachten van mestverwerkingscertificaten te faciliteren ontwikkelt de Mestbank een e-loket tegen 2010. De eerste stappen werden hiertoe enkele maanden geleden gezet.

In het Mestdecreet zijn bovendien extra stimulansen voorzien om mestverwerking te realiseren. Na bewezen extra mestverwerking, kunnen landbouwers immers hun verdere bedrijfsontwikkeling realiseren. Deze extra mestverwerking van 25 % van de aan te vragen uitbreiding kan eveneens via het systeem van mestverwerkingscertificaten aangetoond worden.

Stimuleren mestverwerking en export:

Een ander element in het plan vormt de ondersteuning en stimulering van de mestverwerking en export.

Bij export betreft het zowel de export van onbewerkte mest als de export van verwerkte eindproducten na mestverwerking.

Door de Mestbank worden op regelmatige basis de nodige contacten onderhouden met de Waalse administratie, de federale overheidsdiensten en de buitenlandse administraties om hetzij de export mogelijk te maken of ter ondersteuning van de bestaande exportmogelijkheden naar onze buurlanden.

Concreet zijn met Frankrijk sinds 2007 intensieve onderhandelingen lopende om de huidige exportknelpunten op te lossen. Op 15 december is er een nieuwe onderhandelingsronde in Brussel.

De Mestbank participeert ook actief aan het VCM. Het VCM ondersteunt de talrijke nieuwe mestverwerkingsinitiatieven en operationele installaties via eerstelijnsadviezen en informatieverstrekking. Het VCM actualiseert jaarlijks de technische en beleidsmatige knelpunten en

mogelijke oplossingen. In concreto wordt sinds de oprichting van de vzw VCM het voorzitterschapsmandaat en 2 extra lidmaatschappen waargenomen door de VLM-Mestbank.

9. Antwoord op de vraag van mevrouw Tinne Rombouts over de audits van de Mestbank

Het Mestdecreet voorziet audits door de Mestbank bij landbouwbedrijven gelegen in risicogebied die op basis van een nitraatresidustaalname een resultaat hebben van meer dan 90 kg nitraatstikstof per ha. Op basis van de nitraatresiducampagne 2007 konden potentieel 950 audits uitgevoerd worden bij deze landbouwers.

Vermits 2008 het eerste jaar was waarin deze audits uitgevoerd werden, is deze nieuwe taak grondig voorbereid door de Mestbank, vooraleer deze opdracht op terrein gestart is.

Er werd voorzien in een gepaste en grondige opleiding van het personeel dat deze nieuwe opdracht moest uitvoeren en er werd voorafgaandelijk ook nauw overleg gepleegd met de landbouworganisaties over de aanpak van deze audits.

In totaal zullen er specifiek gekoppeld aan de nitraatresiducampagne 2007, ongeveer een 500tal audits uitgevoerd worden. Op 5 november 2008 had de Mestbank reeds 340 audits uitgevoerd. De resterende voorziene audits zullen grotendeels eind dit jaar afgerond zijn.

Omdat in 2008 niet bij elke landbouwer een audit zal gebeuren, startte de Mestbank met audits bij landbouwers met de grootste overschrijdingen van het nitraatresidu en een sterk afwijkende mestbalans 2006. Wanneer alle 500 audits die gepland zijn, uitgevoerd zullen zijn, zal elke landbouwer in risicogebied met een resultaat van meer dan 125 kg nitraatstikstof per ha een audit van zijn bedrijf hebben gekregen.

Deze prioriteiten werden in overleg met de landbouworganisaties vastgelegd.

De landbouwers met een resultaat van 90 kg nitraatstikstof per ha of méér, die geen audit hebben gekregen, zullen afhankelijk van de resultaten van de staalnamecampagne van 2008 al dan niet bezocht worden in 2009. Bedrijven die op basis van de campagne 2008 een nitraatresidu resultaat hebben van 90 kg nitraatstikstof per ha of minder, zullen in 2009 niet geen audit meer krijgen. Meer informatie over de resultaten van de audits zal gerapporteerd worden in het voortgangrapport van de Mestbank dat begin januari gepubliceerd zal worden.

10. Antwoord op de vraag van de heer Rudi Daems over de stand van zaken van het aankoopbeleid Bos en Natuur

Op 1 november jl. stond de aankopenteller voor bos en natuur op afgerond op 831 ha effectief verworven oppervlakte in dit jaar en er werden tot 1 november in 2008 voor 439 hectaren kredieten vastgelegd. De ingevoegde tabel geeft vanaf 2000 een overzicht van aangekochte hectaren uitgesplitst per objectgroep en een overzicht van gerealiseerde vastleggingen en effectieve aankopen ten opzichte van een richtinggevend voor het ANB intern bepaald doel op 1000 ha bos en te bebossen grond en 1000 ha natuur per jaar.

Vastlegging ha	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Duinen	73,1614	58,2859	242,3596	33,7396	91,7725	69,3497	199,7075	52,9521
Natuurgebieden	938,7889	1260,8794	727,7948	848,6062	719,9463	696,0404	541,1638	776,5663
Bossen	483,7472	138,0709	687,8951	782,5962	535,5938	509,9798	477,4575	474,6511
Te bebossen			73,6859	38,1248	50,2592	97,3108	129,4052	316,9285
	1495,6975	1457,2362	1731,7354	1703,0668	1397,5718	1372,6807	1347,734	1621,098

Aankoop ha	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Duinen	23,6698	12,7131	286,2183	7,0698	16,7893	47,0377	188,4352	23,9478
Natuurgebieden	563,4180	484,4841	926,8012	697,5309	670,1651	726,1928	700,7271	490,8461
Bossen	99,0546	126,9944	354,7370	610,6150	420,0821	532,1466	232,5868	146,6002
Te bebossen	0	0	3,099	20,6302	30,1282	94,4273	87,8397	255,9514
	686,1424	624,1916	1570,8555	1335,8459	1137,1647	1399,8044	1209,5888	917,3455

Vastlegging ha	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Doel	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Natuur	1011,9503	1319,1653	970,1544	882,3458	811,7188	765,3901	740,8713	829,5184
tav doelstelling	11,9503	319,1653	-29,8456	-117,6542	-188,2812	-234,6099	-259,1287	-170,4816
Bos en te bebossen	483,7472	138,0709	761,581	820,721	585,853	607,2906	606,8627	791,5796
tav doelstelling	-516,2528	-861,9291	-238,419	-179,279	-414,147	-392,7094	-393,1373	-208,4204

Aankopen ha	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Doel	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Natuur	587,0878	497,1972	1213,0195	704,6007	686,9544	773,2305	889,1623	514,7939
tav doelstelling	-412,9122	-502,8028	213,0195	-295,3993	-313,0456	-226,7695	-110,8377	-485,2061
Bos en te bebossen	99,0546	126,9944	357,8360	631,2452	450,2103	626,5739	320,4265	402,5516
tav doelstelling	-900,9454	-873,0056	-642,1640	-368,7548	-549,7897	-373,4261	-679,5735	-597,4484

11. Antwoord op de vraag van mevrouw Tinne Rombouts over de visie inzake het omgaan met landbouw in de speciale beschermingszones

In de Speciale Beschermingszones aangeduid in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is elke lidstaat gehouden de nodige maatregelen te nemen opdat de Europees beschermde soorten en habitats in een “gunstige staat van instandhouding” worden behouden of hersteld. De richtlijn bepaalt eveneens dat bij het nemen van die maatregelen ook rekening dient gehouden te worden met “de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden”.

De Europese Commissie gaat er van uit dat Vlaanderen voor eind 2010 voor elke Speciale Beschermingszone in het kader van de habitatrichtlijn instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten worden vastgesteld. Instandhoudingsdoelstellingen vloeien voort uit de zgn. ecologische vereisten van de soorten en habitats waarvoor het gebied is aangeduid; ze geven de verbeter- en behoudopgaven weer voor het behouden of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van de Europees te beschermen habitats en soorten. Prioriteiten hebben betrekking op rangordening tussen gebieden, tussen doelen of tussen maatregelen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn zodoende cruciaal als richtinggevend kader voor het gebiedsgericht natuurbesluit in de speciale beschermingszones en als toetsingskader voor de beoordeling van activiteiten, projecten en programma's met mogelijke impact op deze gebieden (cfr. art 36ter decreet natuurbesluit). Instandhoudingsdoelstellingen zijn bovendien richtinggevend bij het opmaken van “passende beoordelingen” in uitvoering van artikel 6.3 van de Habitatrichtlijn.

Bij de formulering van de doelstellingen wordt uitgegaan van de huidige staat van instandhouding van de Europees beschermde habitats en soorten, die in kwaliteit en omvang dient gehandhaafd en waar nodig dient verbeterd te worden naar een gunstige staat toe, evenals het relatief belang van het gebied in het Natura 2000 netwerk voor de betreffende habitats of soorten. Voor het bepalen van dat laatste worden er ook gewestelijke instandhoudingsdoelen ontworpen.

De instandhoudingsdoelstellingen zullen op die manier in de toekomst ook het afwegingskader vormen voor het omgaan met landbouw in de speciale beschermingszones. De verbeter- en behoudopgaven voor de Europees beschermde habitats en soorten van de betrokken speciale beschermingszone zijn met name bepalend voor de aard van de concrete beheermaatregelen die dienen genomen te worden in de speciale beschermingszone. Afhankelijk van de concrete situatie kunnen er dan afspraken gemaakt worden voor de keuze van de instrumenten die hiervoor het meest geschikt zijn. Een aantal natuurdoelen kunnen zeker gerealiseerd worden via een stimulerend beleid in samenwerking met landbouwers. Andere natuurdoelen vragen dan weer een sterker ingrijpen via ondermeer natuurinrichting of via het in beheer nemen als natuurdomein. Het is mijn bedoeling zoveel als mogelijk te werken met bestaande beleidsinstrumenten en op basis van overleg en vrijwilligheid.

Met de doelgroepen – ondermeer de landbouwsector – is er overeengekomen dat de keuze van de concrete instandhoudingsmaatregelen (dit is kiezen welke instrumenten zullen ingezet worden om de doelen te realiseren) zal gebeuren in samenspraak met de betrokken doelgroepen via het instrument van het natuurrichtplan. Vandaar dat het nodig was om het decreet natuurbehoud met betrekking tot de natuurrichtplannen bij te stellen, zodat er een rechtsgrond ontstond om dit instrument op een meer praktische wijze inzetbaar te maken. Op dit moment is er een besluit in voorbereiding om een en ander gestalte te geven. In deze nieuwsoortige natuurrichtplannen zullen er afspraken worden gemaakt voor het bepalen van de ruimtelijke vertaling van de voor dat gebied vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen, desgevallend de taakverdeling voor het realiseren van die instandhoudingsdoelstellingen en de keuze van de in te zetten instandhoudingsmaatregelen. Tevens wordt in het natuurrichtplan een fasering van uitvoering opgenomen. Vooraleer het natuurrichtplan wordt goedgekeurd is er een openbaar onderzoek.

Wat er dus zal gebeuren met de landbouw in een concrete speciale beschermingszone hangt af van de specifieke eisen van de betrokken habitats en soorten, weergegeven door middel van instandhoudingsdoelen, en de situatie en de mogelijkheden buiten de landbouwpercelen in de speciale beschermingszone. Zo komen sommige Europees beschermde soorten zoals hamster of grauwe kiekendief nagenoeg hoofdzakelijk in het landbouwgebied voor. Andere natuurdoelen zoals valleibossen of de bescherming van de nachtzwaluw kunnen dan weer niet gebeuren in landbouwzones.

12. Antwoord op de vraag van de heer Leo Pieters over de herorganisatie van het Agentschap Natuur en Bos

Wat is de stand van zaken mbt de (her)organisatie van ANB?

Net als bij gelijkaardige vragen in het verleden, wil ik opnieuw beklemtonen dat ik van mening ben dat de dienstverlening door het ANB belangrijker is voor de burger en de maatschappij, dan de interne organisatie waarmee het ANB deze dienstverlening realiseert. Met andere woorden de organisatiestructuur is op zich ondergeschikt aan de kwaliteit van de dienstverlening en ik heb er het volste vertrouwen in dat het management van ANB volgens zijn bevoegdheden, het nodige doet om een optimale organisatiestructuur uit te bouwen, teneinde de best mogelijke dienstverlening te realiseren.

Wat de stand van zaken van de (her)organisatie betreft, kan ik u meedelen dat sinds 1 januari 2008 de nieuwe organisatiestructuur voor het volledige agentschap van kracht is.

Het ANB stelt dat het invoeren van een nieuwe structuur geen eindpunt is, maar eerder een startpunt om finaal te komen tot de situatie waar de nieuwe structuur vertaald is tot in de kleinste onderdelen van de werking.

Momenteel focust ANB in hoofdzaak op volgende aandachtspunten in relatie tot de reorganisatie:

- doelgroepen
- wachters.

Ten behoeve van de *doelgroepen* worden nog dit jaar aanspreekpunten aangesteld voor Jacht . Visserij, Soortenbescherming, Regionale landschappen, Erkende terreinbeherende verenigingen en natuurreervaten, Bosgroepen, Instandhoudingsdoelstellingen, Natuurrichtplannen, Natuurinrichting, Planologische processen, Integraal waterbeheer, Groen, Recreatief medegebruik, Privé-bos, Samenwerkingsovereenkomsten, Passende beoordeling. Deze aanspreekpunten moeten voor de doelgroepen een unieke loketfunctie verzorgen in hun relatie met het Agentschap voor Natuur en Bos.

Voor de *wachters* van ANB zijn de gevolgen van de reorganisatie significant. Immers, om de toenemende complexiteit van hun functie te kunnen bijbenen, worden zij omgevormd van omnibussen tot specialisten. Om te voorkomen dat aan wachters een extra takenpakket werd opgedrongen, kregen zij de mogelijkheid om vrij te kiezen voor één van de drie specialisaties (Beheer, Beleid, Handhaving). Omdat de voorkeuren niet integraal samenvielen met de noden, is het gevolg van deze zachte aanpak dat voor de wachters de invoering van de nieuwe structuur nog enige tijd in een overgangsfase zal verkeren. Via aanwervingen, vervangingen, wijziging van specialisatie en dergelijke personeelsbeleidingsrepen moeten op korte tot middellange termijn alle wachters 100% actief zijn binnen hun eigen specialisatie. Pas dan zal de reorganisatie ook voor deze groep personeelsleden afrond zijn.

Hoe wordt de problematiek met betrekking tot de verdeling tussen beheer en beleid bij ANB aangepakt?

Met uitzondering van de wachters (zie hoger) gold bij de reorganisatie dat elk personeelslid zijn of haar taken volgde. Met andere woorden, in de afdeling beleid zitten vandaag die personeelsleden die ook voor de reorganisatie in hoofdzaak beleidstaken uitvoerden en bij de afdeling Beheer zitten vandaag de personeelsleden die voor de reorganisatie in hoofdzaak beheerstaken uitvoerden. De situatie hier is dus grosso modo dezelfde als die van voor de reorganisatie.

Op niveau van de wachters heeft de vrije keuze er toe geleid dat er meer wachters voor de specialisatie beheer kozen dan nodig en dat er voor de specialisatie beleid een tekort aan wachters is. Gedurende een uitdoofscenario wordt dit tekort opgevangen doordat een aantal wachters met beheertaken, ook nog beleidstaken op zich neemt. Via aanwervingen, vervangingen, wijziging van specialisatie en dergelijke ingrepen op het vlak van personeelsbeleid moeten op korte tot middellange termijn alle wachters 100% actief zijn binnen hun eigen specialisatie.

Intussen heeft ANB een voorontwerp van personeelsplan voorbereid en ter bespreking voorgelegd op het overleg met de vakorganisaties (Entiteitenoverlegcomité ANB of afgekort EOC ANB). Na besprekingen is het voorontwerp personeelsplan unaniem goedgekeurd door het EOC ANB. In het ontwerppersonielsplan zijn alle processen, met hun werklust en vereiste personeelsinzet, onder de loep genomen. Op die plaatsen waar zich echte capaciteitsproblemen voordoen, bevat het ontwerppersonielsplan omwille van uiteenlopende redenen, voorstellen om passend in te grijpen, onder meer door extra personeelsleden voor bepaalde belangrijke taken te voorzien. Aangezien het door het EOC ANB goedgekeurde ontwerppersonielsplan budgettaire gevolgen heeft, ligt dit ontwerp momenteel ter evaluatie bij mij.

13. Antwoord op de vragen van de heren Rudi Daems en Leo Pieters over het biomonitoringsonderzoek.

Ik ben het niet echt eens met uw stelling dat de vertaling van het biomonitoringonderzoek naar concrete acties eerder mager is. Het is natuurlijk wel zo dat het vertalen van gemeten waarden in het menselijke lichaam naar concrete acties ter vermindering van de blootstelling een complex en tijdrovend gegeven is, temeer daar de relatie tussen verhoogde waarden in het menselijk lichaam en de bron van verontreiniging vaak niet eenduidig te leggen is.

Om de resultaten van het humaan biomonitoringprogramma te kunnen vertalen naar beleidsantwoorden hebben we dan ook het faseplan uitgewerkt, dat bestaat uit een voorfase en drie opeenvolgende fasen:

- voorfase: vaststelling van de afwijking van de biomerkerwaarden
- fase I: evaluatie van de afwijking van de biomerker naar ernst en prioriteiten
- fase II: opsporing van de oorzaak van de afwijking
- fase III: identificatie van een eventuele lokale bron

Om dit concept te toetsen zijn we begin 2006 gestart met een pilootproject rond DDE, een omzettingsproduct van DDT, een bestrijdingsmiddel dat al vele jaren (sinds 1974) in België verboden is. De metingen toonden echter, zowel in het navelstrengbloed van de pasgeborenen als bij 14-15 jarige jongeren en bij 50-65-jarige volwassenen relatief hogere waarden aan in de landelijke gemeenten van Oost- en West-Vlaanderen en in de Albertkanaalzone (Geel-Beringen) dan het Vlaamse referentiegemiddelde.

Op basis van de resultaten hebben wij 4 acties uitgevoerd:

1. een inzamelactie bestrijdingsmiddelen in het kader van de reeds bestaand campagne 'Zonder is Gezonder';
2. verder onderzoek naar humane opnameroute DDT;
3. een sorteeraanlyse op de ingezamelde bestrijdingsmiddelen, waaruit bleek dat significante hoeveelheden DDE werden opgehaald;
4. verankering in de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten door een herhaling van de inzamelactie en een ophaalkalender.

Uit het onderzoek bleek dat de consumptie van lokale producten in de beide aandachtsgebieden de kans op hogere DDE serum/plasma gehalten doet toenemen. Deze trend is evenwel niet sterk aantoonbaar zonder bevestiging van metingen in de bodem of in de eigen/lokaal geteelde voedingswaren. Het is op basis van deze enquête ook niet eenduidig uit te maken of dit samenhangt met een historische vervuiling of een eventueel nog recent gebruik van DDT (afgeleide) producten. De genomen acties waren in elk geval zinvol, gelet op het succes van de inzameling en rekening houdend met het voorzorgsbeginsel. Als dusdanig zijn ze reeds een belangrijke eerste beleidsvertaling van het biomonitoringonderzoek.

Conceptueel werden de ervaringen van het DDE-pilootproject ook gebruikt voor de uitwerking van het geïntegreerde faseplan, voor de drie leeftijdsgroepen samen: pasgeborenen, jongeren en volwassenen. In fase 1 van dit plan (evalueren van geselecteerde overschrijdingen naar ernst en prioriteiten) hebben mijn collega minister Vanackere en ikzelf na een uitgebreide expertenconsultatie en een juryronde met maatschappelijke actoren twee gevalstudies prioritair bevonden voor verdere aanpak namelijk, 'dioxines, PCB's en HCB in landelijke gebieden' en 'astma in Gent en Antwerpen'. Deze twee gevalstudies werden ook door de experten en de jury prioritair gevonden. Andere gevalstudies waarbij afwijkende waarden werden gevonden (dioxineachtige stoffen in Antwerpen, PCB's in Gent, cadmium in landelijke gebieden en benzeen in steden) werden uiteindelijk niet geselecteerd ofwel omdat de experten ze vanuit gezondheidsoogpunt minder prioritair vonden ofwel omdat het beleid rond deze thema's al verder gevorderd is. Binnen het faseplan is ook maar ruimte voor twee gevalstudies.

Dioxines, PCB's en HCB in landelijke gebieden worden gelinkt aan het verbranden van allerlei stoffen in open vuren, kachels en tonnetjes en aan consumptie van verontreinigde lokale voeding. Lokale voeding en stookgedrag zijn immers de belangrijkste levensstijlfactoren die significant verschillen tussen het landelijke gebied en de overige aandachtsgebieden. Zo toonden verschillende studies naar contaminatie in eieren in Vlaanderen aan dat eieren van kippen van particulieren veel hogere waarden aan dioxineachtige stoffen, PCB's en DDT bevatten dan eieren van commerciële bedrijven.

Bijkomend onderzoek rond deze problematiek is effectief aan de orde: de relatie tussen bron van verontreiniging en effecten moet nog duidelijker in kaart worden gebracht, onder meer door de resultaten van de verschillende meetnetten en morbiditeitsgegevens aan mekaar te koppelen en waar nodig bijkomende metingen uit te voeren.

Anderzijds kunnen er nu al effectieve aanbevelingen voor het leefmilieubeleid uit de evaluatie worden gehaald waarmee we aan de slag gaan. De nadruk zal daarbij moeten liggen op toezicht op afvalverbranding in open lucht en gebouwenverwarming. Er moet immers worden vastgesteld dat de acties die in het verleden door de Vlaamse overheid en de gemeenten zijn gevoerd rond deze problematiek weliswaar een belangrijk aantal mensen hebben gesensibiliseerd, maar dat een belangrijk deel van de doelgroep daar toch nog altijd ongevoelig voor blijft. We zullen dus ook moeten bekijken hoe we onze communicatie-inspanningen en de handhaving naar die doelgroep, in samenwerking met de gemeenten, effectiever kunnen maken. De verwijzing naar de gezondheid van de mensen zelf, en we hebben daarrond met de biomonitoring toch wat evidentie gecreëerd, is daarbij uiteraard een belangrijk element.

Ook het verstrengen van de performantie-eisen van huishoudelijke verbrandingstoestellen is noodzakelijk maar behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid. We zullen dit punt nogmaals opnemen met de betrokken sector en de federale overheid.

Ook op de acties uit het DDE-pilootproject zullen we verder werken.

Dit zijn nog maar enkele elementen uit het actieplan dat mijn diensten samen met die van collega Vanackere voorbereiden. Naast de leefmilieu-acties zullen daar ook acties naar de bescherming van

de volksgezondheid binnen de bevoegdheid van mijn collega in zitten, onder meer rond communicatie van de onderzochte risico's van consumptie van verontreinigd voedsel.

Voor het luik astma werden volgende vaststellingen gedaan: een verhoogd aantal meldingen in stedelijke gebieden Antwerpen en Gent, een link naar familiale voorbeschiktheid en ernstige luchtwegpathologie en de eerste twee levensjaren. Er werd een verband vastgesteld met hogere gehalten lood en cadmium in het bloed en met verkeersgerelateerde polluenten.

Het actieplan dat de administraties Leefmilieu en Volksgezondheid momenteel voorbereiden op basis van de resultaten van de expertconsultaties zal dan ook moeten inspelen op deze mogelijke bronnen en oorzaken.

Voor het leefmilieubeleid zullen daarbij volgende zaken onder meer worden meegenomen, zonder dat ik mij nu al kan uitspreken over de definitieve inhoud van het actieplan:

- 1) uitvoeren van een haalbaarheidsstudie voor het oprichten van een cohorte-onderzoek rond astma, eventueel uitgebreid naar andere pathologieën;
- 2) terugdringen van de verkeerspollutie. Daar moeten we natuurlijk de link leggen naar het fijn stof beleid en naar de maatregelen die we voorzien in de grote agglomeraties. De resultaten van de biomonitoring kunnen nieuwe elementen aanleveren die voor de actieplannen van belang zijn;
- 3) meer aandacht voor ventilatie van het binnenmilieu en preventie van contact met astma-triggerende producten.

Het actieplan zal uiteraard ook acties bevatten binnen de bevoegd van collega Steven Vanackere. Het plan zal begin 2009 gecommuniceerd worden.

14. Antwoord op de vraag van de heer Leo Pieters over de stand van zaken van het overleg tussen de verschillende departementen over niet-ioniserende straling

De dienst Milieu & Gezondheid van het departement LNE en het team Milieugezondheidszorg van het agentschap Toezicht Volksgezondheid (ToVo) streven een zo groot mogelijke complementariteit na. Om de afstemming te verzekeren is er nauwe samenwerking en regelmatig overleg. ToVo richt zich daarbij vooral tot het beleidsuitvoerende en -adviserende aspect op het gebied van milieu en gezondheid in overleg met het netwerk van de lokale Medisch Milieukundigen. De werking van de dienst Milieu & Gezondheid is vooral gericht op de beleidsvoorbereidende, -adviserende en -evaluerende aspecten.

Specifiek rond niet-ioniserende straling (NIS) heeft de dienst Milieu & Gezondheid van LNE verschillende studies laten uitvoeren: vooreerst een literatuurstudie rond de inventarisatie van blootstellingsniveau's van niet-ioniserende straling voor de bevolking in Vlaanderen en aansluitend op de resultaten hiervan 2 meetcampagnes:

- een eerste met als onderwerp "Blootstelling van de algemene bevolking aan 0 Hz tot 3 GHz. Elektromagnetische velden in bibliotheken, elektrozaak, grootwarenhuizen, luchthavens, openbaar vervoer, stations, wandel- en winkelstraten";
- een tweede rond de blootstelling van kinderen aan radiofrequente velden van draadloze toepassingen en blootstelling aan interne bronnen zoals o.m. TV- en PC-schermen. Kinderen vormen immers bij blootstelling aan milieufactoren immers een van de meest kwetsbare groepen.

Ook in het kader van het kader van MIRA, het jaarlijkse Milieuraapport, zijn studies uitgevoerd: één rond het in kaart brengen van de blootstelling van de bevolking aan het 50 Hz magnetisch veld gegenereerd door bovengrondse hoogspanningslijnen in Vlaanderen en één rond de inschatting van de blootstelling aan magnetische velden van ondergrondse hoogspanningskabels en de mogelijke risico's hiervan.

Uit de resultaten van deze studies blijkt niet dat er zich gevaarlijke situaties zouden voordoen door blootstelling aan niet-ioniserende stralingen. Immers, de verzamelde gegevens en metingen geven aan dat de blootstelling aan niet ioniserende stralingen over het algemeen vrij laag is en aldus conform is met de referentieniveaus van de nationale en internationale normen, aanbevelingen en richtlijnen.

Anderzijds weten we dat de wetenschap rond dit thema voortdurend in beweging is en dat mogelijk alle langetermijneffecten nog niet gekend zijn. We moeten daarom alert blijven voor nieuwe toepassingen van niet-ioniserende straling en het internationaal onderzoek verder opvolgen. Vermits over de lange-termijn effecten nog geen uitspraak kan worden gedaan blijft het toepassen van het voorzorgsprincipe belangrijk door bijvoorbeeld het gebruik van GSM en draadloze netwerken zoveel mogelijk te beperken. Het is daarom aangewezen steeds het ALARA-principe (As low as reasonably achievable) toe te passen. Vooral passieve blootstelling zou zoveel mogelijk moeten worden voorkomen (bv. niet bellen met de GSM met een kind op de schoot).

Daarom bracht het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid in 2007 een schoolfolder uit “Bel Gezond en Wel” waarin geadviseerd wordt om het gebruik van de GSM te beperken en kinderen aan te sporen hetzelfde te doen.

Cijfers bij de toelichting van de begroting Onroerend Erfgoed

